

İKİ AYLIK SOSYALİST SİYASİ KÜLTÜR DERGİSİ FİYATI: 5 TL

KIZILCIK

Eylül-Ekim 2013 sayı: 56

Tayyip Erdoğan'ın
"Muhteşem Yalnızlığı"
Süreyya Öngen

Darbe
Tektaş Ağaoğlu

Davası olmayan dava:
Ergenekon Davası
Hüseyin Hasağebi

Kentsel Dönüşümün,
Kentsel Harekete Dönüşümü:
Gezi Hareketi
Sema Erder

Mücadele ve sanat
Yılmaz Hüroğlu

Gezi Direnişi:
'Olgunlaşmış bir
sınıfsal başkaldırı...'
Korkut Boratav

Bir ihtimal daha var
Ece Kocacıçak

Ulusallık
Necmiye Alpay

Gezi Direnişi TMMOB ve
Torba Yasa
Mustafa Şimşek

Nükleer santraller kimin ihtiyacı?
Süleyman Aksoyek

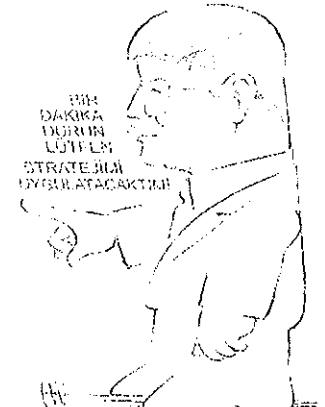
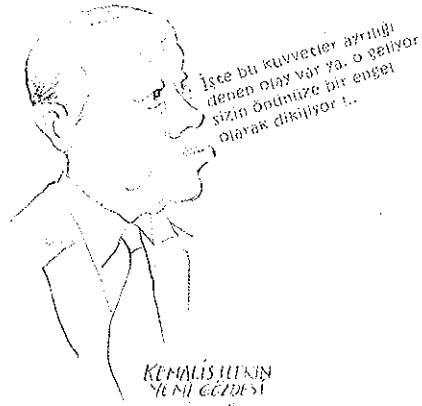
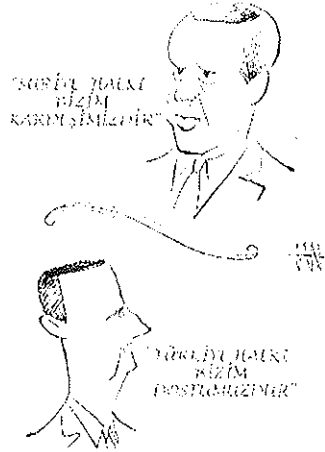
AKP ve eğitimde yaşanan yıkım
Cemal Candaş

Henri Alleg öldü
Yalçın Yusufoğlu

Mozart Mucizesi
Mustafa Büyüklimanlı

Neş'e Erdok'un resimleri üzerine
Ayfer Coşkun

TAN ORAL'IN GÖRDÜKLERİ

Kapak ve iç sayfalarda:
Neşe Erdok

İddialar çıktı: Kabataş'tan görüntü yok	3
Kadına karşı şiddetle uğraşacağınıza, Suriye'ye bakın	4
Hayat Ağacı.....	6
Tayyip Erdoğan'ın "Muhteşem Yalnızlığı" Süreyya Öngen	10
Darbe	14
Tektaş Ağaoğlu Davası olmayan dava: Ergenekon Davası.....	16
Hüseyin Hasançebi Kentsel Dönüşümün, Kentsel Harekete Dönüşümü Gezi Hareketi.....	20
Sema Erder Mücadele ve sanat.....	23
Yılmaz Hüröğlu Gezi Direnişi: 'Olgunlaşmış bir sınıfsal başkaldırı.'	26
Korkut Boratav Bir ihtimâl daha var	29
Ece Kocabaşak Ulusallık.....	31
Necmiye Alpay Batı Kürdistan'da İslamcı şiddetin arkasında kimler var?	33
Siyasi ihtiras ve savaş kundakçılığı	35
Gezi Direnişi TMMOB ve Torba Yasa.....	38
Mustafa Şimşek Tekstil grevçileri işverenlere.....	41
taşeronluğu yasaklattı Nükleer santraller kimin ihtiyacı?.....	42
Süleyman Aksoyok GDO'lu pirinçte Türkiye rezaleti	47
1973 Şili Darbesi.....	52
Polemik:.....	57
Mağduriyet bitmiyor Hitler sendromu İleri Demokrasi'nin adliyesi ve emniyet.....	60
AKP ve eğitimde yaşanan yıkım	67
Cemal Candaş Henri Alleg öldü.....	69
Yalçın Yusufoglu Mozart Mucizesi	74
Mustafa Büyüklimanlı Victor Jara.....	80
Leyla Erbil'i kaybettik.....	84
Neşe Erdok'un resimleri üzerine.....	85
Ayfer Coşkun Futbol fenomeninin fenomen şahısları.....	87

wSahibi ve Sorumlu Yazışleri Müdürü: Bülent Güner. İrtibat
adresli: K. Karabekir Cad. 17/33 Erenköy-İST. Tel: 0 (216) 418
92 82 Fax: 0 (212) 245 48 13 Posta Çeki Hesap No: 1052647-
Züleyha Nur. Türkiye İş Bank. hesap No:1025 3653554 Kızıl-
cık e-posta: kizilcik2004@yahoo.com web sayfası kizilcik.org
Yayın türü: Yaygın, Süreli, Türkçe İki Aylık Ulusal. Basım:
Alioğlu Matbaacılık Basım Yayın ve Kağ. San. Tic. Ltd. Şti.
Orta Mh. Fatih Rüştü Sok. No: 1-3A Bayrampaşa/İstanbul

YİNE YALAN!

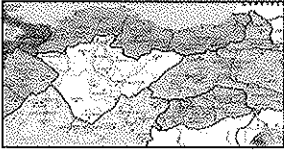
Suriye'de rejim güçleri ne zamandır üstü çıkmaktalar. Beşar Esad durup durup da şimdi mi -öyle birşey yapacağı varsa- kimyasal silah kullanarak, alesta bekleyen NATO'nun harekete geçmesine vesile sağlayacak? Savaşın da bir mantığı vardır. Bu bir.

İki: İddia muhalif güçlere ve onların kankası, bölge işgüzarı A. Davutoğlu'na ait. Asıl, muhalif güçlerin zehirli gaz kullandığına dair ciddi iddialar ne zamandır dolaşıyor güvenilir uluslararası muhitlerde. Neyin ne olduğu BM tarafından da resmen yerinde araştırılıyor. Katlettikleri hasımlarının ciğerlerini söküp yediklerini kameralara gösterenlerin iddialarına istediğiniz kadar inanabilirsiniz. Meşrebimize kalmış.

Üç: Suriye'ye bu BAHANE ile bir NATO müdahalesi ve Libya'da olanların bölgede tekrarından kimler ne kazanacak, bölge halkları ve dünya ne kaybedecek?

Hamis: "Ama Beşar'ın babası da gazla zehirleyip binlerce insanı öldürmüştü!" Doğru. ABD de dünyanın en kalabalık şehirlerinden ikisi üzerinde atom bombası patlatmış, 100 bin insanı öldürmüştü!

TÜRKİYE

KİM?

"Tüm yabancı unsurlar Suriye'den çıkmalı!"

Bunu diyen kim? Kim olabilir?

Bunu diyen TC dışbakanı ünvanlı Bay A. Davutoğlu. Demek ki artık burasına gelmiş. Ama niçün? Nasıl? Hâlâ daha Suriye sınırından içeri (Suriye'ye) tümen tümen yabacı "mücahit" sevkeden, onların tüm lojistik ihtiyaçlarını karşılayan kim?

Bu kadar olur!

Kabahât onda ve onun gibilerde değil, onlara hâlâ tahammül edenlerde...

ŞİDDET

Bu başbakan bunu da dedi:

"Üniversitelerimizde (Üniversitelerin kendisinin olduğunu sanıyor!) şiddeti önlemek için her birine devletin polisini yerleştireceğiz!"

Daha diyeceği ne kaldı?

Bu kadar devlet şiddeti devlette acze âlâmet değilse nedir..?

İKRAR

AKP kodamanları ABD'nin New York Times gazetesini topa tuttular. En başlarındaki de her gittiği yerde, "Kaç para aldın?" diye haykırdı durdu.

Nerden biliyorlar bu işlerde normal fiyatın ne kadar olduğunu?

FİŞLEME

Uzun süren tek parti iktidarlarının önü alınmaz refleksidir. Fişlerler!

Bu defa, nedense C.Başkanı A. Gül inkâr etti. "Ben bütün raporları görüyorum, yok öyle bir şey," dedi.

"Şey" dediği ne acaba?

KIZILCIK

Yurtda sulh imiş...

YURTTA SULH

Recep Tayyip Erdoğan dış politikasının "Sıfır Sorun" olacağını açıkladığında

KızılCIk, " 'sıfır sorun'un bizatihi kendisi sorundur' " diye yazmıştı. Hem de sivri zekalı bir çok AKP hayranı Türk aydını, "Erdoğan tarih yazıyor" diyerek secdeye varırken. Davutoğlu'nun şeyinde boncuk bulmuşlardı. Gaz verdiler: "Yeni Osmanlıcılık", "Van minut" falan...

Aptal olan bile dönüp arkasına şöyle bir baksa "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" diyen Cumhuriyet'in bununla "Sıfır sorun" demek istediğini hemen anlardı. "Sıfır sorun" Türk devletin kuruluşunda, bir "tutunma taktiği" olarak vardı. Başarıyla uygulandı. Cumhuriyet, dönüp bakarsa sorun çıkacağını anladığı tüm ülkelere ve bölgelere kendini kapatı. Ortadoğu'ya sırtını döndü. Hiç sorun çıkmadı. Yurtda sulh cihanda sulh politikası da zaten iki zıt kutba bölünmüş bir dünyada ancak böyle uygulanırdı. Ve o devlet NATO'ya girip dünyanın iki zıt kutbu arasında 'tampon' oldu, paçasını kurtardı, aksi halde tuzla buz olması işten bile değildi.

O devlet bu devlet...

Duvar yıkıldığında sanıldı ki dünya dümdüz olup ABD'nin ve emperyalist Batı'nın ayakları altına serildi. Türk devleti de bir ara heyecanlandı, "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar" tuhaf rüyalar görmeye, "Musul!" falan demeye başladı. Hemen uyandırdılar.

Erdoğan'a gelirse: Batılılar "Aslansın!" diyerek egosunu şişirdiler. O da gerçek sandı, nerede duracağını bilemedi. Şahsi hesaplarını ve ihtiraslarını gerçekliğin üstüne çıkardı. "Savaş istiyorum!" diye directti. Anında yalnız bırakıldı.

Şimdi durum şudur: Yapayalnız Erdoğan üflense iktidardan düşecek. Çok yanlış. Aksine, iktidara daha çok sarılacağı tehlikeli bir döneme girdi başbakan Erdoğan. Korktuğu için herkesi korkutuyor, korkutacak. Gezi direnişçileri korkuyu yendiler, "evet ama yemez!"

Korkusuz ve kararsız bir sınıfsal ya da aynı anlama gelmek üzere toplumsal muhalefeti ortaya çıkarmak gerekiyor

İddialar çöktü: Kabataş'tan görüntü yok

Gazetecilikte eskiden kalma bir deyim vardır: Bir haberin peşini bırakmamaya, sonrasını izlemeye "fikri takip" denir. Bu deyim tabii ki sadece gazeteciliğe ait değil. Politika özellikle muhalefet için fikri takip önem taşır.

Gezi Direnişi sonrasında en önemli fikri takip konusu Gezi yalanlarının başında gelen Kabataş'ta türbanlı ve çocuklu bir kadın dövüldü iddiasıydı.

Konuya Tayyip Erdoğan'ın muhibbelerinden Elif Çakır isimli gazeteci sayesinde vakıf olmuştuk. [Elif Çakır Başbakanına o kadar hayrandı ki, sinemada süper prodüksiyon yöneticilerinden Steven Spielberg'in Tayyip Erdoğan'la ilgili bir film yapmasını dilemişti.]

Geçen sayımızda değindiğimiz gibi, AKP'nin basındaki koçbaşı Star Gazetesinin habercisi Çakır Kabataş'ta başörtülü bir kadının 70 ile 100 kadar belinden yukarısı çıplak ve siyah eldivenli erkeğin saldırısına uğradığını yazmıştı. Saldırganlar yere düşen kadını tekmelemişler, hatta üzerine işemişler.

Zehra D. isimli kadın Elif Çakır'a şöyle demiş: "Ne geldiyse bu ülkenin başına bunların başörtüsü üzerinden geldi vurun şuna" deyince, bir adam arkamdan tekme tokat vurmaya başladı.

Sonra bağırmaya başladılar. Devrim yaptıklarını, ihtilâl yaptıklarını, ülkeyi bize teslim etmeyeceklerini, Erdoğan'ı asacaklarını, Erdoğan'ı da hepimizi de tek tek ....

Bir taraftan "Bu ülkenin gerçek sahibi biziz anladınız mı ulan" diye bağırıyorlar, bir taraftan tekmeliyorlardı.

'Kutsal başörtüymüş, görün bakalım kutsalı size neler yapacağız' diyerek aklınızın bile almaya cağı şekilde küfrettiler, vurdular, vurdular... 'Asa- cağız Erdoğan'ı anladın mı' diye bağırıyorlar.' [Yalanın bu kadar kuyruk takılanı, böyle allanıp pul- lananı az görülür: Devrim, ihtilâl, adam asmak gibi laflar tamamen uydurma. AKP taraftarlarına hitap etmek için uydurulmuş yakıştırma.]

Elif Çakır'ın Zehra D. ağzından aktardığı bu yalanları Tayyip Erdoğan diline doladı ve meydan meydan tekrarladı.

Sonra gazeteci Balçiçek İlter Elif Çakır vasıtasıyla Zehra D.'den randevu aldı ve gitti konuştu. Kadının anlattıklarına ikna olduğunu yazdı. Nerede? Star Gazetesinde.

İlter dört madde sıralıyordu:

1-Zehra "eli eldivenli adamlar" demedi bana, bir adamın elinde deri eldiven vardı dedi. [Demek ki, Elif Çakır yalan söylemiş.]

2-İki ya da üç adamın üstünün çıplak olduğunu söyledi. [Demek ki Elif Çakır sayıyı 70-100'e çıkararak gene yalan söylemiş.]

3--Kameraların bir çoğu tahrip edilmiş, sadece bir tanesinden istenilen görüntüye ulaşılabilmiş, eşgaller inceleniyormuş. [Vali Mutlu yaptığı açıklamada elde hiçbir mobese kaydının bulunmadığını kesin dille açıkladığına göre, demek ki, Balçiçek İlter de mesnetsiz konuşmuş.]

4-Zehra'nın darp raporu da var, suç duyurusu da.[Rapor önemli olsaydı gazetelerde yayınlanırdı. Şimdi savcılığın dosyasında bulunmalı. Ama sanıklar ortada yok. Çünkü İlter'in iddiasının aksine kamera kaydı yok, eşgallerin de incelendiği doğru değil. Yani zanlı olmayınca sanık da olmaz.Bu nedenle "suç duyurusunda bulundu" lafını kanıt diye sunmak gazetecilik mi?]

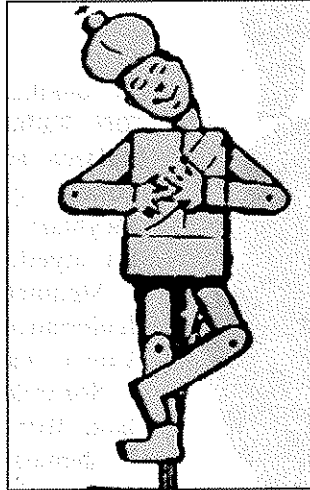
Hürriyet'ten Ayşe Arman İlter'in yazdıklarıyla ikna olmadığını yazdı. Elif Çakır'a başvurdu, Zehra D. ile görüşmek için randevu rica etti. Fakat o randevu talebine yanıt gelmedi. Arman "hâlâ bekliyorum" diyor- du, bugün Hâlâ bekliyor mu, bilemeyiz.

İlter ise "ben kimseyi ikna etmek zorunda değilim" diyor. Bir gazetecinin böyle bir söz söylemesi yazdıklarının zayıflığını gösterir. Tabii ki, zorunda değil, ama okurlar da ona inanmak zorunda değiller.

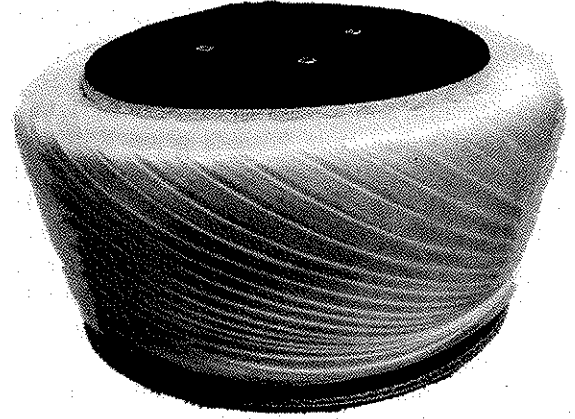
Söylemek istediğimiz: Türkiye çabuk unutanlar ülkesi. Osmanlıca'dan kalma "beşer hafızasının unutmakla malûl olduğu" saptaması ne kadar da doğru.

Ne var ki, biz Gezi Direnişinin bu en büyük yalanını unutmayacağız. Ve çabucak unutan gazetecileri, yalanlarını Elif Çakır'ın yüzüne vurmayan meslektaşlarını, en önemlisi bu ülkede Başbakanlık koltuğunda oturan şahsın dezenformasyona dört elle sarılmasını da unutmayacağız.

Kabataş iskelesinde itiş kakış olabilir, Zehra'ya hakaret edilmiş de olabilir. Ama İçişleri Bakanı'nın rakamıyla 79 ilde, 2,5 milyon insanın katıldığı o kadar yaygın bir hareketi böyle birkaç kişilik münferit bir olayla nitelemek Tayyip Erdoğan'a ve onun şahidi Elif Çakır'a nasip olmuştur.

Kadına karşı şiddetle uğraşacağınıza, Suriye'ye bakın

20 dakikalık konuşmasında BM'nin insan hakları, kadın hakları ve çocuk hakları gibi konularda artık inandırıcılığını kaybettiğini ifade etmek için söylediği bir cümleden, kadın aleyhtarı bir yargı ve düşünce üretmek hiçbir iyi niyetle bağdaştırılamaz" denildi.

Mehmet Görmez'in sözlerine AKP ileri gelenlerinden Hüseyin Çelik "Diyanet İşleri Başkanlığı'na katıldığını" açıkladı.

Sözümüz Kemalistlere ve bilumum ulusalcılara: Biliyoruz Diyanet İşleri Başkanının böyle demesine çok kızdınız. Belki aranızda "Bu adam istifa etsin" diyen bile olmuştur.

Ama bu zihniyetle siz dinsel gericiliğe karşı mücadele veremezsiniz. Çünkü sorun kişide değil sistemdedir

Yani o sistemde "Diyanet İşleri Başkanlığı" diye bir kurumun var olmasındadır.

Sizlerin laikliği

işte bu kadar:

Çağdaş bir devlette böyle bir kurum olamaz. Ulu Önderiniz Atatürk dini kontrol altına almak için böyle bir kurum icat etmiş. Şimdi o kurum toplumu teslim almak isteyen dinsel gericiliğin avadanlığı olmuş.

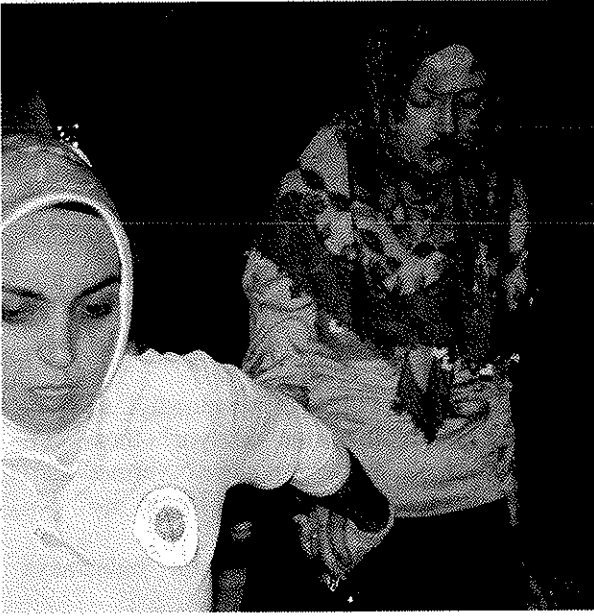
D iyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez "kadına karşı şiddetle uğraşacağınıza, Suriye'ye bakın" dedi.

Mehmet Görmez bu konuşması ile sosyal medyada eleştiri bombardımanına tutuldu. Diyanet İşleri Bşk. bu sözleri nerede sarfetti dersiniz?

"Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi" adlı konferansta.

Diyanet İşleri Başkanlığı yazılı bir açıklama yaptı. Açıklamada Görmez'in sözlerinin çarpıtıldığı savunuldu.

Açıklamada "Prof. Dr. Mehmet Görmez'in kadına karşı şiddeti reddeden, kadına karşı her türlü ayrımcılığı "en kötü ırkçılık" ilan eden

Bütçesi onbir bakanlığın bütçesinden daha büyük. Bu bakanlıklar arasında Sağlık, İçişleri, Dışişleri, Sanayi ve Teknoloji, Çevre Bakanlıkları da var.

Din hiyerarşisi devlet hiyerarşisi olamaz. Müftülükler, imamlar, vaizler, müezzinler devlet görevlisi olamaz. Bunun adı laiklik değildir, sekülerizm değildir.

Bu bakımdan Diyanet İşleri Başkanı ve hiyerarşisi ne deseler, bu topluma müstahaktır. Kemalistlere de müstahaktır. Çünkü onlar devletin kendisidirler.

Biz bugüne değin hiçbir Kemalistin "Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilsin, çünkü devletin dini olmaz" dediğini işitmedik. Yakın zamanlara kadar sokaklarda "Türkiye laiktir, laik kalacak" diye haykırırların teki bile "Diyanet lağvedilsin" demediler.

Bize dinin bir devlet kurumu olduğu tek bir çağdaş ülke gösteremezsiniz.

Türk Diyanet İşleri Başkanı'nın sözlerine Türkiye'de ilk tepki Kürt kadınlarından geldi. 2005'den bu yana mücadele veren KJB (Koma Jinên Bilind= Yüksek Kadın Topluluğu) Koordinasyonu şu açıklamayı yaptı:

"Ortadoğu'da temel bir sorun olan toplumsal özgürlük ve eşitlik temelinde inşa edilmesi gereken demokratikleşme mücadelelerine ve taleplerine dönük gözü kara bir katliam ve şiddet politikaları devrede tutulmaktadır" diyerek başladığı açıklamasında KJB, Batı Kürdistan, Suriye ve Mısır'da yaşanan katliam ve şiddet olaylarının kabul edilemeyeceğini belirtti. "Ancak kınamak ve kabul etmek yetmemekte, bu katliam ve şiddet politikalarının ve

uygulayıcılarının kimler olduğunu da ortaya koymak, açığa çıkarmak ve hesap sormak gerekmektedir" diyen KJB, bunun kadar bu politikaların uygulayıcıları planlayıcıları ve destekleyicilerinin de teşhir edilmesi gerektiğini belirtti.

Görmez'in kadına yönelik katliam ve şiddeti adeta öven, kadını insandan saymayan son açıklamasının bunun bir örneği olduğunu kaydeden KJB, sadece kadın örgütleri değil kendisine 'insanım' diyen herkesin bu zihniyet ve söyleme karşı çıkması gerektiğini belirterek devamla şöyle dedi: "Görmez aslında sadece kendi fikrini değil, Ortadoğu'yu kan ve şiddet sarmalına çeviren erkek egemenlikli zihniyetini de, fikrini de ortaya koymuştur. Görmez, kadını insandan saymadığını, kadına yönelik şiddetin varlığını kabul etmediğini itiraf etmiştir.

Bu zihniyet, Rojava Kürdistan'da, Suriye'de yaşanan katliamların sorumlularının, insanları her türlü vahşi yöntemle katledenlerin beslediği zihniyettir. Bu zihniyet 'kadın da olsa, çocuk da olsa gereken yapılır' diyen ve Roboski Katliamı'nın önünü açan bir ülkenin Başbakanı'nın beslediği zihniyettir. Bu zihniyeti ve sahiplerini kınamak ve mücadele etmek ise en temel insanlık görevi olmaktadır. Görmez'in soyadı buna uygun olsa da, bugün başta özgürlük, demokrasi ve eşitlik mücadelesini yürüten kadınlar, tüm ezilen halklar ve toplumsal kesimler bu katliamları 'görmez'den gelmeyecek, 'göz' yummayacaklardır. Erkek egemenlikli sistemin bu duayenlerini reddedeceklerdir. En temelde de kadının, halkların alternatif demokratik, özgür, eşit toplumsal sistemini inşa mücadelesini yükselterek gereken cevabı vereceklerdir. Erkek egemenlikli sistemin kurnazca 'hem katledip, hem de kendi dışında suçlu arama' politikalarına karşı kadın hareketleri ve demokrasi güçlerini bu temelde bir kez daha ortak mücadeleyi güçlendirmeye çağırıyoruz."

HADİ CANIM SEN DE!

Cari açık kıskacı hiç şaşmadan işliyor. Artması bi türlü, azalması bi başka türlü. Kurtuluş yok. Ali Babacan henüz açıkça açık etmiyor ama içinden içinden ne dediği belli: Kriz Allah'ın emri. Bir gün herkes tadecek!

Böyle olunca iş RTE'ye düşüyor. Gündemi şirazesinden çıkaracak. Geçende, bir Türkmenistan ziyareti öncesi VIP kürsüsünde konuştu da konuştu. Tam bir manifesto! Alaman-ya'nın Merkel'inden girdi, ABD'yi de esirgemedi. Birleşmiş Milletler'den çıktı. Herkese verdi veritirdi, dünyaya haddini bildirdi. Davası Mısır'dı. Demokrasi ve halkların iradesi üzerine bir sürü yave. Biz sizleri biliriz. Şöylesiniz, böylesiniz...

Yeni mi keşfettin? On iki yıl oluyor, üstadın Erbakan'ı sırtından hançerlemeden önce bu konularda ne düşünüyordun? O gündenberi kimlerle ne işler çevirmekteisin?

Onca lafı güzaf arasında bir de şunu ağzından kaçırdı: "Suriye işinde bizi öne sürdüler, sonra ortada bıraktılar."

Taşeron olduğunun açık itirafı! Pes yani...Öyleyken neymiş? Mısırdaki darbeciler firavun, bütün dünya firavun karşısında sus pus, kendisi konuşmaktan çekinmeyen Musa Peygambermiş!

Tam İsmet Paşalık:
Hadi canım sen de!

TAKINTI

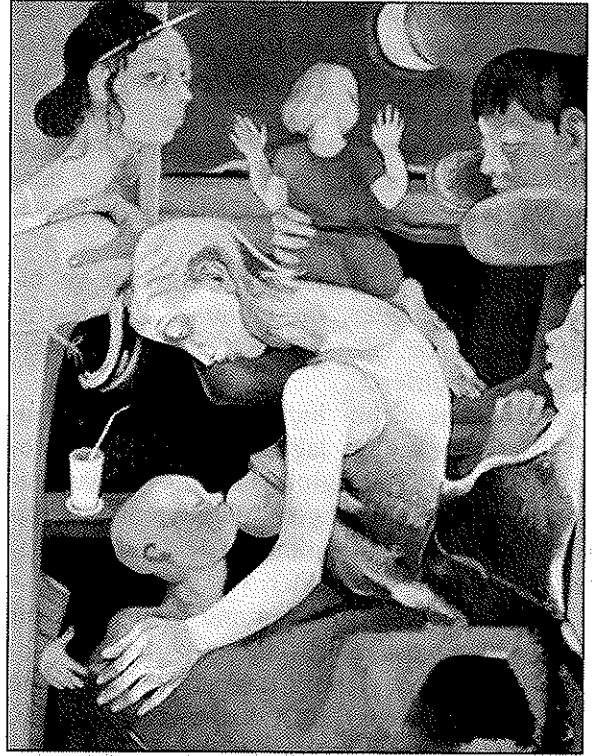
Karizma zengini başbakanın kafası kürsüye çıkınca böyle işliyor. (Metinlerini kimler yazıyor acaba...?) " Ey BM Güvenlik Konseyi! Sen ne iş yaparsın? Barış için kurulmadın mı? Beş daimi üye dünyanın kaderini belirliyor.." (Hürriyet, 25 Ağustos 2013.)

Eeee?

Beş daimi üye ile alıp veremediği ne?

Savaş çıkarmadıklarına kızıyor! Savaş çıkarmadıkları ya da savaşa cevaz vermedikleri için bir işe yaramıyorlarmış... Hangi işe? Kimin işine..?

NATO'nun kuyruğunda savaşa bulaşmaya can atan AKP devletinin işine!

HASODABAŞI

Şimdi de bu çıktı. Her bişeye hazır ve nâzır. Tek koltukta bir değil, iki değil, üç karpuz taşıyor da bana mısın demiyor! Ahir zaman müşşidinin baş sahabesi...

O nereye gitse iki adım arkasında maiyetin en önünde yürüyor. Liderin ardında yükselen gölgesi midir? Yeni Müşşidi müjdeleyen devri saadet habercisi mi?

Allah cümle kullarını sivri dilinden ve eğri bakışlarından korusun!

İMAM-CEMAAT MESELESİ

Başbakan kendisine ağır söz konduranlardan müthiş şikayetçi. Öyle yapmak koskoca TC'nin başbakanına hakaret oluyormuş. Öyle olsa n'olur? Bunu akli almıyor.

İyi de, ilk ağzını bozan kendisiydi. Kasımpaşı'lılığa yatırım yapmakta yarar görmüştü. Alçaklar, namertler, ahlaksızlar, edepsizler, çapulcular, din düşmanları, şerefsizler, Aleviler..! Devletin ne kadar ağzı bozuk bir şey olduğu onun sayesinde görüldü... "Bahtsız bedevi" yi de, kimsenin aklına ve dilinin ucuna gelmemişken T.Erdoğan telaffuz etti.

İmam bilmem n'ederse cemaat şe'der diye menkıbe bile vardır...

SANDIK

Yurtdaşlardan gelen her itirazın karşısına "SANDIK!" diye çıkıp sabah akşam sandık sözü etmenin sonu nereye varır?

Bilenler bilmeyenlere söylesin: onun somutu, günü çatığında sandıkla oynamak, yani sayımdan SANDIK KAÇIRMAKTIR. Yerine fazla ısınmış tek parti iktidarlarında çok görülmüştür. Mesela 1946 genel seçiminde tek parti CHP iktidarı gibi...

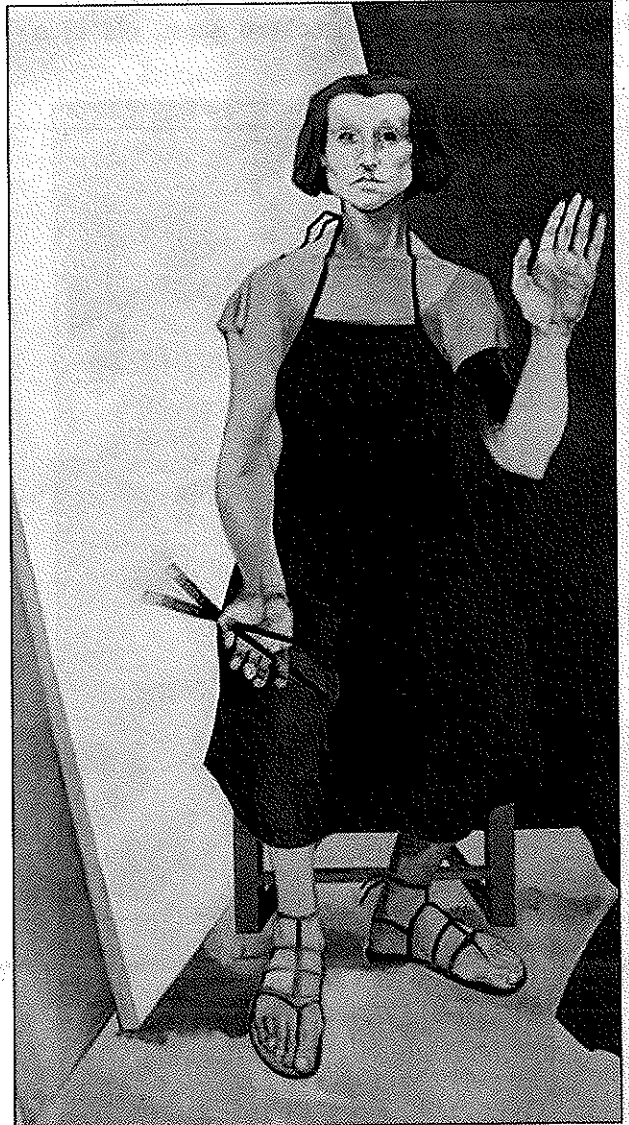
ÜSLUP ÜZERİNE

Kibir ve nobranlık mı? Büyükleme mi?

Kişilik arızası deyip geçmeyin. Kibrin de, büyüklemenin de, öfkenin de - her birinin ve bir arada hepsinin- meş'um bir işlevi var.

Her biri ve hepsi birden, ülkenin toplumda olup da toplumdan olmayan, mülksüzleştirilmiş bireylerinin sömürü çarkları arasında öğütülüp harcanması için başvuru araçlarıdır. Eski zaman kadırgalarında zincire bağlı kürekçilerin sırtlarında patlayan kırbaç ne idiyse o. Ya da kaşının altında gözün var diye paylanan ace-mi er gibi...

"Ayaklar baş mı olacak yanı!" narasını da mı siz kişisel kibir alameti sayıyorsunuz?

ÖLME EŞEĞİM ÖLME

Özgürlük isteyip de onun için kavga vermeden, demokrasi için uğraşıp didinmeyi göze almadan her ikisine birden kavuşmayı özleyenlerin tek çaresi, her türlü faşizan, faşist, ceberrut uygulamaya son vermesi için baştaki iktidardan medet ummaktır. "Çok güçlü", çoğunluk destekli "karizmatik" iktidar, hazır öyle iken, bizim şu özgürlük ve demokrasi meselemizi de bir hallediverse ya... n'olur ki!

Çözmeyeceği ya da çözemeyeceği anlaşılınca geriye ne kalıyor? Yok mu bir ihtimâl daha..?

Var. İktidar bloğunda ya da iktidar partisinde ikilik, üçlük, yani bölünme, parçalanma umudu, beklentisi! Parti ile Cemaat saç saç, baş başa çekecek... başbakanın adamlarıyla C. Başkanının adamları birbirlerine çemkirecek... herkese özgürlük ve demokrasi şansı, ola ki o zaman doğacak!

%50

Bu ülkenin başbakanı," % 50' yi zor evde tutuyorum!!" demişti, değil mi? Şu Fas'a kadar kaçıp giden meşhur palalı herifin Taksim'in göbeğinde güpe gündüz yediği haltların görüntülerine hele bir bakın. Orda gördüklerinizi başbakanın sözünü ettiği % 50 ile çarpın, sonra yarıya bölün, onun % 000 1' inin % 000 1'ni alın... Yetti mi?

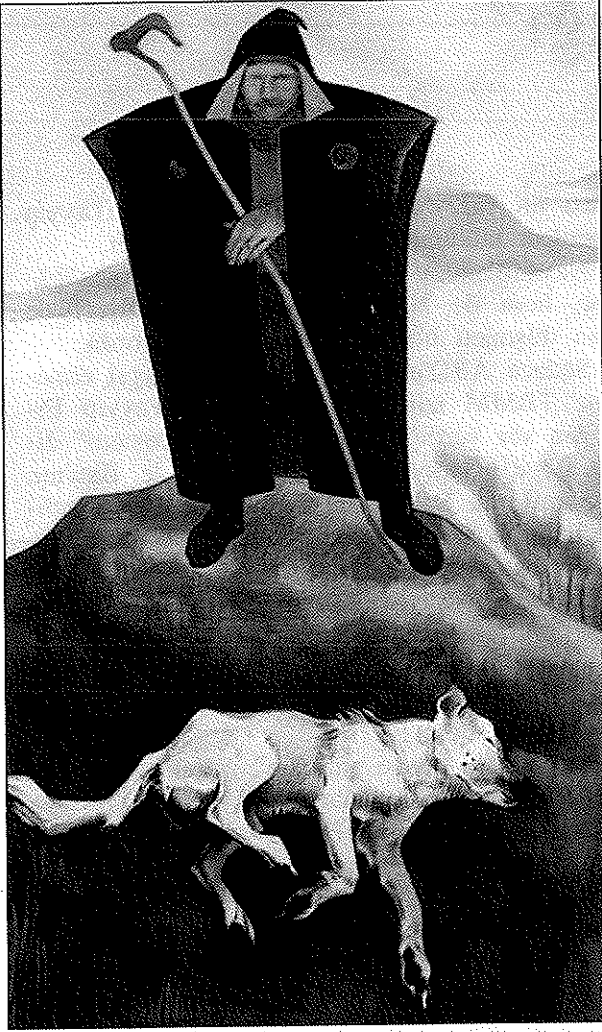
İşte AKP iktidarının arkasındaki % 50, vs'nin en azından bir bölümü esas itibariyle budur. Gezi olayları sırasında ikinin biri resmi ağızlardan ortaya atılan yalan habere - başları kırmızı bantlı, bellerine kadar çıplak adamların başı örtülü bir kadınla kundaktaki yavrusuna saldırıp üzerlerine işedikleri' ne dair "haber" kılıklı yalana- ve daha bir dolu başka yalana bunların tümü inanır. Hem öyle bir inanırlar ki... Tayyip Erdoğan kendisi bin pişman olur o haberleri uydurduğuna.

ERGENEKON

Uludere' de ve son Gezi olayları sırasında işlenen cinayetlerin, zulmün, gaddarlığın sorumluları, kendilerine iltica etmemiş olan bir bölüm Ergenekoncu'yu ellerindeki yargı sopasını kullanarak nasıl alt ettiklerini gösterdiler.

"Adalet yerine geldi"ydi...ya da " ayaklar altına alındı"ydı filan, hepsi, lafı güzaftır. Kat be kat müebbetle içeri tıkılanların ikizleri, beşizleri, binlerce klonlanmış alayı en az 60 milyon emekçi ve yoksul yurtdaşın rızına, şenliğine ve esenliğine, geleceğine musallat olan sivillerin koruculuğunu üstlenmiş, sürdürüyor. Üç falanca paşanın, baylardan beş filancanın hesabının görülmesi kime ne kazandırıyor? Buna bakmak lâzım. Hesap görülmesin diye değil, " Görülüyor işte! " diyenlerin dilleri altında tam ne yattığının görülmesi için!

LAPSUS

Türkçesi: Allah söyler!

"Kadına şiddetle uğraşacağınıza, insanlığa karşı işlenen cinayetlerle uğraşın!" Diyanet İşleri Başkanı olacak bir bay söyledi bunu. Söyler. Söyler de, ayrıca Sayın Başbakanı ile aynı görüşte olduğunu acele kayda geçirmesi gerektiğini de düşünmüş olmalı...

Sonradan uyandı. Öyle demek istememiş de, yanlış anlaşılma da, yok efendim, kötü niyetlilerin saptırmasıymış da, filan... Gitsin derdini şunun bunun pabucuna anlatsın!

Burası Türkiye. Hükümet neyse Diyanet odur. Kadın düşmanlığı iliklerine işlemiştir. Dile kolay: Son on yıldır her Allahın günü nerdeyse 5 kadın öldürülüyor bu memlekette!

KASA

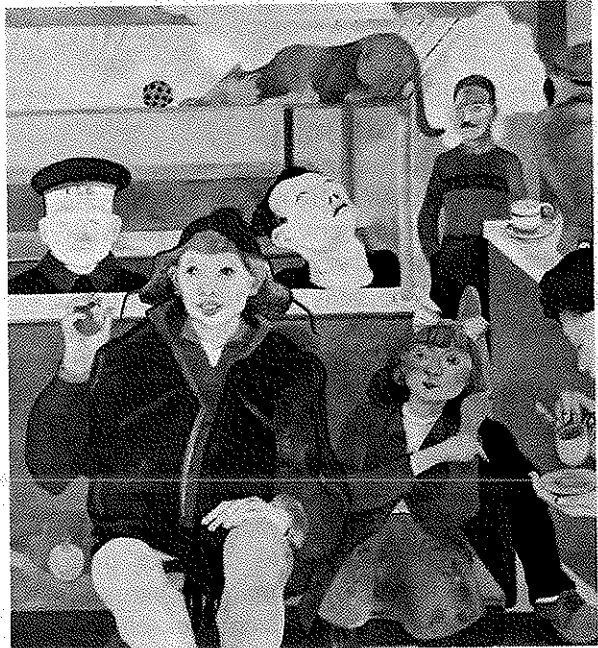
Çevre ve Şehircilik Bakanı imiş. "Rant oluşmazsa, özel sektör para kazanmazsa ülke kalkınmaz" diyor. Besbelli ki kafası ranttan başka bir şeye basmıyor. "İnşaat ya resulallah!" bu zata cuk oturuyor. Ne bakanı, düpedüz AKP'nin kasası.

CEZA MI, AKLANMA MI?

Ergenekon davasında ağır cezalar kesilen yüksek ordu kumandanlarının tam da bu cezalar sayesinde daha da ağır başka bir dolu suçtan yırtmış oldukları hiç aklınıza gelir miydi?

Filhakika... en ağır cezalarla adeta ödüllendirilenlerin hemen tümü otuz yıldanberi süregelen kirli savaşta Kürt halkına karşı işledikleri sayısız suçlarla övünerek kendilerini savundular. Öyle olmadı mı? En başta da, bugünün C.Başkanı ve Başbakanı' nin her fırsatta "mesai" arkadaşları olarak sahip çıktıkları eski G.K.Başkanı Başbuğ!

AKP iktidarını yaşatmam teşebbüsünü affetmeyen "yargı", kirli savaşta işlenen en ağır suçları bu davayla yolunu bulup akladığı için AKP ricali ve cümle muhiplerince ne kadar el üstünde tutulsa azdır.

Tayyip Erdoğan'ın “Muhteşem Yalnızlığı”

Süreyya Öngen

Tayyip Erdoğan 2002 Genel Seçimlerini kazandığı ama kendisinin milletvekili seçilmesine izin verilmemiş olduğunda ilk yaptığı iş AKP Gen. Bşk olarak Avrupa turuna çıkmak olmuş ve yanına Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'ı alarak dolaşmıştı.

İçeride meşruiyet sağlamanın yolunu Batı'dan destek almakta bulmuş, bunda da yanılmamıştı.

Başlıca iki amacı vardı:

Milli Görüş'ün Necmettin Erbakan'da ifadesini bulan “Batı Kulübü aleyhtarlığı” izlenimini tamamen silmek bu amaçlardan biriydi. Gerçi partisini kurduğu 2001 Ağustos'undan başlayarak (başta Ocak 2002'deki Washington ziyaretinde George Walker Bush olmak üzere) Batı'ya yeterince güvence vermişti, ama % 34 oyla parlamento iskemlelerinin nerdeyse üçte ikisini kazanmak gibi bir seçim başarısından sonra Batı' yanlısı olduğunu bu gezide teyit etmişti.

Yıllardır Müslüman âlemine “İlmî İslam” modeli arayan Batı'nın bu güdüsünü kullanarak orada sağlayacağı desteği içeride kendisini istemeyen ve başbakan yapmayan Batı'cı asker-sivil bürokrasiye karşı meşruiyet ve dokunulmazlık manivelası olarak kullanmak istiyordu.

Tayyip Erdoğan'ın önlenebilir yükselişi

Her iki amacında da muradına ulaştı. İkinci bir İslam Cumhuriyeti olmayacağına, Batı'nın umacısı İran'dan çok ABD'yi ve AB'yi seçeceğine dair güven verdi.

Bu politika AB'ye aday üye kabul edilmek için gösterilen çabalarla, anayasa ve yasa değişiklikleriyle devam etti ve nihayet aday üye statüsü elde edildi. AB'ye aday üye olan bir ülkede hükümet darbesine, askerın müdahalesine izin verilmeyeceği fikri Tayyip Erdoğan'ın o koşullardaki başlıca teminatıydı.

Tayyip Erdoğan'ın Batı'yla ve İsrail'le ilişkileri epeyce bir süre böyle gitti. Nükleer programı nedeniyle İran'a uygulanan ambargolara ve baskılara karşı çıktığında “acaba eksen kay-

ması mı var?” sorularına rağmen Batı Tayyip Erdoğan hükümetinden şikayetçi olmadı.

Nasıl oldu? Hem İran'ı savunur gözüktüyor, hem de NATO'ya (ABD'ye) Kürecik'de İran düşmanı bir füze üssü kurduruyordu.

Sadece ABD'nin Irak'ı kuzeyden işgal etmesine TBMM izin vermediği için “Tayyip Erdoğan söz verdiği halde yerine getiremedi” diye Beyaz Saray gazaba geldiyse de Batı'nın tamamı Irak Savaşı'nda ABD gibi düşünmediği için bu sorun sadece Ankara ile Washington arasında kaldı.

Kürecik üssüyle Tayyip Erdoğan'ın İran'la ilişkileri tamamen bozulacaktı.

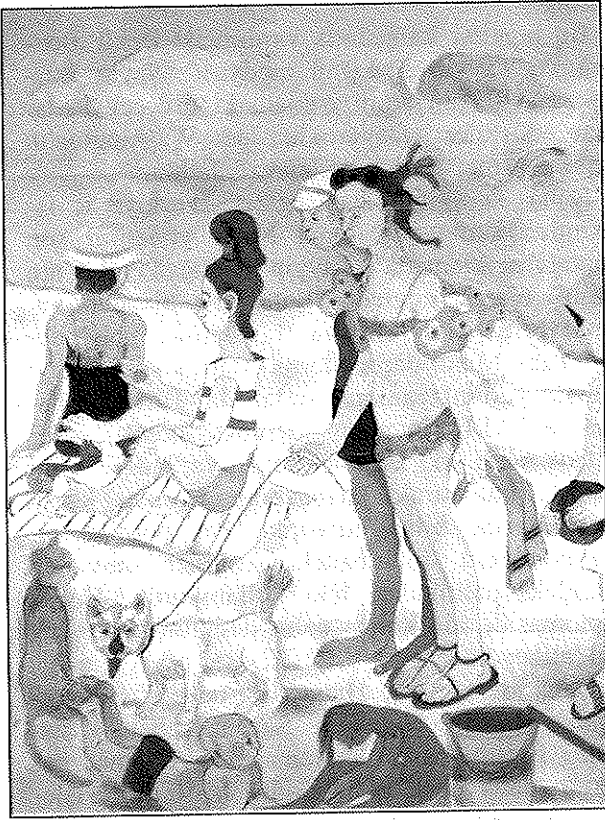
Bölge liderliğinden dünya liderliğine!

Davos'daki “one minute” atraksiyonundan sonra Tayyip Erdoğan'ın hakiki kimliği ortaya çıktı kendisini Orta Doğu ve Kuzey Afrika dünyasının kralı sandı, medyadaki yağcılarını öyle ilan ettiler, şeflerine ve velinimetlerine “Dünya Lideri” payesini verdiler.

Tunus'daki halk ayaklanmasını Libya izleyince Tayyip Erdoğan bu gelişmelerden parsa toplarım sandı. Fakat Libya'ya onu karıştırmadılar, NATO görünümünü altındaki askeri müdahaleye önce karşı çıktıysa da, sonra tıptış tıptış arkadan gitti, hastane gemisi ile çıkartmaya katıldı.

Sonra Mısır geldi. Mısır'daki halk ayaklanmasının önünü ordu kesip de askeri yönetim idareye el koyunca, Kahire'yi ilk ziyaret eden 2011 Nisan'ında -darbenin ilk 15 günü içinde- Abdullah Gül oldu. Aynı yıl Eylül ayında Tayyip Erdoğan onu takip etti. Tayyip Erdoğan Mısır'da Mübarek'in devrilmesinden pay kapmak istemiş, Orta Doğu'nun büyük lideri olarak olaya el koymuştu. Sahip çıktığı darbeyi yapan ordu, iki yıl kadar sonra tekrar idareye el koyacak, bu kez de Tayyip Erdoğan onu baş düşman ilan edecekti.

Suriye'deki olaylar başlayınca Tayyip Erdoğan sıkı fıkı olduğu, ortak kabine toplantıları düzenlediği, ailecek birlikte tatil yaptığı “Kardeşim Esad” birden bire “Esad” adlı düşman

oluverdi. Esad'ın, da Ben Ali gibi, Kaddafi gibi, Mübarek gibi hemencecik yıkılacağını sanan Tayyip Erdoğan iki buçuk yılı aşkın zamandır bekliyor.

Beklemekle kalmıyor, Al Nusra, Al Kaida haydutlarını sınırları içinde besliyor, eğitiyor. Hür Suriye Ordusu'nun subaylarına mülteci kampı adı altında askeri karargâh kurdurtuyor, İstanbul'da onlara gizli evler tutuyordu.

Dahası da Washington'a gidip "Suriye'ye hemen müdahale edin" diye akıl veriyordu. Çünkü aşınan uluslararası prestijini Suriye'de Hür Ordu'nun kazanması sayesinde arttıracak sanıyordu. Kendisini ve Türkiye Hariciyesini boydan boya silahlı Esad karşıtlarına angaje etmişti.

Esad rejimini, halka uyguladığı şiddeti ve katliamı kınamak, hatta siyasi ve ticari ilişkileri kesmek ayrı şeydir, iç savaşta taraf olup muhalifleri Türkiye'de sık sık toplamak, onlara silah, mühimmat, para ve eğitmen vermek, daha daha Türkiye'den İslamcı mücahitlerin Suriye'ye cihada gitmelerine yardımcı olmak ise çok başka bir şeydir. Türkiye o kadar ileri gitti ki, Washington bile Al Nusra ve Al Kaida ile arasına mesafe koymasını istedi.

Suriye'de rejimin bir an evvel yıkılması büyük lideri daha da yükseltecekti, ama bu olmadı.

2011 Darbesine selâm

Derken, Tayyip Erdoğan'ın karşısına Mursi'nin devrilmesi olayı çıktı. Gezi parkında yediği yumrukla grogi olan Tayyip Erdoğan dört elle Mısır'a sarıldı. İki sene evvel baş tacı ettiği darbecileri iç politika malzemesi yaparak darbe karşıtlığı üzerinden propaganda yapmaya başladı.

Uzmanlar Türkiye'nin bu olaylardaki zararının 37 milyar dolar olduğunu söylüyorlar. Ama parasal zarardan çok, asıl zararlı çıkan Tayyip Erdoğan'ın kendisi olmuştur. Liderliğe soyunduğu İslam dünyasında İran, Irak, Suriye, Mısır ona düşman olmuştur. Lübnan'daki asli güç Hizbullah da.

Suriye konusunda bağırıp çağırırken, geçen yıl ansızın karşısına Batı Kürdistan'da (Kürdistané Rojava'da) fiili bir Kürt özerkliği olgusuyla karşılaştı. Telaşlandı, yakın bir gelecekte bütün Güney sınırlarının boydan boya (800 km.) Kürdistan olacağı olgusuyla karşılaştı. Ankara önce Batı Kürdistan'ı tehdit etti, "oluşuma izin vermeyiz" dedi. Fakat Batı Kürdistan'daki gelişmeler Tayyip Erdoğan'ın karşısında yeni bir etkendi. O Suriye'de kendisine macera ararken, birden bire Esad ve Hür Suriye Ordusu dışında, apayrı bir etmenle karşılaşıyordu.

Güney sınır baştan başa Kürdistan oldu

Yakın zamanlarda politikasını değiştirdi, PYD'nin önde gelen ismi Salih Müslim'i iki kez Türkiye'ye çağırarak konuştu, "PKK'dan uzak durun, Hür Suriye Ordusu'yla birlikte savaşın" diye akıl verdi. Ama aynı zamanda Beslediği, silah ve mühimmat verdiği Al Nusra katilleri eliyle Batı Kürdistan köylerine, Halep'in köy mahallelerine saldırılar düzenliyor, Barzani yönetimini Rojava'ya karşı kışkırtıyordu. Barzani başlangıçta PYD'ye (Partiya Yekîtiya Demokrat=Demokratik Birlik Partisi'ne) karşı tutum takınıp sınırını kapattıysa da, Kürt dünyasından gelen baskılar üzerine ilk günlerde 35.000 Kürt Güney Kürdistan'a geçti. Kürtleri yerlerinden, yurtlarından eden asıl etmen Al Nusra ve Al Kaida katillerinin cinayet, adam kaçırma ve yağma eylemleriydi. Ankara rejimi daha bunların hesabını vermemiştir. Hem Esad'ın, Sissi'nin katliamına karşı çıkıp, Batı Kürdistan'daki Kürtlerin topluca katledilmelerini yok sayma (el altından destekleme) politikası tabi ki kimseye güven vermez.

Tayyip Erdoğan-Ahmet Davutoğlu Hariciye-

sinin Suriye politikaları daha şimdiden Türkiye'nin başına belâ açmıştır. Gizi örtbas edilen F-16 uçağının düşürülmesi olayı, Cilvegözü kapısındaki patlamada 8 kişinin ölmesi, Reyhanlı'da patlamada 53 vatandaşın hayatını kaybetmesi, Ceylanpınar'da habire sınır ötesinden gelen ölümler ve nihayet Beyrut'ta iki THY pilotunun Hür Suriye Ordusu tarafından esir tutulan 9 Lübnanlıya karşı rehin alınması bu politikanın şimdiki kurbanlarıdır. Suriye politikasının ne olduğunu Tayyip Erdoğan'a değil, o insanların ailelerine sorun.

Tayyip Erdoğan ise Reyhanlı'da ölenlerin Sünni olduklarını söyleyerek o ölümlerden kendi dinsel politikaları için yararlanmaktadır.

Esad rejiminin kimyasal silah kullandığı söylenmektedir. Kullanmaz, diye bir iddiamız olamaz, ama Türkiye'nin başına açılan belâlardan birisi olarak Suriye kökenli bazı şahısların Ankara'ya giden otolarında kimyasal silah bulunduğunu hatırlatalım. Eğer yakalanmasalardı o kimyasal silahı Ankara'da İslamcı şiddet eylemi için kullanacaklardı. Adliyenin ve Emniyetin bu konuda daha sonra basına hiçbir bilgi vermemesi dikkat çekicidir.

Son Mağrip gezisinde Fas Kralı Hasan Tayyip Erdoğan'ı kabul etmedi. Irak Başbakanı Maliki Ankara'nın güttüğü Şii aleyhtarı politikalara açıkça karşı çıkmakta, Tayyip Erdoğan'ın bakanını geri çevirmekte, davet ettiği Kılıçdaroğlu'na Türkiye'nin Bağdat karşısı Sünni teröristleri eğittiğini ve ülkesine saldırdığını ileri sürmektedir.

Suriye'de birlikte davrandığı Suudi Arabistan ve Kuveyt ile son Mısır darbesinden sonra karşı karşıya geldi. İslam âleminin büyük lideri olacağım derken yapayalnız kaldı.

Suriye politikası nedeniyle Rusya Federasyonu ile arası bozuldu. Çin Halk Cumhuriyeti de Rusya ile davranıyor.

Gezi Direnişi ve Batıyla yol ayrımı

Dış politikada Batı'yla ilişkilerdeki dönüm noktası Gezi Direnişi oldu. Batı anti-demokratik tutumu nedeniyle Tayyip Erdoğan'ı ısrarla kınayınca, o da Batı'ya sövüp saymaya başladı. Mısır darbesine ve ordunun insanları katletmesine sert tepki göstermiyor diye Avrupa'ya ve ABD'ye çatıp durdu. "Darbenin arkasında İsrail var, elimde belge var" diye Fransa'da yapılmış gayri resmi bir toplantıda bir İsrailli'nin "İhvan iktidarda kalamayacak" diyen sözlerini "belge" diye niteledi. Ve ABD'den de, İsrail'den de, çok ciddi tepki

gördü.

Bu tepkiler karşısında yardımcısı Bekir Bozdağ ve Tayyip Erdoğan medyası "Sayın Başbakan ABD'nin adını anmadı ki diyecek kadar acze düştüler. Davutoğlu ise Washington'ın açıklamasını "kabul edilemez" buldu.

Daha da ilginç, başlangıçta "Türkiye iç işlerimize karışıyor" diyen Mısır yönetimi son yaptığı açıklamada "Tayyip Erdoğan'ı Batı'nın ajanı" olarak niteledi "Batılı bir ajandan vatanseverlik dersi almaya ihtiyacımız yok" dedi. Yani Mısır darbecilerini Batı komplocuları olarak yorumlayanlara, onlar da Türk Başbakanına "ABD'nin ajanı" demektedirler.

Çok belli ki "elimde belge var" diye elini havaya kaldırarak konuşurken içeriye, kendi seçmenlerine hitap ediyordu. Dış politika ataksyonlarını önümüzdeki seçimler sürecinde içerideki politikaları için kullanıyordu. Yoksa diplomaside hiç kimse onun dediğini belge kabul etmezdi.

Daha da ilginç, Hamas darbeye karşı çıkmadı. Hamas Hareketi Sözcüsü Sami Ebu Zühri yaptığı basın açıklamasında, "Hamas hareketi, daha önce olduğu gibi Mısır'ın iç işleri konusunda taraf olmayacağını bildirdi. Hareket, Gazze'deki herhangi bir grubun, Mısır'ın iç işlerine karışmasını da kabul etmeyeceğini belirtti" ifadelerini kullandı.

Hamas'ın sırtında yumurta küfesi vardı, Filistin'in sorumluluğunu taşıyordu. İleri geri konuşamazdı. Sorumsuzluk yapmak gözü hırstan kararmış -eski deyimle- "kifayetsiz muhtaris"lerin, haddini bilmeyenlerin, kabiliyetlerini tanımayanların, kendisini ve gücünü abartanların işiydi. Ateş çemberi içindeki Hamas'ın kılı kırk yarmakta hakkı vardı.

ABD'nin, İsrail'in Müslüman Kardeşlerden hoşlanmadığı, hatta darbecilere arka çıkması doğrudur, ama bunu Tayyip Erdoğan'ın söylemeye hakkı yoktur. Bölgede ABD'nin ve İsrail'in politikalarını benimsemiş olan, İncirlik ve Kürecik üsleriyle ABD'nin ve İsrail'in çıkarlarını kollayan bir politikacının böyle konuşmaya hakkı olamaz.

Değerli Yalnızlık

Gezi olaylarına kadar firdolayı dış gezilere giden, son dört yılda 73 ülkeyi ziyaret etmiş bulunan Tayyip Erdoğan 2013 Haziranı başındaki Mağrip gezisinden bu yana sadece 15 Ağustos'da bir günlüğüne Türkmenistan'a ve Eylül başında Uluslararası Olimpiyat Komitesi toplantısı nedeniyle Buenos Aires'e gitmiştir.

İşte çarpıcı bir örnek: Mart ayında TRT

Tayyip Erdoğan'ın Nisan'da Gazze'ye gideceğini" duyurdu. Nisan'da bu tarih 29 Mayıs'a ertelendi. Ama o sırada Türkiye'yi ziyaret eden Dışişleri Bakanı Kerry ziyaretin ertelenmesini istedi. Bu açıklamadan hoşlanmadılar, çünkü Kerry fiyakalarını bozmuş, esas karar merciinin neresi olduğunu (malûmu) ilam etmişti.

Tayyip Erdoğan ve Bülent Arınç "kimseden izin alacak değiliz" türünden açıklamalar yaptılar, ama Mayıs geçti (Bu arada her ikisi de müştereken ABD'yi ziyaret ettiler, konu Bayaz Saray'da Erdoğan'a tekrar söylendi), Mayıs geçti, Haziran geçti, Temmuz geçti. "Ağustos'da gidecek" denildi, ama gene gitmedi, Mısır darbesi baha ne edildi (Oysa darbe 30 Haziran'da olmuştu.)

Yani Tayyip Erdoğan ve maiyetinin ABD karşıtlığı boş laftır, içe dönük gösteridir. Beyaz Saray'dan müsaade gelmeden Filistin'e bile gidemeyen bir politikacı mı bağımsız olacakmış, Orta Doğu halklarının gönlünde yer edecekmiş?

Bütün bu saydıklarımız Tayyip Erdoğan ve hükümetinin dışarıda ne kadar sıkıştığını ve yalnızlaştığını gösteren kanıtlar. Ne var ki, Tayyip Erdoğan ve medyası bu yalnızlığı hem kabul ediyor, hem de onunla övünmeye kalktı: Bu yalnızlığa "Değerli Yalnızlık" dedi. 19. Yüzyılda Britanya kendi yalnızlığına "Muhteşem Yalnızlık" adını takmıştı. Biz de Tayyip Erdoğan rejiminin kendisini "Değerli Yalnızlık" içinde bulmasını yeterli bulmuyor, onun yalnızlığını "Muhteşem Yalnızlık" (Splendid Isolation) diye terfi ettiriyoruz.

"Değerli Yalnızlık" lafını Başbakanın Başdanışmanı İbrahim Kalın bulmuş, ama bir hükümet ve onun başkanı eğer dünyada bu denli yalnız kalmışsa, daha da önemlisi yalnızlığını idrak etmişse, o yalnızlık ister değerli, ister muhteşem olsun, durum o politikacının uluslararası arenada duvara toslamasıdır.

Atma Recep din kardeşiyiz

Bundan sonra ne olacak? Artık eski caka ve fiyaka günleri geride kalmıştır. Ne ona "İlmîli İslam" diyen Batı'da itibarı kalmıştır, ne de İslam Dünyasının fatihi pozunu takındığı Orta Doğu'da.

Fakat o uluslararası inzivasına bakmadan Güvenlik Konseyi'ni eleştirirken bakın ne diyor?

"BM Güvenlik Konseyi'nde bir reform gerçekleştirilmesi gerekir, Dünyada biliyorsunuz 196 üyesi var. Bu üyelerin kahir ekseriyetiyle bir direniş ortaya koyması lazım. Eğer bu direniş ortaya konulursa, ancak böyle bir adım atılabilir. Hatta, hatta daha ileri gidilebilir. Gerçekten dünya 5'ten büyük diyorsak, o zaman diğer ülkeler ortaya gelmek suretiyle kendi Birleşmiş Milletlerini kurar. Böyle bir çıkış yapılabilir. Böyle bir çıkışın yapılması kendilerini reforme etmeye götürebilir. Çekiliyoruz dediği zaman ne olacak? Ne yapacak? Çekiliyoruz. Bakın şu anda birçok kuruluşlar var. Diyelim ASE-

AN gibi, Şangay İşbirliği Teşkilatı gibi. Şimdi bakıyoruz, AB kurulduğu zaman AB diye kurulmadı ki. Burada ortaya çok farklı bir çıkış konulabilir. Neden? Siz dünya barışına katkıda bulunamıyorsunuz. Afrika gidiyor. Orada fakirlik almış başını gidiyor."

Görüldüğü gibi, kendi bölgesinde çıkmaza girmiş politikacı, haddine bakmadan yeni bir BM kurmaktan bahsedecek kadar siyasi ve akli insicamını yitirmiş durumda. "BM Suriye'yi niçin kinamıyor"dan başlayan söylev Afrika'daki açlığa kadar -torba yasa misali-- torba gerekçe oluyor, sonunda da kendi etrafında şekillenecek yeni bir BM çağrısına kadar gidiyor. BM sorun çözücü bir kuruluş olmamakla birlikte, bunu "reform" edecek olan tabii ki Tayyip Erdoğan gibi statükocular, ülkesinde demokrasinin önünde engel oluşturan, daha da ha "referansım İslamdır" diyen politikacılar değil.

Önünde yazılı metin yoksa aklına ne gelirse, ağzına ne gelirse söylemeyi alışkanlık haline getirmiş olan Tayyip Erdoğan işi bir başka BM kurmağa kadar götürdü. Yedi düvele meydan okudu. Demek ki, halkımız "Atma Recep din kardeşiyiz" derken o lafı boşuna dememiş.

Bu da bir iç politika manevrasıdır, öyle anlaşıyor ki, dış güçleri arkasına alarak iç politikada yükselmiş olan Tayyip Erdoğan. Gene dış güçleri kullanarak, ama bu kez tersinden kullanarak inişini önlemeye çalışmakta.

Darbe

Tektaş Ağaoğlu

Mısır'da darbe Morsi ve İhvan'a karşı yapıldı diyorlar ama doğru değil.

Tahrir hedef alındı.

Yani hedef, orada boy vermeye başlayan Mısır'ın geleceği idi. Bizim AKP'li kodamanlar, başta Tayyip Erdoğan, bunu hemen gördüler ve ABD işbirlikçilerinin şahı Hüsnü Mübarek'in ordusunu mahkûm etmek için DEĞİL, Mısır'da gericici bir İslam kapitalizminin bir an önce önünün açılması niyeti ve hevesi ile ilk andan itibaren dünyayı velveleye verdiler.

Mısır halkının, yalnız onun değil, tüm Maşrık'ın geleceği Tahrir'de filizleniyor. Özgürlüğün, sömürü ve tahakkümle gelişip azan küresel statükoya itirazın ve dünyada hakkâniyeti hâkim kılma iradesinin orta ve uzun vade stratejik (isterseniz ütöpik deyin) perspektifi adına Giza'nın ve Delta'nın on milyonlarını yığmaya aday olan yer Tahrir meydanıdır. Tahrir'in yolunu kesmek, onu geri bastırmak

için böyle bir operasyona başvuruldu. Küresel tahakküm statükosuna, sosyal ve siyasi arkaik iddialarla öne çıkmaya hevesli bir kitle tabanı oluşturma maksadıyla sapına kadar ABD ve İsrail işbirlikçisi ordu darbe yaptı. Suç ortakları İhvan'ın bilinen ve bilinmeyen reisleridir.

Morsi Tahrir'den yükselen irade ile zaten devre dışı kılınmıştı. Tahrir'i devre dışı kılma maksadı gütmeyen bir darbeye ve ardından gelen katliamlara kimler ihtiyaç duydular? Şunun şurasında daha birkaç hafta önce canları bahasına Morsi'nin geri gelmesi için Adeviye'yi dolduran kitlenin sözcülerinin, bu günlerde, "Bizim oylarımızla gelen Morsi'nin darbeye gönderilmesine asla izin vermeyiz!" demekten vazgeçip yeni serbest seçimlere gidilmesine razı gelmiş olmaları nedendir? Bir nokta da şu: Morsi, kendi tayin ettiği, dini bütün olduğu söylenen Sisi'nin kolpasına kurban gitti. Başta kalsaydı, kendisine karşı 25 mil-

TAHRİR

yon imza toplayan Tahrir'den kurtulmak için hangi ordu ile iş görecekti? Hüsnü Mübarek'in ordusuna ne için ve nasıl o kadar güveniyordu?

Tayyip Erdoğan'ın küresel soyguna ve NATO tahakkümüne hizmet yolunda kendi kariyerine yeni boyutlar katma telâşıyla dünyayı sıcağı sıcağına Mısır'a müdahaleye çağırması neyin ne olduğunun ve ne için olduğunun en muhkem kanıtı.

Adeviye' nin ne gibi bir özgürlük davası var? Hadi diyelim ki var. Ne? Morsi'nin davasının Mısır halkını özgürleştirmek olmadığı bütün bir yıl boyunca her yaptığında ve yapmadığında görüldü. Morsi sözümlü ona (kendince) Mısır'ı olduğundan da daha çok ve kesin "İslamlaştırma" peşindeydi. İslamlaşma'dan kasıt bugün de ne ise! Bizde buralarda Tayyip Bey taifesi ne kadar özgürlükçüyse Morsi ve adamları o kadar özgürlükçü. İktidar davasından başka ne gibi bir davanın rüzgârı esiyor Adeviye'de? Söylesinler de öğrenelim.

Adeviye Mısır'ın dünüdür. Bugünü'nde yeri ABD-İsrail-Ordu ittifakının öngördüğü kadardır, yarınında hiç olmayacak. Suudi'lerin darbeyi öylesine canla başla desteklemeleri Tahrir'den duydukları nefretten ve korkudan değilse nedendir? Suudi despotizmine son verecek rüzgâr Tahrir'den esiyor!

Tahrir'den darbe akşamı yükselen şenlik patirtisi, Hüsnü Mübarek'i biz Morsi gelsin de tek bir yıl içinde yapmaması gereken her şeyi yapıp başımıza firavun kesilsin diye devirmedik diyenlerin tezahüratı idi. Haziran gün-

lerinin Tahriri' ne başka kimler hangi gizli-açık ard niyetler ya da fitne tezgâhlarıyla sızmış/karışmış olursa olsun, Mübarek'i deviren Tahrir'in devrimci, direşken ruhunun, o ruhu kendi emelleri uğruna gaspetmeye kalkanlara meydanı boş bırakmayacağını hep birlikte göreceğiz.

O Tahrir'e saldırdı. Tekrarda beis yok.

Darbe ve ardından olanların, kanlı katliamlar dahil, hepsinin altında Adeviye'yi öne çıkarma, ardındaki kitle desteğini evcilleştirerek yola getirme, bunu yaparken Tahrir'i halk düşmanı ordunun suç ortağı olduğu iftirasıyla lekeleyerek gündemden düşürme niyet ve teşebbüsü yatıyor. Bunu şimdilik kısmen başarmışlardır. Tahrir'de filiz veren "ütopya" yerine dünya İhvan'ın ve havsalası İhvan'dan öteye yetmeyenlerin gürültüsüyle meşgul. İhvan, içinde taşıdığı 85 yıllık müzmin muhalefetin küflenmiş enkazı ve kursaklarda kalmış aç gözlü ihtiraslarla küresel kapitalist dünyanın Ortadoğu merkezine yerleştirilmek isteniyor. Yetmiş yıldır hep aynı rejime biad ederek, Sedat'larla, Mübarek'lerle sembiyoz halinde yaşayıp işini yürüten ve Morsi Tahrir'den milyonların iradesiyle kovulunca da kıyametleri koparıp ülkenin geleceğini gaspetmeye kalkan İhvan'a misyon biçiliyor.

Tahrir, onca yıl Mısır halkının kaderine musallat olmuş Sedat'ların, Mübarek'lerin ordusuna ve bürokrasiye olduğu kadar, fırsatını bulunca Kahie'nin ve Delta'nın izbe kovuklarından tarihe huruç etmeye kalkanlara da itirazın adıdır. Salt bu haliyle dahi bütün Şarki ve

Garbi Akdeniz için geleceğin meydanıdır. Mısır, 19.Yüzyıl ortalarına doğru Sultan 2.Mahmut'a ecel terleri döktürmüştü. Bugün yine Mısır, yeniden Osmanlı rüyalarıyla kitleleri büyülemeyi siyaset zannedenlerin ayaklarını suya erdirecek. Tarih tekerür ediyor. O zamanın İngiliz işbirlikçilerinin yerinde bugün ABD'nin ve İsrail'in taşeronları oturuyor.

Mısır ülkesinin tarih öncesinden kalma bereketle kutsanmış toprağının altını oya oya ilerleyen köstebeği izleyin.

Davası olmayan dava

Ergenekon davası

Hüseyin Hasançebi

Bu işe memur edilmiş özel yetkili bir mahkemede (Silivri) 5 yıldır sürmekte olan 275 sanıklı "Ergenekon Dava"sında yargılama nihayet sonuçlandı. 13 sanık idam muadili ağırlaştırılmış müebbet, 6 sanık müebbet, 235 sanık da 10 yıl ile 100 yıl arasında değişen ağır hapis cezalarına çarptırıldılar. Dosya Yargıtay'a gitti.

Ergenekon davası sanıklarına verilen cezalar açıklanabilir cezalar değildir. Akıl ve mantık bu cezaları kabul etmez. Ergenekon davasında verilen cezaları benzerleri ile kıyaslamak da mümkün değildir. Dünyanın pek çok ülkesinde "askeri darbecilere" idam veya ömür boyu hapis gibi cezalar verilmemiş değildir. Verilmiştir ama darbe yapanlara verilmiştir, "aklından darbe geçirenlere", "olsa ne iyi olur" diyenlere değil. Türkiye'de ise yapılan tam tersidir. Darbeciler veya muhtıracılar önünde her zaman secdeye varmış olan Türk devlet ve siyaseti, AKP devleti zamanında, darbe niyetlisi generalleri ve darbe veya muhtıra özlemcisi olan sivilleri cezalandırmıştır.

Gerçek değil niyet cezalandırılmak istendiği için, bıraksan birbirini boğazlayacak pek çok kişi yakıştırma bir örgüt havuzunun içine atılmış, adına da herhangi bir sivri zekalıdan mülhem, "Ergenekon!" denilmiştir. Aptal olmayan herkes daha baştan anlamıştır ki; Ergenekon Davası, siyasi mahfillerde planlanmış bir "tasfiye" davası idi. Planı yapanlar güzel yapmıştı ama sonuçta amaçlanan bu tasfiye polis-savcı-yargıç üçgeni içinde uygulanacaktı ve bunlar da insandı. İnfazcılar da insandı ama, tümü de liyakatsiz, tecrübesiz, devşirme idi. Davayı kılıfına uyduramadılar, yüzlerine gözlerine bulaştırdılar. Acemilikler yaptılar. Yapılan işin şekil yönünden dahi ciddiyeti kalmadı.

"Bağımsız ve adil yargılama imiş"! "Hükümet yargıya müdahale mi etsin miş?" AKP'li Silivri'de yaşanan hukuk sefaletini ve siyasi rezaleti her eleştirene bunu dediler. Haklıydılar. Yargı hükümetin amaçlarını benimseyip üstlenmişse müdahaleye ne gerek var? Adil yargılama denilen şey nihayetinde, uygun kanunlar kadar "vicdan" denilen toplumsal bir sorumluluğu da gerekli kılardı. Oysa Türkiye'nin polis-savcı-yargıç zincirinde çalışanlar en yetkili bir

ağızdan, 1998-1999 adli yılı açılışında dönemin yargıtay 1. başkanı Mehmet Uygun tarafından, "Vicdanı ile cüzdanı arasına sıkışıp kalmışlar" diye tanımlanmıştı. Ergenekon Davası'nın cüzdanı da AKP idi, vicdanı da.

"Bekleyin, yargı süreci henüz bitmedi, Yargıtay var" deniyor ya boş laftır. Özel yetkili mahkeme işini bilir de Yargıtay bilmez mi? Diyelim bilemez. Resmi görevi TBMM Başkanlığı olan Cemil Çiçek Yargıtay'a nasıl bir karar vermesi gerektiğini, daha dosya oraya intikal bile etmemişken söyledi: "Yargıtay Ergenekon Davası'nı aynen onaylarsa daha önce Anayasa Mahkemesinin AKP hakkında 'irticai faaliyetlerin odak noktası olmak'tan vermiş bulunduğu mahkûmiyet kararı çöker."

Öyle. Ya adalet çökecek, ya da AKP.

Bu dava bir kan davasına dönüşür mü? Şu anlama da geldiği için büsbütün yersiz bir soru sayılmamalıdır: "AKP sonrası siyasal düzene barışçıl geçiş mümkün müdür?"

Bu noktaya bakalım: Sanıklar, biri eski genel kurmay başkanı olmak üzere kuvvet komutanları, muvazzaf ve emekli general ve amiraller ve subaylardı. Davanın sivil sanıkları ise rektörler, ünlü yazar ve gazeteciler, milletvekilleri ve bazı siyasilerdi. AKP hükümetini devirmek amacıyla "Ergenekon" adlı bir örgüt kurmakla ve darbe planlamakla suçlanmışlardı.

Mümkün değil, inandırıcı değil, en tehlikelisi de, komik bile değil! Türkiye'de bundan önceki her askeri darbe amaçlı örgütlenmenin, TSK içinde olduğundan daha geniş bir sivil siyasi tabana sahip oldukları bilinir. Hatta belki bu darbelerden bazılarının sivil tabanı Türkiye'de çoğunluğu teşkil eder. Ergenekon Davası'nı tezgâhlayanlar da bu klasik darbe şemasına uygun düşünün diye rektör, yazar, gazeteci, siyasetçi gibi bir çok ünlüyü hiçbir somut kanıt ve hatta gerekçe bile göstermeden davaya katmış, uyduruk Ergenekon örgütüne bağlamışlardır. Ne ilişkisi vardır mesela, Doğu Perinçek'in, Yalçın Küçük'ün, İlhan Selçuk'un ya da Merdan Yaradağ'ın Ergenekon'la? Belki içlerinden bir çoğunun, "Ordu AKP'ye haddini bildirse ne iyi olur" gibisinden özlentileri olmuştur ama buna darbecilik denmez, "görüş", "düşünce" veya "temenni" denir. Üstelik gizli sak-

lısı da yoktur bunların. Yazılıp çizilmiş, televizyonlarda bin kez dile getirilmiş görüşlerdir hepsi. Zaten bugün Türkiye'de, Mustafa Balbay ya da Tuncay Özkan gibi, "Tayyip Erdoğan devrilsin ve yargılansın da kim nasıl devirirse devirsin" diye düşünenlerin sayısı en az 30 milyona ulaşmıştır ve başbakanın her konuşmasından sonra bu sayıya en az yüz bin kişi daha eklenmektedir.

Ergenekon davası sanıklarının oluşturduğu genel fotoğrafa zorlamayla da olsa ortak bir niyet yakıştırmak illa gerekiyorsa, bu da ancak hükümetin "bazı işleri yapmasını engellemeye çalışmak" olabilir. İddianamede ve karar gerekçesinde böyle bir "suç"tan zaten bahsedilmektedir. Bunun neresi suçtur? Muhalefet etmek bu demektir zaten. Her istediğini engelsiz yapabilen iktidar istemek faşizmdir ve sıradan bir demokraside bile faşizm istemek suçtur. Ergenekon sanıkları kim, muhalefet ne? Yüksek rütbeli asker sanıkların, generallerin ve amirallerin hükümete "yapmak istemediği şeyleri yaptırmak istemesi"nden söz edilebilir belki ama bu da 12 Eylül'ün faşizan anayasasında suç sayılmamıştır. Ne suçu, aksine askerlerin görevi sayılmıştır. "Vesayet" dediğimiz şey budur ve kanunlara uygundur. Asker sanıklar da zaten yap-

tıklarını, yapmasaydım suç işlemiş olurdum diyerek savunmuşlardır. "Değiştir anayasayı, yap-sınlar askerler 28 Şubat gibi taşkınlıkları, sen de yargıla, cezalandır!" denilebilir belki ama kanunlar da geriye işlemez.

Neresinden bakılırsa bakılsın, Ergenekon Davası, planlanmış bir davadır, NATO içlerinde konuşulmuş, AKP'nin eline verilmiş, o da uygulamıştır. Dava boyunca ABD'nin ve AB'nin istikrarlı olarak AKP'nin arkasında durmaları, davaya ortaklıklarından dolaydır.

Ergenekon Davası hakkında kamuoyunda büyük bir yanlış yaşanmamıştır. Hükümetin bu yönde cılgını çıkarıncaya kadar kullandığı sağlı sollu "liberaler"in, "AKP derin devleti temizliyor" palavrasına, Türk devletini herkes zaten yeterince tanıdığı için aldanan pek çıkmamıştır. Hükümet tek bir kere sözünü etmediği halde bunlar Ergenekon Davası'nın bir "Gladio davası" olduğunu ballandıra ballandıra yaydılar. Kişiliklerini ve kimliklerini al istediğin gibi kullan diyerek AKP'nin ayaklarının altına serdiler. Hakkını yemeyelim, AKP de bu "Yetmez ama evetçi" sefilliği hakkıyla ve tepe tepe kullandı. Bir NATO ordusu olan Türk Ordusu'nun içindeki "Gladio"yu temizledi! Askeri vesayet de -sanki ordan geliyormuş gibi- sona erdi!! Bu boş laflara AKP'nin tabanı bile hiç inanmadı. Nerede bir asker görse hizaya girmeye devam etti. Bir bayrak, bir Atatürk portresi ve bir asker gölgesi bugün bile AKP'li grupların yüreğini ağzına getirmeye devam ediyor.

Gladio Türk ordusu içinde bir kanser tümörü değildi ki tek bir operasyonla temizlensin. Söz konusu olan Türk ordusu ise, orduyu lağvetmeden, mevcudunu sifıra indirmeden Gladio mu temizlenir miş? NATO ordularının içindeki Gladio türü örgütlenmeler bu devletlere hayatiyet sağlayan vazgeçilmez organlar niteliğindedir. Bu gibi örgütlenmeler -organlar- olmadan NATO ordusu olunamaz. Gladio tipi askeri örgütlenmelerin medyada, üniversitelerde, sivil toplum örgütlerinde, hatta siyasi partilerin içinde bile sivil uzantıları vardır. Hele Türkiye için bakıldığında ve MİT ile birlikte düşünüldüğünde, Gladio örgütlenmesini karşınızda Türk devletinin organik bir bileşeni olarak bulursunuz. Hiç kuşkunuz olmasın, Recep Tayyip Erdoğan da bu Gladio dediğiniz örgütlenmenin içindedir. Türk devletinin bu tip örgütlenmeler bakımından dünyanın en tecrübeli ve başarılı devletlerinden biri olduğunu da unutmamak gerekir. Sözgelimi, Rauf Denktaş bu Türk Gladio'sunun bir organının (MMT) üyesiydi. Doğu Perinçek Denktaş ile "Talat Paşa Komitesi" kurdu diye Engenekoncu mu sayılacaktır?! Böyle ise eğer,

Türkiye'de Ergenekoncu olmayan kaç kişi vardır?

Ergenekon Davası ile birlikte bu Gladio'dan, ya da derin devletten kurtulduk öyle mi? Siyasetin üzerinden askeri vesayet kalktı öyle mi? Bir bakın Suriye sınırlarımızda olup bitene. MİT orada, CIA orada, NATO istihbaratı orada. Dışişleri bakanımız Davutoğlu ve adamları orda. Suudi ve Katar paraları orada. El Kaide ve tüm türevleri orada. Bosna'dan, Çeçenistan'dan, Cezayir'den şurdan burdan gelen din savaşçıları orada. Girip çıkan silahların haddi hesabı yok. Türk devleti elbette orada ve kimse kimsenin ayağına basmasın diye bu karmaşık yaygın trafiği, ara sıra bazı kaçaklar olsa bile hakkıyla yönetiyor. Gladio tipi devlet örgütlenmesi Ergenekon davasıyla birlikte tasfiye edilmiş olsaydı, bütün bunlar nasıl yapılabacaktı ki?

Demek ki AKP'nin yaptığı derin devlet temizliği değildir. Bir tür revizyondur. Başka tür-lüsüne NATO'nun gerçek sahibi ABD izin mi verir? Ayrıca bir NATO ordusunda Gladio tipi örgütlenme üzerinde revizyon anlamına gelecek, önemli bir kadro tasfiyesini gerektiren operasyon yapılacaksa elbette ki bunun planını da ABD hazırlayacak, hükümetler de uygulayıcı olacaktır. Gladio tipi örgütlenmeler "devlet suçları"nı işlemek için kurulmamış mıdır? Bu nedenle revizyonları da ister istemez özel mahkemeler kurulmasını, iddianameler yazılmasını, "yargılar gibi" yargılama yapılmasını gerekli kılar. Ergenekon Davası da, böyle bir dava olmuştur.

Davanın usul ve esas yönünden tel tel dö-külmesinin, arkasında yatan tezgâhın böyle açıkça sırtmasının bir nedeni de sanıkların gerçek suçları nedeniyle yargılanmasından dikkatle kaçınılmış olmasıdır. Bu nedenle uydurma suçlara ve delillere ihtiyaç duyulmuştur. Ergenekon Davası sanıkları hemen her duruşmada niçin yargılandıklarını sormadılar mı? Sordular ama boşuna. Çünkü dava sanıkların gerçek suçlarına yönelse binlerce faili meçhul cinayetlere, JİTEM'e, Hrant Dink'in gerçek katillerine Kürt vilayetlerinde işlenmiş sayısız insanlık suçuna, köylerin ve ormanların yakılmasına, 2 milyona yakın Kürdün Batıya göçettirilmesine, kundaklama ve sabotajlara yönelecekti. Bunların her biri ve tümü birden "devlet suçu" idi. Bahis devlet suçlarından açılınca sonu gelmezdi, Ergenekon davası o zaman Çiller'e, Demirellere, Ağarlara uzanırdı. Kanıtlanmadı ama, muhtemelen davanın yargıçları ve savcıları arasında da bu türden "devlet suçları"nı görmezlikten gelme, örtbas etme gibi "kahramanlık" sayılan fi-

illere bulaşmış olanlar vardı. Dava ise mesele, al sana dava.

Ergenekon davası, başbakan Erdoğan daha başlangıçta "ben savcısıyım" dediği halde siyasetleştirilemedi. Deniz Baykal "ben de avukatıyım" demişti ama, sadece polemik olsun diye. Başka işi mi yoktu? Egenekon adı verilen grup nihayetinde CHP'nin ordu içindeki uzantısı değildi. CHP'nin gerçekten Kemalist, en azından Milli Şefçi olduğu dönemlerde TSK içinde ideolojik, ve hatta çoğu zaman örgütsel uzantıları olurdu. Klasik Cumhuriyet partileri ve AKP için de böyledir. 12 Mart'ın Faruk Gürler'i veya Muhsin Batur'u böyle idi. 27 Mayıs'ın Milli Birlik Komitesi'nin neredeyse yarısı CHP'liydi. Doğan Güreş Paşa Çiller'in, Erdelhun Paşa Menderes'in, Esener Paşa Demirel'in adamıydı. Bunlar olurdu ama Engenekon'un asker sanıklar arasında CHP'li olan yoktu, varsa da CHP farkında değildi. "Engenekoncular"ın Kemalizm diye bir ideolojiden haberleri bile yoktu. Tamamı "devlet memuru" ve "NATO askeri" idi. Aksi olsaydı AKP iktidarına karşı aldıkları tutumu kabullenip siyasi tanım ve kavramlarla savunurlardı. Oysa her biri savunmasında neredeyse internet ve bilgisayar uzmanı kesilmişti. Hard Disk'ler, bunların yazılmaları veya silinmeleri, dışarıdan ve uzaktan mesaj yüklemeler konuşuldu. Teknik uzmanlıklar konuşuruldu. AKP'yi suçlayan tek bir sanık general oldu mu? Olmadı. Çünkü onlar kendilerini "oraya tıkan kuvvetin" kim olduğunu herkesten daha iyi biliyorlardı. Bu adamları siyasileştirmek mümkün olmadığı için dava da siyasileştirilemezdi.

Kılıçdaroğlu Baykal'dan bir kaç adım daha ileri gitti. Silivriyi "toplama kampı", yargıçları da siyasi iktidarın yargı içindeki ajanları olarak niteledi. Ama eğer böyle ise ve bunu söyleyen de İttihat ve Terakki'nin mirasçısı olmakla övünen bir parti ise, sonuç böyle mi olurdu? Bu partinin Bekirağa Bölüğü'nden de mi haberi yoktu! Davanın bir ABD davası olduğunu kavrayınca CHP de geri çekildi. Böyle olunca da Ergenekon davasını siyasileştirmek Doğu Perinçek'e kaldı. Onun da gücü buna yetmezdi.

Esasen sanıklar da davanın siyasileştirilmesini istememişlerdi. Onlar koca koca generallerdi, NATO'nun subaylarıydı. ABD ve NATO amblemleri nice nice bröveleri vardı. ABD işin yanlışlığını nasıl olsa anlardı. Olmadı, Türk devleti devreye girerdi. İlker Başbuğ dışarıya, bize sahip çıkmakta niçin geç kalıyorsunuz diye sürekli sitem göndermekte haksız mıydı? Bununla belki de, bizi niye kuyuda bırakıyorsunuz, bizden niye kaçıyorsunuz demek istiyordu. G. Kurmay başkanı Özel de arkadaşlarını

ergenekon kuyusundan çıkarmak için çok ter döktüğünü açıklıyor, Erdoğan da bunu doğruluyor, fakat ellerinden bir şey gelmediğini birlikte söylemiş oluyorlardı. Ellerinden bir şey, Türkiye'de yargı bağımsız olduğu için mi gelmiyordu? Buna inanmak saflıktan da öte olmaz mıydı?

Davanın, hem sanıklar, hem de medya ve kamuoyu tarafından üzerine hiç gidilemeyen kritik boyutlarından biri "gizli tanık"lardı. Özellikle yüksek rutbeli general ve amiral sanıklar için "Gizli tanık kim?" sorusu yaşamsaldı. Tuncay Güney, Şemdin Sakık, Osman Yıldırım gibi uyduruk gizli tanıklar dava senaryosuna birileri tarafından hedef şaşırtmak için yerleştirilmişti. Bunların sanıklar ve ilişkileri hakkında bildikleri gazete haberlerinden ibaretti. Sanıldı ki yargıçlar bu tanıkları dinleyerek karar verecek. Böyle şey olabilir miydi? Koskoca yargıçlar sokak serserilerinin hezeyanlarına itibar eder miydi?

Peki nasıl oldu da yargıçlar bu akıl almaz ağır cezaları verebildiler. Bazılarına bakılırsa güvendikleri, Erdoğan idi. Bazıları da yargıçların Gülençi olduğunu, Fetullah efendiye güvendiğini düşündüler. Bunların tamamı elbette saçma idi. Böyle büyük bir tasfiye atfedilen o isimlere güvenilerek yapılabilir miydi? Kuşkusuz yapılamazdı.

Mahkemenin elinde tek bir "gerçek gizli tanık" vardı. "Tanık" da denmez, böyle büyük davaların hemen hepsinde ihtiyaç duyulur böyle sine, bin belgeye eşdeğer "kanıt"tır o. "O" yeterliydi. Bu hakiki gizli tanık "büyük-tü", devlet adına, TSK adına, hükümet adına tanık idi. Sanıkların hepsi bu gizli tanığı tanıyorlardı. Yaptıkları tüm yasa dışı işleri onunla birlikte, ya onayı, ya da şahadeti ile yapmışlardı. Ama artık şimdi bu gizli tanık onları tek tek ihbar etmişti. Yapabilecekleri bir şey kalmamıştı. Kamu oyu bu gizli tanığın kim olduğunu bilmiyor muydu sanki. Elbette biliyordu. Fakat adını telaffuz etmekten herkes korkuyordu. Hepimiz tanıyoruz onu. Eski bir genel kurmay başkanı olduğu ve adının da Hilmi Özkök olmadığı biliniyor.

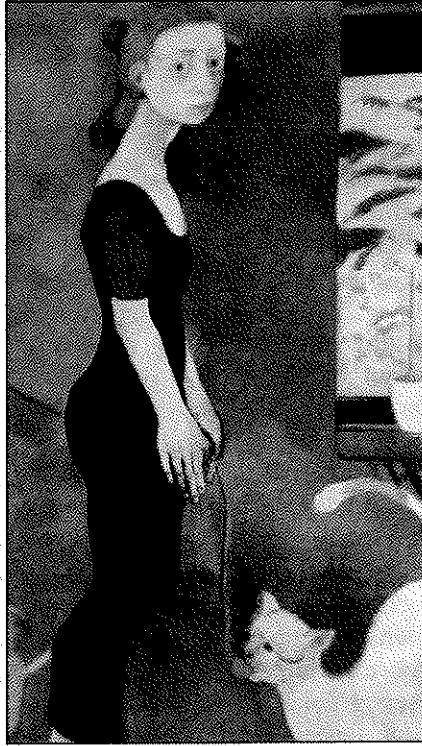
Peki, sanıklar niçin bu "Bu büyük gizli ta-

nık"ı deşifre etmediler? Edemezlerdi. Çünkü, bu gizli tanık, bağışlanmayı bekledikleri tarafından görevlendirilmişti.

Sonuçlarına bakarak Ergenekon Davası'nı İstiklâl Mahkemeleri veya Yassıada yargılamaları ile kıyaslamak doğru mudur? Hiç değildir. Sanık askerler ve sivil uzantıları darbecilikle suçlanmışlardır fakat aralarında en küçük bir tesanüd bulunmamaktadır. Kendi aralarında bir cunta kurup ABD desteğini aramaya da çıkmamışlardır. TSK bir NATO ordusu idi ve arkasında ABD yoksa darbe yapamayacaklarını en iyi bilecek durumda olan onlardı. Değil Darbe yapmak, NATO mahfillerinde karar verilmemişse TSK muhtıra bile veremiyordu. Verenler oluyordu fakat arkasında ABD yoksa o verdiği muhtıra sayılmıyordu. Nitekim Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesini engellemek maksadıyla verdiği "27 Nisan Muhtırası" "Dolmabahçe Görüşmesi"nde eritilmiş ve hatta bu gizli görüşmede muhtıracı bile AKP saflarına kazanılmıştı. Hani Hükümetin-AKP'nin icraatlarını engellemeye çalmışmak darbecilikti? Erdoğan'ın, "bu sır benimle mezara gidecek" dediği buydu.

Olan oldu. Bundan sonra ne işe yarayacak bu Ergenekon davası? Kemalist veya cumhuriyetçi bir restorasyon hayali peşinde olanlara yaramaz, çünkü bunların tasfiyesine ordu içinden her hangi bir kemalist tepki gözükmemiştir. Eğer orduda hâlâ kemalistler varsa, demek ki bu tasfiyeye onlar da sevinmişlerdir. O halde Ergenekon mahkûmları unutulup gideceklerdir. CHP'nin veya MHP'nin de işine yarayacak bir mirası yoktur Ergenekon davasının.

Yararsa AKP'ye yarayacaktır. Belki biraz da BDP'ye. BDP milletvekili Altan Tan'ın "tevatür haline gelsin diye" her yerde anlatıp durduğu üzere, hükümet KCK davası sanıklarına karşı bir sizden bir de bizden diyerek Ergenekon davası sanıklarını genel bir affın içine yerleştirmeyi düşünmekteymiş. Böyle bir sonuç, Ergenekonculara da, KCK'lılara da "bir kere daha mahkûmiyet" gibi gelecektir fakat Türk devleti ile aynı çuvala girenlerin katlanmak zorunda oldukları, bundan başka da bir sonuç yoktur.

Gezi Hareketi

Sema Erder

Gezi Hareketinin çok boyutlu bir kitlesel muhalefet hareketinin yansıması olduğu, yaygınlaşan etkisinden ve halen devam eden tartışmalardan da anlaşılacaktır. Bu hareketin, alışık olduğumuz toplumsal hareketlerden farklı olması ilk anda yorumlanmasını güçleştirdi. Göreli olarak umutlu ve taleplerini doğrudan ifade edebilen bu hareket, uzlaşma umudu olmadığı için gün geçtikçe daha öfkeli hâle gelmiş olan muhalefet hareketlerinden de, güçlü olanla uzlaşma yanlısı popülist toplumsal hareketlerden de farklıydı. Yapılan tartışmalardan, kayırmacı otoriter popülist siyasetin hâkim olduğu bu ortamda böyle bir muhalefet hareketinin nasıl olup da yeşerebildiği sorusunun cevabını izleyicileri kadar, katılımcılarının da merak ettiği görülmektedir. Bu yazıda, bu tartışmalara katılmak amacıyla, Gezi hareketinin İstanbul'daki popülist siyaset ve kentsel toplumsal hareketlerle ilişkisi konusunda bazı değerlendirmeler yapmaya çalışacağım.

İstanbul kentini izleyenler, son dönemlerde popülist siyasette radikal bir değişimin olduğunu farkındaydılar. 1960'lardan bu yana, İstanbul'da ve diğer büyük kentlerde yerel siyaseti "gecekondu hareketi" etkilemekteydi. "Gecekondu hareketi" kente göç eden köylülerin acil barınma ve diğer gereksinimlerini sağlama açısından etkili olan ve popülist siyasete damgasını vuran önemli bir kentsel toplumsal hareketti. Popülist siyaset, olan bitenlere göz yumarak ve kamu kaynaklarını kayırmacı ilişkilerle rasgele dağıtarak yeni yerleşen grupların isteklerini karşılıyor ve onların oy desteğini kazanıyordu. Gecekondu bölgeleri, yerel siyasetin çok yarışmacı ve dinamik olduğu, kuralla kural dışının iç içe geçtiği, yaratıcı çözümlerin üretildiği dinamik alanlar haline geldi.

Siyasal partiler, gecekondu hareketleriyle gündeme gelen talepleri, sistemle eklenme talepleri olarak kabul ettiler, kayırmacılıkla da olsa yerine getirdiler ve sonuçta onların sistemle uzlaşmalarına aracılık ettiler. Diğer taraftan, kentsel alanlara yerleşenlerin kültürel, sivil ve siyasal talepleri sistem tarafından "tehdit" olarak algılandı, popülizmin otoriter yüzü-

le karşılaştı, çatışmalarla sonuçlanarak marjinalleştirildi. 2000'li yıllara kadar kentlerde esas olarak uzlaşmaya dönük popülist kitlesel hareketlerle, uzlaşma umudu taşımadığı için öfke dolu toplumsal hareketler yaygındı.

2000'li yıllar, "gecekondu hareketinin" meşruiyetini yitirdiği ve popülist siyasetin kentte değişen koşullara göre yeniden kurgulandığı bir dönem olarak hatırlanacaktır. Bu dönemde, "gecekonducular", popülist ortam içinde siyasal deneyim kazanmış ve zenginleşmiş yeni kentli grupların eliyle tasfiye edilmeye başladı. Bir başka ifadeyle, gecekondu alanları, orada yaşamış ve zenginleşmiş olanlar tarafından geçmiş kötü günleri unutturmak ve orada yaşayanlara "daha iyi bir yaşam" kurmak amacıyla yenilenmeye başladı. Kentin gecekondu bölgelerindeki bu dönüşüm, sadece fiziksel çevreyi değil, aynı zamanda siyasal kayırmacılık ve popülist siyasetle kurgulanmış kentsel yaşamı da radikal bir biçimde değiştirdi. Kent merkezine yakın, değeri artan bölgelerden başlayarak yaygınlaşan dönüşüm, buralarda yasal güvenceye sahip olmadan yıllarca yaşamış olanlar için oyunun kurallarının değişmesi anlamına da gelmekteydi.

Kentte gerçekleşen bu dönüşümün etkilerini ve boyutlarını somut olarak ortaya koyan verilere maalesef sahip değiliz. Ancak genel olarak, tam oranlarını bilmesek de, gecekondu alanlarının tasfiyesinden hem kazananların, hem de kaybedenlerin olduğunu açıkça gözlemleyebiliyoruz. Kazananlar, kentte artan "inşaat-siyaset" ilişkisinin içinde ortaya çıkan yeni olanaklardan yararlandılar ve gerçekten, kentte oluşan "daha iyi bir yaşamın" içinde yer aldılar. Buna karşılık, kayırmacılık ilişkilerinin yeni örüntüsünün dışında kalarak kaybedenler, gecekondu hareketinin eski usul yöntemlerine başvurmaya çalıştılar, ancak, alışık oldukları siyasal desteği bu kez bulamadılar. İstanbul'un hemen her bölgesinde, "terörist avlama" (!) operasyonlarına benzeyen polis destekli yıkımlar, yıkımlara direnen kadınlı erkekli, çocuklu mahalle sakinleri bu değişen güç ilişkilerinin somut görüntüleri oldu. Kaybedenlere sunulan seçenekler, yeni kiralık yerler aramak, ya

da üretilen yeni sosyal konutlara borçlanarak taşınmak oldu. Bir anlamda, "gecekonduların umut filizleri" kökünden kesilmeye başladı.

Gecekondu bölgelerinde gerçekleşen yıkımlar ve bu yıkımlara karşı yapılan kitlesel eylemler, öteden beri gecekondu karşıtı olan, kentli orta sınıfların ilgisini çekmedi. Hatta, etnik ya da dinsel ayrımcılığa uğrayan grupların yoğunlaştığı alanlardaki eylemler "marjinal grupların" kanıksanmış (!) uzlaşmaz ve umutsuz eylemleri olarak algılandı. Muhalefet partileri dahil olmak üzere, ana akım siyasal partiler de, canlanan inşaat-siyaset ilişkisinin nemalarından yararlandığından, bu tepkilerle ilgilenmedi. İktidarla uzlaşma yarışında olan medya için de, gecekondulardaki yıkımların ve direnişlerin haber değeri olmadı.

Kentsel dönüşümün, kent bilimin ve katılımcı yerel demokrasinin ilkelerini dikkate almadan, salt piyasa kurallarına ve güç ilişkilerine göre yapılması, öncelikle - mimar, şehirci, sosyolog, siyaset bilimci, korumacı- kentle ilgili konularda çalışan akademisyen ve uzmanların ilgisini çekti. Daha sonra da, Birleşmiş Milletlerin Habitat toplantısından bu yana kentte canlanan ve Avrupa Birliği projeleriyle desteklenen insan hakları, çevre, kültürel miras gibi konularla ilgilenen sivil toplum örgütleri konuyla ilgilenmeye başladı. Yerel demokrasi arayışları, kentsel dönüşümden zarar görenlerin (ya da zarar görme endişesi duyanların) kurdukları mahalle derneklerinin ve profesyonel mesleki bilgiye sahip sivil muhalefet gruplarının arasında kurulan ilişkiyle canlandı. Bu dönemde, İstanbul'da çok sayıda mahalle derneği kuruldu ve hatta bu dernekler seslerini duyurmak için dayanışma platformları oluşturdular. İstanbul Mahalle Dernekleri Platformu, Sarıyer Mahalle Dernekleri gibi platformlar, Ayazma, Başibüyük, Bedrettin, Gülsuyu, Hürriyet, Tozkoparan gibi kentsel dönüşümden zarar gören mahallelerin temsilcileriyle, onlara profesyonel bilgilerini sunarak hukuksal, teknik ve siyasal destek vermek isteyen grupların ilişkisi kentteki muhalefetin çekirdeğini oluşturdu.

Bilindiği üzere, kentsel dönüşüm faaliyetleri sadece gecekondu bölgeleriyle sınırlı kalmadı.

Bu faaliyetlerin, kent merkezindeki yoksul mahallelerine, çöküntü alanlarına ve kent içindeki yeşil alanlara doğru yaygınlaşması, konuya ilgiyi yaygınlaştırdı. Kültürel miras, göçmen hakları, etnik dışlanma, çevre gibi konularda çalışan profesyonellerle, aktivistler, bu mahallelerde yaşayan ve zarara uğrayan güçsüz gruplara hukuksal ve teknik yardım vermeye başladılar. Bu hareketler içinde seslerini kamuoyunda duyurabilenler Kuzguncuk bostan hareketi ve Sulukule hareketi gibi mahalle hareketleri oldu. Bunun yanı sıra, Tarlabası, Emek Sineması, Haydarpaşa, Galataport, Haliç Köprüsü, Taksim gibi projelere eleştirel bakan profesyoneller ve aktivistler kendi aralarında tartışıp, seslerini ilgililere ve kamuoyuna duyurmaya çalıştılar. Kayırmacılıktan çok uzak olan bu tür bir hak talebi iletimine alışık olmayan yönetimler, bu sesleri duymak istemediler ve bunları "marjinal" muhalefet hareketleri olarak yorumlayarak etiketlemeyi tercih ettiler. Bu nedenle, maalesef, bu hareketlerin çok azı başarı kazanabildi. Kısa- ca, Gezi hareketi başlamadan önce, kentte kamuoyunda ve yönetim nezdinde sesini duyuramasa da, kentsel dönüşümden zarar gördükleri için örgütlenen gruplar ve onlarla hukuksal ya da teknik bilgi vererek dayanışma yapan sivil toplum örgütlerinin oluşturduğu, yerel siyasetin kayırmacı siyasal ilişkilerinin dışında ka-

lan, onlarca kentsel hareket vardı .

Bu kentsel muhalefet hareketlerinin, kentte canlı olan ve popülist yerel siyasete aracılık eden geçekundu hareketine damgasını vuran hemşehri dayanışması hareketlerinden de, iş piyasasındaki eşitsizliklerden kaynaklanan sınıf hareketlerinden de çok farklı olduğuna dikkati çekmemiz gerekir. Bu hareketlerin üretim ve iş yaşamının dışındaki, konut alanları gibi gündelik yaşam alanlarındaki konularla ilgili olması, çeşitliliği, her birinin birbirinden habersiz ve ilişkisiz olarak farklı yerlerde gerçekleşmesi, farklı grupları ilgilendirmesi, kitlesel olmayışı, kayırmacı ilişkilerin yöntemlerini kullanmaması en önemli özellikleridir.

Bu tür kentsel toplumsal hareketlerin anlamı ve nitelikleri, sosyal bilimciler tarafından uzun bir dönemdir tartışılan konulardandır. Daha çok gündelik yaşamın sürdürülmesiyle ilgili konulardaki eşitsizliklerden kaynaklanan bu toplumsal hareketler, kentbilim yazınında "toplumsal tüketim" ve "toplumsal yeniden üretim" kavramlarıyla ele alınmakta ve tartışılmaktadır. Yaşam alanlarındaki eşitsizliklerin de toplumsal grup ve sınıfların üretim alanında karşılaştıkları eşitsizliklerin bir yansıması olduğu açıktır. Önemli toplumsal değişme dönemlerinde, bu iki alandaki eşitsizlikler birbirini etkileyerek değişime uğrar. Dolayısıyla, bu tür toplumsal hareketlerin anlamı, ancak, bu etkileşimin değerlendirilmesiyle kavranabilir.

İstanbul'a ve konumuza geri dönecek olursak, kentte gözlemlenen yeni toplumsal hareketlerin, yönetimlerin alışık olduğu kayırmacı ilişkilerle karşılanan taleplerden farklı biçimler alması, onların siyasal partilerin alanının dışında kalmasına neden olmuştur. Muhalefet partileri dahil, bütün siyasal partiler, alışık oldukları yöntemin dışında kalarak doğrudan hak arayan ve bunu barışçı yöntemlerle yapmaya çalışan bu hareketleri muhatap olarak kabul etmediler. Buna karşılık, her bir kentsel hareket, insan hakları ve çevre gibi evrensel düzlemde meşruiyet kazanmış olan haklarla ilgili oldukları için, yeni teknolojilerin verdiği olanaklardan yararlanarak, küresel destek bulabilmiştir. Küresel düzlemdeki muhalefet hareketleriyle ilişki kuran ve aynı yöntemleri kullanabilen bu sivil hareketler, bu nitelikleriyle, sistem tarafından marjinalleştirilmiş olan öfke ve umutsuzluk dolu tepkisel siyasal eylemlerden de farklıydı.

Kentsel dönüşümün, kentli orta sınıfların gündemine girmesi, ancak, yıkımların etkisinin kendi kapılarına dayanmasından sonra gerçekleşti. Kentli üst orta sınıflar, başlangıçta, kentteki, su, ulaşım gibi temel altyapı ihtiyaçlarının

giderilmesini, kendilerine yeni mekan ve iş alanları açan AVM'leri, "soylulaştırma" projelerini ve lüks konut sitelerini sevinçle karşıladılar ve benimsediler. Ancak, bir süre sonra, "çılgın projeler" ve diğer büyük inşaat projelerinin kentin niteliğini ve kentteki gündelik yaşamı tehdit edecek boyuta ulaşması üzerine konuyla ilgilenmeye başladılar. Büyük projelerle ilgili kararların, acele, şeffaf olmayan bir biçimde alınması ve üstelik hukuksal ve teknik olarak zaaf taşıdıklarının fark edilmesi, bir süre sonra medyanın da konuya ilgi göstermeye başlamasında etkili oldu.

Bu toplumsal muhalefet hareketlerinin esas olarak kentte yaşayan ve kentsel dönüşümden zarar gören sınıfsal olarak güçsüz olan ya da kültürel olarak dışlanmış grupların muhalefet hareketleri olduğunu söyleyebiliriz. Bu grupların ve kentteki estetik, tarihsel ve kültürel değerlerin gördüğü zararı fark ederek gündeme taşıyanlar, kentsel yaşamı izleyen, hukuk, şehirçilik, kültür, mimari, koruma, kentsel estetik ya da çevre konusunda teknik bilgiye sahip olan profesyonellerin oluşturduğu örgütlerle, insan, kadın, çevre, hayvan, göçmen hakları gibi evrensel haklar konusunda duyarlılığı olan sivil toplum örgütleri oldu.

Bu gerilimlerin İstanbul için anlamı, bu güne kadar kentteki yaşam alanlarıyla ilgili taleplerini kayırmacı ilişkilerle sürdürebilmiş olan grupların artık aynı kanalları kullanma olanağına sahip olmadıklarını algılamalarıdır. Bir başka ifade ile, uzun bir dönem kentte yaşayan düşük gelirli gruplar için, kentteki enformel konut piyasası, ucuz konut imkânlarıyla kentteki iş piyasasındaki güvencesiz ortama tahammül edebilmelerini sağlamıştı. Bugün artık, kentteki konut piyasası da, tıpkı iş piyasası gibi, düşük gelir grupları için güvencesiz yaşama alanı haline gelmiştir. Kentsel dönüşüm, kentteki güç ilişkilerini de, toplumsal tabakalaşmayı da, sonuçta toplumsal hareketlerin niteliğini de değiştirmeye başlamıştır. Bunun üzerinde daha dikkatle düşünmek ve tartışmak gerekmektedir.

Sonuç olarak, Gezi Hareketi, kentte, kentsel dönüşümün etkisiyle, kayırmacı yerel siyasetin kapsayamadığı ve hatta dışladığı grupların oluşturduğu yeni kentsel toplumsal hareketlerinin tahmin edilenden çok daha yaygın olduğunu ortaya çıkardı, bu hareketleri ilk defa görünür kıldı ve kentteki diğer toplumsal muhalefet hareketlerini de içine alarak genişledi. Bu hareketlerin nasıl devam edeceği, yönetimin ve siyasetin bu hareketlerle kuracağı ilişkinin niteliğine bağlı olacaktır.

Mücadele ve sanat

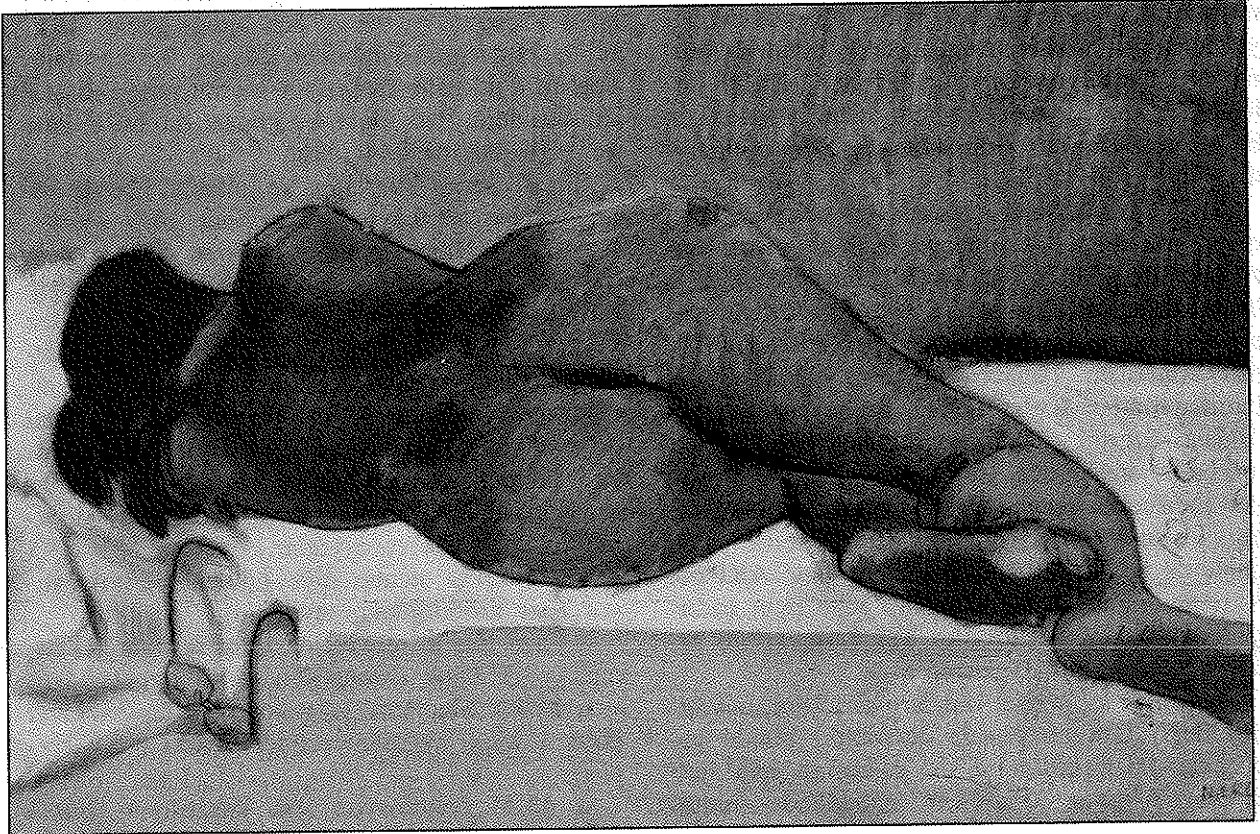
Yılmaz Hüröğlu

Sosyalist Hareket ve yükselen toplumsal muhalefetler, siyaset pratiklerinin yol ve yöntemlerini oluştururken kültür ve sanat cephesinden eylemselliği estetik ve sanatsal planda yansıtan ve destekleyen yapıtlar talep eder. Bu talep emirle veya ricayla olan bir şey değildir. Sanatçının toplumsal mücadeleye müdahil olma iradesidir. Devrimlerin arifesinde ve akabinde bu talep sanatçıların motivasyon unsuru olduğu kadar, enerjilerini ve yaratıcı potansiyellerini de açığa çıkartmıştır. Sovyet devrimi sürecinde tiyatro, sinema, edebiyat ve resim alanında bunun en etkin örnekleri verilmiş, sanat dünyasında birçok yeniliğe de öncülük edilmiştir.

Tersi durumda yani toplumsal muhalefetin baskılandığı ve şiddet uygulanıp yeraltına itildiği durumlarda da kültür ve sanat cephesi, mücadeleye katılma, gerçekliği yansıtma anlamında sanatın değişik biçimleriyle katkı yapmıştır. Sanat insanı, savaşı ve direnen kitlelere omuzdaş olmuş, yoldaşlık etmiş, baskılara karşı dur-

mada, korkuyu yenmede önemli işlevler görmüştür. Toplumsal altüst oluşlar büyük sanatsal atılımların da ebesi olmuştur. Egemen sınıflar tarafından kendi çıkarlarını toplumun çıkarları olarak gösterebilmek için bu ebelik, 'Devletin İdeolojik Aygıtları' ile yönlendirilmeye ve baskılanmaya çalışılır. Sanatın bütün dallarında ABD ve Avrupa merkezli, savaşların kıyıcılığı ve yıkıcılığı egemen sınıfların çıkarları ile değil bireylerin hırslarıyla açıklamaya çalışan ve sınıf eksenli bakışın pas geçildiği ya da özellikle saptırıldığı roman, tiyatro, sinema eserleri ve sanat akımları desteklenmiş, yaygınlaştırılmıştır. Türkiye de bundan etkilenmiş, payına düşeni almıştır.

Sanatçılar, Türkiye sosyalist hareketi içinde ya faal üye olmuşlar ya da söz ve tavırlarıyla hareketin safında yer almışlardır. Eserleriyle de Türkiye gerçekliğini, emek-sermaye kavgasında emeğin yanında yer alarak yorumlamış ve yansıtmışlardır. Karşılığında öldürülmüş, uzun sürgünler yaşamış, hapsedilmiş, işkencelere mu-

hatap olmuş, eserleri yasaklanmış yine de mücadeleden geri kalmamışlardır. Günümüze temel teşkil eden 1950, 1960 ve 1970'li yılların sanat üretimleri; geçmişi okumada, geleceği öngörmede, doğrusuyla eğrisiyle bizlere rehber olacaktır.

Açılım ve Saçılım

2010 yılı başlarında Başbakan, "demokratik açılım" diye nitelendirilen toplantılarda "sanatçı"ları da dinledi. Önce müzisyenleri sonra sinemacıları. Bu toplantılara çoğunlukla magazin malzemesi olanlarla, ilgili olduğu sanatın bir kısım icracıları katıldı. Bilerek ya da bilmeyerek alet oldukları amaç, toplum nezdinde sanat ve sanatçı kavramının içinin boşaltılması ve itibarsızlaştırılmasıydı. Katılımcıların hemen hemen hepsi magazin dünyasının içinden ya da ucundan bucağındandı. Demet Akalın, Alişan, Seda Sayan, Nihat Doğan vs.'yi sanatçı kategorisine dahil etmek ne menem bir şeydir? Veya Necati Şaşmaz, Sibel Turnagöl, Mehmet Ali Erbil vs. ye mi sinema sanatçısı diyecektik?

2010 yılı başlarında "Sanatçı"larla açılımlar yapılırken Türkiye'de başka neler oluyordu?

2009 Aralık ve 2010'un ilk aylarında bir dizi KCK operasyonu ile birçok Kürt siyasetçi gözaltına alındı ve ilerleyen günlerde tutuklanıp cezaevine gönderildi. Aynı günlerde İçişleri Bakanı Beşir Atalay mecliste AKP'nin Kürt açılımı üzerine konuşma yaptı. Bazı kesimlerde hayâl kırıklığı yaratan konuşmasında hükümet adına elle tutulur bir öneri getirilmez, açılım laflarıyla umut pompalanırken Kürt hareketinin birçok temsilcisinin tutuklanması dikkat çekiciydi.

2010 Ocak ayının akıllarda en çok yer eden olayı, son 30 yılın en büyük işçi direnişine imza atan TEKEL işçilerinin 78 gün sürecek olan büyük mücadelesi oldu. Türkiye'nin dört bir yanından gelen binlerce tekel işçisi AKP'nin British American Tobacco (BAT)'a sattığı Tekel fabrikalarından toplam 8247 işçinin işten çıkarılması üzerine Türkiye tarihine geçecek bir mücadele başlattılar. Ankara'nın ortasına kurulan çadırlarda kalan işçilere birçok sosyalist örgüt, aydın ve Ankara halkı destek verdi. Aynı günlerde büyük tartışmalara sebep olan AKP'nin Kürt açılımına en güzel cevap yine aynı çadırlarda kalan Türk-Kürt tüm Tekel işçilerinin ortak mücadelesinden gelmiş oldu.

Açılımlar toplumsal olayları karartma maksatlı olduğu gibi anayasada istedikleri yönde yapacakları değişikliklerin de kamuflajı için kullanıldı. "Yetmez Ama Ever" tribününde oturan-

lardan açılımcı "sanatçı"lar da "demokrat" Erdoğan'ın faullu maçında amigoluk yaptılar.

İşçi sınıfı ve geniş halk kesimlerinin örgütlenme ve siyaset yapma hakkının büyük ölçüde gasp edildiği baskı ve yasakların meşrulaştırıldığı 12 Eylül Anayasası değişikliği için 12 Eylül 2010'da yapılan referandumda evet oyu yüzde 58, hayır oyu yüzde 42 oldu. "Biz bugün ne yapıyorsak 12 Eylül referandumundan aldığımız güçle yapıyoruz." diyen Bülent Arınç destek olanlara teşekkürü de unutmuyordu.

Egemen sınıflar, 1980 12 Eylül darbesi ile o güne kadar yaratılan toplumsal muhalefeti bastırıp, "bugüne kadar biz ağladık, bundan sonra siz ağlayın" diyerek yeni bir sayfa açtılar. Önceki sayfalardan daha baskıcı, daha kıyıcı, daha uzun süreli olmuştur. 1970 sonları ve 1980 başlarında ekonomik krizi atlattmak için 24 Ocak kararları ile ülkeyi neo-liberalizmin "şefkatli ellerine" teslim ederler. Devletin işleyişini, ekonomiye ve topluma müdahalesini yeniden biçimlendiren politika ve yönetim anlayışı IMF'nin direktifleriyle "geniş vizyonlu" Turgut Özal'a teslim edilir. Akabinde apoletleri özgürlükçülükle parlatılmış Özal, darbecilerin kurduğu hükümette yer alarak liberallerin önde gideni olur. O günlerde Özal'ı yere göğe sığdıramayanlar bugün onun yerine Erdoğan'ı ikâme ettiler.

Otoriter yönetim anlayışını şahsında temsil eden Erdoğan, yüzde 58'den aldığı güçle, öfkeli ve buyurgan üslubu ile kitleler ve kurumlar üzerinde etkisini fazlasıyla hissettirmeye başladı. Sanatçılar ve sanat kurumları da bu bağırış ve çığırıştan nasibini aldı.

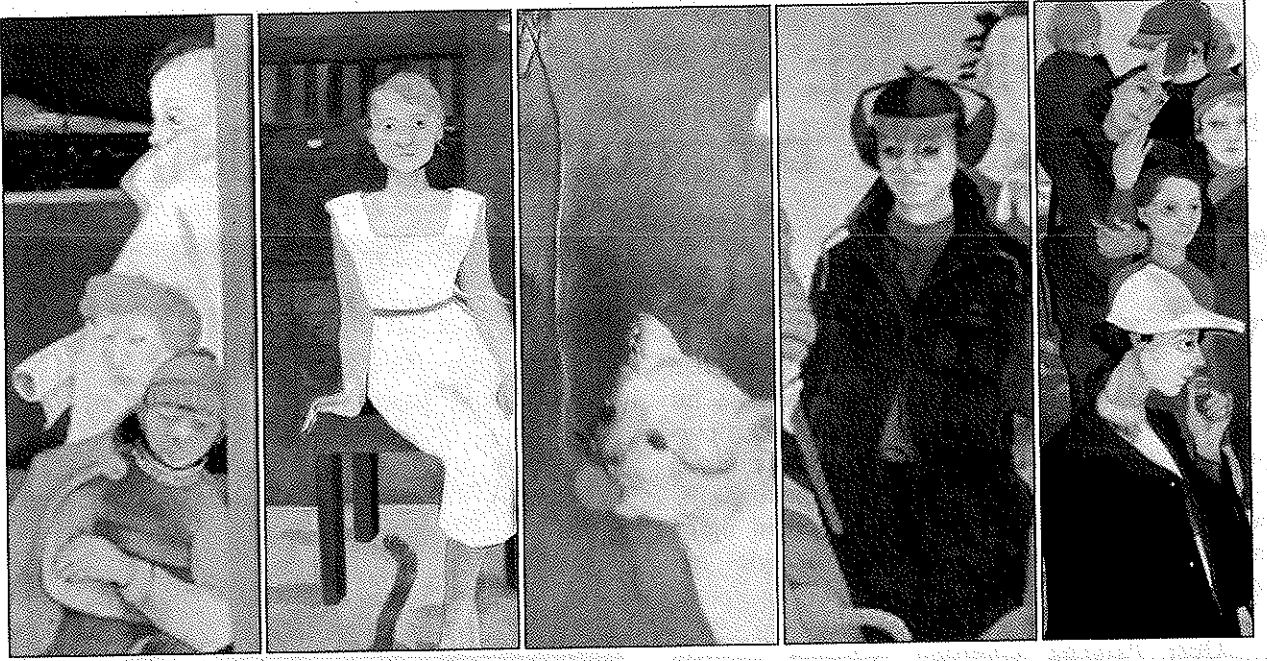
Sanat eserini alımlama ve anlama, "böyle sanatın içine tüküreyim" düzeyinde olan otorite, "... Hasan Harakani'nin türbesinin hemen yanı başında bir ucube oraya koymuşlar. Bir garip bir şey dikmişler..." (Kars-08 Ocak 2011) tez yıkıla(!) diye buyurdu. Buyruklarıyla dünya âleme nizam vermeye kalkan Erdoğan'ın yaygınlaştırmaya çalıştığı iklimden etkilenip kendisini de ayar verici pozisyonda gören kişi ve kurumlar, inkârcı, baskıcı, dinci söylemlerle kültür, sanat, tarih vb. konularda muhafazakâr kuşatmayı sağlamaya çalışıyorlar.

o Heykeller ucube diye nitelenerek yıktırılıyor (put kırıcılığından mülhem).

o Fazıl Say'ın retweetine dava açılıyor (O.Pamuk ve H.Dink davalarının farklı uygulaması).

o Emek Sineması yıkımı protestolarına karşı polis şiddeti uygulanıyor (Gezi Parkı'nın habercisi).

o AKM restorasyon için kapatılıyor (barok

bir opera binası yapılacağı kandırmacası).

o Edebiyat eserleri sakıncalı bulunup yasaklanıyor. (Şeker Portakalı, Fareler ve İnsanlar).

o 'Kayıp eserlerin ihyâsı' adı verilerek artık olmayan yapılar Boğaziçi'ndeki imar yasağını delmek amacıyla ayağa kaldırılıyor. (Bir örneği Topçu kışlası)

o TV dizilerine müdahil olunuyor (ecdâdımıza laf söyletmeyiz).

o Konserler, oyunlar yasaklanıyor, Müzisyenlere, Tiyatroculara hapis cezaları veriliyor.

o İBB Şehir Tiyatroları repertuarını belirleme yetkisi yeni yönetmelikle bürokratlara veriliyor. (Başbakan, "Hem parayı bizden alacaksın, hem yönetmeliğe gelince biz karışmayalım, yok ya!" der.)

o Gezi Parkı Direnişinde bulunan dizi oyuncular, tiyatrocular, sinemacılar yüz kızartıcı suçlardan teşhir ediliyor, vergi denetimine tabi tutuluyor.

o Nü resimler indirilip ters çevriliyor.

o Anıt eserler ve müzeler camiye çevriliyor. (Trabzon Ayasofya Müzesi)

o Mona Lisa'nın göğüs çatalı mozaikleniyor.

o Diziler yayından kaldırılıyor.

Geziden sonra başlatılan süre avında, geziye katılan, destek olan, onaylayanlar gözaltı, tutuklama ve incelemeler ile baskı altına alınıyor. Bundan sonra olacak protesto eylemlerine katılacaklara gözdağı vermek amaçlanıyor. Sanat etkinlikleri ve medya dünyasında yaygınlaşan otosansür "üstten üste" kendini hissettiriyor. Gittikçe yaygınlaşan kültür ve sanata etkinliklerinin engellenmesi, denetim altına alınması ve muhafazakâr dayatmalar toplumun geniş kesim-

lerince sıradan kabul edilip kanıksanması tehlikesini taşıyor.

Ne yapmalı?

Gezi Direnişi ile başlayan muhalefet hareketi, kültür ve sanat cephesinde, muhafazakâr, dinci saldırılara karşı yaratılabilecek olanakların neler olabileceğini saptamada rehber olabilir. Çünkü direniş (veya ayaklanma veya isyan) sırasında özellikle eylemsellik içinde (veya eylemselliğin dayatması ile) müzik, tiyatro, sinema, video, resim ve mizah kollarında yaratılan sanatsal mücadele pratiklerinin önümüze koyduğu bir 'külliyat' ve deneyim bulunuyor. Kitlesellik içinde asıl dikkat çekenler, yazılama yapan, şarkı söyleyen, oynayan, mizah yapan, duran (adam), gitar çalan, kitap okuyan, piyano çalanlardı. Yaptıkları bütün sanatsal ve edebi pratikler aslında hayatın her alanında her an yapılması gerekenlerdi. Yeni sanat ve kültür pratiklerinin yeni biçim ve yeni bir dille devam ettirilmesine ihtiyaç vardır.

"Her yer Taksim her yer direniş" sloganları hayatın her alanında stadyumda, meydanlarda, sokakta haykırılıyorsa, bu ruhu estetik normları içinde sanata ikâme etme görevi sanatçıların önünde duruyor.

Bir taraflıyla mülksüzleş(tiril)meye, yoksullaş(tırıl)maya başkaldırı olan bu isyanda, emek-sermaye arasındaki kavgada nerede duracağımızı da unutmadan sinemamızı, tiyatromuzu, müziğimizi, edebiyatımızı ve bütün sanat etkinliklerini emekten yana konumlandırmalıyız. Toplumsal mücadele bunu talep ediyor.

Gezi Direnişi: 'Olgunlaşmış bir sınıfsal başkaldırı...'

Korkut Boratav

Www.sendika.org'ta, Prof. Dr. Korkut Boratav'la Özay Göztepe tarafından yapılmış; "Gezi Direnişi" üzerine bir röportaj yayınlandı. Söz konusu röportajı, olayı bir "sınıfsal başkaldırı" olarak gören ve değerlendiren Boratav'ın bu konudaki görüşlerinin Kızılçık Dergisi okurları için için ilginç olacağını düşünerek, -kendisinin de izniyle- aynen yayınlıyoruz:

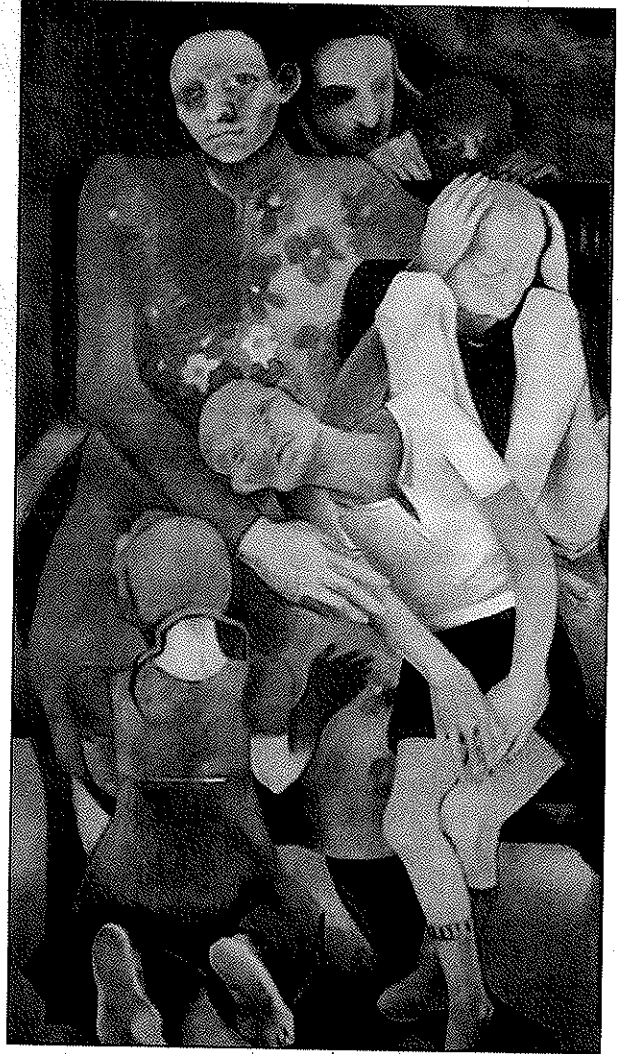
-Gezi Parkı'na saldırının ardından yaşanan direniş, sınıfsal bir karşı koyuştan çok orta sınıf isyanı görüntüsü taşıyor. Bunun nedenleri ve olası sonuçları konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Korkut Boratav: Marksist perspektifle bakıyorsak, orta sınıflar terimine kuşkuyla yaklaşmamız gerekiyor. Dikkat ediniz "terimine" diyorum; "kavramına" değil; zira, Amerikan siyaset bilimi gevşekliği içinde kullanırsak, "orta sınıflar"ın tanımlanması o kadar güçtür ki, bu ifadenin "kavram" mertebesine layık olmayan iki sözcükten ibaret olduğunu söylemek zorunda kalırız.

O zaman, Gezi direnmesine katılanların hangi niteliklerine bakılarak "orta sınıf isyanı görüntüsü" ileri sürülüyor. Bunu irdelemeye çalışayım.

Bir kere, bir "dışlama" yapılıyor ve direnmcilerin saflarında işçilerin veya işçi sınıfının yer almadığı ileri sürülüyor. İşçi sınıfının örgütleriyle, programıyla direnişe katılmadığı doğrudur; ama kastedilen işçi sınıfı mensuplarının da yokluğu ise, bu iddianın nesnel geçerliğinin ciddiyle düşünülmediğini sanmıyorum. Yokluğu ileri sürülenler kimlerdir? Varoş sakinleri mi? Sanayi sektörünün mavi yakalı işçileri mi? Üniversite diploması olmayan beyaz/mavi yakalı ücretliler mi? Aile kökenlerinin yukarıda sayılan gruplardan biri olan öğrenciler mi?

"Evet, bu gruplar katılmıyor!" iddiasında ısrar edenler varsa, tam aksi bir yaklaşımı izleyerek, Ankara'da polis kurşunuyla beyin ölümü gerçekleşmiş olan Ethem Sarısülük'ün bir OSTİM işçisi olmasından başlayıp, diğer direnme kurbanlarının sosyal profilleri veya en etkili di-

renmecilerin başında yer alan "tarafatar grupları"nın sınıfsal bileşimi üzerinde tartışmaya başlayabiliriz; ama fazla yararlı olacağını sanmıyorum. Geleneksel işçi sınıfının içinde yer alan ilerici, laik, solcu, demokrat insanların Taksim direnişiyle başlayan kalkışmalara katılmamaları mümkün olabilir mi?

Öte yandan, Gezi direnişçilerinin büyük çoğunluğunun bazı ortak toplumsal özelliklerinin olduğunu da kabul etmeliyiz. Bu ortaklıkları, "orta sınıflar" yaftasının dışına çıkararak betimlemeye çalışalım.

Bir kere, direnme eylemlerine katılan insanların önemlice bir bölümü üniversite ve lise öğrencilerinden oluşuyor. Bunlar için "orta sınıf"

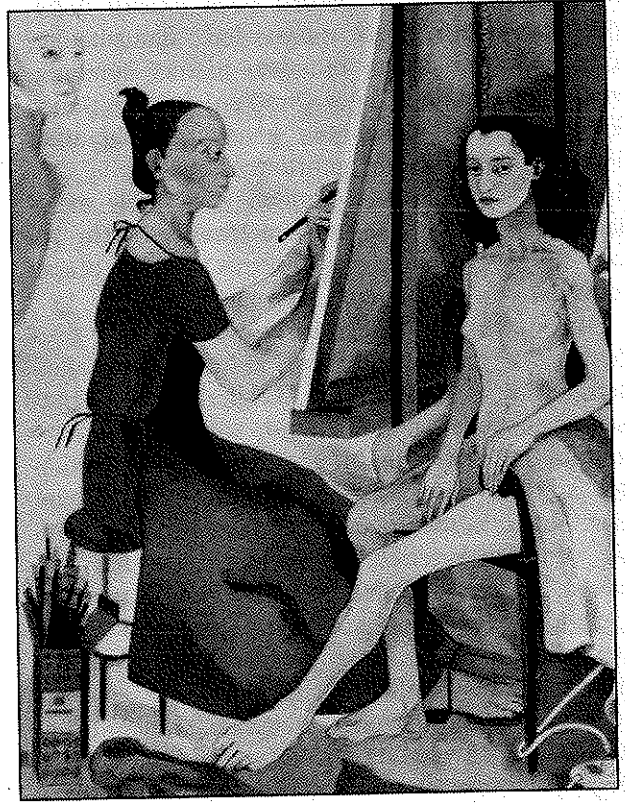
nitelemesi anlamsızdır. Sınıfsal kökenlerine (ebeveynin toplumsal profiline) ilişkin bir şey bilemiyorsak susalım. Ancak, öğrencilerin nesnel konumlarının en geniş anlamıyla potansiyel işçi sınıfına aidiyet olduğu söylenmelidir. Okulları, onları yakın bir gelecekte nitelikli (yani eğitilmiş ve beyaz yakalı) işgücü arzının öğeleri olmak üzere eğitmektedir. Dahası, kapitalizm onlara işsizlik vaat etmektedir. Bu nedenle ilk aşamada yedek emek ordusunun saflarına girecekler ve nesnel konumlarıyla en genel anlamda işçi sınıfının öğeleri olacaklardır.

Üniversite öğrencilerinin (diyelim) on yıl ileriye taşınmış türevleri de direnecilerin kalabalık safları içinde yer alıyor: Üniversite lisans (ve sonrası) diplomalarıyla tanımlanan nitelikli emek sahipleri ve bu nitelikleriyle daha çok "hizmetler" diye tanımlanan karmaşık sektörde çalışan ücretliler... Bu insanların işsizleri "ücretli emekçi" konumunu yitirmezler.

"Hizmetler" sektörünün niteliksiz emek gerektiren işlerinde çalışanlara gelince, bunların içinde üniversite diplomalıların sayısının giderek arttığı bilinmektedir. Bu nedenle de bu grubun uğraşları, işleri, artık, "beyaz yakalı" konumuna uygun (ve geleneksel işçi sınıfından ayrışmayı hedefleyen) yeni terimlerle adlandırılmaktadır: Tezgâhtar, bekçi, sekreter, "büro, satış güvenlik personelleri, elemanları" konumlarına terfi etmişlerdir; zira giderek artan bölümlerinin üniversite diplomaları vardır.

Bu insanların çalıştıkları (ve "hizmetler" sektörünün uzantılarını oluşturan) faaliyet kollarının ve doğrudan doğruya icra ettikleri iş sürecinin "üretken" olup olmaması tartıştığımız bağlamda önem taşımaz. Ücretli işçiler olarak ya doğrudan doğruya işverenleri için artık değer yaratmaktadırlar veya işverenin başka sektörlerden aktarılan artık değere erişmesini, el koymasını sağlayan, kolaylaştıran bir emek süreci icra etmektedirler. Ve en geniş anlamda gerçek veya yedek emek ordusunun öğeleridir. Kısacası, bugünün koşullarında nesnel olarak, yani kendiliğinden işçi sınıfının içinde yer almaktadırlar ve bu sınıfın niceliksel olarak önemli bir ögesini oluşturmaktadırlar.

"Orta sınıflar" bloğunun içine tıktırılan (ve yukarıdakilerle bağlantılı) önemli bir katmandan daha söz etmemiz gerekiyor: Hekim, avukat, danışman, mimar, mühendis, mali müşavir gibi genellikle eğitim yoluyla edinilmiş becerilerini işverenlere değil, "müşterilere" satarak geçimlerini sağlayan bağımsız profesyonel gruplar... Bu katman, nitelik, ideoloji, değer sistemleri ve hayat tarzları bakımından yukarıda belirlenen çer-

çevedeki (eğitilmiş, beyaz yakalı) işçi sınıfı ile benzerlikler taşımaktadır; ama üretim ilişkileri açısından sınıfsal farklar ağır basar.

—Buna karşılık, bir başka sınıfsal akrabalık söz konusu mudur?

Boratav: Küçük eşiklerin üzerinde işçi istihdam etmiyorlarsa, şirketleşmeleri söz konusu değilse, bunları küçük burjuvazi konumunda kabul etmek düşünülebilir. Buna göre, üretim araçlarının (toprağın, atölyenin, âlet/edevatın ve mesleğin gereğince belirlenen iş araçlarının) sahibi olan ve geçimini esas olarak kendi (ve ailesinin) emeğiyle kazanan köylü, zanaatkar ve bağımsız/profesyonel katmanlar küçük burjuvaziyi oluşturmaktadır. Kapitalizmin belirleyici karşıtlığını oluşturan iki ana sınıfın (işçi sınıfının ve kapitalistlerin) dışında yer almaları; sınıf mücadeleleri tablosundaki belirsiz, bazen kaygan konumları da ortak özellikler olarak görülebilir.

Ne var ki, profesyonel gruplar, üretken küçük burjuvaziden niteliksel olarak farklılaşmıştır. Toplumsal işbölümündeki dolaysız konumları kapitalist ilişkilerin veya basit meta üretiminin içinde değildir. Geçimleri hizmet satışlarına dayanır. Satılan hizmet, hekimler, mühendisler, öğretmenler gibi meslekler söz konusu olduğunda, "üretken" sayılabilir; ama bu durumda küçük meta üretimi için öncelik taşıyan (dolaysız üretici ile ticarî/malî sermaye arasındaki)

bölüşüm karşıtlıkları geçerli veya önemli değildir. Avukatları, malî müşavirleri, danışmanları kapsayan ve üretken olmayan hizmet sunumları ise, ekonominin diğer (üretken) kesimlerinden kaynak (artık) aktarımına gereksinim duyarlar. Her iki durumda da gelirlerin kaynağında diplomayla, uygulamayla edinilen gerçek bir melekeden, beceriden oluşan veya (faaliyete izin veren lisansa, belgeye bağlı olarak) yapay olarak yaratılan bir kıtlık rantı yer alır.

Bu özellikler nedeniyle, ayrıca üstyapı düzenlerinde (siyaset, ideoloji, kültür, hukuk alanlarında) önemli ağırlıkları, etkileri olan bağımsız profesyoneller katmanının, sömürülen dolaysız üreticiler bloğunda yer alan küçük üreticiler sınıfının dışında düşünülmesi daha uygundur. Keza, nesnel olarak kapitalist ilişkiler içinde yer alan nitelikli ücretli emek (nesnel olarak işçi sınıfı) konumunda da yer alamazlar. Geleneksel Marksist sınıflaşma çerçevesi içinde yer alabilecek tek orta sınıflar kategorisi, bağımsız profesyonellerdir.

Bağımsız profesyoneller içinde, örneğin hekimlerden, avukatlardan direnme eylemlerine küçümsenmeyecek katılımların olduğunu biliyoruz; öğreniyoruz. Meslek gruplarını temsil derecesi bir yana, eylemci profesyonellerle nitelikli işçilerin politik tavırlarının paralel seyretmiş olduğu görünmektedir. Ancak, toplumsal iş bölümü ve emek süreci içindeki farklılaşmaları olası ayrışmalara da yol açabilecektir. Örneğin ikinci grupta istikrar arayışları, dolayısıyla uzlaşmacı tavırlar daha erken öne çıkabilir. En geniş özgürlük alanı ise öğrencilere ve işsizlere aittir.

-Gezi direnmesinde sınıfsal bir karşı koyuş var mıdır?

Boratav: Eylemleri tetikleyen olaya, Taksim projesinin uygulanmaya başlamasına baktığımızda, kanımca, olgunlaşmış bir sınıfsal tepki vardır: Yüksek nitelikli, eğitilmiş işçiler, yarınki sınıf yoldaşları (öğrenciler) ile birlikte, profesyonellerin de katılımıyla, kapkaççı burjuvazinin ve onunla bütünleşmiş siyasi iktidarın devâsa kentsel rantlara el koyma girişimine karşı çıkmaktadır.

Bu, yağmacı kapitalizme karşı olgunlaşmış bir sınıfsal başkaldırıdır. Sınıfsaldır; zira, burjuvaziye ve onun devletine karşıdır; onlarla kader birliği değil, kader karşıtlığı içinde olan insanların ortak hareketidir. Ayrıca, olgunlaşmış bir sınıf hareketidir; zira, karşı cephe ile kısa vadeli ve doğrudan bir bölüşüm karşıtlığı söz konusu değildir. Başbakan da şaşkınlıkla soruyor: "Taksim projesi hanginize zarar verdi? Niye karşı çıkıyorsunuz?"

Doğrudur, İstanbul'un merkezinin rant yağmasına açılması, direnmeye kalkışan insanların gelirlerini, ücretlerini, çalışma koşullarını bozmamakta, ödedikleri kirayı, kredi faizini, öğrenci harçlarını, benzin fiyatını ve enflasyonu yukarı çekmemektedir. Sömürü oranının, artık değerini yükseldiği bir operasyon yapılmamaktadır. Yapılan, toplumun (halkın) geçmiş kuşaklarından devralınmış ortak varlıklarının siyasi iktidarlar tarafından kapkaççı bir burjuvaziye peşkeş çekilmesidir. Direnenler, bir anlamda, geçmiş kuşak halklarının bugüne devrettiği ortak varlıklarının burjuva mülkiyetine dönüşmesine karşı çıkıyorlar. Başbakana baktıklarında bu özelliği algılıyorlar ve bu nedenle tepki gösteriyorlar. Bu anlamda üst düzeyde, olgunlaşmış bir sınıfsal tepki söz konusudur.

Sınıfsal tepkinin olgunluğunun, hızla ve kendiliğinden bir siyasi çizgiye dönüşmesiyle de ortaya çıktığını düşünüyorum. Bu çizginin, aydınlanmacı ve sınırsız (dolaysız) demokrat özellikleriyle tanımlanabileceğini düşünüyorum. Temsilî demokrasinin tuzakları algılanmıştır: Kapkaççı burjuvazinin iktidarına ve İslamcı-faşist bir rejime dönüşmüştür. Çözüm, "her yer Taksim; her yer direniş..." Bu, işçi sınıfının tarihsel özlemi olan sınırsız, dolaysız demokrasi çağrısıdır.

Büyük devrimci Mao Zedung şöyle diyor: "Dünyada kargaşa (kaos) var; durum çok iyi..." Taksim'deki öğrenciler, aydınlar, işçiler, kafa emekçileri bizlere bu kargaşayı armağan ettiler. Elbette sonunda yenilecekler; ama diyalektiğin "evrensel" yasası işleyecektir: Türkiye'yi bir üst düzleme taşıyarak ve sosyal mücadeleler tarihine önemli bir armağan bırakarak...

-Bu direnişin kurumsallaşması, ikili iktidar durumunun yaratılması için neler yapılabilir?

Boratav: Tarihsel benzetmelerde ihtiyatlı olmak gerekir. Acele etmeyelim.

Boratav: Sosyalist solun Türkiye Cumhuriyeti, "Cumhuriyet'in kazanımları" olguları ve bunların sembolleri ile barışmayı öğrendiğini umut ediyorum.

Kürt Hareketi'nin ise, Türk halkının eski bir özdeyişindeki ("körle yatan, şaşı kalkar") bilgeliliği algıladığını ummak isterim: İslamcı faşizm ile uzlaşarak demokrasiye, özgürlüğe kavuşmak mümkün değildir.

Direnme hareketinin Kürt Hareketi'ne doğal müttefiklerini göstermiş olduğunu da umuyorum. Bu gözlemin tersi de geçerlidir; ama Kürtlerin sorumluluğunun daha ağır olduğunu düşünüyorum.

Bir ihtimâl daha var

Ece Kocabıçak

Bu halk ayaklanması elbette ki Başbakan'ın zorbalığına karşıdır. Ancak aynı zamanda Başbakanın kişiliğinde simgeleşmiş olan kapitalist kalkınmanın zora dayalı birikim politikasına da karşıdır

Tüm dünya şaşkınlık içerisinde. Ekonomi iyi giderken, işler tıkırındayken, yapılan anketlerde Türk halkı mutlu mesut çıkarken ne oldu da böylesi bir halk ayaklanması baş gösterdi? Portekiz, İspanya, İtalya ve Yunanistan tamam da, ortada kriz filan yokken Türkiye'ye ne oldu? Şimdiye dek bu soruya sol-liberalizmin verdiği yanıt çok rağbet gördü. Kimisi, kültürel devrim, yaşam tarzı direnişi dedi. Kimisi de Başbakan'ın zorbalığa dayalı anti-demokratik yönetim anlayışına karşı topyekün bir isyan olduğunu söyledi. Bu noktada sosyoloji imdada yetişti ve Lukács'ın sosyoloji disiplinine yönelttiği eleştiriyi haklı çıkartırcasına dizi dizi araştırmalar yayınlandı. Anketler yapıldı, direnişçilerin sosyolojik profili çıkartılmaya çalışıldı. İçinden geçmekte olduğumuz şu tarihi günlerde utanç verici sosyolojik analizler türedi. Son yıllarda dünyada eşi benzeri görülmemiş türden bir devlet şiddetine mazur kaldığı halde, inatla direnen bu insanlar medyada iyi çocuklar, sevimli veletler olarak temsil edildi. Radikal gazetesi ÇapulCan, ÇapulNaz tahlili ile sürece 'katkı' sunarken, Açık Radyo da süreci Hanımeli Devrimi olarak nitelendirdi. Hal böyle olunca, söz konusu yaklaşımın, halk ayaklanmasını sürüklediği yer Başbakan'ın insafsızlığı oldu. Bu noktada AKP'lilere "gerzekler" demek de, Başbakan'ı "aklıseline davet etmek" de aynı işlevi gördü. Ben bu yazı kapsamında farklı bir soruyu tartışacağım. O da şu: Ya Başbakan ne yaptığını biliyorsa? Ya halk ayaklanması tam da işler tıkırında gittiği için, önüne geçen herşeyi bir buldozer gibi ezen kapitalist kalkınmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmışsa?

İkibinli yılların başından beri Türkiye'nin sermaye birikimi anlamında ciddi bir dönüşüm geçirmekte olduğu defalarca yazıldı çizildi. Bu dönüşümün ilk ayağı rant dayalı sermaye birikimi oldu. Rant dediğimizde ilk akla gelen İstanbul başta olmak üzere büyük şehirlerin yeniden yapılandırılması üzerinden sağlanan birikim. Bu sadece inşaat sektöründe değil, turizm, finans, ve diğer hizmetler sektöründe de büyüme sağ-

ladı. Ranta dayalı birikimin ikinci alanı ise çevre oldu. Yıllardır hidroelektrik santraller adım adım doğayı katletti. Savaş ekonomisini de bu kapsamda ele alıyorum. Sadece Kürt halkına karşı sürdürülen savaş değil, Türkiye'nin Irak ve kısmen Suriye'de oynadığı rol ciddi bir birikimin kaynağı oldu, olmaya da devam edecek gibi görünüyor. Kadın bedeni ise sermaye birikiminin tahakkümünü arttırdığı rant alanlarından bir diğeri. Kadınların doğurganlığı ve karşılıksız çocuk bakım emeği üzerindeki tahakküm el değiştirmeye başladı. İşçileşerek, özellikle tarımda, üretim araçlarından kopartılan ve çocuk edinme konusunda daha az istekli olan erkekler yerine, geleceğin işçi sınıfını yaratmak ve demografik fırsat penceresini olabildiğince açık tutmak için burjuvazi ve devlet geçti.(1)

Rant dışında, Türkiye'nin kapitalist kalkınma anlamında geçirdiği ikinci dönüşüm alanı ise elbette ki artı-değere dayalı sermaye birikimi. IMF'ye verilen niyet mektubu ile hayata geçirilen tarıma ilişkin politikalar, ikibinli yıllardan bu yana tarımın çözülmesini hızlandırdı. Tarımda proleterleşme bir kez daha süratlendi. Ancak en büyük dönüşüm, işgücünün esnekleştirilmesi ve güvencesizleştirilmesi oldu. Sürekli 1980 darbesi sonrası işgücüne yönelik saldırıların arttığından bahseder dururuz. Oysa ki, söz konusu saldırılar ikibinli yıllarla birlikte yeniden derinleşti. Sadece sanayi değil, kentlerdeki hizmet sektörü çalışanları da büyük bir esnekleşme, güvencesizleşme dalgasından geçti. Taksim Gezi'de direnenlerle anket yapan sosyologlar, öğrencilere mezun olduktan sonra ne tür bir iş bulacaklarına dair tahminlerini, çalışanlara son beş yılda kaç defa iş değiştirmek zorunda kaldıklarını, gelir düzeylerini, haftada kaç saat çalıştıklarını, ev sahibi, ya da emekli olabileceklerine inanıp inanmadıklarını sorsalar, eminim bambaşka bir profil çıkacaktı. Ama, elbette görmek istedikleri resme pek uymazdı bu profil. Direnişi Gezi, Kuşulu ve Alsancak ile sınırlayıp, işçi mahallelerine yayıldığını da görmek istemediler zaten. Oysa ki, TÜİK verilerine göre son on yıldır, kişi başı çalışılan saat endeksi sürekli artıyor. Buna karşılık, örneğin sanayi sektöründe enflasyondan arındırılmış kişi başı reel ücretler, büyümeye rağmen son on yıldır hiç artmadı.

Son olarak, kadın emeği de yaşanan dönüşümün önemli bir parçası oldu, ve bu anlamda ciddi bir dönüşüm geçiriyor. Bir yandan artan sayıda kadın, özellikle hizmet sektöründe esnek, güvencesiz işlerde istihdam edildi. Bu durum, kadınların ücretli/ücretsiz emek kıskacı yükünü daha da arttırdı(2). Tüm bunların sonucunda,

Türkiye gerek rantta, gerekse artı-değere dayalı sermaye birikiminde ciddi bir dönüşüm yaşamaya devam ederek, Ortadoğu Afrika bölgesinde adına dilerse alt-emperyal, dilerse bölgesel güç deyin önemli bir konuma sahip olabildi.

Sözkonusu dönüşüm süratli ve zora dayalı olarak gerçekleşti. Şehircilik, çevre, kadın bedeni ve savaşlar üzerinden sağlanan rant dayalı birikim ve işgücünün esnek ve güvencesizleştirilmesine, tarımdaki çözülmeye, kadınların ücretli/ ücretsiz emek kıskacına dayanan sermaye birikimi şimdiye dek hep zora dayandı. Bir buldozer gibi hepimizi ezdi, geçti. Başbakan'ın on yılı aşkın süredir geliştirdiği kişilikte bunun da payı var. Geçenlerde bir arkadaşımın Özal'ın bile daha insani olduğunu hatırlatması üzerine, Özal'ın arkasındaki ordu desteğini konuştuk. Bugünün koşullarında bir darbe ihtimalinden bahsedemeyiz. Dolayısıyla, kendisinin nasıl bir insan olduğundan bağımsız olarak, son on-onbeş yıldır o koltukta oturmuş olan hemen her Başbakan, az ya da çok, benzer bir kişiliğe bürünmek zorunda. Elbette ki Başbakan'ın zorbalığı gözümüze çarpan ilk görüntü. Hepimizi canından bezdiren şey. Ancak bu zorbalığın, yaşadığımız sermaye birikiminin zora dayalı yapısını dolaylı olarak suretiyle sakladığını tartışmanın zamanı geldi artık.

Sokaklara dökülen insanlar içerisinde kentlerdeki yeni hizmet sektörü çalışanları olan eğitimli ancak yoksul gençler ya da öğrenciler olduğunu yadsıyamayız. Güçlenen ve güçlendikçe baskılara karşı sesini duyuran kadınların varlığı da gün gibi ortada. Otuz yılı aşkın süredir kendilerine karşı verilen bir savaşın içinde sabırla varolma mücadelesi veren Kürtlerin varlığı da inkâr edilemez. Kentin rant merkezli olarak yeniden şekillendirilmesine, doğanın yok edilmesine itiraz eden insanların bu ayaklanmadaki yeri aşikâr. Bu halk ayaklanması elbette ki Başbakan'ın zorbalığına karşıdır. Ancak aynı zamanda Başbakanın kişiliğinde simgeleşmiş olan kapitalist kalkınmanın zora dayalı birikim politikasına da karşıdır. Ve bu ayaklanmayı şiddetle bastırmak Başbakan için elzemdir.

1 Daha ayrıntılı bilgi için bakınız: <http://www.sosyalistfeministkolektif.org/feministgundem/feminist-gundem/kurtaj/519-dogurganli-kartti>

2 Daha ayrıntılı bilgi için KEİG tarafından hazırlanan raporlara, Feminist Politika dergisinin ilgili sayılarına ve Mutfak Cadıları kitapçıklarına bakılabilir.

*yazı daha önce sendika.org sitesinde yayınlanmıştır

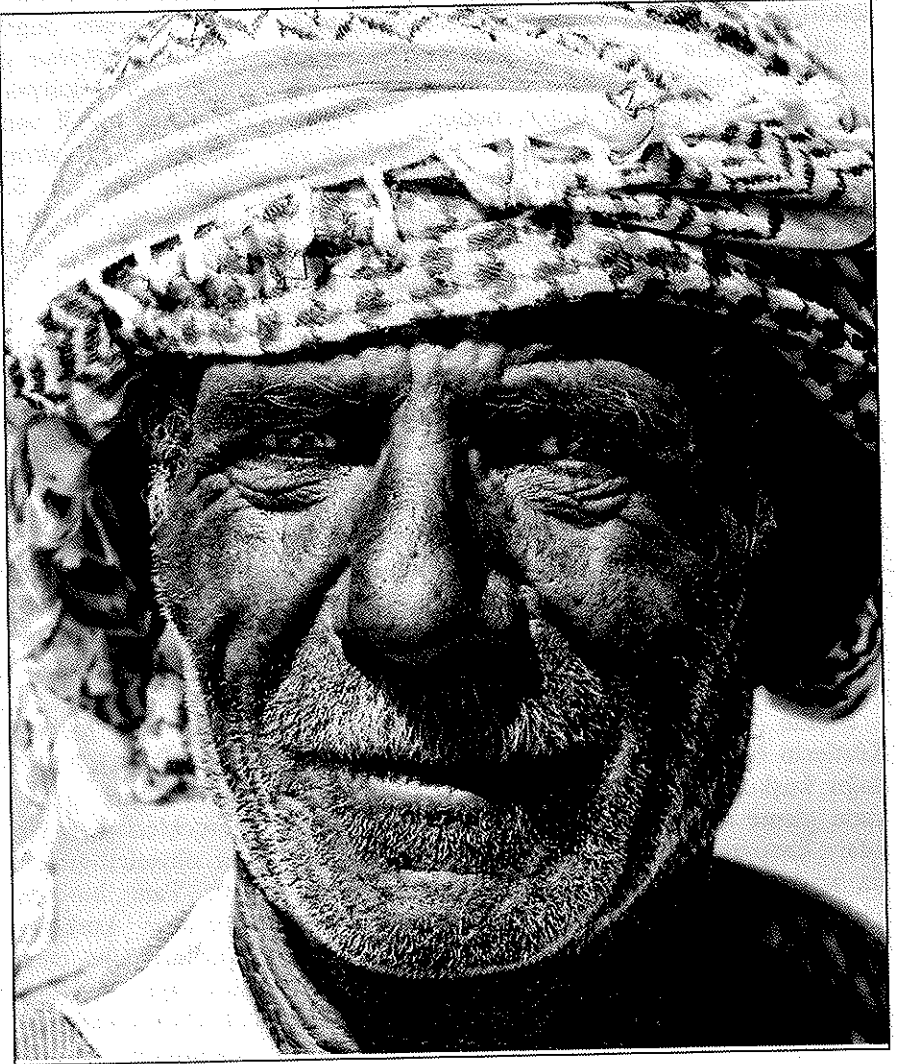
Ulusallık

Necmiye Alpay

Bir "Kürt Ulusal Kongresi"nin yapılacağı haberini okuduğumda içim cız etti. Cız etti, çünkü bu adlandırmadaki "ulusal" sözcüğü, Kürtlerin onlarca yıldır ölüm kalım koşullarında ihtiyaç duydukları desteği kardeş halklardan çok birbirlerinde ve komşu ülkelerin Kürt halkları olarak kendi kavimlerinde aramak zorunda bırakıldıklarını gösteriyor. Hem bunu gösteriyor, hem de bu yıl tam tamına yüzüncü yılını dolduran ve 1 Haziran'da 24'üncüsü toplanan "Arap Ulusal Kongresi"ni çağırıyor.

Kürtlerin kongresi için kullanılan "ulusal" sıfatı Kürt sorununun görülebilir gelecekte yönelebileceği iki "çözüm"den birinin, ulus ağırlıklı "çözüm"ün güçlü belirtilerinden biri. Diğer çözüm yolu ise, içinde yer aldıkları toplumların köklü bir biçimde demokratikleşmesi anlamında, haklar ve özgürlükler seçeneğidir. Türkiye dışındaki üç ülkede bu ikinci seçeneğin şansı şu an sifıra çok yakın duruyor. Türkiye'de ise çözüm süreci bu seçeneğe yönelir gibi başlamıştı, ama arkasının geldiği söylenemez. Ve şimdi ufukta beliren "Ulusal" sıfatlı kongre ile birinci seçenek varlık gösteriyor, en azından istişare düzleminde.

Gerçek şu ki, Kürtleri bu arayışa Ortadoğu toplumları ve halkları olarak bizler ittik. Türkiye'de nüfusun büyük bölümüne "Halepçe" deseniz, "o da neymiş, yenir mi içilir mi?" diye sorar karşınızdaki. ABD yönetimi Irak'ta Halepçe canisini devirdi, ama tıpkı tecavüzçüden kurtardığı kadını "himayesine" alan simsarların kurtarıcılığına benzedi yaptığı iş. Türkiye,

Irak, Suriye, İran gibi bölge devletlerinin Kürt politikaları da, boyut farkıyla, büyük emperyalerin politikalarından farklı değil.

Türkiye solunda ise 1960'lı yılların ikinci yarısında ve 70'lerde en çok tartışılmış meselelerden biridir Kürt meselesi. Gelgelelim, konunun en çok tartışılanlar listesine girebilmesi için Kürt sosyalistlerinin DDKD ve DDKO gibi ayrı dernekler kurmaları gerekmişti, özgül sorunları yeterince fark edilmeyen her sosyal kesim gibi. Ardından Türkiye İşçi Partisi (dikkat, İP değil, TİP) 12 Mart darbe yönetimi tarafından Kürt sorunuyla ilgilendiği için kapatıldı. Devlet Kürt varlığını ve haklarını inkâr her koşulda devam etmekten başka yol bilme-

yecek kadar çapsız ve militaristti. Sol ise, stratejisi itibariyle, her tür ayrımcılık sorununu sınıf mücadelesine endekslemiş, yani devrim sonrasına ertelemişti.

Sonrası biliniyor: Kürtler ölümüne bir mücadeleye giriştiler ve otuz yılın sonunda kararlılıklarını artık kimsenin yadsıyamayacağı bir açıklıkla gösterdiler. Sonuçta devlet zora dayalı asimilasyona bir havuç politikası eklemek gereğini hissetti. Öyle görünüyor ki, "çözüm"den anlamak istedikleri budur.

Evet, Kürt meselesi Marksist muhalefette en çok tartışılmış meselelerden biridir ve Kürt özgürlük hareketi ihtiyaç duyduğu birlik ve dayanışmayı Türkiye solunda ve halkında aramaktan hiç vazgeçmemiştir. Bırakalım öncesi, şu son yirmi küsur yıla baktığımızda, ortak bir parti, ortak bir barış oluşumu, "Halkların Demokratik Kongresi" gibi ortak hareketler yaratmak yönünde yığınla girişim görürüz. Bu girişimlerin büyük çoğunluğunun kökeninde Kürt özgürlük hareketinden gelenler vardır. Türkiye solunun ve aydınlarının büyük bir bölümü bu çabalara derece derece uzak durmayı seçti. Çoğu kez, "Türkiye'nin demokratikleşmesi" başlığı altında, yumuşatılmış bir asimilasyonun dilini kullanarak yol aldı ve Kürt sorununu gündeminin ilk maddesine dönüştürmekten her zaman kaçındı.

Bunun farklı nedenlerinden söz edilebilir: Kürtlerin barışçı girişimlerin taktikten ibaret olduğu kuşkusu, silahlı bir hareketin dümen suyu girme kaygısı, devletin kuş uçuramaz baskıları karşısında duyulan bilinçli ya da bilinçsiz korkular vb. Bugün hâlâ, partisel çalışmaya hayır demeyenlerin BDP'ye katılmak yerine bölük pörçük sol partiler halinde çalışması, Kürt özgürlük hareketini Kürtlük ("Ulusal"lık) çerçevesine doğru iten nedenlerden biridir ben- ce. Boyu posu kendisi kadar olan bir neden denebilir, ama yine de nedenlerden biridir. Oysa, ne Kürt sorununda ne de genel demokratikleşme meselesinde çoktandır 80'li yılların koşullarında değiliz. Mücadele silahlı mı olsun silahsız mı, köylülerle mi olsun işçi sınıfıyla mı gibi stratejik devrim kararları değil bizi bekleyen. Önümüzde verili bir durum var: Çoktan başlamış bir silahlı mücadelenin barışa ulaştırılması ve gerçek bir halk hareketinin demokratik talepleri için mücadele gereğiyle karşı karşıyayız. Kürt hareketinin deklare edilmiş ana talepleri gerçekte temel hak ve özgürlükler çerçevesini aşmıyor. Zaman zaman ortaya çıkan özerklik ve benzeri formüller, söz konusu taleplerin karşılanması umudu ufukta görünmediği için çıkıyor ortaya. Kürtler Türkiye hal-

kından ve devletinden umutlarını kestikleri ölçüde kendi başlarının çaresine bakacakları statü seçeneklerine yöneliyorlar. "Kürt Ulusal Kongresi" bunun en açık göstergelerinden biri.

Kişisel olarak, BDP'nin ve seleflerinin tüm Türkiye halkları ve okuryazarlarıyla birlikte davranma girişimlerinin taktik niteliğinde olduğu kanısında değilim. Bugün geline, "Ulusal" sıfatının devreye girdiği aşamada da bunun bir ulus devlet kurma hareketi olmadığı açıklaması bana taktik amaçlı gibi görünmüyor. Bunu söylerken, bırakınız Erbil kongresinin bileşenlerini, Türkiye Kürt özgürlük hareketinin de türdeş olmadığını unutmuş değilim. Farklı örgüt ve çevrelerin gönlünde, federasyondan özerkliğe ya da ayrılığa kadar giden farklı çözümlerin yattığı da biliniyor. Ancak, Kürtlerin özellikle Türkiye'de tüm halklarla iç içe yaşadığı gerçeği dikkate alınır, aynı potada demokratikleşme hedefinin ilkeden ya da bir göz boyamadan ibaret olmayıp gerçeklik temeline dayandığı da ortaya çıkar.

Türkiye devleti bütün bu gerçeklikleri bazen dile getirirse bile kabul edip gereğini yerine getirmekte alabildiğine zorlanıyor. "Muhalefet" dedikleri, BDP'yi saymazsak, bu bapta devletin ayrılmaz bir parçası. Ben bu yazıyı yazarken, meclis Anayasa Komisyonu'nda, Taraf gazetesinin nefis manşetiyle söylersek, "CHP ve MHP'nin kart kurt ettiği" haberi geliyor. AKP Kürt hareketini yeterince dışlamıyormuş gibi, bu iki "muhalefet" partisi gerçekleri bal gibi bildikleri halde demagojik bir ulusalcılığın peşinde 12 Eylülcülük yapıyorlar. Tam bir kısır döngü içindeler: Onların bölünme korkusuyla takındıkları bu tavırlar Kürtleri daha da uzaklaştırıyor. Ama oy hesapları tıpkı AKP gibi onların da bütün ahlaki ufuklarını kaplıyor. Bir gün Bağdat'tan dönmesi kaçınılmaz hesaplar oysa onlar.

Özet olarak, Kürt özgürlük hareketi eğer 1980'lerde "Marksist-Leninist" bir halk hareketi olmakla işe başlayıp, bugün teknik olarak 'uluslararası' denmesi beklenebilecek bir toplandıysa "ulusal" sıfatıyla nitelemeye kadar geldiyse, bunda Türkiye devletinin, "muhalefet"inin ve toplumunun, hatta demokrat ve solcularının her adımı geri geri giden tavırlarıyla oynadıkları olumsuz rolün payı büyük. Bu tür tavırlar Kürtleri her zaman bir B planı olarak özerk ya da bağımsız yapılar düşünmeye itti. Kürtlerdeki her "ulusal"laşmanın bu tarafta bir ufuk darlığına ya da daralmasına işaret oluşturduğu duygusu korkarım içimizi cız ettirmeye devam edecek. Gezi gibi büyük tarihsel uğraklar geride kalırsa tabii.

Batı Kürdistan'da İslamcı şiddetin arkasında kimler var?

Tayyip Erdoğan hükümeti bir taraftan “barış ve çözüm” gibi lafları dilinden düşürmezken ve Batı Kürdistan (Kurdistanê Rojava) halkının belirleyici gücü PYD (Kürdistan Demokratik Birliği) ile temaslarını sürdürürken, öte yandan Al Nusra haydutlarını Rojava halkının üzerine salıyor.

İnsan öldüren (örneğin bir kadının başını kendi eksen etrafında döndürerek öldüren, işledikleri cinayeti İnternet sitesinde yayınlayan) her öldürüşlerinde “Allahu Akbar” diye sapık nâralar atan, katliam dışında köyle-re saldıran, yağmacılık yapan, köylülere rehin alan Al Nusra çeteleri Türkiye’den para, silah alıyorlar, Türkiye’deki özel mülteci kamplarında eğitiliyorlar ve gene onun yardımıyla gece karanlığında ışıkları söndürülmüş sınırlardan geçerek suç işlemeye gidiyorlar.

Mesela Diyarbakır’dan Mehmet Kartal son yıllarda kardeşinin İnternet üzerinden Al Kaidacı şahıslarla ilişkisi olduğunu öğrenmelerinin ardından Emniyete başvurduklarını belirtiyor. Çocuklarını kurtarmak isteyen aileye, polis, örgütün faaliyetinden haberdar olduklarını, ancak bu gruplara terör listesine alınmaları halinde müdahale edebileceklerini söylemiş. Mehmet Kartal şöyle diyor: “Al Kaida’nın ne denli tehlikeli olduğunu halkımız da biliyor. Son aylarda da Suriye Rojava’da Kürt yurttaşlarına yönelik saldırılarındaki acımasızlıklarını biliyoruz. Kürtleri kâfir ilan edip saldırıyorlar. Özellikle Ortadoğu’da tahakküm kurmak isteyen bu örgütü kesinlikle Kürt kentlerinden kovmalıyız. Kürtlerin namusunu helâl kılan anlayışı bu topraklarda asla barındırmamalıyız. Gençlerimizi dinle kandırıp ölüme yollamalarına fırsat vermemeliyiz.” Geçen yıl Kasım ayından bu yana Serêkaniyê’ye yönelik saldırılarda temel rol oynayanlardan biri olan Nawaf Al Beşr ile AKP’li milletvekilleri aynı fotoğrafta görüntülenirken, AKP’li Menderes Atilla da Nusra’cılarla poz verdi.

BDP’li Ceylanpınar Belediye Başkanı İsmail Arslan, İstanbul’da Türkiye Barış Meclisi toplantısında AKP’liler ile Kaida bağlantılı Nusra arasındaki ilişkiyi mütebessim çehreli dostluk-kardeşlik fotoğrafıyla teşhir etti.

Arslan toplantıda yaptığı konuşmada, elindeki fotoğrafı göstererek, “Bu bir suç hâlidir. Bunlar otellerde, polis misafirhanelerinde ağırlanıyorlar. Halen sınırdan geçirilip bir yerlerde besleniyor, korunuyorlar” dedi.

Sosyal ağda paylaşılan iki ayrı karede ise AKP’li milletvekillerin silahlı haydutlarla yan yana oldukları görülüyor. Fotoğraflardan birinde AKP Urfa (Riha) Milletvekilleri Seydi Eyüpoğlu ve Abdülkerim Gök, AKP’li Menderes Atilla ve çete lideri Nawaf Al Beşr yer alıyor. Bir büroda çekilen resimde Nawaf Al Beşr, Eyüpoğlu ile Atilla arasında duruyor. Nawaf adlı katil Kasım 2012’de Serêkaniyê’ye yönelik başlatılan saldırıların baş aktörlerinden biri. Aynı zamanda Deyr Ezzor bölgesindeki önde gelen Bakkara aşiretinin reisi olan Nawaf

al-Beşr, iddialara göre 2012 yılı içerisinde Serêkaniyê’ye saldırı planının oluşturulduğu ve MİT görevlileri ile Türk subaylarının da katıldığı bir toplantıda yer almıştı. Bu plan için Ankara’nın 2 milyon dolar bütçe ayırdığı belirtilmişti.

Türkçe’de “Tavşana kaç, tazıya tut” diye bir tabir var. AKP hükümetinin PYD’ye karşı tutumuna böyle bile denemez. Ortada sadece “Tazıya tut” politikası var.

Yok siz “Tavşana kaç” da var diyecekseniz, o da ancak “PKK’dan kaç” politikasıdır.

Gazze’lilerle ne zaman kucaklaşacaksınız, Sayın Başbakanım?

Tayyip Erdoğan “Değerli Yalnızlığına” gömülmediği zamanlarda -özellikle “one minute” gösterisinden sonra-Filistin halkının gözünde kahraman olmaya soyunmuştu.

Daha önceki yıllarda Bush’un Büyük Orta Do-

ğu projesinin "eş başkanım" diye övünmüştü. "Eş Başkan" dediğine göre bir başkan daha vardı: O da tabii ki Filistin halkına kan kusturan İsrail'di.

İşte bu Eş Başkan Tayyip Erdoğan 31 Mayıs 2010'da bir siyasi gösteri daha yapmıştı. Mavi Marmara adlı bir yardım gemisini Gazze'ye gönderdi. İsrail komandoları gemiyi bastılar, 9 kişiyi öldürdüler. Ankara bağırıp, çağırdı, ama olan ölenlere ve ailelerine olmuştu. Ve temel politikalarından İsrail'in öyle yapacağı apaçık belliydi. O insanlar gönüllü olsalar bile göz göre göre ölüme gönderilmişlerdi.

Üç yıl sonra, Mart 2013'de Barack Obama'nın İsrail'i ziyareti sırasında Başbakan Netanyahu Tayyip Erdoğan'ı arayarak Mavi Marmara olayından dolayı özür diledi ve ölenler için tazminat ödeneceğini söyledi. O konuşma esnasında orada bulunan Barack Obama'nın da ahizeyi alarak Tayyip Erdoğan'la konuştuğu sonradan öğrenildi.

Bu olay her ne kadar Tayyip Erdoğan medyası tarafından zafer diye tanıtıldıysa da, o insanları bile ölüme göndermiş olanların suçunun üstü örtüldü. Tayyip Erdoğanın olaydaki sorumluluğu söz konusu edilmedi, tersine kendisi muzafer kumandan ilan edildi.

Oysa ölenlerin yakınları için para mı önemliydi, yoksa kaybettikleri insanlar mı?

Netanyahu ve Obama ile konuşma 22 Mart 2013 günü cereyan ediyordu. 23 Mart'ta TRT "Başbakan Erdoğan Nisan ayında Gazze'ye ve Batı Şeria'ya ziyaretim olabilir dedi" şeklinde bir haber uçurdu. Belli ki, Netanyahu özür dilemeyi kabul ettikten sonra, artık Gazze'ye gitmeme de itiraz etmez" diye aceleci davranılmıştı.

14 Nisan'da aynı TRT Sayın Başbakanın Gazze ziyaretinin tarihinin belli olduğunu, Tayyip Erdoğan'ın "Mayıs ayında Gazze'de olacağız, orada kucaklaşacağız" dediği haberini verdi.

Bir hafta sonra ABD Dışişleri Bakanı John Kerry İstanbul'dayken "Tayyip Erdoğan'ın Gazze ziyaretini zamansız bulduğunu ve geziyi ertelemesinin doğru olacağını" söyledi (21 Nisan 2013).

Vay sen misin böyle diyen: Ertesi gün Bülent Arınç hemen demeci patlattı: "Kimseden izin alacak değiliz, ziyaret tarihine hükümetimiz karar verir. Sayın Kerry'nin açıklaması diplomatik açıdan mahzurlu olmuştur. [Bu babalanma Tayyip Erdoğan muhipleri dışında herkesi güldürdü.] Çünkü biliyorlardı ki, emir büyük yerden olunca, yapılacak bir şey yoktur. Bülent Arınç'ın laflarının yalın dile çevrilmesi ise "Mr. Kerry, neden açıktan söylediniz de, bizi müşkül durumda bıraktınız, bu konuyu kendi aramızda konuşabilirdik. Şimdi muhaliflerimiz diyecek ki, bakın

ABD'den izin almadan hareket edemiyorlar."

Hemen ertesi gün Tayyip Erdoğan da benzer beyanda bulundu ve "Sayın Kerry'nin açıklaması şık olmadı" dedi. Basında "Sayın Başbakanın Gazze'ye 29 Mayıs'da gideceği" ileri sürüldü.

Oysa John Kerry rastgele birisi değildi: ABD Dışişleri Bakanı öyle ulu orta konuşmaz, neyi kapalı kapılar ardında söyleyeceğini, neyi açık deklare edeceğini bilirdi. Kaldı ki, Kerry 2004 Seçimlerinde George Walker Bush karşısında Demokrat Parti'nin Başkan adayydı. Neyin şık olacağını, neyin olmayacağını tabii ki bilirdi. "Gazze gezisinin ertelenmesi gerekir" derken Tayyip Erdoğan'ı "haddini bil" diye halkı önünde nazıkçe istiskal ediyordu.

Tayyip Erdoğan gene tedbirsiz davranmış, Mayıs ayında yapacağı Washington ziyaretini beklememişti.

Beyaz Saray'a gittiğinde Obama ile esas olarak Suriye'yi görüştü, ama konular arasında ABD Başkanı kendisine Gazze'ye hemen gitmekte ısrar etmemesini, İsrail'in rızasını beklemek gerektiğini, ABD'nin bu konuda yardımcı olacağını söyledi. Böylece 29 Mayıs tarihi gündemden kalktı.

Tam o sırada Türkiye'nin gündemine Gazze gezisi değil Taksim Gezisi geldi.

Kimi basın mensubu Gazze'nin Temmuz'a ertelendiğini habermiş gibi verdi. Bu üfürme haber "Biz vazgeçmedik" diye kamuoyunu aldatmak içindi.

Temmuz da geldi geçti, Ağustos da.

Tayyip Erdoğan ABD'yi de içine alan Batı'ya çatar oldu. Mısır'daki darbeyi iç politika malzemesi yapmaya kalkışında Darbenin arkasında İsrail'in olduğunu söyledi. (Oysa Hamas bile böyle dememiş, hatta "biz Mısır'ın iç işlerine karışmayız" demişti. Tayyip Erdoğan İsrail'i suçlayınca, İsrail'le ABD sert tepki gösterdiler. Başbakan Yardımcılarından Bekir Bozdağ "Sayın Başbakan ABD'nin adını zikretmemişti ki" diye sitem etti.

Yetmedi, Washington'dan gelen fırçaya Tayyip Erdoğan da itirazını dile getirdi. 24 Ağustos'daki Rize nutkunda "üzüldüğünü" ifade etmekle kaldı.

Biz ise ona soruyoruz: "Hangi üzülmeye Sayın Başbakan. Beyaz Saray sizi apaçık istiskal etti. Hani Orta Doğu'nun kralıydınız, hani dünya lideriydiniz. Hani gidip Filistinlilerle kucaklaşacaktınız, ne oldu?

Hasret ne zaman bitecek, vuslat ne zaman gelecek. Zât-ı âliniz Gazze'ye ne zaman azimet edeceksiniz? Cevap veriniz. Veremiyorsanız "İsrail müsaade ettiği zaman" deyiniz.

Siyasi ihtiras ve savaş kundakçılığı

ABD Suriye'yi füzeyle ve uçakla vurma-ya kararlı olduğunu söyledi. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'nin 30 Ağustos'taki açıklamasıyla müdahalenin yapılacağı kesinlik kazanmıştı. Kerry "Amerikan istihbaratçı topluluğunun (community)" Suriye rejiminin kimyasal silah kullandığından emin olduğunu" ifadeyle başladığı sözlerinde "şimdi soru bizim ne yapacağımızdır" dedi. [Dergimiz yayına hazırlandığında müdahale henüz yapılmamıştı.]

Kerry daha önce "Suriye rejimi şayet kimyasal silah kullanırsa, ancak o zaman müdahale ederiz" demişti. 21 Ağustos'ta Suriye'de kimyasal silah kullanıldı. Ve ABD harekete geçti, müttefik toplamaya başladı.

ABD'nin müdahale politikasına en şaşırtıcı reddiye Britanya Avam Kamarası'ndan geldi. Parlamento 29 Ağustos'ta Başbakan Cameron'ın askeri müdahaleye katılma tasarısını reddetti. Kanada Başbakanı Stephan Harper ise bir müdahale durumunda Kanada'nın askeri görev üstlenmeyeceğini" açıkladı. François Hollande askeri bakımdan Fransa'nın üzerine düşeni yapacağını ama önce bütün siyasi yolların denemesini istedi.

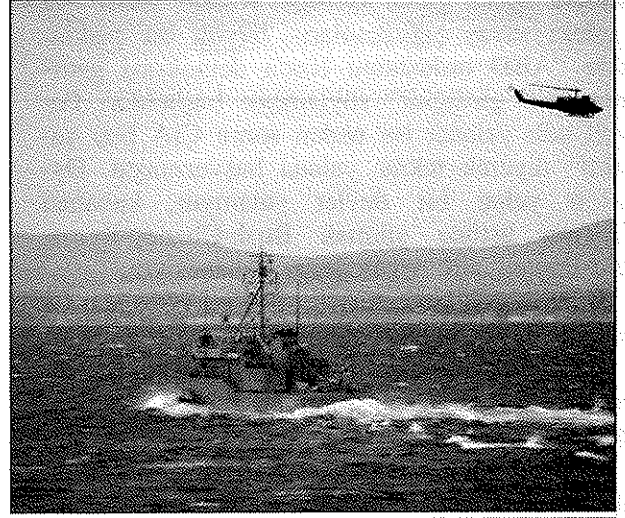
ABD'nin yanında kala kala Türkiye (ve operasyona katılmayacak olan ama Şam'ın belinin kırılmasını isteyen) Siyonist İsrail kaldı.

ABD politikası

Kerry'nin açıklamasını dikkatle dinledim: Pervasızca ve hayasızca "Dünyanın patronu benim" şeklindeydi. Dünyadaki her şeye ABD'nin karışma hakkı olduğunu, bütün yeryüzünde jandarmalığı kendi devletinin yaptığını ve yapacağını küstah bir edayla belirtiyordu.

Şarkî Guta'da kimyasal silahların hükümet tarafından mı, yoksa muhalif Hür Suriye Ordusu tarafından mı kullanıldığının belli olmadığı şeklindeki sorulara yanıt olarak Fransa'yı, Türkiye'yi kendisine tanık gösterdi ve "biz Amerika'yız her şeyi biliriz" edasıyla, "kimyasal silahları atan füzenin nereden ateşlendiğini biliyoruz" dedi. Bu soyut bir sözdü, biliyor idiyse füzenin nereden, hangi askeri üsten ateşlendiğini isim ve yer belirterek söylemeliydi.

Kerry'nin iddiası somut olmaktan çok faraziydi, kimyasal silahı muhalif ordunun kullanmadığına kanıt olarak "muhaliflerde füze yok" dedi. Yok idiyse, acaba uçakları, helikopterleri

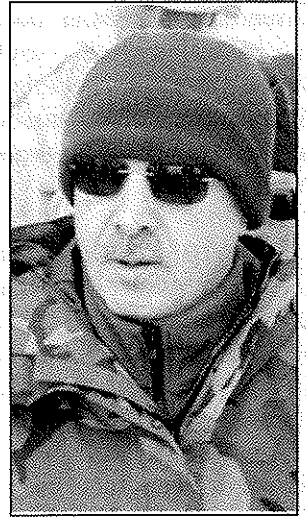
hangi silahlarla düşürüyorlardı?

Sadece Beyaz Saray'ın yalancılığını bilenler değil, örneğin New York Times "Beşar Esad'ın kimyasal saldırıyı desteklediğinin kanıtı nerede?" diye soruyordu. "Eğer Beyaz Saray'ın elinde böyle kanıt varsa derhal açıklamalı" diyordu.

"Esad rejimi kimyasal silah kullanmaz" diye bir iddiamız yok, ama kullandığı yolundaki iddiaların kanıtları yok. Kimyasal silah kullanıldığı kesin, fakat kimin kullandığının ispatı henüz ortaya çıkmadı. BM temsilcilerinin bulguları kimyasal silah yanıklarını, toprak numunelerini gösteriyor, fakat kullananı göstermiyor.

Eğer akıl yürütmek kanıt sayılacaksa, BM Denetçilerinin Suriye'de bulunduğu bir sırada, Esad rejiminin kimyasal silahı kullanacağı bize makûl gözüküyor.

ABD'ye gelince, yapmak istediğini gerekçelendirmek konusunda bu devlet asla referans kabul edilemez. Mesela Dışişleri Bakanı (ve 1991'deki 1. Körfez Savaşı'nın Genel Kurmay Başkanı Colin Powell) Irak'ta kitle imha silahları bulunduğunu o zamanki BM Güvenlik Konseyi'nde kesin dille iddia ettiğinde bütün

dünyanın gözünün içine baka baka yalan söylemişti. Yalan söylediği de Irak'ın işgalinden sonra kanıtlanmıştı. Irak'ta nükleer silah var savıyla işgale giden George Walker Bush -ve bizdeki savaş çıkartkanları- büyük bir pişkinlikle "ABD ordusunun Irak'a demokrasi getirmek için girdiğini" söylemeye başladılar. Powell adlı yalancı ise neden sonra CIA bizi yanılttı" diyerek tekrar yalana başvurmuştu. Oysa o yalan bir devlet yalanıydı, kabahati CIA'nın üstüne yıkmak Bush-Chaney-Rumsfeld-Powell adlı işgalcilerin bahanesiydi.

Demokrasi getirenlerin Irak'a armağanı 1 milyon insan hayatı oldu.

Gene aynı vakada BM denetçilerine de güvenilemeyeceği anlaşılmış, heyette CIA ajanlarının bulunduğu ortaya çıkmıştı.

Kerry Suriye'ye müdahalenin Irak ve Afganistan'a yapılan müdahale gibi olmayacağını, "Amerikan askerinin postalının Suriye toprağına basmayacağını" söylemekteydi. Müdahale sadece stratejik hedefleri vurmak ve Esad'ın gücünü sınırlamak amacını taşıyacaktı. Obama da ABD'nin Esad'ı yıkmak amacını taşımadığını ifade etmişti.

Tayyip Erdoğan'ın şahsi meselesi

İslamcı güçler Suriye'de iç savaşı başlattıklarında arkalarında başta ABD olmak üzere Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri vardı. Bu devletler silah ve para veriyorlardı.

Ama bir iç savaşa o kadar uzaktan destek yetmezdi. İşte tam bu sırada Tayyip Erdoğan Türkiye sahneye çıktı ve Esad'ın yıkılmasını çabuklaştırmak için Suriye muhaliflerinin en büyük destekçisi oldu.

a) Savaş aynı zamanda Sünni-Batını savaşıydı. Tayyip Erdoğan dinsel açıdan tabii ki, Sünnilerin yanında olacaktı.

b) Tayyip Erdoğan-Ahmet Davutoğlu ikilisi Esad'ın çabucak yıkılacağını düşünerek İslamcıların iktidara gelmesi durumunda -Mısır'da o sırada yönetimde bulunan Müslüman Kardeşler gibi- yakın bir müttefik daha bulacaktı. Kendini Orta Doğu'nun lideri (ve dünya liderlerinden birisi gibi) gören Tayyip Erdoğan Suriye düşerse-domino etkisiyle-başka müttefikler de bulacağını umuyordu.

Böylece Tayyip Erdoğan yakın zamana kadar "kardeşim" dediği, hatta ortak hükümet toplantıları yaptığı, ailecek birlikte tatile çıktığı Esad'ın 1. No.lu düşmanı kesildi.

Suriye muhalefetine sınırsız olanakları sağla-

dı, Hür Suriye Ordusu arkasını Türkiye toprağındaki kamplara ve devlet imkânlarına dayadı. Ankara onlara eğitim, lojistik destek verdi. Muhalifler dün de, bugün Türkiye'de siyasi merkezlere sahipler, lüks otellerde, devlet salonlarında toplantılar yapıyorlar, önde gelen isimler esrarengiz istihbarat malikânelerinde kalıyorlar. Sınır boylarında askeri kamplara sahip oldukları CHP'li milletvekillerinin günlerce oraya sokulmamasıyla ortaya çıktı.

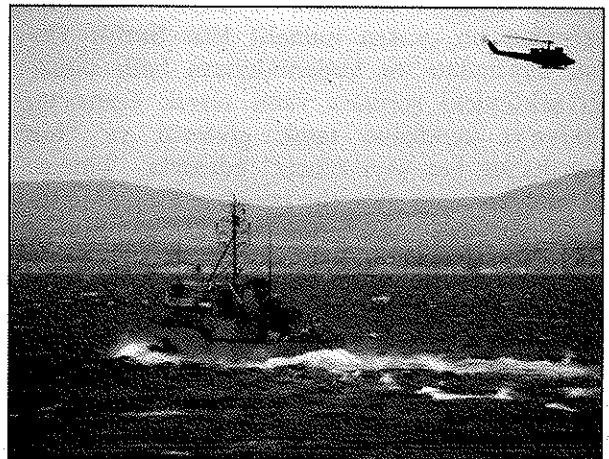
Zaman uzadıkça Suriye'ye dışarıdan gelmiş Al Kaida mücahitleri ve Suriye'den devşirilmiş Al Nusra savaşçıları muhalif ordu saflarında öne çıkmaya başladılar. Ankara'nın da bunda önemli payı vardı, hâlâ var. Afganistan ve Pakistan'daki Türk istihbarat elemanları Suriye'ye gitmek isteyen İslam mücahitlerinin Türkiye'ye gelmelerine -hatta devşirilmelerine-yardımcı oluyorlar.

Olay o raddeye geldi ki, ABD ve Batı ürk-meye başladı, Esad devrilirse, yerine İslamcı terörist bir devlet kurulması ya da doğacak kaosta köktendincilerin eline tehlikeli silahların geçmesi olasılığından korktular, silah yardımını bile durdurdular.

ABD elini çabuk tutmayınca, iç savaşta muhalifler gerilemeye başladılar, onlar geriledikçe, muhalefet içinde Nusra güçlendi. Sonunda, ABD "Esad gitmesin" der oldu. Barack Obama öyle dedikçe, Tayyip Erdoğan'ın tedirginliği daha da arttı. Üstelik İran'ı, Rusya'yı ve Çin'i karşısına almıştı. Türk Başbakanı için, ne pahasına olursa olsun Esad devrilmeliydi.

Tayyip Erdoğan'ın şu andaki açmazlarından birisi de şuydu: Adını andığımız Körfez ülkeleriyle Suriye'de el ele, kol kolayken, Mısır'daki Müslüman Kardeşler yanlısı politikalarında onlarla karşı karşıya geldi.

Mısır'daki Sisi darbesinin arkasında İsrail'in olduğunu sık sık vurgularken, aynı gerekçeyle

ABD'yi suçlarken, Suriye'ye müdahale konusunda ABD'nin ve İsrail'in yanında saf tuttu. Hem Siyonizm Mısır'da İslam karşıtı darbe yaptı diyeceksin, hem de Suriye'ye askeri müdahale konusunda İsrail'in davulunu çalacaksın.

“Sınırlı operasyon bizi tatmin etmez”

Dış politikayı iç politikada kullanmayı itiyat haline getirmiş olan Tayyip Erdoğan, Suriye Muhalefetine başarısızlığının kendi negatif hanesine yazılacağı endişesiyle daha da keskin Esad karşıtı kesilmiştir. Bu yıl Mayıs'ta Washington'da Obama'yı ikna edeceğini umacak kadar haddinin, kıymet-i harbiyesinin farkında değildir. Beyaz Saray'dan red alınca, zaman zaman ABD'yi ihsas edecek “Bizi bu işe sürüklediniz, şimdi ortada bıraktınız” anlamına gelecek serzenişlerde bulunacak kadar mağdurdur da.

21 Ağustos'ta Suriye'de kimyasal silahla çok kişinin öldüğü haberi gelince, Tayyip Erdoğan - Ahmet Davutoğlu ikilisi hemen olayın üzerine atladılar. Bütün dünyada en fazla vaveyla koparan onlar oldular. İşte, nihayet Suriye'ye saldırma fırsatı doğmuştu. ABD ve müttefikleri Suriye'ye girerlerse, tabii ki, Türk askeri birlikleri de Kuzey'den işgale katılacaklardı ve Tayyip Erdoğan iç politikada zafer kazanmış olacaktı.

Ama Obama ve Kerry'nin açıklamaları Tayyip Erdoğan'ın hiç hoşuna gitmedi, aynı gün yanıt olarak Tayyip Erdoğan “Sınırlı operasyon bizi tatmin etmez, Kosova'daki gibi olmalı” dedi. “Kerry'nin açıklamasına bakılırsa G-20 öncesi müdahale olabilir” dedi. Tayyip Erdoğan, G-20 zirvesinde Obama ile görüşeceğini söyledi. Olası Suriye operasyonu konusunda ise “Sınırlı operasyon bizi tatmin etmez, Kosova'daki gibi olmalı. Müdahale 1-2 günlük vur-çık değil rejimi bırakma noktasına getirmek olmalı” dedi.

ABD'nin öngördüğü operasyon Esad'ı devirmeyecek, sadece güçlü kıracak ve iç savaşı uzatacaktır. ABD için en istenilir durum budur. Esad devrilip, yerine İslamcılar geleceğine, Esad yerinde kalsın, ülke kaos içinde çalkalanıp dursun.

Tayyip Erdoğan ise yerel seçimler öncesinde ve Ağustos 2014'te yapılacak C. Başkanlığı seçimlerinde güç toplamak için Suriye Zafarından yararlanmayı düşündüğü için savaş tamtamlarından medet ummuştur.

Hatırlanacağı gibi kendisi ABD'nin Irak'a

kuzeyden asker göndermesine yardımcı olmaya ta 2012 Ocak ayında yani sadece parti başkan-yken, seçimleri henüz kazanmamışken (Bush'a) söz vermiş ve 2003 Şubat'ında ABD işgale hazırlanırken ordusu Irak sınırına yerleşmeye başlamıştı.

Dahası da, aynı günlerde Türkiye sınıra katar katar asker sevketmişti. Trenlerin durduğu istasyonlarda askerlerden o şehir ya da kasabada ailesi olan varsa, onlar istasyona getiriliyor ve vedalaşmaları sağlanıyordu. Bu sahneler tam anlamıyla harp öncesinin sahneleriydi. Tayyip Erdoğan göz göre göre o gençleri sa-vaşa gönderiyordu.

Fakat CHP'nin ve AKP içindeki bir grubun oylarıyla tezkere geçmedi.

Bugün Tayyip Erdoğan Meclis'ten tezkereyi geçirmeyenlere ne kadar teşekkür etse azdır. Şayet TSK birlikleri ABD'nin peşinde Irak'a girselerdi, günde kaç tane asker cenazesi gelecek ve bu durum yıllarca sürecekti.

Fakat böyle olacağını unutmuş gözükten Tayyip Erdoğan Türkiye'nin başına o felaketi sarmaktan kıl payı kurtulmuş olmasına aldırmandan, bugün kendisini çok daha güçlenmiş hissederek, Suriye'ye asker göndermek için yanıp tutuşuyor.

Ve tıpkı 2003'te olduğu gibi, on yıl sonra da, harbe asker göndermenin ne kadar vahim olduğunu asla düşünmüyor. Politikasının felakete yol açacağına aldırıyor. Savaşın getireceği kayıplar ve yıkımlar umurunda değil. Başka ülkeleri işgale gidecek askerlerin hayatları üzerinde zerre kadar sorumluluk duygusu taşıyor..

Bütün bunları şahsi siyasi kariyeri için yapıyor. Esad'ın yıkılmasının kendisine iç politikada başarı getireceğine inanıyor.

Gezi Direnişi TMMOB ve Torba Yasa

Mustafa Şimşek

Gezi direnişi haftalarca sürdü eş zamanlı ve paralel eylemlerle Türkiye'ye yayıldı milyonlar bu eylemlere katıldı. Sadece üç-beş ağaç için yapılmadığını siyasal iktidarın şiddetinden de görmek mümkün. Beş kişi katledildi binlerce yaralı ve binlerce gözaltı uygulamasından sonra cadı avı başlatıldı.

Her yer Taksim her yer direniş milyonların sesi olunca çaresizlik kendini böyle gösterirken öte yandan iktidar kendi saflarını sıklaştırmayı ihmal etmedi. Aynı zamanda gezi direnişinde en baştan yer alan kurumlar da hedef tahtasına yerleştirildi. TMMOB bunlardan biri oldu. Bu kez Torba yasa ile geçirilen 3194 sayılı yasa ile Mühendislik-Mimarlık projeleri denetimsiz ve TMMOB'in gelirleri önemli ölçüde azaltılarak tasviye projesi gündeme sokuldu.

Devlet kuruluşundan muhalefet örgütüne

Mühendis Mimar ve Şehir Plancıları örgütlenmesi eskiye dayanır. 1908 yılında Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti 1926 yılında Türk Mühendisler Birliği ve aynı yıl T.Mimarlar Cemiyeti olarak mesleki faaliyete başladılar. 27 ocak 1954 tarihinde ise 6235 sayılı yasa ile TMMOB kuruldu. Bugün bağlı 24 odası ve 423.360 üyesi vardır. (31.12.2012 tarihine göre)

TMMOB kuruluş yasasının 2. maddesine göre; kamu kurulu niteliğinde kurulmuştur. Onun için yasanın 8. maddesinde; "yüksek haysiyet kuruluna devlet şurasınca seçilecek bir temsilci gönderilecektir" düzenlemesi yer almıştır. Sonraları özerk kamu kuruluşuna evrilmiştir. Yasaya göre mühendislik mimarlık ve şehir plancılığı mesleğini icra etmek için TMMOB'ne bağlı bir meslek odasına üyelik zorunludur. (TTB, TDHB, Baro ve diğer meslek odaları için de böyledir.)

1961 anayasasında bu yaklaşım anayasa güvencesine alınmış, 122. maddesine göre "Kamu Kurulu Niteliğinde Meslek Kuruluşu" olarak tanımlanmış ve güvenceye alınmıştır. Yasa gerekçesinde ise "kamu tüzel kişiliği" olarak ifade edilmiş. 1982 anayasasının 135. maddesi bu yaklaşımı "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" şeklinde düzenlemiştir. Araçlarının plakası bu nedenle kamu kuruluşlarının ki gibi

siyahtır.

Silsile yoluyla bu güne kadar gelen bu düzenlemelerin TMMOB'ne verdiği görev; mühendislik mimarlık ve şehir plancılığı meslek alanlarının devlet adına devletin çıkarları doğrultusunda düzenlenmesidir. Anayasaların ve yasanın düzenlenmesinin bu doğrultuda olabildiğince net olması yoruma ihtiyaç bırakmayacaktır. Ancak bir süre sonra TMMOB üyeleri istenen resmi görevle mesleki çıkarları geliştirmenin uyuşmadığını görmeye başlar ve verilen resmi görevden TMMOB'ni uzaklaştırarak muhalif bir örgüt özelliğine kavuşturarak mesleğin çıkarlarını savunan emek ve demokrasi mücadelesine omuz veren konuma getirirler.

1960'lı yılların ikinci yarısından sonra TMMOB'ne bağlı odaların yönetimine demokrat Mühendis ve Mimarlar gelmeye başlar. 1970'in hemen başlarında bu yürüyüş Odaların ve TMMOB'nin merkezine yansır. 1970 yılında TEKSEN'in (teknik elemanlar sendikası) kurulu-

şu desteklenir ve kısa sürede 5000 üyeye kavuşur.18 Nisan 1970'de ilk yığinsal teknik elemanlar mitingi yapılır.12 Mart darbesi TEKSEN'i kapatır.hemen sonra TÜTED kurulur.teknik elemanlar kurultayları düzenlenerek grevli toplu iş sözleşmeli sendika hakkı savunulur.Nisan 1975 tarihinde İtalyanın Torino kentinde yapılan mühendisler, idari personel ve teknisyenlerin uluslararası sendikal konferansına katılıp sonuçlarına sahip çıkılır.1 Mayıslar da kendi pankartı ile yürür. 19 eylül 1979 da TMMOB, mühendis ve mimarların ekonomik-demokratik hakları için ülke çapında bir günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirilir. Bu mühalif çizgi zaman zaman eksikliklerle de mâlûl olsa bu güne kadar uzanır ve siyasi iktidarlar fırsat bulduklarında TMMOB'ni tasviye etmek için hedef tahtasına yerleştirirler.

Torba Yasa TMMOB'ne ilk saldırı değil

TMMOB anayasa ve yasanın verdiği resmi görevden uzaklaşıp üyelerin ekonomik, demokratik haklarını savunmaya başlamasıyla birlikte emek ve demokrasi mücadelesinin bileşeni haline gelir. Burayı yadırgamaz, üzerine dişeni de yapmaya çalışır. Bu durum daha ilk günden siyasi iktidarların saldırısına uğrar. İlk önemli saldırı "başını küçükken ezmek" yaklaşımına sığınan AP (Adalet Partisi) milletvekilleri TMMOB'ni tasviye edecek bir kanun teklifini 1972 de meclis başkanlığına verirler, teklife göre "kamuda çalışan mühendis ve mimarların üye olması, serbest çalışanların ise üye olurlar" düzenlemesi yapılıyor. 14.02.1973 tarihinde bu düzenleme meclisten geçiyor. Ancak Cumhuriyet senatosundaki tartışmalar "bu teklif Süleyman Demirel'in inşaat mühendisleri odasından ihracının intikamıdır" tartışması nedeniyle yasallaşmıyor.

Sonra aynı göreve 12 eylül askeri darbesi talip oluyor. 1982 anayasasının 135. maddesi "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu..." diye tanımlanmaya devam etmiş, ancak "Kamu kurumu ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde ve sürekli görevlerinde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz." düzenlemesi yaparak TMMOB'in üye ve üye aidatı gelirinin önemli bir kısmını yok ederek, mücadelesini zaafa uğratarak işlevsiz hâle getirmeye çalışmıştır.

Torba Yasa 12 Eylül'e sahip çıkıyor

2002 seçimleri ile iş başına gelen siyasi iktidarın işçi sınıfı ve işçi güçlerine saldırısı bu kez gezi direnişinin yarattığı korku ve katıksız sermaye savunuculuğu ile sınır tanımaz hâle geldi.Çünkü nihai olarak gezi direnişi demok-rasi ve emek güçlerinin elini güçlendirecektir. Gezi direnişinin en baştan beri içinde olan TMMOB'ne saldırması da bu yüzdendir.

TMMOB aynı zamanda onlarca rant projesi için mahkemeye başvurarak yürütmeyi durdurma kararı çıkarttığı için de hedeftedir. Şimdi de Haliç Port ihalesini durdurmak için dava açmıştır. Öte yandan ÇED (Çevre Etki Değerlendirme) İSİG (işçi sağlığı ve iş güvenliği) yapı denetim vb kritik önemdeki yasal düzenlemelerde kendi meslek alanlarından yola çıkarak muhatap olup iktidarın yüzünü açığa çıkarttığı için de iktidarın boy hedefidir.

Tasviye için her yolu denemeyi aklına koyan iktidar 12 Eylül darbecilerinin bile yapamadıklarını bir bir sıraya koymuştur. En önemlilerini sayarsak; ilkin Devlet Denetleme Kurulu devreye sokularak 2008 yılında TMMOB, T.Diş Hekimleri Birliği (TDHB), T.Veteriner Hekimler Birliği (TVHB), T. Eczacılar Birliği (TEB) T.Tabipler Birliği (TTB), TÜRMOB ve kamu oyunu ürkütmemek için TOBB, TESK gibi kurumlar da eklenerek 16 kurum hakkında denetleme yapıldı. 2009 yılında çalışma sonuçlanmış 799 sayfa ve 1062 ek sayfadan oluşan rapor hazırlanarak kamu oyuna "Meslek kuruluşları politika ile uğraşmasınlar"..."seçim sistemleri anti demokratiktir. Nispi temsil sistemine geçilsin..." açıklaması yapıldı. Bunun üzerine TMMOB, TTB, TDHB ve TEB birlikte açıklama yaparak "kurumsal kimliğimize yönelik her türden baskıya karşı birlikte hareket edeceğiz...bedeli ödemeye hazırız" dediler.

DDK baskınından sonuç alamayan iktidar bu kez bu rapor bahane edilerek 2010 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nı (şimdiki Çevre Şehircilik Bakanlığı) inceleme yapmak üzere TMMOB'nin üzerine sürdü.

En önemli saldırılardan biri de; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı kaldırılarak yerlerine Çevre ve Şehircilik bakanlığı kuruluşunda yaşandı. Bu bakanlığın "teşkilat ve görevleri " düzenlemesi 636, 644, 646 ve 653 sayılı KHK (Kanun Hükmünde Kararname) ile

BELGE

Mesleki hak gaspı hakkında açıklama:

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Yönetim Kurulu şu açıklamayı yayınladı:

"9 Temmuz 2013 tarihinde TBMM gündemine gece yarısı usulsüz olarak getirilen, mesleki haklarımızı gasp eden içeriği nedeniyle kamuoyunca cezalandırma yasası" olarak tanımlanan "6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" taslağı, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanarak 2 Ağustos 2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunmaktadır.

Söz konusu torba kanun içerisinde bulunan ve meslek alanımızı doğrudan ilgilendiren, gerek Anayasaya gerek uluslararası sözleşmelere aykırı hususlar, Odamız tarafından kamuoyu ile paylaşılmış;

TBMM'nde grubu bulunan siyasi partilere iletilmiştir. Ayrıca Cumhurbaşkanı ile TMMOB Yönetim Kurulu Üyelerinin 26 Temmuz 2013 tarihinde yapmış oldukları toplantıda TMMOB tarafından iletilen hususların yanı sıra, Odamız tarafından konuya ilişkin gerçekleştirilen imza kampanyası sonuçları, değerlendirme raporlarıyla birlikte sunularak söz konusu yasanın onaylanmaması talebi belirtilmiştir. Ancak torba kanunun aynen onaylanmış olduğu görülmektedir.

Söz konusu kanunun Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi ve her türlü hukuksal girişim konusunda Mimarlar Odası ve TMMOB'nde çalışmalar devam ettirilmektedir. Meslektaşlarımızı ve mesleğimizi ilgilendiren torba kanun içeriğindeki düzenlemeler İmar Kanunu çerçevesinde yapılmış olup, 6235 sayılı TMMOB Kanununa ve yönetmeliklerimize yönelik bir değişiklik söz konusu değildir.

Bir meslek olmanın gereği olarak toplum ve kamu yararı anlayışı ile meslektaşı ve mesleki haklarımızı korumak amacıyla Anayasanın ve 6235 sayılı TMMOB Kanunun vermiş olduğu yetki çerçevesinde uygulamaya sokulan ve yargı denetiminden de geçmiş olan ilgili yönetmeliklerimiz uyarınca uygulamalarımız hiçbir duraksamaya yer verilmeksizin devam ettirilmektedir.

düzenlendi. Bu KHK'lar ile mühendislik mimarlık ve şehir plancılığı hizmetlerini gerçekleştirme koşullarının yeterlilik ve yetkinliklerinin belirlenmesi TMMOB ve bağlı odalardan alınarak Bakanlığa verildi.

KHK'nın 2/A maddesi bunları düzenlerken 12. maddesi ile Meslek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Birliği oluşturularak meslek mensuplarının üyelik ve sicillerini takip etmeyi ve meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuat düzenlemesi yapmayı 9. ve 10. madde ile ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü kurularak TMMOB ve bağlı odaların kuruluş gerekçeleri ortadan kaldırılmaktadır. Ve bu düzenlemelerle kritik bir eşik aşılmıştır.

Bu düzenlemelerin ardından Yapı Denetim Yönetmeliği ve Tip İmar Yönetmeliği'nde değişiklik yapılarak bu alanlarda da oda denetimleri kaldırılmıştır. Gezi direnişi ile birlikte bunların devamı getirilerek Mühendislik, Mimarlık

ve Şehir Plancılığı projelerinin TMMOB'ne bağlı odalardan vize alma zorunluluğu torba yasa ile geçirilen 3194 sayılı yasa ile kaldırılmıştır. Yapılan değişiklikle öncelikle yeni talanların odalarca engellenme gücü hukuken yok edilmeye çalışılmıştır. İkinci olarak odalarla üyelerin ilişkisi zayıflatılmak istenmiştir. Üçüncüsü odaların vizelerden elde ettiği gelirlere el konmuştur. Dördüncüsü projelerin odadan vize alması anında üyelik aidatları da kontrol edildiğinden aynı zamanda üyelik aidatı alma süreci yavaşlayacak yada olayla sınırlı olarak duracaktır. Beşinci olarak Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının sicilleri odalarca tutulduğu için projelerin vize zorunluluğunun kaldırılması projelerin bilimsel ve teknik bilgilere uygunluğunun ölçülmemesi sahte Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılığına zemin hazırlayacaktır. Altıncısı denetim mekanizması olmadığı için mal ve can güvenliği risk altında olacaktır. Son olarak, mimarların fikir ve sanat eserleri yasası karşısında mimari projeleri eser olmaktan çıkarılarak telif haklarına el konacaktır.

Olup biten göstermektedir ki siyasi iktidar TMMOB'ni tasfiye etmek isterken aynı zamanda "1965 öncesine geri dön, resmi olarak verilen görevi yap, muhalif olmak yerine Devlet Kuruluşu olmaya devam et" demektedir. "Eğer hâlâ anlamadıysan DDK'nun önerdiği nisbi temsil sistemi v.b düzenlemeleri de içeren düzenlemelerle yapısal değişiklikler yapılarak tasfiyeye hız vereceğim", işareti vermektedir. Siyasi iktidarın ileri demokrasisi 12 Eylül'ün TMMOB'ni sınırlayan zorunlu üyeleği kaldırarak düzenlemesini değiştirmek şöyle dursun 2002'den bu yana yaptıkları ile 12 Eylül'ün yaptığını derinleştirmek için onun izinden yürüyerek onun yapamadığını yapmaya koyulmuştur.

TMMOB gezi direnişinin açtığı ışıklı yoldan yürüdükçe, üyeleri ile organik ilişkiyi yükselttikçe demokrasi özgürlük zeminine sağlam bastıkça ve bu güçlerle omuz omuza yürümeyi kuvvetlendirdikçe saldırı ve tasfiye süreci yürümecek ve amacına ulaşamayacaktır.

KAYNAKLAR:

Yasalar içinden TMMOB öyküsü

CDDK Meslek Örgütleri Raporu

MÜHENDİSLER İdari personel ve teknisyenler uluslar arası sendikalar konferansı

Ücretsiz ve işsiz mühendis,mimar ve şehir plancıları kurultayı broşürü

TMMOB bültenleri

Tekstil grevcileri işverenlere taşeronluğu yasaklattı

Türk-İş'e bağlı Teksif Sendikası'nın örgütlü olduğu 30 kadar işyerinde Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası ile Şubat ayında sürdürülen Toplu-İş Sözleşmesi görüşmelerinde uzlaşmaya varılmayınca Ağustos ayında 30 işyerinde 12 bin işçi greve gitti.

Neo-liberalizmin Tayyip Erdoğan uygulamaları, taşeron işçi çalıştırma furysı ve aynı işyerindeki işçileri farklı işkollarına bölerek sendikasıızlaştırma ve grevleri fiilen ortadan kaldırma politikası altında 12.000 işçinin greve gidebilmesi önemli bir olay oldu.

Sözünü ettiğimiz 30 işyerinden aralarında Kilim Grubu Kartaltepe Mensucat Fabrikası'nın bulunduğu 15 işyeri ve aralarında Edirne şubesine bağlı Kasar, Dual Tekstil ve Özbek Tekstil'in de yer aldığı 15 işyerinde de işçiler greve çıkmışlardı.

Teksif'in örgütlü olduğu bazı işyerlerinin adları şöyle:

Bezci Tekstil (Gaziosmanpaşa-İstanbul), Broderinarin A.Ş. (Bağcılar-İstanbul), Epengle Tekstil (Zeytinburnu-İstanbul), Harmanacı Etiket (Avcılar-İstanbul), İpsan Tekstil (Bursa), İşbir

Sentetik Dokuma (Balıkesir), Kasar ve Dual Tekstil (Çorlu-Tekirdağ), Levi Strauss İstanbul Konfeksiyon (Çorlu-Tekirdağ), Lüks Kadife (Melikgazi-Kayseri), Özbek Tekstil (Çorlu-Tekirdağ), Pisa Tekstil (Bahçelievler-İstanbul), Polimer Plastik (Küçükçekmece-İstanbul), Temtaş Tekstil (Çerkezköy-Tekirdağ), Tıtbaş Tekstil (Topkapı-İstanbul)

Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri ve TEKSİF Genel Başkanı Nazmi Irgat, 4 ikramiye, kıdem farkı ve fazla mesai ücretlerinin yükseltilmesi taleplerinden vazgeçilmeyeceğini belirterek, bu talepleri karşılanana kadar grevin süreceğini belirtmişti.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'in de katıldığı toplantıda işverenlerle bir kez daha masaya oturduklarını ama patronların dayatmalardan vazgeçmediğini söyledi. Greve yeni katılanlarla birlikte 30 işyeri ve işletmede yüzde 100 katılımı grevin sürdüğünü aktaran Irgat, haklı olmanın yetmediğini, mücadele etmek gerektiğini dile getirdi.

Grevdeki sendikalar arasındaki Epengle işçileri hakkında bir not düşmek istiyoruz.

Süleyman Demirel Başkanlığı sırasında sendika seçme özgürlüğü üzerindeki kısıtlamaların kalkması için mücadele veriliyor ve işçiler "Referandum Hakkımız, Söke söke alırız" sloganıyla işyerlerinde işçi oylaması yapılarak işçilerin istedikleri sendikaya geçebilmelerini savunuyorlardı.

Genel Başkanının Aydoğan Gezer, Genel Sekreterinin Sefer Güvenç olduğu Tüm Dokuma İş sendikası Epengle fabrikasında 250 işçiyle fabrikayı işgal ederek direnişe gitmişti. Tekil bir direniş olduğu halde, basının direnişi duyurmasının da etkisiyle kamuoyunda duyuldu, işçilerin talebini yansıttığı için geniş bir destek gördü ve 250 kişiyle başlayan direniş önemli bir işçi olayı haline gelmiş, sonuçta mahkemelerin referandum kararları vermesine yol açmıştı.

2013 yılında 200 kadar işçinin çalıştığı Epengle Tekstil fabrikasındaki işçiler mücadele geleneklerine uygun davrandılar.

Evrensel Gazetesi muhabiriyle görüşen Epengle işçilerinden Kadir Doğan, 8 yıllık işçi olduğunu, ilk kez grev yaşadığını söyledi. Doğan, fabrikanın zarar görmesini değil haklarını istediklerini belirtti. Tarık Bulut asgari ücretle çalıştığını, eşinin de Bahariye Tekstil'de greve çıktığını kaydetti. Eşiyle birlikte çocuklarını eşe dosta bıraktıklarını, farklı fabrikalarda grevi sürdürdüklerini belirtti, bütün güçlüklerle rağmen taleplerinden vazgeçmeyeceklerini söyledi.

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Başkanı Muharrem Hilmi Kayhan'ın ailesine ait Aydın'daki Söktaş fabrikası işçileri de greve çıkmışlardı.

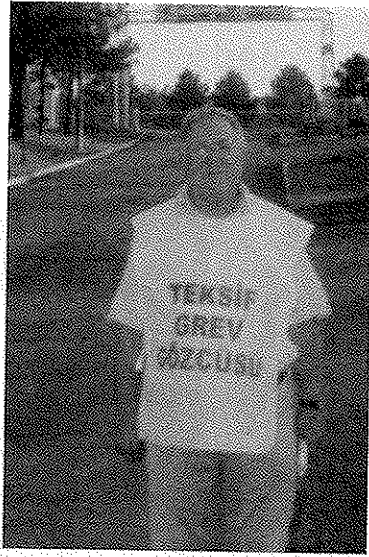
Sabancı Holding'e bağlı Kordsa Fabrikası (Kocaeli), İstanbul'daki Vakko işçileri de greve katılan işyerleri arasındaydı.

Grevin 8. Gününde işveren sendikası grevci-lerin taleplerini kabul etti ve grev sona erdi.

*Varılan anlaşmaya göre 1Nisan'dan itibaren fabrikalarda çalışmaya başlayan işçilere 4 ikramiye verilecek.

*Bugünden itibaren işe girecek olan işçiler ise kademeli olarak 4 ikramiye alacak. Bugünden itibaren işe giren işçi ilk yıl 96, ikinci yıl 108, üçüncü yıl ise 120 gün ikramiye alacak.

Sendikaların talepleri arasında yer alan fazla

mesai ücretinin yükseltilmesi de kabul edildi. *Buna göre hafta içi fazla mesai ücretleri yüzde 100, hafta sonları yüzde 200, bayramlarda ise 4 yevmiye üzerinden ödenecek. Kıdem zammı konusunda ise 10 yıla kadar her yıl 7 lira zam yapılacaktır.

* 4 ikramiye alan işçilerin ücretlerine birinci altı ay yüzde 5, ikinci altı ay yüzde 3, üçüncü altı ay yüzde 3, dördüncü altı ay yüzde 4, beşinci altı ay yüzde 3, altıncı altı ay yüzde 4 zam yapılacaktır. İkinci yıldan itibaren enflasyon yüksek

çıkarsa fark da yüzdelik zamlara eklenecek.

Varılan anlaşmaya göre fabrikalarda taşeron işçi çalıştırılmayacak.

*****

Greve çıkılan fabrikalar ve greve katılan işçi sayıları:

- Lüleburgaz- Akın Tekstil 632
- Çorlu- Altınyıldız 651
- Çorlu- Bahariye Halı-Kumaş 774
- Bursa- İpek-İş 184
- Kayseri- Karsu Tekstil 480
- Edirne- Kartaltepe Mensucat 611
- Kocaeli- Kordsa 646
- Kayseri- Orta Anadolu Denim-İplik 1.200
- Develi- Saray Halı 703
- Söke-Söktaş Dokuma 586
- Söke-Söktaş Tekstil 141
- İstanbul- Tekstüre Çorap 276
- İstanbul-Topkapı İplik 154
- İstanbul- Vakko Hazır Giyim 245
- Çerkezköy-Yünsa Yünlü 1.502
- İstanbul-Bezci Tekstil 27
- İstanbul- Broderi Narin 19
- İstanbul- Epengle 155
- İstanbul- Harmanca Etiket 47
- Bursa-İpsan Sentetik 47
- Balıkesir- İşbir Sentetik 130
- Çorlu-Kasar Boya-Örgü 600
- Çorlu-Levis 780
- Kayseri-Lüks Kadife 27
- İstanbul-Mithat Giyim 109
- İstanbul-Pisa Tekstil 188
- İstanbul-Polimer Plastik 79
- Çerkezköy- Temtaş Tekstil 121
- İstanbul-Titbaş Tekstil 73

Nükleer santraller kimin ihtiyacı

■ Süleyman Aksoyek

Dünyadaki doğal kaynaklar üzerine bir araştırma yapan bilim insanlarının hazırlamış oldukları Dünya Doğal Hayat Fonu raporunda başta Batılılar olmak üzere bütün ülkeler tüketim çılgınlığına son vermesi konusunda uyarılıyor: Aksi takdirde 2050 yılına geldiğimizde canlı yaşamının sürebilmesi için Dünya gibi iki gezegene daha ihtiyacımız olacak.

Araştırmaya göre son otuz yılda dünya üzerindeki doğal kaynakların üçte biri insanlar tarafından tüketildi. Uzmanlar doğal kaynakların bu kadar hızlı tüketilmesinin en önemli sebebinin Batılı ülkelerdeki yüksek tüketim oranları olduğunu belirtiyor. Rapora göre ortalama bir ABD vatandaşı bir İngiliz'in iki katı, bir Afrikalı'nın ise 24 katı doğal kaynak tüketiyor.

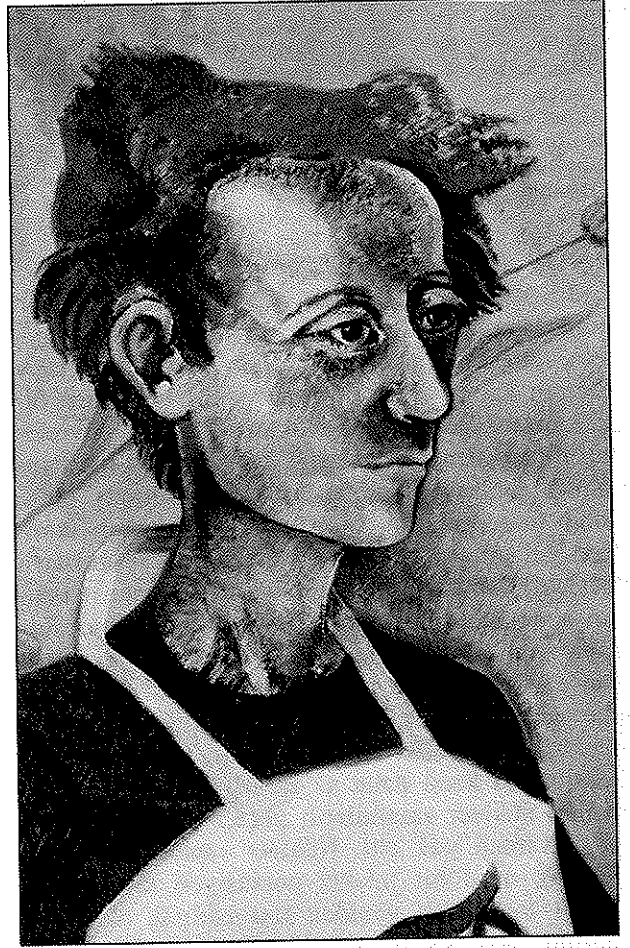
Denizlerdeki balıklar, atmosferdeki karbondioksiti yok eden ormanlar ve temiz su kaynakları hızla tüketiliyor. Raporun bulgularına göre, 350 memeli, kuş, balık ve sürüngen türü de soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya.

Yapılan hesaplamalar petrol, kömür, doğalgaz gibi enerji kaynakları ile işlenebilir tarım arazilerinin ve kullanılabilir tatlı su kaynaklarının ömürlerinin birkaç kuşakla sınırlı olduğunu göstermektedir.

Bu sonuçlar, özellikle son 150 yıldan bu yana uygulanmakta olan, kârdan başka hiçbir şeyi görmeyen vahşi kapitalist sistem tarafından yaratılmıştır. Doğal kaynakların ve insan emeğinin azami ölçüde sömürülüp yok edilmesine dayalı pazar ekonomisi gezegenin geleceğini adım adım geri dönülemez bir noktaya doğru sürüklemektedir. Gezegenin doğal kaynaklarının sınırlı olduğu gerçeğini görmezden gelerek bu kaynakları hunharca yok etmeyi sürdüren kapitalist tüketim ekonomisi, insanlığın, hatta tüm canlıların geleceğini de tehlikeye atmaktadır.

Kapitalist sistem doğal kaynak tüketimi konusunda en büyük tahribatı enerji üretmek amacıyla gerçekleştirmektedir. Çünkü sürdürülebilirliği tüketimin gittikçe artmasına bağlıdır. Tüketimi karşılamak amacıyla ihtiyaç duyduğu sanayi üretimini gerçekleştirmek içinse enerjiye ihtiyacı günden güne artmaktadır. Bu nedenle her türlü yolu deneyerek enerji üretimini artırmaya çalışmaktadır.

Günümüzde özellikle elektrik enerjisi üretimi-

ni sağlamak için petrol, kömür veya doğalgaz gibi fosil yakıtlar kullanılmaktadır. 1970'li yıllardan itibaren yaşanan petrol krizleri ve tüm dünyada fosil yakıtların kullanılmasıyla ortaya çıkan çevre sorunlarına karşı kitlelerin göstermiş olduğu reaksiyonlar nedeniyle nükleer enerji santralleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Nükleer enerji günümüz elektrik ihtiyacının yaklaşık %17'sini karşılamaktadır. Bazı ülkeler enerjilerinin büyük bir kısmını nükleer santrallerden üretmektedir. Örneğin Fransa Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı verilerine göre elektrik enerjisinin %75'ini nükleer enerjiden sağlamaktadır. Amerika ise enerjisinin %15'ini buradan karşılamakta fakat bazı bölgelerinde santraller daha yoğun biçimde enerji üretimi yapmaktadır. Dünya çapında 400'den fazla nükleer santral bulunmakta ve bunların 100'den fazlası sadece Amerika'da yer almaktadır. Dünyadaki nükleer sant-

rallerin ülkelere dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ülke	İşletme	Ülke	İşletme
Arjantin	2	Meksika	2
Ermenistan	1	Hollanda	1
Belçika	7	Pakistan	2
Brezilya	2	Romanya	2
Bulgaristan	2	Rusya	31
Kanada	18	GAC	2
Çin	17	Slovakya	1
Çek Cum	6	Slovenya	1
Fillandiya	4	İspanya	8
Fransa	59	İsveç	10
Almanya	17	İsviçre	5
Macaristan	4	İngiltere	19
Hindistan	17	Ukrayna	15
Japonya	55	ABD	104
Kore	20	Türkiye	-
Litvanya	1	Toplam	439

Kaynakça www.nei.org

26 Nisan 1986 günü Çernobil'de meydana gelen kaza, nükleer enerji santrallerinin Dünya için ne denli büyük bir yıkım potansiyeli taşıdığının kanıtı oldu. O güne değin bir kısım bilim insanı ve çevre konularına duyarlı çevrelerin dile getirmeye çalıştığı bu gerçeklik tüm insanlık tarafından somut olarak görülmüş oldu. Dünyanın dört bir yanında nükleer karşıtı hareket gelişmeye ve büyük çapta ses çıkarmaya başladı. 2011 yılında Japonya'da yaşanan tsunami sonucunda Fukushima Nükleer Santralinde ortaya çıkan büyük felaket unutturulmaya çalışılan nükleer karşıtı düşüncelerin yeniden gündeme gelmesini sağladı. Fosil yakıtlarla çalışan elektrik santrallerinin yaratmış olduğu çevre tahribatına karşı daha az zararlı olduğu dile getirilen nükleer santrallerin geçici olarak elde ettiği avantajı yok etti. Nükleer santrallerin Dünya için nasıl bir felaket potansiyeli taşıdığı insanlar tarafından yeniden test edilmiş oldu. Bu durum bazı ülkelerin nükleer enerji santrallerine yatırım yapması konusunda caydırıcı bir rol oynadı. Almanya gibi kimi ülkeler ise halen faaliyette olan nükleer santrallerini bir program çerçevesinde tasviye etme kararı aldılar. (Almanya'da 17 nükleer santralin elektrik üretimine katkısı %22 dolayında. Bunlardan 8'i kapatıldı ve bir daha çalıştırılmayacak. Arta kalan 9 santralin 2015 ile 2023 arasında kapatılması planlanıyor. 2020 yılına kadar gerekli elektrik enerjisinin %35'inin yenilenebilir enerjilerden sağlanması amaçlanıyor.) Ayrıca İsviçre halen çalışır durumda olan beş nükleer santrali 2034 yılına kadar kapatma kararı aldı. İtalya'da bu konuda yapılan halk oylamasında yeni santral yapılması reddedilirken mevcut santrallerin de kapatılması sonucu çıktı.

Türkiye'de ise nükleer santral kurulması konusunda önemli adımlar atılmaktadır. Önce Akkuyu nükleer santrali için ihale yapılmış, şim-

di de Sinop'ta yeni bir santral kurulması için ön çalışmalar hızla sürdürülmekte. Nükleer karşıtı muhalefetin itiraz ve uyarıları görmezden gelinerek nükleer santrallerin ülke ekonomisi açısından ne denli önemli olduğu devlet yöneticileri tarafından her fırsatta dile getirilmektedir. Nükleer santrallere karşı çıkanlar bozguncu olarak ilan edilmektedir.

Peki nükleer santraller konusunda gerçek durum nedir? Nükleer santrallere karşı çıkanlar neler söylüyor, neye karşı çıkıyorlar? Birkaç alt başlık açarak bu soruya yanıt arayalım.

Nükleer Santraller Nasıl Çalışmaktadır?

Bir nükleer santral kurmak için zenginleştirilmiş uranyuma ihtiyaç vardır. Bu uranyum türleri U-235 başta olmak üzere, U-233, U-238 ve Plütonyum; P-239 ve P-241'dir. Uranyumun füzyon tepkimesine girerek bölünmesi sonucunda açığa çok yüksek miktarda enerji çıkar. Bu bölünme için, nötronlar yüksek bir hızla uranyum elementinin çekirdeğine çarpar. Bu çarpışma çekirdeğin kararsız hâle geçmesine ve sonrasında büyük bir enerji açığa çıkartan füzyon tepkimesine neden olur. Gerçekleşen tetikleyici ilk füzyon tepkimesi sonucunda ortama nötronlar yayılır. Bu nötronlar diğer uranyum çekirdeklerine çarparak füzyonu elementin her atom çekirdeğinde gerçekleştirene kadar devam eder. Ortaya çıkan enerji kontrol edilmediği takdirde ölümcül boyutlardadır. Kontrol etmek için reaktörlerde fazla nötronları tutan ve tepkimeye girmesini engelleyen üniteler vardır. Bu sayede kontrollü bir füzyon tepkimesi zinciri sağlanır.

Nükleer santralin iç yapısına baktığımızda, uranyumun füzyon tepkimesine girmesiyle oluşan enerji su buharının çok yüksek sıcaklıklara kadar ısıtılmasını sağlar. Yüksek sıcaklıktaki bu buhar, elektrik jeneratörüne bağlı olan türbinlere verilir. Türbin kanatçıklarına çarpan yüksek enerjili buhar, bilinen şekilde türbin shaftını çevirir ve jeneratörün elektrik enerjisi üretmesi sağlanır. Jeneratörde oluşan elektrik ise iletim hatları denilen iletken teller ile kullanılacağı yere gönderilir. Türbinden çıkan basınç ve sıcaklığı düşmüş buhar, tekrar kullanılmak üzere yoğunlaştırıcıya gider ve su haline geldikten sonra tekrar bölünme ile açığa çıkan enerji ile ısıtılıp buhar haline getirilir ve döngü devam eder.

Santraldeki füzyon tepkimeleri çok iyi kontrol edilmeyi gerektirir ve hata toleransları çok azdır. Hiçbir nükleer santralin tamamen güvenli olduğundan söz edilemez ve mutlaka uzman ekipler tarafından ve emniyet katsayısı yüksek tutularak üretim yapılmalıdır. Bu da bizim gibi

nükleer santral inşasına yeni adım atmak isteyen ülkeler için ciddi sorunların ortaya çıkma riskini artırmaktadır.

Nükleer Santrallerden Elde Edilen Enerji Ucuz mudur?

Toplam maliyete bakıldığında elektrik üretiminin en kolay ve ucuz yolu fosil yakıtla çalışan elektrik santrallerini kullanmaktır. Bunlar içinde de en ucuzu kömürdür. Doğalgaz ise nispeten daha pahalıya mal olur. Nükleer santrallerde üretilen elektriğin maliyeti ise santralden santrale büyük farklılıklar göstermekle birlikte genellikle fosil yakıtla çalışan santrallerden daha yüksektir. Kömür ve doğalgaz çevrim santrallerinde yakıt maliyeti toplam işletme maliyetinin %80'den fazlasını oluştururken, nükleer santrallerde yakıt maliyeti %25'te kalmaktadır. Nükleer santrallerde asıl işletme maliyetini çalışanlara ödenen para oluşturmaktadır.

Nükleer santrallerin sadece işletme maliyetine bakıldığında diğerlerine göre çok ucuza elektrik ürettiği iddia edilebilir ancak nükleer santrallerin kurulum maliyetleri çok yüksektir ve belirli bir kullanım ömrü vardır. Bu yüzden maliyet hesabı yapılırken amortisman (kurulum maliyetinin toplam kullanım ömrüne yayılmış hali) ve faiz giderleri (kurulum için harcanan paranın kazandırabileceği faizden kaybin maliyeti veya kurulum için alınan kredilere ödenen faiz) de hesaba katılmalıdır.

Peki bu reaktörlerin atıkları nasıl yok edilir? Bu reaktörlerde kalan yakıtlar yıllar boyunca durduğunda, reaktörde verimi çok düşer. Bu yüzden de değiştirilmesi şarttır. Artık atık hâle gelen bu yakıtlar çekirdekte bulunur ve işlev dışı kaldığında dahi ısı vermeye devam eder. Bu yüzden güvenli bir tasfiye için soğutulması gerekir. Bu soğutma işlemi ortalama iki yıl civarındadır. Bu süre zarfı içinde ısı çok düşer. Bu atık içeriğinde bulunan elementler radyoaktiftir. Zamanla kaliteleri düşer ve başka elementlere dönüşmeye başlar. Yakıt tasfiyesinde işte bu kısım ayrıştırılır. Çünkü bu kısım sadece %5 civarındadır ve kalan kısım uranyumdur. Bu küçük kısım içindeki en zararlı madde ise plütonyum maddesidir. Zaten asıl tartışma konusu haline gelen husus da budur. Çünkü 300 yıl sonra bu atık zararsız hâle gelir ancak plütonyum istisnadır. Plütonyum 24

bin yıl sonra etkisiz hâle gelebilir. Plütonyum Dünya'nın oluşması esnasında da çok miktarda bulunmuştur. Ancak geçen süre zarfı içinde çok düşük miktarlara gerilemiş ve zararsız hâle gelmiştir. Şu anda da doğada zararsız düzeyde bulunur. Plütonyum zaten çok miktarda da olsa insan sağlığına ancak vücuda alındığında veya çok çok yakın bir mesafede zarar verebilir. Bu sebeplerle nükleer atıkların en az 210 yıl depolanması şarttır.

Nükleer santral atıklarının depolanması ve bertaraf edilmesi için yapılması gereken harcamalar da hesaba katıldığında nükleer santrallerden elde edilen enerjinin iddia edildiği gibi ucuz değil tam aksine çok yüksek maliyetli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Nükleer Enerjinin Avantajları Nelerdir?

Nükleer santraller çok düşük miktarda yakıtla çalışırlar. Yani 1 gram uranyum ile 1 ton kömür yakımı, aynı düzeyde enerjiyi ortaya çıkarır. Nükleer reaktörlerde dolum işlemi ortalama 2 yılda bir gerçekleşirken, bir termik santralde bu dolum günde 2 defa ve çok yüklü miktarlarda kömür ile gerçekleşir.

Çevre kirliliği bakımından da ele alındığında, nükleer enerjinin doğa dostu olduğu ortaya çıkıyor. Nitekim termik santraller yüklü miktarda sera gazı, karbondioksit, sülfürdioksit vb. zararlı salınımlar yaparken nükleer enerjinin hiçbir zararlı gaz vb. salınımı yoktur. Sadece bacalarından buhar çıkar ve zararsızdır.

Fosil yakıtlar gibi dalgalanan fiyatlara sahip bir girdisi olmadığından ekonomik istikrarı güçlendirir.

Nükleer Santraller Dünya'nın ve Canlıların Geleceğini Tehdit Etmektedir!

Yukarıda nasıl çalıştığı, maliyeti, verimliliği ve sağladığı avantajları özetlenen nükleer enerji santrallerine her durumda karşı çıkılmalı, yenilerinin kurulması engellenmeli, halen var olanların tasviye edilmesi için mücadele edilmelidir. Çünkü her şeyden önce bu santraller gezegenin ve tüm canlıların geleceğine çok ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Taşıdıkları felaket potansiyelinin gücünü anlamak açısından Çernobil ve Fu-

kuşima örnekleri oldukça öğreticidir. Uluslararası Doktorlar Örgütü (İPPNW) ve Radyasyondan Korunma Birliği (GfS) raporuna göre Çernobil felaketinin üzerinden 25 yıl geçmesine rağmen, günümüze kadar çevreye yayılan radyasyondan yaklaşık 600 milyondan fazla insanın etkilendiği bildirildi. 2007 yılında yapılan bir araştırmadan yola çıkan raporda, yaklaşık 600 milyon kişinin radyasyonun ulaştığı Avrupa ülkelerinde yaşadığı, sağlık bakımından radyoaktif ışınlardan etkilendiğine yer verildi. Çok az dozajı bile insan sağlığını uzun vadede olumsuz etkileyen radyasyon ışınlarının, canlılarda genetik bozukluklara neden olduğu biliniyor. Radyasyondan en çok bölgede enkaz temizleme işinde çalışan ve sayıları 2005 yılına kadar 830 bin kişi olduğu bildirilen işçilerin etkilendiği bildirilirken, şimdiye kadar bunlardan 112 bininin hayatını kaybettiği de açıklama da yer aldı. Geri kalan işçilerin yüzde 90'ı ise kanser, yüksek tansiyon, mide ve bağırsakları etkileyen hastalıklarla mücadele veriyor. Atom santrali yakınında belirlenen güvenlik çemberi içinde aralıklarla yapılan ölçümlerde, özellikle çocukların bazı organlarında biriken radyoaktif maddelerin kansere yol açtığı ve bazı hastalıkların ise etkisini yıllar sonra göstermeye başlayacağı uyarısında bulunuldu. Ayrıca 2007 yılı verilerine dayandırılarak hazırlanan raporda, Avrupa'da 2056 yılına kadar Çernobil kazasından kaynaklanan 240 bin yeni kanser vakasının daha ortaya çıkacağı savunuldu. Fukushima felaketinin yaratmış olduğu sonuçları her gün yazılı ve görsel yayın kuruluşlarından izlemekteyiz. Bu felaket sonrasında dikkati çeken en önemli şey, ortaya çıkan zararların karşılanması konusunda hiçbir kişi veya kuruluşun sorumluluk kabul etmemesidir. Nükleer enerji santralleri yatırımları milyarlarca dolar kâr elde eden şirketlerin, nükleer felaketler sonucunda ortaya çıkan zararları tazmin etme konusundaki tutumları oldukça öğreticidir.

Nükleer santrallerin savunucularının iddia ettikleri gibi nükleer enerji vaz geçilemez bir seçenek asla değildir. Canlıların ve gezegenin geleceği ile ilgilenmeyen, sadece uluslar arası enerji yatırım şirketleri ile yapılan işbirliklerinin yaşama geçmesini önemseyen, kapitalist sistemin sürdürülebilirliği için daha çok tüketim gerektiğini düşünerek bunun için ne pahasına olursa olsun enerji yatırımı yapmak gerektiğini düşünen devlet yöneticileri nükleer santrallerin kurulması konusunda ısrarlı davranmaktadırlar. Onlara göre "Düşme ihtimali var diye uçağa binmeyelim mi?" mantığı her şeyi açıklamaktadır. Oysaki bu mantıkta insanlık, canlı yaşamı

ve gezegenimizin geleceği ihmal edilmektedir. Bu mantık Dünya'nın sahip olduğu doğal kaynakların daha çok kâr etmek için yok olmasına neden olmaktadır. Bu mantık sayesinde tüketim çılgınlığı günden güne artmakta, emeği ile çalışanlar yoksullaşırken bir avuç mülk sahibi gittikçe palazlanmaktadır.

Gezegenin geleceği ve canlı yaşamının sürdürülebilmesi için zaman geçirmeden yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını gerektiren teknolojilere yönelmek gerekir. Güneş ve rüzgâr enerjisi yatırımları artırılmalıdır. Çevre kirliliğine ve doğal kaynak tüketimine neden olan fosil yakıtların kullanıldığı elektrik santrallerine karşı tek seçenek nükleer santraller değildir. Nükleer santraller yukarıda da söz edildiği gibi çok büyük felaket potansiyelleri taşıyan yatırımlar olduğu için en kısa sürede terk edilmelidir.

Güneş ve rüzgâr gibi yenilenebilir kaynaklardan elde edilebilecek enerji miktarının günümüz sanayi üretiminin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olacağını düşünenlerin ilk bakışta haklı gibi görülen bu itirazları aslında mevcut tüketim ekonomisinin veri kabul edilmesi durumunda bir anlamı vardır. Oysaki insanlığın eğer bir geleceği varsa -ki olmalı- bu, asla tüketimin bu denli ölçsüz olarak sürdürüldüğü bir gelecek olmayacaktır. Yani kapitalist sistemin sonsuza dek sürdürülebilir olduğunu kabul ettiğimiz bir noktada enerji kaynakları konusunda baştan beri ileri sürdüğümüz düşüncelerin bir anlamı kalmaz. Böyle bir durumda Dünya'nın canlılar açısından yaşanılabilir ömrü birkaç kuşakla sınırlı demektir.

Nükleer santrallere karşı çıkmak, bu uğurda mücadele etmek sadece anti-kapitalistlerin işi değildir. Deprem kuşağı üzerindeki bir nükleer santralin olası bir deprem sırasında yaratacağı felaketten olumsuz etkilenecek herkesin görevidir. Bir nükleer felaket durumunda bu santrallerden atmosfere yayılacak olan radyasyondan etkilenebilecek tüm dünya insanların bu karşı çıkışa katkı sunması gerekir. Doğacak çocuklarına yaşanılabilir bir Dünya bırakma sorumluluğunu duyumsayan herkesin bu mücadelede yer alması beklenir. Her gün yazılı ve görsel yayın kuruluşlarında nesli tükenmekte olan hayvan ya da bitki türlerini gördükçe yüreği burkulan duyarlı insanların bu mücadelede omuz vermeleri çok önemlidir. Ama şunu da unutmamak gerekir ki Dünya'nın da, insanlığın da geleceğini karartan kapitalizm yıkılmadığı sürece, sınıfsız ve sömürsüz, doğaya ve canlı yaşamına saygılı, cinsiyet ve kimlik ayrımcılığının olmadığı bir dünya kurulmadıkça bu mücadele gerçek anlamda başarı kazanamayacaktır.

GDO'lu pirinçte Türkiye rezaleti

Skandal Mersin limanında 23 ton ithal malı pirinç el konulmasıyla ortaya çıkmıştı. Yapılan incelemelerde pirinçlerin yüksek oranda Genetiği Değiştirilmiş Organizma içerdiği tespit edilince, Mersin C. Başsavcılığı harekete geçti. Söz konusu üç şirketin yetkilileri hakkında yakalama kararı çıkarılması üzerine, Mersin Gümrük Muhafaza ve Kaçakçılık ekipleri ile Emniyet Müdürlüğü Organize Şubesi polisleri ortak operasyon düzenledi.

Soruşturma kapsamında bazı kimseler gözaltına alındılar. Şüphelilere, 'Biyolojik terör' ve 'kaçakçılık' suçlamalarının yöneltildi.

Pirinçlerine el konulan ithalatçı firmalar yaptıkları ilk açıklamalarda ürünlerinde GDO olmadığını, aynı gemide ithal edilen mısır ve soya gibi diğer ürünlerden pirinçlere GDO bulaşmış olabileceğini iddia etmişlerdi. İtirazlar üzerine pirinç numuneleri TÜBİTAK ve bazı üniversitelere analiz amacıyla gönderildi. Savcılığa ulaşan inceleme sonuçlarına göre, pirinçlerde yüksek oranda GDO bulunduğu belirtildi.

Raftaki pirinçte GDO

Mersin Savcılığı, 3 parti halinde ithal edilen ve piyasaya sürüldüğü tespit edilen 8000 ton pirincin incelenmesi için 25 ilin Tarım Müdürlüğü'ne talimat gönderdi. Manisa Tarım İl Müdürlüğü marketlerde satışı yapılan o firmalardan birine ait pirinçten aldığı numuneleri Tarım Bakanlığı'na ait İzmir'deki laboratuara gönderdi. İncelemelerde market rafında satılan pirincin GDO'lu olduğu anlaşıldı. Raporda, "Pirinçte GDO tespit edilmiştir" denildi.

Bakanlık da soruşturma başlattı

Mersin Limanı üzerinden Genetiği Değiştirilmiş Organizmalı (GDO) pirinç ithal edildiği iddiasıyla ilgili Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı da soruşturma başlattı. Bakanlık yetkilileri, firma sahiplerinin gözaltına alınmasının adli soruşturma kapsamında olduğunu belirterek, "Bakanlığımız da iddialar üzerinde soruşturma açtı. Pirinçlerin incelenmesi, GDO'lu olup olmadıkları, halk sağlığını tehdit edip etmediği yönündeki soruşturmamız devam ediyor" dedi.

ABD'de GDO'lu pirinç meselesi

Genetiğiyle oynanmış gıda ürünleri çok büyük potansiyeli vaat eden bir araştırma alanıydı. Birçok büyük firma gibi daha sonra dünya ilaç devi Bayer tarafından satın alınacak olan Aventis firması da 'Genetiği değiştirilerek bö-

ceklere karşı daha dirençli ve verimi yüksek pirinç' geliştirmek için deneylere başlamıştı. 3 yıl boyunca ABD'deki birçok arazide kod adı LLRICE601 olan bu GDO'lu pirinç test edildi. Ancak Bayer'in 2002 yılında Aventis'i satın almasının ardından LLRICE601 ile ilgili tüm çalışma sonlandırıldı.

Fakat deneylerin yapıldığı araziler ve tarlalar kendi haline bırakıldı. Nasıl olduğu hiçbir zaman anlaşılmayan bir şekilde bu güvenliği kontrol edilmeyen tarlalarda yetiştirilen pirinçlere 2006 yılında ABD'de birçok tarlada rastlandı. Hatta ABD'nin ihraç ettiği pirinç stoklarının içinde de bu pirinçlerden olduğu anlaşıncaya kıyamet koptu. ABD'nin en büyük pirinç müşterisi Japonya ve Rusya tüm alımlarını durdurdu. Meksika ve Avrupa Birliği de pirinç ithalatına çok sıkı denetimler getirdi.

(<http://haber.gazetevatan.com/biyolojik-teror-den-sekiz-kisi-tutuklandi/529055/1/gundem>)

AB yasaklamıştı

ABD pirincinin fiyatları dibe vurdu. Pirinç üreticileri Bayer'i dava etti ve firma 11 bin çiftçiye tam 750 milyon dolar tazminat ödemek zorunda kaldı. Genetiği değiştirilen pirincin sağlığa nasıl bir olumsuz etkisi olabileceği konusunda yeterli araştırma yapılmadığı için Avrupa

Birliğı bu tür pirincin ithalatını yasaklamış olmasına rağmen şimdiye kadar birçok AB ülkesinde bu pirince rastlanmış olmasına rağmen Bayer'e herhangi bir ceza kesmedi. Türkiye'de ortaya çıkarılan GDO'lu pirincin de ABD'den tüm dünyaya yayılan bu LLRICE601 kodlu pirinç olduğı sanılıyor.

Tarım Bakanı buyurdu: Pirinçlerde GDO yok"

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, "Benim size Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı olarak söylediğim şey şu, vatandaşlarımız o pirinçleri güven içerisinde tüketebilirler" dedi.

Eker, "Tarım Sigortalarının Gelecek 10 Yılı Çalıştayı"nda, Mersin'de ele geçirilen ithal çeltiğı ilişkin soruları yanıtladı. Mehdi Eker, gerek Uluslararası Pirinç Üreticileri Birliğı gerek AB'nin gerekse diğerkuruluşların verdikleri bilgiye göre dünyada şu ana kadar ticarete konu olan GDO'lu pirinç bulunmadığını söyledi.

Mersin Serbest Bölgesi'ne getirilen çeltikte, oradaki bazı laboratuvarlarda yapılan analizlerde GDO bulaşıklılığının söz konusu olduğunun tespit edildiğini ifade eden Eker, daha sonra yapılan araştırmalarda bunun, pirinç üzerinde olmadığının belirlendiğini belirtti.

Konunun adli makamlara intikal ettiğini ifade eden Eker, şunları söyledi:

"Bu yargının işi, bizim ona müdahale etmemiz, herhangi bir değerlendirme yapmamız doğru değil. Biz, teknik olarak analizlerin sonuçlarını zaten paylaşıyoruz. Burada şu olabiliyor. Çeltik kabuğunda bir bulaşma olduğunda pirinçte yaptığımız analizde bu kabukta çıkar ama onun derin analizinde kabuğı soyulup yıkandıktan sonra esas GDO'lu ise orada ortaya çıkar. Bunların sonucu beklenmeden kamuoyunun önünde bu şekilde tartışmaların yapılması doğru değil. Neden doğru değil, Türkiye yılda 900 bin tona yakın çeltik üretiyor. Bu yaklaşık 540 bin ton pirinç demektir. Dünyada henüz ticarete konu GDO'lu pirinç söz konusu değilken insanların kafasını bulandırıp, yedikleri ile içtikleri ile sorunlu hale getirmenin bir manası yok."

Türkiye'de bu anlamda gıda güvenliğı açısından vatandaşın kaygı duymasını gerektirecek hiçbir husus olmadığını belirten Eker, konuya ilişkin gerçeğı yansıtmayan haberlerin, Türkiye'ye, üretici ve tüketiciye zarar verdiğini ileri sürdü:

"Biz zaten en sıkı şekilde denetimlerimizi sürekli yapıyoruz. Biliyorsunuz, sağlığa aykırı ürün ve uygulama tespit ettiğimizde bunları kamuoyuyla paylaşıyoruz, bunları teşhir dâhil her

türlü yaptırımı uyguluyoruz. Serbest bölgeden çıkan pirinçle ilgili olaya savcılık el koymuştur. Bizim yargı sürecine herhangi bir müdahalede bulunmamız, herhangi bir değerlendirmede bulunmamız, yargının bağımsızlığı açısından doğru değildir. Yargıya müdahale etmek manasına gelecek herhangi bir söz sarf etmek de doğru değil. Savcılık işini yapıyor.

Benim size Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı olarak söylediğim şey şu, vatandaşlarımız o pirinçleri güven içerisinde tüketebilirler. Çünkü ne Türkiye'de ne dünyada GDO'lu pirinç üretimi söz konusu. Bunun bu şekilde ticarete konu edilmesi söz konusu değil. Bazı araştırmalar yapılmış, doğrudur ama bunlar, böyle tohum haline getirilip, geliştirilip, satılıp, bundan pirinç üretilip dünyaya da bunun yayılması... şu an itibarıyla böyle bir şey yok. O nedenle vatandaşın endişe etmesine de gerek yok."

Bir gazetecinin "Bu ürün piyasaya dağıldı mı?" sorusu üzerine Eker, "Çeltik kabuğı ile yenmiyor" dedi.

Eker, "Bu çeltiğın hepsine el konuldu mu?" sorusunu da şöyle yanıtladı:

"Neticesi aydınlanıncaya kadar biz araştırmayı, soruştırmayı temin etmek tesis etmek durumundayız. Bu güvenlik açısından bunu gerektiriyor. İnsanların sağlığı, gıda güvenliğı açısından endişe edecek bir şey yok. GDO'nun tespit edilmesi şu, çeltiğın kabuğunda laboratuvar tahlilinde bir gen tespit ediliyor. Doğru. Soyadan bulaştığı da tespit ediliyor ama 'bu pirincin içerisinde var' anlamı taşıyor. Çünkü çeltiğı kimse kabuğı ile yemiyor. Çeltik kabuğundan çıkarılıyor, alınıyor ve yıkanıyor o şekilde pirinç olarak tüketiliyor."

Mehdi Eker, "Pirinçlerde yok yani" diyen gazeteciye, "Yok" karşılığını verdi.

Bakan bey öyle dese de, GDO'lu pirinç soruşturması kapsamında aralarında üç ithalatçı firmanın sahipleri ile üst düzey yöneticilerinin de aralarında bulunduğı 8 kişi, 'Biyolojik terör' ve 'kaçakçılık' iddialarıyla tutuklandı.

Soruşturma dosyasına giren İTÜ raporunda ürünlerin taşınması ve depolanması sırasında GDO bulaşmış olma ihtimaline karşı, pirinçlerin steril su ile iki kez yıkanarak analiz yapıldığı ifade edilmişti.

Diğerkbakan ne diyor?

Mersin'den gelen bu haberleri takiben, Tekirdağ'da benzer bir olay yaşandı. Gümrük ve Ticaret Bakanı Yazıcı, konuyla ilgili şunları söyledi:

"Biz gümrük kapılarımızda, kara, hava, deniz

her neresiye koruyucu, kollayıcı çalışmaları-mızı sürdürüyoruz. Mersin'deki olaylarla ilgili savcılığın gizlilik kararı var. Yargı süreci devam ediyor. Aynı olayla ilgili, 'başka limanlardan başka yerlerden ithalat olmuş mu?' şeklindeki çalışmalar sonucu, Tekirdağ'da da bu tür ithalat yapıldığı bilgisine ulaşıldı. Konu savcılıkla paylaşıldı. Bizim bu olayla ilgili kolluk görevini, Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü, Emniyetle koordineli şekilde sürdürüyor. Bu ürünlerin ne olacağıyla ilgili özel kanun var. Tabii yargı sonucu, kanun çerçevesinde değerlendirmeleri yapacağız."

Güngör Uras: "GDO'lu pirinçleri bilmeden yedik"

Sözüne güvenilir iktisatçılardan Güngör Uras 5 Nisan 2013 tarihli Milliyet'te yayınladığı yazısında olayla ilgili olarak görüşlerini dile getirdi:

"Geçtiğimiz günlerde GDO'lu olduğu tespit edilen ithal pirinçlerin piyasaya verilmemesi açıklandı ama... Bugüne kadar ithal edilen ve GDO'lu olduğu belirlenemediği için halka sunulan ve saf ve bakir halkımızın GDO'lu olduğunu bilemeden tükettiği pirinçler ne olacak?"

Çünkü GDO'lu pirinç ithal ettikleri belirlenen pirinç tacirlerinin bu ilk ithalatı değil ki. Yıllardır pirinç ithal ediyorlar. Daha önce ithal ettikleri pirinçler halkımızın midesine girdiği için, bunların GDO'lu olup olmadıklarını belirleme şansı yok.

GDO'lu pirinç demek yapısı değiştirilmiş pirinç demektir. Konuyu bilen sağlık uzmanlarının

açıklamalarına göre GDO'lu pirinçlerde, kanserojen özelliği olan ağır metal elementlerden kadmiyum maddesi var. Bu madde GDO'lu pirinçlerde, doğal pirinçte bulunandan 35 kat daha fazla. İşte bunun için birçok ülke GDO'lu pirinci ülkesine sokmuyor.

Gözlerini para bürümüş

İyi de gözlerini para bürümüş bizim pirinç tacirleri neden bu GDO'lu pirinci ithal ederek saf ve bakir Türk halkına yediriyor?

Çünkü GDO'lu tohumlarla verim artırılıyor. Bu nedenle GDO'lu pirincin maliyeti ve satış fiyatı doğal pirinçten çok çok ucuz. Gözlerini para bürümüş pirinç tacirlerimiz, başka ülkelerin sınırlarından içeri sokmadıkları bu GDO'lu pirinçleri ucuz ucuz toplayarak, getirmişler.

Mersin Serbest Bölgesi'ndeki depolara istif etmişler. Serbest Bölge'deki depolardan azar azar ithal ederek iç piyasaya sürüyorlarmış.

Bu iş ne zaman başladı? Bugüne kadar halkımız, doğal pirinç niyetine ne kadar GDO'lu pirinç yedi? Kaçımız bu yüzden kanser riski ile karşı karşıya? Bunları bilemiyoruz.

Çünkü pirinç tacirleri halkımıza GDO'lu pirinçleri sessiz sedasız yedirmeyi sürdürürken, GDO değil, kaçakçılık ihbarı üzerine GDO'lu pirinç ithalatı komedisi ortaya çıkıyor.

İşin kötü yanı şu. Bazı laboratuvarlar pirinçlere temiz raporu verebiliyor. Ancak TÜBİTAK'ın Marmara Araştırma Merkezi 'bu pirinçler GDO'ludur' raporu verince, iş ciddiye alınıyor.

Biz bunları yeriz

(Hep birlikte göreceğiz: Yakında TÜBİTAK raporunun da yanlış olduğu anlaşılır. Bu pirinçler GDO'suzdur denilir. Saf ve bakir Türk halkına bu GDO'lu pirinçler afiyet ile yedirilir. Biz şimdiye kadar neler yemedik?)

Gelelim işin özüne... Biz neden pirinç ithal ediyoruz? Neden kendi pirincimizi üretemez durumdayız?

Biz eskiden pirinç talebini karşılayacak kadar çeltik ekerdik. (1 kg. çeltikten 600 gr. pirinç elde edilir.) Derken çeltik üretimi birden geriledi. Son on yılda hem verim arttı, hem üretim arttı. Yılda 860 bin ton çeltik üretiyoruz. (500 bin ton pirinç demektir.) Ama üretim iç talebi karşılamıyor. Az da olsa (2010'da 91 bin ton) işlenmiş pirinç ihracatımız var. Buna karşılık 2010 yılında 535 bin ton pirinç ithal ettik. 264 milyon dolar ödedik. 2011 yılında 349 bin ton pirinç ithal ettik 152 milyon dolar ödedik.

İşin kötüsü, pazardan, marketten aldığımız pirincin hangisi yerli, hangisi ithal bilemiyoruz. Yerli ile ithali ayırsak, GDO riski azalacak.

Pirinci boykot edin

Basında üç firmanın adı geçiyor. İthâl ettikleri tüm bakliyat incelenmeli ve ürünleri kimlere pazarladıkları saptanmalı, gerekirse toplatılmalıdır.

Gelgelelim, o şirketler o ürünleri kendi adlarıyla satmıyorlar. Farklı farklı marka adlarıyla paketleyip perakendecilere veriyorlar. Bu firmaların müşterilerini saptamak mümkündür, müşteriler tespit edilmeli ve o müşterilerdeki ürünler de incelemeye alınmalı. Aksi halde özellikle zincir marketlerdeki GDO'lu ürünlerin satılması ve bundan kimsenin haberi olmaması önlenemeyecektir.

Türkiye'de bu denetim ve yaptırımların uygulanacağı konusunda iyimser olunamaz. Yerli ve

ithâl pirinç ayırımının saptanması da zor olduğuna göre, tek güvenilir yol pirinç satın almamaktır, lokantada pirinçli yemekler yememektir ve sağlık güvenliği sağlanıncaya kadar boykota devam etmektir.

Pirinçlerde tespit edilen iki ırk

İstanbul Teknik Üniversitesinde de pirinçler inceltili.

İTÜ--MOBGAM tarafından bildirilen raporda Mersin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gönderilen 7 numunede "LLRice601 ve Bt63 ırklarının" ikisinin birlikte var olduğunun pirinç spesifik yapılan Real-Time PCR ve DNA dizi analizleri ile tespit edildiği açıklandı.

Bu ırklardan Bt63, güve öldürücü bir protein barındıran Çin kökenli bir ırk. Pirinç ırkı, güve

GDO nedir ve nasıl elde edilir?

İngilizce canlılar teknolojisi literatüründe "Genetically Modified Organism" (Genetiği Değiştirilmiş Organizma -GDO) bir organizmadan diğerine DNA aktarımı yahut, bir organizmaya ait DNA'nın biyoteknolojik olarak değiştirilmesi anlamına gelmektedir. Genetik bilgiler hücrede DNA ve RNA'da bulunur. Organizmadaki herhangi bir işlev ya da bir fenotip özellik genetik olarak değiştirilebilir ya da genetiği değiştirilmiş bir organizmada devamlılığı sağlanabilir. Fiziksel, kimyasal veya biyolojik engellerin her biri ya da tamamı için insan ve çevre lehine bir çok özellikler de katılabilir.

Örneğin Antartika'daki bir balığın soğuğa direnç geni, bir çileğe aktarıldığında soğuğa daha dayanıklı bir çilek elde edilmiş olur. Genetik yapısı değiştirilerek mısır kurtlarına karşı toksin üreten bir bakteri genine sahip mısır, patates böceklerine karşı toksin üreten bir gene sahip patates üretilebilir ve böylece nişasta elde edilebilir.

Dünyada yaşayan tüm canlılar belirli bir ekosistem içerisinde ve tüm canlıların yaşamları zincirleme reaksiyonlarla birbirlerine bağlıdır. Bundan dolayı tarımda yaratılan tahribat veya yapılan bir değişiklik sadece bitkileri değil, onlarla etkileşim içerisinde olan; hayvanları, insanları, havayı, suyu kısaca tüm doğayı etkilemektedir.

GDO'lu ürünler nelerdir?

Dünya üzerinde bir çok genetiği ile oynanmış ürün bulunmaktadır. Mısır, domates, patates, pirinç, soya, buğday, kabak, bal kabağı, ayçiçeği, yer fıstığı, bazı balık türleri. Bunların dışında çalışmaların devam ettiği ürünler: muz, ahududu, çilek, kiraz, ananas, biber, kavun, karpuz, kanola. Mısır ve soya, genleriyle oynanmış bitkiler arasında ilk sıralarda yer aldığı için bu bitkilerden üretilen yan ürünlerin kullanıldığı bütün ürünler GDO'lu olma riski taşıyor: Mısır ve so-

yadan üretilen yağ, un, nişasta, glikoz şurubu, sakkaroz, fruktoz içeren gıdalar günlük tüketim maddeleri arasında yer alıyor. Örneğin, bisküvi, kraker, pudingler, bitkisel yağlar, bebek mamaları, şekerlemeler, çikolata ve gofretler, hazır çorbalar, mısır ve soyayı yem olarak tüketen tavuk ve benzeri hayvanlardan elde edilen gıdalar ve pamuk GDO'lu olma riski taşıyanların başında gelmektedir.

Genetiği değiştirme tekniğini kullanan firmaların ve bu alanda çalışma yapan gen mühendisliği laboratuvarlarının görünürdeki gerekçeleri bu sayede tahıl, meyve, sebze üretiminin artacağı ve yeryüzündeki açlığa çare bulunacağıdır.

Oysa Birleşmiş Milletler'in girişimiyle başlatılan 300 bilimci tarafından hazırlanan ve Türkiye'nin de imzaladığı Dünya Tarım Raporu, GDO'ların verim artışı sağlamadığını ve açlığa asla çözüm oluşturmadığını açık olarak ifade eder. Zaten mevcut GDO'ların hiçbirisi verim artışı amaçlamamaktadır. Hedef sadece ot ilaçlarına direnç sağlamak veya yabancı böcekleri zehirlemektir. Peki öyleyse GDO'lar niye var?

Tohum üreten dev küresel şirketler aynı zamanda zirai ilaç da üretirler. Bu şirketler üretip patentini aldıkları genetiği değiştirilmiş tohumları yaygınlaştırarak kimyasal ilaç satışlarını da arttırmayı hedefler. Böylece üreticiler gitgide daha fazla kendilerine bağımlı hâle gelirler. GDO'ların dayattığı endüstriyel tarım yöntemlerinden sadece dev tarım şirketleri kazanç sağlarken, üreticiler, tüketiciler ve doğa büyük zarar görür.

Sağlık bakımından saptanmış riskler arasında ölümcül olma derecesine varan alerjiler başta gelmektedir. Örneğin, ABD'de özellikle çocuklar tarafından çok tüketilen ve "peanut butter" denilen yer fıstığı ezmesine karşı çok sayıda çocukta tehlikeli alerji gözlenmektedir.

türlerine karşı toksik bir protein üretiyor. Her ne kadar pirincin üretimine olumlu bir katkısı var gibi gösterilse de, böceklerin ölmesi ekosistemde bu böceklerin beslendiği ve besin olduğu canlıları etkileyerek genele vurulduğunda besin zinciri yoluyla tüm canlıları ilgilendiren olumsuz sonuçlar ortaya çıkıyor. Ayrıca bu proteinle beslenen fareler üzerinde yapılan deneylerde proteinin alerji benzeri sorunlara yol açtığı gösterildi. Bu nedenle dünyada üretimi yasaklandı. Ancak hâlâ Çin'de bu ırkların ürettiği biliniyor.

Pirinçlerde saptanan ikinci ırk amonyum tabanlı herbisitlere (bir tür böcek ilacı) toleranslı genetiği değiştirilmiş LLRice601 ırkı. Bayer firması tarafından geliştirilen ve henüz onaylanmayan ırkın ABD'de üretilen pirinçlerde tespiti sonucunda firma 750 milyon dolarlık tazminat ile cezalandırılmıştı.

Ancak raporun açıklanmasının hemen ardından AKP'ye yakınlığı ile bilinen ve ismi özellikle son bir yıldır İTÜ'lü asistanların görevlerine son vermesiyle duyulan İTÜ rektörü Mehmet Karaca, bilirkişiliğe soyunup deneylerde hata tespit ettiklerini iddia etti ve şu açıklamada bulundu:

"Konunun kamuoyundaki hassasiyeti nedeniyle MOBGAM tarafından verilen raporların incelenmesi için Rektörlüğümüz tarafından kurulan komisyon, süreçte usul ve deneysel kurgu hataları olduğunu saptamıştır. Verilen raporlarda uygulanan deneysel yöntemlerin, pirinçlerde saptandığı iddia edilen GDO'nun kontaminasyondan kaynaklandığı riskini değerlendirecek kurguda oluşturulmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla MOBGAM tarafından verilen raporlarda belirtilen sonuçlar teknik olarak geçersizdir. Bu hususlara istinaden sorumlu kişi hakkında soruşturma başlatılmış ve soruşturma sonuçlanana kadar görevinden açığa alınmıştır. Konunun yargıya intikal etmiş olması nedeniyle her türlü hukuki hakkımızı saklı tuttuğumuzu belirtir, gerekli hassasiyetin gösterilmesini önemle rica ederiz."

"İnsan vücudunun zehire de ihtiyacı var"

Sonuçların açıklanmasından sonra Mehdi Eker laf cambazlığına başvurarak GDO'nun pi-rinçlerin kabuğunda olabileceğini şu sözlerle iddia etti:

Bulaşmayı Amerikalılar yapmadı ki zaten. Pirinç GDO'lu değil çeltik GDO'ludur. Çeltiği soyup kabuğunu attıktan sonra zaten GDO diye bir şey kalmıyor ki. İnsanlar çeltik yiyemez zaten. Dolayısıyla bulaşıklık zaten ortadan kalkıyor. Bunda asıl konu pirinç. GDO'lu pi-rinç

yok. Kabuğu olan çeltikte varsa o da soyulduktan sonra bir şey kalmıyor... Bu gün içtiğimiz suda arsenik var ama yazılmaz üzerinde şişenin. Yani bir tolerans var, insanın da vücudunun zehire ihtiyacı var."

Bakan kabukla içinin farklı yerlerde yetişip sonra bir araya geldiğini düşünüyor olsa gerek. Ayrıca GDO böyle bulaşmayla geçecek bir şey olmadığı gibi, alınan yedi numunenin 7 sinde de aynı sonucun çıkması sonuçların oldukça net olduğunu gösteriyor.

Açıklamaların öncesinde Tarım ve Köy İşleri Bakanı Mehdi Eker'in dünyada GDO ile üretilen pirinç olmadığı yönünde açıklaması ise ufak bir araştırmayla yalanlanabilecek cinsten. Bt63 ırkında olduğu gibi dünyada yasak olmasına rağmen üretilen ve LLRice06 ve LLRice62 gibi onaylanmış birçok ırkın üretiminin yapıldığı biliniyor.

Ancak fatura yine gerçekleri açıklamakla görevli olan bir bilim insanına kesildi. MOBGAM'da yapılan deneyler birçok analizde başvuru, bilirkişiler tarafından büyük hassaslıkla yapılan ve sonuçları büyük bir doğrulukla veren deneylerden oluşuyor.

Eğer pirinçlerde bu ırklar yoksa kullanılan yöntemlerle aksi kesinlikle ispatlanamaz. Çünkü yöntemler bu tür yanlışlıklara izin vermeyecek kadar hassas ve olmayan bir şeyi oraya koymayacak kadar da doğrudur.

Brezilya hükümeti soya ve fındıkta alerji riski saptayarak genetiğiyle oynanmış bu ürünleri yasaklamıştır.

1973 Şili darbesi

Dünya ve Türkiye Sol'unun birikimine, geçmiş deneylerine değer veren ve unutkan bir toplumda dün bilincini, bilgisini canlı tutmak isteyen bir yayın olarak, bu sayımızda 40 yıl önce 11 Eylül 1973'te Şili'de askeri bir darbeye yıkılan Halk Birliği hükümetine ve Başkan Yoldaş Salvador Allende'ye yer veriyoruz. KIZILCIK

11 Eylül denilince bugün bütün dünyada 11 Eylül 2001 tarihi akla gelir. ABD'liler "11 Eylül"ü o denli klişe haline getirmişlerdir ki, o güne, konuşma dilinde "Nine/Eleven", yazı dilinde ise "9/11" derler. Bütün basılı materyalde "9/11", sözlü medyada "Nine/Eleven" hâlâ çok sık duyduğumuz kalıptır. Bu ibare her şeyden önce ABD'nin güvenliğini ifade etme aracıdır, ABD toplumundaki -ve derece derece bütün Batı'daki-İslamofobinin simgesi olmuştur. ABD'de asıl amaç savaş ve silahlanma politikalarını sürdürmek için toplumda paranoya yaratmaktır. 1945 sonrasında Soğuk Savaşta komünizm korkusu devlete destek sağlamaya, gerici politikalara ve yüksek askeri bütçelere yarardı, bugün ise İslam korkusuna aynı işlev yüklenmiştir.

ABD ordusu (Türkiye Cumhuriyeti dâhil) başlıca müttefikleriyle birlikte Afganistan'a 9/11 bahanesiyle girmiştir. George Walker Bush - Dick Chaney - Donald Rumsfeld yönetimindeki ABD'nin ordusu ve -başta Halliburton ile Bechtel olmak üzere ABD şirketleri-- aynı bahaneyle Irak'ı işgal ettiler. [Başkan Yardımcısı DICK Chaney Halliburton'un, Savunma Bakanı Donald Rumsfeld ise Bechtel'in ortakları ve eski genel direktörleri arasındaydılar.]

ABD Irak'ta telafi edilemeyen yıkımlar yaptı, mezhep kavgalarına yol açtı ve işgal şu ana kadar 1 milyon insanın hayatını aldı.

Gelgelelim, bizim için 11 Eylül "İkiz Kuleler" olayından ibaret değil. Bir CIA+ Şili Ordusu operasyonu olan faşist Pinochet darbesinin günü de 11 Eylül'dür.

Orta ve Güney Amerika hemen hemen bütün 20. yy. boyunca darbeler ve askeri yönetimler kıtası olmuştur.

Şili Darbesinden önce de, sonra da bölgede pek çok askeri darbe yapılmıştı 1973 darbesinin önemi a) O tarihe kadar Şili'de on yıllar boyunca de-

mokrasinin yaşayabilmiş olmasıydı, b) Darbe Kıtada genel oyla yönetime gelmiş Marksist bir politikacının Başkanlığında Sosyalist-Komünist-Radikal-Sosyal Demokrat-Halk Birliği Eylem Hareketi (MAPU) adlı sol partilerin hükümetini deviren bir askeri harekâtı.

Unidad Popular hareketine girmeyen ve cephe iktidarının icraatını genelde desteklemekle birlikte kendi bağımsız çizgisini koruyan, soldan muhalefet yapan MIR (Movimiento de Izquierda Revolucionaria= Devrimci Sol Hareket) adlı kuruluş da Şili'de adı geçen sol güçlerdendi.

11 Eylül 1973 darbesinden sonra Cuntaya karşı silahlı direnişe geçen tek siyasi grup MIR oldu.

Fakat cunta şefi General Pinochet rejiminin terörü yüzlerce erkek-kadın MIR mensubunu öldürdü, binlercesini işkenceden geçirdi, Şili ordusu içindeki sempatanlarını tasfiye etti.

Halk Birliği (Unidad Popular)

1960'lı yıllarda bütün dünyada sol yükselirken, Şili'de sanayi ve maden işçilerinin mücadelesi, köylü eylemleri (160'ı aşkın toprak işgali), güçlü bir öğrenci hareketi vardı.

Yaklaşan 1970 Başkanlık Seçimleri için yukarıda adlarını andığımız sol partiler bir program etrafında birleşip ortak aday gösterdiler. Bu aday Sosyalist Parti'den Salvador Allende idi.

Öğrenimi tıp olan Salvador Allende 1937'den beri parlamentoda bulunan, 1939'da Halk Cephesi hükümetinde Sağlık Bakanlığı yaparken "Yoksulların Bakanı" olarak sempati kazanmış) 65 yaşında bir politikacıydı.

4 Eylül 1970'de % 36,6 oyla seçimi kazandı, 3 Kasım'da da göreve başladı.

Halk Birliği'nin programında başta zengin bakır madenleri olmak üzere, yabancı ve yerli büyük sanayinin, bankacılık ve sigortacılığın kamulaştırılması, kapsamlı bir toprak reformu, sağlık ve eğitim sistemlerinin devletleştirilmesi yer almaktaydı.

Halk Birliği, program uyarınca Kamulaştırma hareketine girişti, tamamı ABD şirketlerinde olan Şili bakır maddelerini ve bankaları millileştirdi. Asgari ücreti arttırdı, işçi ücretlerini, küçük memurların aylıklarını yükseltti. Toprak ve tarım reformuyla topraksız köylüye toprak dağıttı, bedava tohum ve gübre verdi.

Özellikle toplumun en yoksul kesimi için sosyal güvenlik, gıda yardımı, asgari geçim yardımı getirdi yüksek devlet memurlarının aylıklarına sınır koydu, yaşlılara ve çocuklara yiyecek, içecek olarak (aynı) beslenme yardımı yaptı. 15 yaşın altındaki çocuklara her gün parasız süt dağıttı.

120.000 sosyal konut inşa ettirdi. Okuma-yazma seferberliği açtı, okullar yaptırdı, yoksulların çocuklarının okula gitmelerini sağladı.

Allende özellikle toplumun en yoksul katmanlarına yöneldi, bunlar arasında yerliler özel bir yer tutuyorlardı

Başkanlık sisteminden dolayı Allende'nin yetkileri genişti, ama parlamentoda azınlıkta idi.

Halktan yana bu reformlara parlamentodaki burjuva çoğunluğu engel oldu ve kamulaştırmaların yapılabilmesi için Parlatentonun onayını şart koştu. Ayrıca uygulanan kuşatma politikasıyla piyasada mal ve özellikle gıda darlığı yaratıldı.

İlk yıl % 8,3 büyüme oranıyla başarılı bir ekonomi yaşandıysa da, uluslararası kredi kurumlarının Şili'ye vereceği kredileri ABD'nin bloke etmesi, Şili'nin ihtiyacı olan makine parçalarının ithalatını engellemesi, muhalefetin ekonomide yıkıcılığa girerek temel ürünleri piyasadan çekmesi sonucu ekonomide kötüleşme başladı. 1972'de enflasyon % 142'ye kadar çıktı. Dünya piyasalarında bakırın fiyatının üçte bir gibi yüksek oranda ve birdenbire düşmesi de Allende ekonomisi için ağır bir darbe oldu.

Buna rağmen 1973 Mart'ında yapılan parlamento seçimlerinde Halk Birliği % 43 oy alarak halk desteğinin arttırdı. Fakat bu oran Halk Birliği'ne parlamentoda çoğunluk getirmedi. Salvador Allende reformlarını Başkanlık yetkileriyle sürdürmeye çalıştı.

CIA ve ITT

Sosyalist Küba'yla iyi ilişkiler Kıtada Küba'dan sonra ikinci sosyalist ülkenin Şili olacağı ve Güneydoğu Asya'daki gibi domino etkisi yaratacağı korkusuna yol açtı. Esasen, 1970 Başkanlık Seçimlerinde öncelikle de CIA Allende'nin kazanması için yoğun faaliyet göstermekteydi.

ITT (International Telephone & Telegraph) Şirketi ayrıntılarını burada yazamayacağımız kadar çok para dağıtmış, politikacı, general ve bürokrat satın almıştı. Buna rağmen Halk Birliği'nin adayı kazanınca, ABD ve ITT darbe hazırlıklarına giriş-

mişti. ITT, Şili'nin bakır madenlerinin önemli kısmını elinde tutmaktaydı. ITT Küba'da 1 Ocak 1959 devrimini izleyen günlerde (3 Mart 1959'da) millileştirilmişti. Şili'de kuruluşlarının elinden gitmesi ise onun için çok daha büyük kayıptı.

ABD Başkanı Richard Nixon, Allende'nin seçimi kazanmasından on gün sonra, Başkan'ın devrilmesi için CIA Direktörü Richard Helms'e talimat verdi. "Bu adamdan hemen kurtulun, bunun için ne mümkünse yapın" dedi. Helms de darbe hazırlıklarına başladı. Ve CIA, Ekim 1970'den itibaren Şili Savunma Bakanlığı içinde adam satın almaya, anti-komünistleri teşkilatlandırmaya girişti.

Talimata göre, önce Şili'de ekonomik kriz yaratılacaktı. Nixon tarafından CIA direktörü Richard Helms'e yazılı direktifinde Nixon, Şili'yi kast ederek, "Allende'nin iktidarı elde etmesini, ya da devrilmesini sağlamak amacıyla ekonomiyi 'ateş topu yüklü' bir çılgınlığa döndür" diyordu.

16 Eylül 1970 tarihli bir CIA raporunda (yani Allende henüz göreve başlamamışken) Şili'de darbe yapılması için çalışmalara başlanması emredildi.

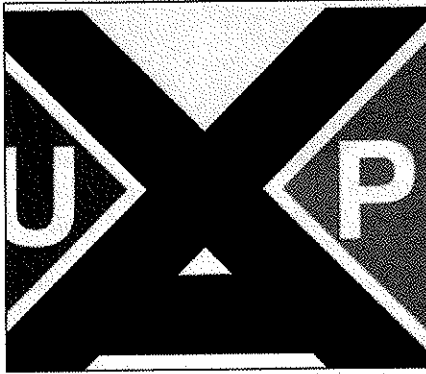
24 Ekim 1970 günü, CIA yönlendirmesiyle Roberto Viaux ve Camilo Valenzuela adlı generaller demokrat general René Schneider'i öldürdüler. Shneider meşruiyete saygı gösteren bir komutandı, önce onu bertaraf ettiler. Allende kabinesini kurarken, öldürülen generalin yerini almış olan General Carlos Prats (sağcı muhalefeti yatıştırma niyetiyle) İçişleri Bakanı yaptı. General Carlos Prats rejime karşı bir askeri darbe planına katılmayı reddediyordu 1973'de İçişleri yerine, Savunma Bakanlığı ona verilecekti.

11 Eylül 1973 Darbesinden bir ay kadar sonra ABD Başkanı Nixon Ulusal Güvenlik Danışmanı Henry Kissinger'a telefonda "darbenin başarıya ulaşmış olmasından duyduğu memnuniyeti" dile getiriyor ve "darbenin başarılı olması için gerekli koşulları yarattıklarını" söylüyordu. Kissinger CIA içindeki ünlü "Kırklar Komitesi"nin önde gelen ismiydi (ve sonradan Dışişleri Bakanı olacaktı.)

Aynı şahıs darbe konusunda: "Ülkesinin insanların sorumsuzluğu yüzünden bir ülkenin komünist olmasına seyirci kalamayız. Sorunlar Şilili seçmenlerin kararına bırakılamayacak kadar önemlidir" demişti.

Faşist darbe geliyorum dedi

Halk Birliği Mart 1973'deki parlamento seçim-

lerinde kazandığı başarıya rağmen, ülke kargaşaya sürükleniyordu. Esas etmen ekonomiye yapılan sabotajdı.

Fakat siyasi provokasyonlar kargaşayı ve güvensizlik ortamını şiddetlendirdi. Bir zırhlı alay 29 Haziran 1973 günü, Cumhurbaşkanlığı Sarayı La Moneda'yı kuşattı. Darbe teşebbüsü hedefine ulaşamadı, ama hem istikrarsızlığı arttırmak, hem de herhangi bir askeri müdahale ihtimalini yakınlaştırmak (olağanlaştırmak) bakımından işlev gördü.

Temmuz'da And Dağlarındaki El Teniente'deki bakır madencilerinin de katıldığı genel grev zaten kriz yaşayan ekonomiyi daha da sarstı. Ağustos 1973'de Yüksek Yargı ile Allende hükümeti karşı karşıya geldi Yüksek Mahkeme yapılmak istenen bazı dönüşümlerin anayasal olmadığını söylüyordu.

CIA tarafından yönlendirilen ana muhalefet partisi Hristiyan Demokrat Parti ile faşist eğilimli Ulusal Parti arasında kurulmuş olan "Demokratik Koalisyon", Allende'yi anayasayı çiğnemekle suçladı ve açık açık Şili Silahlı Kuvvetlerini göreve çağırdı.

2 Ağustos 1973 günü 110 bin otobüs, kamyon ve taksi sahibi greve gitti. Bu karşı koyuş esas darbeyi ekonomiye vurdu. Zaten küçük işletmeciler olan kamyon sahipleri sık sık boykotlarla mal ulaşımını felce uğrattıyorlardı bu son grev durumu büsbütün kötüleştirdi.

Orduda yükselen Prats aleyhtarlığı büyüdü. Generallerin çoğu Prats'ın Allende'yi engellemeyeceğine kâni oldular ve baskıları arttırdılar. O kadar ki, generallerin eşleri Prats'ın evinin önünde gösteri bile yaptılar. General Prats 24 Ağustos 1973 günü, hem Savunma Bakanlığı, hem de Genel Kurmay Başkanlığı görevlerini bıraktı. Allende aynı gün hükümete sadık sandığı General Augusto Pinochet'yi o göreve atadı.

O günlerde 100 bin kadar Şilili ev kadını yükselen fiyatları ve artan gıda yokluğunu protesto etmek amacıyla öfkeli biçimde "Anayasa Meydanı"nda (Plaza de la Constitución) gösteri yaptılar.

Sonuçta 11 Eylül sabahı Gen. Kur. Bşk. Pinochet kumandasında kara, deniz ve hava kuvvetleri darbeyi başlattılar.

Bugün Güney Amerika kıtasındaki siyasal ve sosyal gelişmeler dünya soluna önemli deneyler ve perspektifler sunmaktadır. Geçmişte verilmiş mücadelelerin birikimi günümüz dünyasının koşullarında değişik biçimde meyvelerini vermektedir.

Şili'nin Halk Birliği tecrübesi ve Başkan Yoldaş Salvador Allende (Simon Bolivar, Emiliano Zapata, Jose Marti, Farabundo Marti, Augusto Sandino, Fidel Castro, Hugo Chavez ve tabii ki,

Che Guevera gibi bu birikimin önemli bir simgesidir.

Salvador Allende'ye istediği ülkeye gidebileceğini söyledilerse de, Başkan hiçbir yere gitmeyeceğini belirtti, bunun üzerine uçaklar Moneda Sarayı'nı bombaladılar, özel askeri timler saraya girdiler.

Salvador Allende miğfer giydi, eline silah aldı Başkanlık Sarayı'nı savundu ve kendisinin de Halk Birliği'nin de onuru için hayatını verdi.

Saray taarruz altındayken Şili Radyosundan üç kez halka seslendi, Son mesajı aynen şöyleydi:

"Size son kez hitap ediyorum. Uçaklar Magallanes radyosunun vericilerini bombaladı.

Bu tarihsel geçiş anında, halkıma sadakatimi hayatımla ödeyeceğim. Ama yüz binlerce Şililinin bilincine düşen tohum ergeç yeşerecek. Onların silahları ve güçleri var. Ama toplumsal ilerleyişi şiddet ve cinayetle durduramazlar. Bu ülkenin geleceğini kuracak gençlere sesleniyorum: Şili'de faşizmin geçmişi uzun. Tüm terörist suikastlar, hava uçuşları köprüler, yıkılan demiryolları, patlatılan petrol kuyuları onların eseri.

Hepsi satın alınmıştı. Tarih önünde yargılanacaklar.

Az sonra sesimi artık duymayacaksınız. Ama hep sizinle olacağım. Beni vatana sadık bir onurlu insan olarak hatırlayın. Halkım kendini savunmalı, ama feda etmemeli. Vatanın emekçileri, ben Şili'ye ve geleceğine inanıyorum. Başka adamlar, başka insanlar ihanetin bastıracağı bu acı karanlığı aydınlatacaklar. Er geç özgür insanın geçeceği kapıları açacak ve daha adil bir toplum kuracaklar. Yaşasın Şili! Yaşasın halk! Yaşasın emekçiler!

Bunlar benim son sözlerim ve fedakârlığım boşa değil, satılmışlığa, korkaklığa ve ihanete bir ahlâk dersi olacağına eminim."

Pek çok kimsenin "Compañero Presidente " (Başkan Yoldaş) diyerek sevdiği Salvador Allende'nin halkına söylediği son sözler bunlar olmuştur.

General Pinochet 11 Mart 1990'a kadar ülkeyi askeri diktatörlük rejimi altında yönetti. Darbe yüzünden 100 binden fazla kişi gözaltına alındı, 40 bini tutuklandı. On binlercesine işkence yapıldı. 3 bin kişi gözaltında öldürüldü. Devlet ve çeteleri tarafından öldürülen, cesetleri bile bulunmadığı için kayıplar listesine kaydedilen binlerce insanın mezarları bile bulunamadı. Binlerce ceset Pasifik Okyanusu'na atılmıştı. Öldürülenlerin bir kısmı da Atacama çölünün tuzlu toprağına gömülmüşlerdi. Tuzun koruyucu etkisi nedeniyle sonraki yıllarda o toplu mezarlardan cesetler çıkarılabilecekti.

200 bin kişi ülkeyi terk etmek zorunda bırakıldı. 25 bin öğrenci, bin öğretmen görevlisi üniversitelerden çıkarılırken, 200 bin işçi de işlerinden atıldı. Şili'de 1973'de yüzde 6 olan işsizlik oranı, Pinochet'nin görevi bıraktığı 1990'da yüzde 35'e yükseldi.

İşte size ITT'nin, Anaconda'nın, Konnect'nin süflü çıkarları için Şili halkına çektiirdikleri. **Şili deneyinin gösterdiği**

Şili'nin sosyalizme geçiş deneyi 20. yy. da pratik ve teorik dersler bırakmıştır.

Yaşanılmış olayın gösterdiği somut olgu, Soğuk Savaş döneminde nüfuz bölgelerine ayrılmış bir dünyada ABD'nin kendi arka avlusunda sosyalist

kuruluş girişimine karşı tüm şiddetiyle saldırmasıydı. ABD ikinci bir Küba oluşmasını, oluşursa başkaları da onu izler ve Kıta elimden gider korkusuyla öyle bir olasılığı engellemek için elinden geleni yapmıştır.

II. Dünya Savaşı bitiminden sonra Soğuk Savaş boyunca nüfuz bölgelerinin bulunduğu kimsenin meçhulü değildi.

1970-1973 arasındaki Unidad Popular hükümeti Küba (ve kısmen ÇHC) dışında sosyalist ülkelerden yardım ve destek göremedi. Şili ile SSCB arasındaki ticaret hacmi de artmadı. Allende Moskova ziyaretinde umduğu krediyi de alamadı.

Bütün komşuları ve Kıtanın tamamı ABD kuklası rejimlerdi ve de ekonomik ilişkiler kurulmasında güçlüklerle karşılaşıldı. O devletlerin hemen hepsi ABD'nin Şili'ye uyguladığı ambargonun parçası oldular.

Buna rağmen "devrim başarıya" ulaşabilir miydi? Daha doğrusu sosyalizme geçme girişimi bir sosyal devrime dönüşebilir miydi?

Kanımızca bu mümkündü?

Fakat öyle bir devrimi başaracak nitelikte hazırlıklı halk güçleri bulunmuyordu.

Dün de, bugün de dünya ilericilerinin Salvador

Alandaki Ölüler

(28 Ocak 1946, Santiago de Chile)

Düştükleri yere ağlamaya gelmiyorum: sizlere geliyorum, sizleri yokluyorum, yaşayanları, seni ve beni yokluyorum ve dövüyorum bağrını.

Daha önce de düşenler oldu. Ansır mısın? Elbet, ansırsın.

Aynı ad ve soyadları vardı onların da. San Gregorio'da, yağmur dolu Lonquimay'da,

Ranquil'de dağılmış her rüzgarda,

İqueique'de kuma gömülmüş,

deniz boyunca ve çölde,

duman boyunca ve yağmurda,

bozkırdan adalar denizine dek

öldürüldü diğerleri de,

senin gibi Antonio'ydu adları

ve balıkçı ya da demirciydi senin gibi:

Şili'nin eti, yaralanmış yüzleri rüzgarla,

bozkırın işkence ettikleri,

acıyla damgalanmış.

Anayurdun duvarları ardında, yakınında kar'ın ve kardan cam butiklerin, ırmağın yeşil yaprakları ardında, güherçilenin ve başakların altında gördüm halkımın kan damlalarını, ve her bir damlası ateş gibi yanıyordu.

Pablo Neruda

Türkçeye çeviren: İsmail Aksoy

('La arena traicionada' / 'İhanete Uğramış Kum'; 'Canto General'den)

Allende'ye ve kişiliğine duyduğu sevgi sadece onun faşizmin kurbanı olmasından ileri gelmiyordu. Allende sağlığında da dünyada büyük bir sempati toplamıştı.

Kendisi bir romantikti: Yalnızca halkına değil, toplumuna da büyük bir inanç besliyordu. Uzun dönemler iyi-kötü demokrasiyi yaşatabilmiş Şili'de toplumun sosyalizme barış içinde geçebileceğine inanıyordu.

Oysa sosyalist kuruluş, a) Politik devrim (halk güçlerinin iktidara gelmesi), b) Sosyal devrim (mülkiyetin toplumsallaşması) demektir.

Emekçiler siyasi, ekonomik, kültürel örgütleriyle yönetime şu veya bu şekilde gelebilirler, ama üretim ve dolaşım araçlarını özel mülkiyetten sosyal mülkiyete geçirmeleri hiç de kolay değildir. Çünkü mülksüzleşecek sınıf ve katmanlar var güçleriyle karşı koyacaklardır.

İşte o zaman siyasi iktidarı korumak yaşamsal önem kazanır. Bu bakımdan yönetime gelmek ile

iktidar olmak aynı şey değildir.

Sosyalizme barış içinde, huzur içinde geçmeyi bütün ilerici güçler elbette isterler, kimsenin bur- nu kanasın istemezler. Fakat mülkiyetlerini kaybe- decek (üretim araçları ellerinden çıkıp, topluma mal olacak) mülkiyetli sınıflar buna asla müsaade etmezler.

Onlar için demokrasi demek, özel mülkiyetin behemehâl korunması demektir. Bu nedenle sosya- listleri "demokratik olmamakla" itham ederler. De- mokrasi savunucuları mülkiyetleri tehlikeye girin- ce darbe yaparlar (Şili 1973), iç savaş çıkarırlar (Sovyet Rusya 1918-1922) , İspanya (1936-1939) her yeri kana bularlar. O yaptıklarında dış destek alırlar: Şili'de ABD, Rusya'da emperyalist devlet- ler, İspanya'da Hitler Almanyası ve Mussolini İtal- yası.)

Bir işçi ve emekçi yönetiminin sürdürülmesi (iktidar olup olamaması) konusunda yaşanmış ilk deney 1870 Paris Komünü'dür.

Paris Komünü yenildi. 30.000 kadın ve genç in- san barikatlarda can verdi, 20.000 kişi idam edil- di, 7.000 Komüncü Pasifik'deki Ye- ni Kaledonya'ya sürgün edildi. Fransa o sırada Prusya ile savaş ha- lindeydi Komün olayı patlak verince Alman orduları Paris'e gelip Fransız ordusunun yanında kentin kuşatılma- sına katılmıştı. Yani burjuvazi çık- arını biliyordu. Devrimin Fransa'da başarıya ulaşması Almanyayı da et- kileyecekti.

Marx Komün deneyinden edindiği dersleri "Fransa'da İç Savaş" kitabında özetler.

Lenin 1917 Nisan- Ekim arasında yazdığı "Devlet ve Devrim'de öğretiyi geliştirdi.

Yapılan tespitin özeti burjuva devlet makinesi korunarak sosyalizmin kurulamayacağıydı.

Mademki, devlet egemen sınıfın baskı aracıydı, o mekanizma burjuvazinin sınıf egemenliğine (özel mülkiyetin ve piyasa ekonomisinin yaşarlı olması- na) göre kurulmuştu,

İşçilerin, diğer emekçilerin demokrasisi ve ku- rumları oluşturulmadan toplumsal mülkiyeti getir- mek ve korumak mümkün olamazdı.

Üstelik Şili'de "burjuvazi" sadece Şili burjuva- zisi değildi, asıl oligarşiyi ABD şirketleri (ITT, Anaconda ve Konnecott şirketleri) oluşturmaktay- dı. ABD tabii ki Halk Birliği'ni serbest bırakma- yacaktı.

Dönüp geriye baktığımızda Unidad Popular ile başlayan sürecin umutsuz bir atılım olduğunu, bu nedenle trajediyle sonuçlandığını söyleyebiliriz.

Allende ve Halk Birliği hükümeti bütün imkân- sızlıklar içinde emekçiler için, özellikle toplumun en alt katmanları için olağanüstü iyileştirmeler yaptı. Fakat ABD'nin Kıtadaki varlığına ve saldır- ganlığına rağmen Halk Birliği'nin başarılı olabil- mesi, yönetime geldikten ve konumunu sağlamlaş-

tırdıktan sonra devrimi koruyacak silahlı örgütlen- melerle açılabilirdi.

Hemen belirtelim ki, barışçıl geçişin mümkün olamayacağını söylemek politik devrimin illa ki si- lahla gerçekleşebileceği anlamına gelmez. Yoğun ve kesintisiz kitle gösterileri, yaygın grevler, boy- kotlar vasıtasıyla rejimi çökertmek mümkündür. Ama yerine gelecek halk yönetiminin iktidar (kud- ret sahibi) olabilmesi, toplumsal değişimi başlata- bilmesi için caydırıcı güce dayanması ve burjuva- zinin o aygıtını dağıtması gerekir.

İnsanlık bilinci ister ki, yeryüzünde silah hiç ol- masın, ne uluslararası politikada, ne de içerideki sınıf mücadelesinde silaha başvurulsun.

Ama silaha başvuran burjuvazidir. Devlet de- mek güç demektir, güç ise silahlı güçtür, asker- polis demektir. Halk Birliği karşı tarafı silahsız- landıramamıştır. Kendi caydırıcı gücünü de oluş- turamamıştır.

Böyle olunca, Halk Birliği'nin yaptıkları emek- çilerin yaşama ve çalışma koşullarını iyileştirme reformları olarak kaldı. Millileştirmeler ise kurulu düzende bir çeşit devlet kapitalizmi uygulamalarından öteye geçememiş- tir.

Dolayısıyla, Halk Birliği deneyi - kendisini sosyalist olarak tanımlasa da-- radikal reformların yapıldığı bir dönem olmuştur.

Emperyalizmin nüfuz alanındadır diye devrim hepten imkânsız de- ğildir. Orta Amerika'da Küba örneği

dışında Nikaragua deneyi de yaşanmıştır. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (FSLN) 1978-1979'da si- lahla mücadele sonunda Somoza diktatörlüğünü yı- karak iktidara gelmiş, Küba, SSCB, Bulgaristan, Yunanistan, İsveç, Venezuela, Meksika gibi ülke- lardan destek görmüştü. ABD'nin Kontra'lar vası- tasıyla başlattığı karşı-devrimci savaş da bertaraf edilmişti.

Silahla gelen FSLN çoğulcu serbest seçimlerde oylarını % 67'ye kadar yükseltmişti. Sandinist gerillalar FSLN iktidarında düzenli ordu askerine ve halk milislerine dönüştükleri için Kontralari yenebilmişlerdi.

FSLN ekonomik zorluklar yüzünden 1990 seçimlerini kaybederek iktidardan çekildi, halk desteğini yitirdikten sonra iktidarını ancak zorla sürdürebilirdi, bunu yapmadı.

Bugün Orta ve Güney Amerika Sol'a zengin deneyler ve perspektifler sunan gelişmeler yaşamaktadır. Kıtanın geçmiş birikimi 21. Yüzyılın koşullarında meyvalarını vermektedir. Bütün bu birikimde Salvador Allende ismi de Simon Bolivar, Jose Marti, Emilliano Zabata, Augusti Sandino, Fidel Castro, Hugo Chavez ve tabii ki Che Guevara gibi özgürlük sembollerinde birini olarak halkların kalbinde, bilincinde ve mücade- lesinde yaşamaktadır.

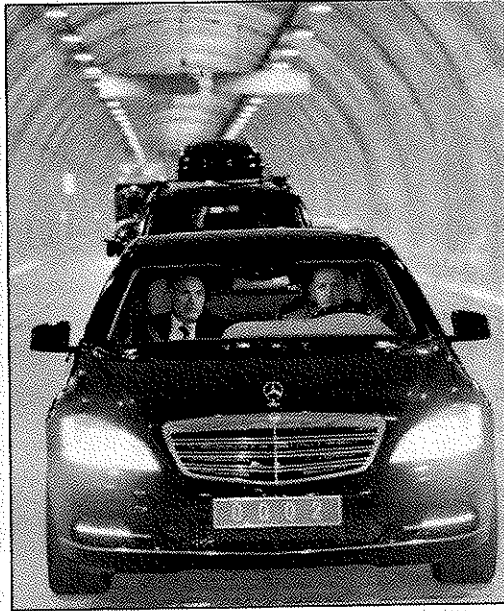
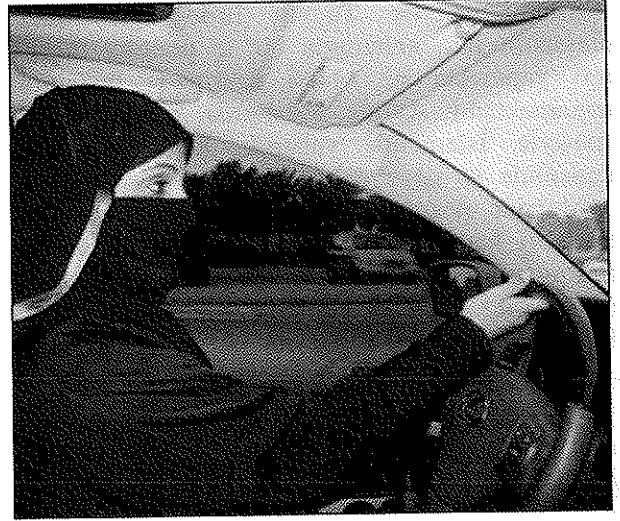
Mağduriyet bitmiyor

Tayyip Erdoğan ve şeriklerinin siyasal ve parasal yükselişlerinde en fazla kullandıkları araçlardan birisi mağduru oynamaktı. Asker-sivil Kemalist bürokrasi de elhak o mağduriyet oyununa bol bol çanak tutmuştu.

Önce ona bir bahaneyle hüküm giydirip belediye başkanlığını elinden almış, hapse yollamıştı. Sonra, parti başkanı olduğu halde milletvekili seçimlerine sokmamıştı. 2006 Mayıs'ında bir avukat Danıştay 2.

Dairesine silahlı saldırı düzenleyip, hâkim Mustafa Yücel Özbilgin'i öldürdü. Danıştay Hâkimlerinden Tansel Çölaşan (paralel devletin adamı Emin Çölaşan'ın eşi) olay mahallinde bulunmadığı halde, katilin ateş etmeden önce "Allahın askeriyim, Allahu ekber" diye bağırıldığını iddia ederek laik Kemalistleri kıskırtmış, ama saldırıya uğrayan hâkimler böyle bir olayın vukû bulmadığını belirterek Tansel Çölaşan'ın yalanını teşhir etmişti. Özbilgin'in Kocatepe Camii'ndeki cenaze töreninde Kemalist kalabalık AKP'li bakanlara saldırmıştı. Çünkü 2. Daire türban, üniversitelerde başörtüsü yasağı lehinde karar almıştı. Komployla AKP aleyhine hava yaratılmak isteniyordu. Sonuçta saldırganın İslamcı olmadığı, içki içtiği ve paralel devletin icracılarından Veli Küçük'le yakın ilişkiler içinde olduğu ortaya çıktı. Arkasından Ümraniye bombaları, hızlı Kemalist bir emekli binbaşı ortaya çıktı. Sivri akıllıların komplosu geri tepti, Tayyip Erdoğan

ve şeriklerine yeni bir mağduriyet imkânı verdi.

Mayıs 2007'de yapılacak C. Başkanı seçimi öncesinde eski Yargıtay Başsavcılarından Sabih Kanatoğlu'nun entrikacı buluşuyla ve Deniz Baykal'ın tam desteğiyle 367 ucubesi ilân edilmiş, C. Başkanı'nın Meclis'te seçilebilmesi için oturumun 367 milletvekiliyle açılması hiçbir yasa da öngörülme-yen ve o güne dek uygulanmayan bir şart koşuldu, CHP'nin başvurusuyla Anayasa Mahkemesi de Gül'ün C.Başkanlığını önledi.

Mağduriyet AKP'ye yaradı, erken seçime gitti ve % 47 oy aldı, Anayasayı değiştirerek C.Başkanının halkoyuyla seçilmesini getirdi.

Bu kadarla da yetinilmedi, Yargıtay Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya, Anayasa Mahkemesinde AKP aleyhine kapatma davası açmıştı. Sonuçta parti kapatılmadı, para cezasıyla yetinildi.

Bütün bu yıllar boyunca Kemalistler her ne yaptılarsa hepsi Tayyip Erdoğan'ın güç toplama

masına yaradı. Tayyip Erdoğan sonraki yıllarda çok çok güçlendiği halde mağduru oynamaya devam etti.

Gezi Parkı direnişinde de kendisini mağdur göstermeye, eylemlerin darbeye zemin hazırlamak için yapıldığını iddia etmeye kalkıştı. Darbeciler, faiz lobisi, dış güçler, özel bankalar hatta Koç Holding birleşmişlerdi.

Şimdilerde ise Tayyip Erdoğan'ın Mısır olaylarını tam anlamıyla bir iç politika meselesi yapmakta ve Mursi üzerinden mağduru oynamaktadır. Ayrıca, Müslüman Kardeşler vasıtasıyla İslamcılık yaparak, kendi kitlesini konsolide etmeye çalışmaktadır.

Mağdur pozuna girmek AKP ileri gelenlerinde o kadar huy haline gelmiştir ki, Hacıbektaş'ta bir adamın Bekir Bozdağ'ı göğsünden eliyle itmesini bile günlerce kullandılar. Başbakan Yardımcısına yumruk attı diye bağır-
lar. O şahıs kimdir, necidir bilmiyoruz, ama çok önemli bir kitlesel eylemi gölgelemek gibi bir işlev görmüştür.

Başbakan Yardımcısı halk tarafından yuhalandı, ısıkladı, Hacıbektaşlılar, Tayyip Erdoğan'ın Neşet Ertaş'a ve Bektaşî-Alevî topluluğuna yaptığı saygısızlığı cezalandırdı, büyük bir pişkinlikle karşılarına çıkan Yardımcısını ısıkladı, konuşturmadı diye günlerce konuşulacağına, o şahsın provokasyonu adeta olayın üstünü örtmüştür. CHP'liler o kişiye sahip çıkacaklarına onu teşhir etmeliydiler, Hacıbektaş'daki olayın esas yönünü gösterecekler daha iyi olurdu. Ama politik görüş kılığında "Halk bir AKP ileri gelenini konuşturmadı" diyeceklerine olayın kamuoyunda öğrenilmemesi için "yumruk attı" diye bağırarak düzenbazların oyununa boyun eğdiler.

Hitler sendromu

Taksim'deki ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

"Ya yıkılacak, ya yıkılacak!" dediler. Başka yolu yokmuş. Tüm iktidar muhibbi mimar, şehirci, bahçe-meydan tasarımcısı, bilimmem neci fasilesi AKP yönetimi ardında seferber oldu. "Gezi Parkı yerine ucube bir topçu kışlası yapılmasın, AKM de neden yıkılacakmış, yıkılmasın!" diye on binlerce şehirliye, "İç ve dış tefeciler lobisinin oyuncuğu vatan hainleri bunlar! diyerek savaş açtılar. Yurdun dört bir bucağında yürüyüşe geçenlere karşı organize resmi saldırılar düzenleyip ilk elde altı yurtdaşı tazyikli su ve zehirli gaz kapsülleri ve içi misket doldurulmuş plastik mermilerle, kimi yerde tabanca kurşunlarıyla katlettiler. 12 insanın gözünü çıkardılar. En az yedi, sekiz bin kişi yaralandı. Daha sonra orda burda polis nezaretinde sivil giyimli, eli demir çubuklu, satırlı, bıçaklı grupları insanların üzerine saldırdılar, onlara da cinayetler işlettiler.

Gezi direnişi bütün yurda yayılırken ona karşı Tayyip Erdoğan'ın, "Evlerinde zor tutuyorum," dediği % 50' lik potansiyelden ne hâsıl edileceği görüldü. Kimi AKP kodamanlarının dahi dudakları uçukladı.

O arada AKM ile alıp veremedikleri neydi, peki?

Eskidi diyorlardı. Zamanın ruhunun ve günün teknoloji seviyesinin gerisinde kalmış.

Zaten taa ne zaman çürük çarık inşa edilen bir yapıymış. İlk depremde yerle bir olması mukaddermiş. Hiç bir mimari ya da tarihi özelliği yokmuş. Yıkılmalı ve yerine AKP yöneticilerinin göz zevkine ve estetik idrakine hitap edecek bir opera binası yapılmalıymış. (Keşke yapılsa o opera binası da herkes görse o idrakin ne olduğunu!) Dahası, nerdiyse tarih öncesindenberi üç kıtaya payitaht olmuş 18 milyon nüfuslu şehrin belediye başkanı olacak tatlıcızadenin dediğine göre, " Sayın Başbakanımız" mutlaka öyle olsun istiyormuş!

AKM, eğer denilenler doğruysa onarılıp berkitilerek yerinde kalsa ve işini görse de bir başka yerde aynı işi ve daha da başka işleri görecektir bir yenisi, en bir işe yarayanı, çağının en yakışıklısı ve çağa en yakışanı, Büyük Reisin ve avânesinin göz zevkine ve görgüsüne hitap edecek olanı yapılsa olmaz mı?

Pekaâlâ olur da..olmaz işte!

Öyle yapacak olsalar da, AKM'yi yine de yıkarlar. Fıratları öyledir. Son 10 yılda yıkıp yıktıkları, bozdukları, kentsel mentel dönüşümle ortadan kaldırıp meymenetsiz mahallere çevirdikleri birçok yer gibi onu da yok etmek istiyorlar... ki herkesler görsün ve anlasın kimin, kimlerin bu memlekette on iki yıldır iktidar olmakla kalmayıp bundan böyle de evelallah 1071'e kadar basbayağı muktedir de olacağını... İlla yıkacaklar ki Taksim'in şekli şemailine kastettikleriyle kalmassınlar, Taksim hepten ortadan kalksın. Hiç olmamış olsun! Taksim meydanının ve bütün o yörenin başında iktidarlarının ve geleceklerinin başına belâ gibi durup duruyor öyle AKM. Atıl, işlevsiz, yarı harabe, kendine revâ görülenlerin intikâmını nasıl alacağını düşünen bir heyulâ gibi yüreklerine korku salıyor. O yok olmadan Taksim yeniden, kendi suratlarına yakışır bir Taksim olmayacak. AKM gidecek, onun yerine Osmanlı kalıntısı, kirli postal kokulu topçu kışlası gelecek!

AKM tartışması başlayalı aşağı yukarı yedi, sekiz yıl oluyor. Onarılıp yenilendikten sonra yeniden hizmete sokulacak dediler. Zamanın çiçeği burnunda AKP'li kültür bakanı Ertuğrul Günay namus sözü vermişti. AKM'nin yıllardır nisyana terkedilmesinde başrolü oynadı. Bir zamanların devrimci gençlik önderlerinden, sonra CHP'li ve bir ara CHP Genel Sekreteri ve şu bu, sonunda AKP milletvekili ve bakan! Şimdilerde, Tayyip beyin peşinde elpençe divan durarak geçirdiği yıl-

lar boyunca " Sayın Başbakanımız!" karizmasının üfürülüp şişirilmesine katkısını unutmuş görünüyor. Kimi başka konularda olduğu gibi bu konuda da, " Hürriyeti seçtim!" havalalarında üç gün önceki efendisine ters görüşler serdediyor. Artık Allah bilir gönlünden ne geçiyordur...

AKM orda, durduğu yerde modern despot müsveddelerinin iradesine meydan okur haliyle, ortadan kaldırılmasının gerekçesini kendisi sunuyor dünyaya. Yıkılacak, Taksim Meydanı ile tarihi ve mekânsal rabıtası yok edilecek. Başbakanın " dik duran" iradesine örnek olacak. Türkiye'nin halini, geleceğini belirleyecek hayırlara vesile olası daha birçok gelişmeye yer açacak!

AKM'siz Taksim, Taksim'siz AKM tasarımı Taksim'i İstanbul'un ve bütün Türkiye'nin hafızasından, bilincinden ve kalbinden söküp atma projesidir. Asıl hedefleri odur. Onun da arkasında damarlara işlemiş kudurgan emek karşıtlığı, işçi sınıfı düşmanlığı yatmaktadır. Kırk şu kadar yıl önceki Kanlı Pazar günü Taksim'de devrimci ve yurtsever avına çıkan başları takkeli gürûhun gecikerek iktidar olmuş boynu kravatlı ahfâdından başka ne beklenebilir ki?

Yetiştirmeyi tasarladıkları yeni nesiller için onca tarihle, onca anıyla ve anlamla yüklü bu Taksim'e ne gerek var? Emekçi kalabalıkların, emek dostu aydınların, sanatçıların, kızlı erkekli delikanlı sevdalıların buluşma yeri, birbirlerinin soluğunu, sıcağını duyup yan yana hep birlikte heyecanlanarak insanlarıyla, trafiğiyle, serapa hayat dolu günleri ve yıllarıyla, beş bin yıllık tarihin tanıklığıyla kapitalist alçaklığa meydan okudukları, o uğurda kanlarını döktükleri, 1 Mayıs'larda sınıfsız toplum ve sosyalizm çağrısıyla bütünleşmiş meydandan, Taksim'den hiç bir iz kalmassın. Onun yerini kışlalı, taklit camiili, tek bir penceresine zinhar el değdirilemez bilmem ne Marmara otelli, kendi suratlarından düşmüş bir gezinti yeri, insanın sürü haliyle dolup taşacak SÜPER bir piyasa meydanı alsın...

İstedikleri bu.

Gelmiş geçmiş bütün despotlar gibi bugünün despot müsveddeleri de halkın şehriyle, coğrafyasıyla, hayatıyla oyuncak gibi oynamaya bayılıyorlar. Tarih kendileriyle başlayacak, yeniden yapılacak, onların istediği gibi yazılacak.

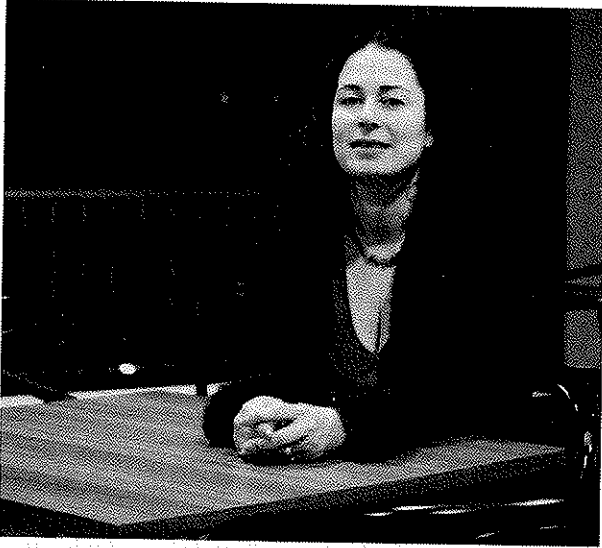
Öyle ama, " Yok öyle yağma!" diyerek tek tek ve hep birlikte ayağa kalktı işte insanlar.

İnsanları unutmuşlardı. T.A.

İleri Demokrasi'nin Adliyesi ve Emniyeti

Gaflet ve cehâlet: Pınar Selek için kırmızı bülten

Temmuz 1998'da İstanbul Mısır Çarşısı girişindeki patlamadan sorumlu tutularak yargılanan ve hakkında iki kez beraat kararı verilen, ama kararlar Yargıtayca bozulduktan sonra Mahkeme heyetinde değişiklik yapılarak bu kez (oy çokluğuyla) ağılaştırılmış müebbet hapse mahkûm edilen Pınar Selek için 12. Ağır Ceza Mahkemesi Kırmızı Bülten talebi kararı aldı..

Mahkeme tutuksuz olan Selek hakkında yakalama kararı çıkarmış, Adalet Bakanlığı'na yazı yazmıştı. Bakanlık Pınar Selek'in yurt dışında bulunduğunu bildirince, bu kez hakkında kırmızı bülten çıkarılması talebiyle tekrar Bakanlığa başvurdu. Mahkeme Başkanı bu karara da muhalif kaldı.

Bakanlık ise talebi Interpol'e bildirdi.

Bu olay İleri Demokrasi'nin Adliyesi ve Emniyetinin gafletini ve cehâletini ortaya koyuyor: Pınar Selek siyasi mülteci statüsündedir.

Interpol siyasi mülteciler için Kırmızı Bülten taleplerini kabul etmez.

Ezkaza edecek olsa, Avrupa ülkeleri o bülten'e itibar etmez.

Kenan Evren Cuntasının adliye ve polis mekanizması 1-2 kez girişimde bulunmuş, ama ters yüz olunca, artık kırmızı bülten talebinden vazgeçmişti.

Kaldı ki, Tayyip Erdoğan'ın İleri Demokrasi'nin Adliyesi ve Emniyeti bilmez mi ki, hem Interpol, hem de Avrupa ülkeleri Pınar Selek davasının düzmece bir dava olduğu konusunda yeterince bilgilidirler.

Türkiye'nin bu konudaki talepleri 30 yılı aşkın zamandır reddedilmektedir, ama hükümetler bunların istiskâl olduğunu anlamamakta ısrarlıdır.

Kırmızı bülten talebi için dosya tanzim edilecektir. Interpol'ün Pınar Selek'e Alaattin Çakıcı veya Haluk Kırıcı gibi gangster muamelesi yapacağını sanmak Mahkemenin de, Bakanlığın da gafletinden başka nedir?

Didem Yaylalı niçin canına kıydı?

Tayyip Erdoğan Türkiye'sinin dört adet yüksek yargı kurumundan biri olan HSYK'nın muhafazakâr ve dindar zihniyeti genç bir hâkim adayının hayatına mal oldu.

Hâkim adayı Didem Yaylalı, hakimlik sınavının yazılı ve sözlü aşamalarını başarıyla geçerek, stajını yapmaya başladı. Stajın ilk 4 ay-

lık Türkiye Adalet Akademisi'nde yapılan teorik eğitim kısmından sonra Ankara Adliyesi'nde stajını tamamladı ve son 4 aylık akademi eğitime başladı.

Didem Yaylalı, almış olduğu hastane rapo-
runda diğer tüm unsurlar tamken, eksik olduğu
belirlenen bir imza sebebiyle öncelikle "aylık-
tan kesme" cezası almıştı. Söz konusu eksikli-
ğin tamamen hastaneden kaynaklandığı bizzat
hastanenin başhekimisi tarafından kabul edilme-
sine rağmen Didem Yaylalı'nın cezaya dair yap-
tığı tüm itirazlar olumsuz sonuçlandı ve ceza
siciline işlendi.

Söz konusu ceza bahane edilerek Yaylalı'ya,
HSYK tarafından "mesleğe kabul edilmeme ce-
zası" verildi.

HSYK bu disiplin cezasını gerekçe göste-
rek, Yaylalı'nın mesleğe alınmamasına karar
verdi. HSYK Genel Kurulu'na itiraz eden Yay-
lalı, sonuç alamadı. Aldığı disiplin cezasına
karşı idare mahkemesinde dava açan Yaylalı,
HSYK'nın bu davanın sonucunu beklemeden iti-
razını reddetmesi üzerine, hakimlikten umudunu
kesti ve avukat stajına başladı.

Olayı şeref meselesi yapan genç kadın yaşa-
mına son verdi.

İHD İstanbul Şb:

Halka yönelik bu şiddet, işkence neden?

Geleneksel baskıcı ve hak tanımaz cumhuri-
yet politikalarının sürdürücüsü olan mevcut hü-
kümet Gezi Parkına girmek isteyen halka yine
vahşi biçimde saldırmış, polisin şiddet uygula-
maları bir kez daha işkence boyutuna varmış-
tır. Halka açık olması gereken, mahkeme kara-
rıyla da park dışında kullanım imkânı bulunma-
yan, Taksim Gezi Parkı'na girmek gibi yasal,
meşru haklarını kullanmak isteyen İstanbullular
hükümetin yasadışı tutumuyla engellenmiş ve
işkenceye maruz kalmıştır.

Derneğimize ulaşan haberlere göre çok sayı-
da kişi özgürlük hakları Anayasa, Uluslararası
sözleşmeler ve AIHM kararları ihlâl edilerek ve
canları özellikle yakılarak gözaltına alınmıştır.

Çok sayıda gazeteci polislerce hedef alınmış
ve yaralanmıştır.

Bizzat başbakanın açıklamaları ile kışkırtılan,
cesaretlendirilen, azmettirilen ve hükümet tara-
fından muhalefeti bastırmak için paramiliter güç
olarak kullanılması amaçlanan sivil kişiler polis
koruması ve gözetimi altında halka bir kez da-
ha palalarla saldırmıştır.

Derneğimizin kapısı polislerce 3. Kez zorla-
narak girilmek istenmiştir. Anayasa gereği do-

kunulmazlığı bulunan ve ancak hakim kararı-
yla girilebilecek olan derneğimiz polis tarafından,
nasıl olsa cezasız kalacaklarına olan güvenle
basılmak istenmiştir.

Derneğimizce tespit edilen onlarca kişi has-
tanelerde yaralı olarak tedavi altına alınmıştır.
Önceki haftalarda yaşanan olaylarda polis şid-
deti nedeniyle yaralanan, işkence gören, tacize
uğrayan kişilere yenileri eklenmiştir. Açıkça
belli olmuştur ki; bu hükümetin önceki hükü-
metlerden farksız bir şekilde halka yönelik in-
sani ve hukuki bir tavır gösterme niyeti ve an-
layışı yoktur. Üstelik halkın bir kesimi bizzat
başbakan tarafından diğer kesimine yönelik kış-
kırtılmakta ve tehlikeli bir süreç büyük bir so-
rumsuzlukla tırmandırılmak istenmektedir.

Parka ulaşma gibi basit bir talebin dahi dar-
be ve diktatörlük manzaraları ile bastırıldığı bir
süreçte demokrasiye ve insan haklarına yüzü-
müzü çevirmediğimiz açıktır. Hükümet kendi
yasalarını ayaklar altına almakla, işkence yap-
makla, Kürt sorunda bir kez daha çözümsüz-
lüğü ve kandırmacayı işaret eden politikaları-
yla neyi hedeflemektedir? Bu soruyu sormamıza
neden olan koşullar ve olası yanıtlar endişe ve-
ricidir.

Buna rağmen hak ve özgürlüklerinin bilinci-
ne varan ve baskıya karşı direnme hakkını sa-
vunmada artık kararlılık gösteren genciyle, yaş-
lısıyla her kuşaktan insanlarımızın varlığı dün-
den daha fazla umutlu olmamızı sağlamaktadır.
Halkın direnme ruhu Taksim Gezi Parkı'yla bir-
likte şişeden çıkmıştır. Onu tekrar hapsedmek
artık mümkün değildir. Hak ve özgürlüklerimi-
ze saldırıda bulunan, yaşam alanlarımızı daral-
tan ve bütün bu olanları sessizce kabul etme-
mizi isteyen hakim iktidar anlayışına karşı dur-
mak onurlu, güvenli ve mutlu bir gelecek ide-
alizmi için olmazsa olmaz niteliktedir.

İHD: Sistem ve siyasal iktidarın baskısı değişmedi

nsan Hakları Derneği (İHD)'nin 27. kuruluş
yıldönümünde düzenlenen basın toplantısında
konuşan İHD Genel Başkanı Öztürk Türkdöğün
sistemin ve siyasal iktidarın baskısının değişme-
diğini belirtti.

—Türkdöğün son 27 yılın karnesini ise şöyle
çıkardı:

—27 yıldır Türkiye yeni ve demokratik bir
anayasaya hala kavuşamadı.

—27 yıldır Kürt sorunu çözilememiş, ancak
çözüm sürecine girildi.

—27 yıldır Alevilerin talepleri yerine getiril-
memiş, sadece konuşulur hâle geldi.

—27 yıldır işçi ve emekçiler neo-liberal poli-

tikaların amansız bir şekilde uygulanması ile daha fazla sömürüldü.

-27 yıldır cezaevlerinde bulunan mahpusların sorunları çözülmemiş, çürütmeye dayalı infaz rejiminde ısrar devam etmiştir.

-27 yıl önce ordu tarafından yönetiliyorduk, şimdi ise ordu zihniyetini aratmayan polis zihniyetine sahip siyasilere tarafından yönetiliyoruz

FIDH: Hükümet

'cadı avı' başlattı

Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu'nun (FIDH) Gezi Parkı süreciyle ilgili hazırladığı raporda, göstericilerine ve sivil topluma karşı artarak devam eden baskı 'kayı verici' dedi.

FIDH tarafından yapılan açıklama şöyle:

"FIDH, göstericilerden beş kişinin ölmesine rağmen, 28 Mayıs'tan beri ülkeye yayılan gösterilere karşı takınılan tavrı kaygı verici bulmaktadır. Resmi makamlar, ortamı sakinleştirmek, vatandaşların güvenliğini sağlamak ve ifade özgürlüğünü koruma altına almak yerine baskıcı göstericilere, gözlemcilere ve göstericilere yardım edenlere karşı gerçek anlamda bir 'cadı avı' başlatmış durumdadır. Güvenlik güçlerinin açık şekilde orantısız ve/veya cezalandırılma gerektiren şiddet kullanımına karşı caydırıcı bir tavır da takınmamıştır."

Roboski'nin suçlusu bulundu: Ahmet Altan

Gazeteci Ahmet Altan, Roboski katliamı sonrası "Devlet Yardakçılığı ve Ahlak" başlıklı yazısı nedeniyle "Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a hakaret ettiği" gerekçesiyle 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı. Ceza, 7 bin lira para cezasına çevrildi. Altan'ın avukatı Veysel Ok, kararı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) aykırı olarak yorumladı. Ok, "Kararı temyiz edeceğiz.. Orada sonuç alamazsak Anayasa Mahkemesi'ne, yine sonuç çıkmaması durumunda AİHM'e gideceğiz" dedi.

Medyada kıyım sürüyor

Medyada, AKP hükümetini eleştiren gazetecilerin işten çıkarılması süreci bitmiyor. Sabah gazetesi, 6 yıldır pazar röportajları yapan Tuluhan Tekelioğlu'nu işten çıkardı. Sabah gazetesi, yeni dönemde Tuluhan Tekelioğlu ile çalışmayacağını bildirdi. Tekelioğlu geçtiğimiz haftalarda Twitter'daki yorumları nedeniyle Sabah yönetiminden uyarı almıştı.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun (TMSF) el koyduğu Akşam Gazetesi ise Ankara temsilcisi Çiğdem Toker'i işten çıkardı. Toker'in karışıklı anlaşmayla gazeteden ayrıldığı öğrenildi.

Akşam'ın eski genel yayın yönetmeni olan

Nurcan Akad Twitter'dan "Tuğçe Tatari, Sevim Gözay, Banu Kurt, Semra Kardeşoğlu, Süreyya Üstünel ve şimdi de Çiğdem Toker... "Akşam'da kadın kıyımı sürüyor" mesajıyla karara tepki gösterdi.

+1 TV'de Banu Güven, Ece Temelkuran, Haluk Şahin, Mustafa Hoş, Özlem Gürses ve Uğur Dündar'ın da bulunduğu gazeteciler editöryel bağımsızlığa müdahale edildiği için kalandan ayrıldıklarını açıkladı.

Gazeteci Banu Güven +1 TV'den neden ayrıldığını web sitesi üzerinden "Neden Ayrıldım-2" başlıklı yazısıyla açıkladı.(Banu Güven'in web sitesi: <http://www.banuguyen.com/>)

3 yıldır Akşam gazetesinde çalışan Özlem Akarsu Çelik, 'Muhafazakar Demokrat Vicdan' isimli yazısında Eskişehir'de 'Gezi Direnişi' sırasında ölen Ali İsmail Korkmaz'ı konu aldığı için işten çıkartıldı. Çelik'in yazısı Yurt gazetesinde yayımlandı.

Hükümete yakınlığı ile bilinen Sabah Gazetesi'nde kültür sanat yazıları kaleme alan Alper Bahçekapılı önce gazetesinin önünde "Duran Adam" protestosunu gerçekleştirdi, ardından istifa etti.

Ciner Grubu'nun TMSF'den aldığı Show TV'de ise ana haber yapımcısı ve sunucuları olan Ali Kırca ve Tuba Atav'ın izne çıkarıldığı, izin ardından kurumlarına geri dönmeyecekleri iddia edildi. TMSF'nin el koymasının ardından, Akşam Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmeni İsmail Küçükkaya görevden alınırken yerine bir dönem AKP mebusluğu da yapmış olan gazeteci Mehmet Ocaktan getirilmişti.

Akşam'da Hükümetin Suriye politikasını eleştiren Hüsnü Mahalli'nin de işine son verildi.

Sabah Gazetesi'ndeki son yazısında Gezi Parkı'na polis müdahalesi ardından gazetede atılan 'Günaydın Gezi' manşetini eleştiren okur mek-

tuplarına yer veren Okur Temsilcisi Yavuz Baydar'ın yazısı yayımlanmadı. Sürecin ardından izne ayrılan Baydar, New York Times'da yayımlanmak üzere "Türkiye'de medya patronları demokrasinin altını oyuyorlar" başlıklı bir yazı kaleme aldı. New York Times'da hem İngilizce, hem Türkçe yayımlanan yazıda Baydar, medya patronlarının aldığı kamu ihalelerinden, bazı gazetecilerin otosansür eğilimine kadar Türkiye medyasının mevcut durumunu farklı açılardan değerlendirdi. İzin süresi dolduktan sonra Baydar'ın gönderdiği ikinci yazıya da Sabah yönetimi gazetede yer vermedi ve 23 Temmuz'da gazetecinin işten çıkartıldığını açıkladı.

Gazeteci Kürşad Bumin, 16 yıldır yazı yazdığı Yeni Şafak'ın insan kaynakları şefi tarafından telefonla aranarak, gazete ile ilişkisinin kesildiğini açıkladı. Yeni Şafak tarafından konuya ilişkin bir açıklama yapılmadı; ancak kulislere kovulma gerekçesinin, Yeni Şafak'ın AKP hükümetini destekleyen köşe yazarı Salih Tuna hakkında muhalif yazılar yazması olduğu konuşuluyor. Bumin yaptığı açıklamada, "Yeni Şafak gibi bir zamanların muteber bir gazetesinin bu hallere düşmüş olması, az emeğim geçmediği için beni gerçekten üzüyor" dedi.

Başından beri AKP'nin gayri resmi sözcüsü olan Yeni Şafak'ın "muteber" bir gazete olduğu Kürşad Bumin'in kendinden menkul bir iddia.

Tayyip Erdoğan muhiplerinin bir kısmı o çizgiye hizmet etmiş olmalarının mazereti olarak "AKP baştan iyidi, demokratı, ama şimdi olumsuzlaştı" derler.

Bursa'da Marmarabirlik Basın Danışmanı ve Sürekli Basın Kartı sahibi İhsan Bölük ile Olay Medya İnternet Sorumlusu ve Basın Kartı sahibi Berhan Soner, kişisel twitter hesaplarından yaptıkları yorumlar nedeniyle işten çıkartıldılar.

NTV Tarih dergisi Gezi Parkı sayısı nedeniyle kapatıldı!

Gezi Parkı protestosunu konu alan son sayısı nedeniyle Doğuş Yayın Grubu'nda krize yol açan NTV Tarih dergisi kapatıldı, derginin Gezi Parkı sayısı da yayımlanmadı. Gezi Parkı eylemlerini yayınlamadığı için eleştirilen NTV'den bugüne kadar istifa eden isimler şöyle: NTV Tarih dergisi Genel Yayın Yönetmeni Gürsel Gönçü, Doğuş Yayın Grubu Dergilerinden Sorumlu Genel Müdür Neyyire Özkan, Doğuş Yayın Grubu'nun CEO'su Cem Aydın, NTV'de program yapan Çiğdem Anad, NTV Ankara

Temsilcisi Nilgün Balkaç, GQ Dergisi Genel Yayın Yönetmeni olan Mirgün Cabas, NTV Radyo programcısı Dilara Eldaş

Sosyal medyaya 'Mavi Gözaltı'

Gezi olaylarında sosyal medyanın çok etkin kullanılması Ulaştırma Bakanlığı'nı harekete geçirdi. Bakanlık, Twitter ve Facebook gibi ağlarda suç takibi için birim kuracak. Sosyal paylaşım sitelerinin renginin mavi olmasından ötürü bunları takip edecek merkeze 'Mavi Oda' adı verildi. Siber suçlara karşı oluşturulan Siber Güvenlik Kurulu ile 7 gün 24 saat görev yapacak olan Ulusal Siber Müdahale Merkezi (USOM) ve Siber Olaylara Müdahale Merkezi'nin(SOMA) oluşturulması kararlaştırıldı.

Tayfun Talipoğlu'na 'Gezi' soruşturması

Gazeteci Tayfun Talipoğlu Twitter hesabından yaptığı açıklamayla, Gezi Parkı olayları sırasında attığı bir tweet nedeni ile soruşturma açıldığını açıkladı. Talipoğlu, "...polis, cafelere, kapalı mekanlara gaz atıyordu. Bundan çocuklar da etkilendi. Ben de, bu durumu aktardım ve 'birisini bu o... çocukluğunu durdursun' diye yazdım. Burada belli ki birileri üstüne alınmış. Daha sonra bu konuda çok üzerime gelindi. Ben de her seferinde, kastın polis olmadığını, bu kötü durumun olduğunu ifade ettim" dedi.

Ragıp Zarakolu'ndan Fusun Erdoğan'a mektup

İnsan hakları aktivisti ve yayıncı Ragıp Zarakolu, Gebze Kapalı Kadın Hapishanesi'nde 7 yıldır tutuklu bulunan gazeteci Fusun Erdoğan'a açık mektup gönderdi. Zarakolu, Fusun Erdoğan ve diğer özgür basın tutsaklarına özgürlük

istedi. Ragıp Zarakolu'nun gazeteci Füsün Erdoğan'a yazdığı mektup şöyle:

Füsün Erdoğan
Gebze Kapalı Kadın Hapishanesi/Kocaeli

Sevgili Füsün Erdoğan...

Umarım açık mektup yazmamı hoş görürsün. Posta ile ulaşacağının garantisi yok. Bir de bu yolla sansürden önce okumuş olma şansın var, bunu gazete okurları ile paylaşırsan da, bence sansürcülerden önce okuyabilmen daha iyi.

Bu arada Rosa Luxemburg'a ilişkin kitabımı, istediğin gibi, onun Haziran ayındaki doğum gününde yayınlamadığımız için özür dilerim.

Türkiye'de alternatif radyoculuğun öncülerinden birisin. Bu, fazlası ile ağır bir bedel ödemene neden oldu. Avrupa'da rahat bir hayat yaşayabilir, özel hobilerinle kendini mutlu edebilirsin küçük bir dünyada. Ülkede yaşayan birçok insanın hayal ettiği olanaklar elinde idi.

Ama sen ülkeneye dönüp, daha güzel bir dünya mümkün dedin, bunun için çalışmaya başladın.

Ülkede toplumsal muhalefetin sesi ne zaman biraz yükselse, muhalif basın hemen bir hedef olur. Kurucularından olduğun Özgür Radyo da, Taksim Direnişi'ni canlı bir biçimde aktarınca hemen boy hedefi oldu geçen haftalarda, muhalif birçok yayın organı gibi.

Kafası, kolu kırılan, gözü çıkan gazeteci, öğrenci ve akademisyenleri vb... saymıyorum bile.

7 yıldır muhalif bir radyocu olarak hapis-te tutulmanı sağlayan TMK, yine oportünistçe devreye sokularak suistimal edildi ve gösteri yapma, protesto etme ve direnme hakkını kullananlar "terörist" ilan edildi. 12 Eylül darbesini yapan 3 general yargılanıyor ama kurduk-

ları "güvenlik devleti" sistemi aynen devam ediyor. Sadece hiyerarşide askerler geri plana giderken, "sivil" güvenlikçiler, yanlarına yargılayıcıları da alarak yükseldiler.

Sistemi kullandıklarını sananlar, aslında sistem tarafından nasıl kullanıldıklarını, nasıl sözde "biat eden" sistemin, onlara her istediğini yaptırdığını görmüyorlar bile. Sadece, "artık sıra bizde" diyorlar. Önemli olan meğer sadece direksiyonun başına kurulmakmış.

Tam 7 yıldır, bir muhalif radyocunun hapis-te tutulması tek kelime ile bir skandal. Şimdi ağlaşan büyük medyanın kulakları hâlâ bu duruma sağır...

Ülkeye dönüş yaptığın 1989 yılından beri gazetecilik yapıyorsun. Kirli savaşın hâlâ devam ettiği 1995 yılında Özgür Radyo'yu kurdun ve ondan sonra boy hedefi oldun. AKP Hükümeti 2004 yılında, AB ile balayı sırasında TMK'da bazı iyileştirmeler yaptı ve 6. Madde'yi yürürlükten kaldırdı.

Ancak 2006 yılında "askerler bastırıyor" bahanesi ile, TMK'yı 1990'lardan da beter bir hâle soktu. Bu düzenlemelerin, basın ve düşünce özgürlüğünü tehdit altına sokacağı doğrultusunda biz yazar, yayıncı ve basın kuruluşlarının yaptığı uyarılara Hükümet ve Parlamento'nun kulakları sağırdı.

Ve muhalif basın üstünde "terör" estiren kanunun ilk provası sizler üstünde yapıldı. 8 Eylül 2006'da İzmir'de sokak ortasında adeta kaçırılarak gözaltına alındın. Gözlerin bağlanarak ön ve arka koltuklar arasına sıkıştırıldın. 2 yıl sorgusuz sualsiz tutsak kaldın.

Hakkında ağırlaştırılmış müebbet isteyen iddianamede, hakkınla ilgili hiçbir maddi kanıt yok.

Artık birçok davada tanık olduğumuz, üretilmiş, düzmece şeyler...

2006 yılında sizin üstünüzde bir deneme yapıldı. O zaman kamuoyu duyarlılık gösterse idi, daha sonra çok farklı muhalif çevrelerin başına benzer şeyler gelmezdi.

Sizin başınıza gelenler hakkında yüksek sesle konuşsaydık, salt emniyet ve yargının "kanaatleri" nedeniyle sayısız insan haksız yere mahpus tutulmayacaktı.

Ve herkesin sırası gelmeyecekti; herkes, "tutuklandılar, demek ki bir şeyler var ki..." deyip, bu haksız duruma gözlerini kapatmasaydı.

Sizlere karşı yürütülen sanki bir çeşit "güvenlikçilerin" kan davası.

Çünkü haksızlıklar karşısında susmadınız; yasadışı dinleme ve tutuklamaların, işkence ve baskıların üstüne üstüne gittiniz. Birçok kere-sinde ilk kez işkencecileri kamuoyunda ifşa et-

tiniz.

Onlar Hükümet tarafından taltif edilirken, sizlere karşı acımasız bir çeşit "intikamcılık" sürdürüldü. Bu tavra adalet mekanizmasının gözlerini kapaması çok acı. Tam bir haklarını bilen ve savunan bir yurttaş bilinci ile. Belki bunda Hollanda'da büyümüş bir emekçi çocuğu olmanızın da etkisi vardı.

Sevgili Füsün,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni, "Hakimlerin varolduğu" Strasburg kentinde tam 3 kez, evet tam 3 kez mahkûm ettirdiniz.

"İşkence ve kötü muameleden" bir kez...

Özgür Radyo'yu kapatmaktan bir kez...

Ve "haksız nedenle uzun süre zindanda tutmaktan" dolayı da 3 kez.

Ve utanmadan, "dostane çözüm" pazarlığı yapıyorlar; senin derhal serbest kalmanı sağlamak yerine.

Bu nasıl bir kafa: "Bedelini öderim, istediğim haksızlığı yapar, temel hak ve özgürlükleri çiğnerim; bana biat etmeyeni terörist ilan ederim!"

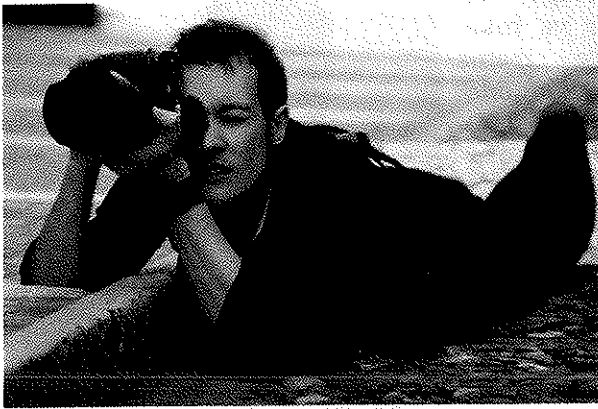
Ciddi sağlık sorunları ile uğraştığını biliyorum. Sana yapılan resmen, sözde "yargılı" bir infaz.

Ve bunun baş nedeni ise sisteme biat etmeyen özgür ruhunuz. Mahkemelerde, haklılığını inanan gür bir sesle konuşmanız. Ezikler toplumunun formatlarına uymamanız.

Burada "Artık Yeter!" diye sesleniyorum, "Êdî Bes e!"

"Füsün Erdoğan'a ve diğer özgür basın tutaklarına Hürriyet!" diyorum.

İtalyan fotoğrafçıya 7 yıl hapis istemiyle dava açıldı

Gezi direnişini takip ederken 6 Temmuz'da Taksim'de gözaltına alınan İtalyan fotoğrafçı Mattia Cacciatori hakkında, 'Toplantı ve gösteri kanununa muhalefet' ve 'Görev yaptırmamak

için direnme' suçlarından 1 yıldan, 7 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı. Cacciatori davayla ilgili "Şaka mı bu? Ben orada sadece fotoğraf çekiyordum. Akıl dışı iddialar" diye tepki gösterdi.

İsveçli gazeteci AIHM'e gidecek

Taksim'de, Diyarbakır Lice'de Medeni Yıldırım'ın ölümü ve onlarca kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan olaylara karşı gerçekleşen protesto eylemini takip ederken gözaltına alınıp sınır dışı edilen İsveçli kadın gazeteci Sarah Olsson Türkiye'yi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne şikayet edeceğini açıkladı. İsveç kanalı Expressen'e konuşan Olsson "Üç gün nezarette kaldım. Türk devleti benim özgürlüğümü kısıtladığı için bu işin peşini bırakmayacağım ve mahkeme yoluyla hakkımı ara-yacağım" dedi.

Basın Özgür değil

Türkiye'de 24 Temmuz, Basın Özgürlüğü Günü ve ilk sansürsüz gazetelerin yayımlanmasının yıldönümü... Gazeteler, Osmanlı döneminde Meşrutiyet'le birlikte 25 Temmuz 1908'de ilk kez sansür memurlarının değil, gazetecilerin tercihlerine göre basılmıştı. Gazeteci ve yazar Refik Halid Karay'ın öne-risiyle 1948'den sonra 22 yıl boyunca, 24 Temmuz 'Basın Bayramı' olarak kutlandı. Ta ki, 12 Mart 1971 Muhtırası ile Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a bir muhtıra vererek hükümeti istifaya zorladığı müdahaleye kadar... Askeri darbe niteliğindeki bu eylem sonrasında, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti yönetimi 'Basın Bayramı' ifadesini kaldırmaya karar

verdi. Bu nedenle, 1971'den beri 24 Temmuz 'Basın Bayramı' değil, 'Basın Özgürlüğü' günü...

Peki aradan geçen 42 yıl sonra Türkiye'de basın, özgürlüğünü ilan edebildi mi? Bu sorunun yanıtını dilerseniz, Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilleri tarafından hazırlanan Tutuklu Gazeteciler Raporu'nda arayalım:

o 2009 yılının başından bu yana hapse girip çıkan gazeteci sayısı şimdiden 120'ye ulaştı,

o Halen 70'e yakın gazeteci hapistede bulunuyor, 500'den fazla gazeteci hakkında açılmış 10 binlerce dava ve soruşturma var,

o Haklarında 500'er yıl, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istenen onlarca gazeteci var,

o Tüm tutuklu gazetecilerin davalarında, Terörle Mücadele Kanunu (TMK) ve Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamında "örgüt" bağlantısı bulunduğu iddia ediliyor,

o İddianamelerde, temel haber yapma etkinlikleri, gazeteciyi habere göndermek, meslektaşlarıyla bilgi paylaşmak terör eylemi olarak nitelendiriliyor.

o Davaların tümünde belli düşüncelerin dile getirilmesi, belli kitapların, gazetelerin ve dergilerin bulundurulması suç oluşturuyor.

o Uzun yargılama ve tutukluluk süresi, tüm gazeteciler için ortak bir durum...

Özetle, Marx'ın, "Genel anlamda basın, insan özgürlüğünün gerçekleşmesidir" sözünden yola çıkarsak, Türkiye'de insan, ifade ve basın özgürlüğünün gidecek çooooook uzun bir yolu var...

Gazeteciler Türkiye'de basın özgürlüğü'nü tartıştı

Gazetecilere Özgürlük Platformu (GÖP), 2. Gazetecilere Özgürlük Kongresi'ni 24 Temmuz'da İstanbul'da gerçekleştirdi. Kongreye Türkiye'deki basın örgütlerinin yanı sıra, yargılanan gazeteciler ile onların yakınları ve avukatları, uluslararası basın meslek örgütlerinden temsilciler katıldı. Kongrenin açılışında Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) Başkanı ve GÖP dönem başkanı Ercan İpekçi, "Türkiye'deki medyanın gözü ve kulağı cezaevlerinin dış duvarı gibi ülke dışına açık ama ülke içine ışık tutmaktan uzakta. Türkiye medyası ne yazık ki meslektaşlarına sahip çıkmadı. Bir avuç meslek örgütü, bir avuç gazeteci tutuklu gazetecilerle birlikte Türkiye'nin gündemine girmeye çalışıyoruz. Ancak basın özgürlüğü mücadelesinde ilk önce susup korkanlar medya sahipleri oldu, sonra yazı işlerini susturdular" dedi.

Kongrenin sonuç bildirgesinde gazeteciler, hükümetten yargı bağımsızlığının sağlanmasını, hapisteki gazetecilerin serbest bırakılmasını istedi.

"Dünyanın en büyük gazeteci cezaevi: Türkiye"

Cumhuriyet Halk Partisi Tutuklu Gazeteciler Raporunu açıkladı. Raporda, gazetecilik mesleğine ilişkin faaliyetlerden dolayı cezaevinde olan muhabirler, dağıtımıcılar, köşe yazarları ile yapılan birebir görüşmelerden ve mektuplardan elde edilen bilgiler aktarıldı. Rapora göre, Nisan 2013 tarihi itibarıyla cezaevlerinde gazetecilik faaliyetlerinden dolayı tutuklanan ve hüküm giyen 65 gazeteci bulunuyor.

Raporda, "12 Eylül 1980 Darbesi döneminde, 31 gazetecinin tutuklu olduğu Türkiye'de şu an, darbe döneminden bile daha vahim bir durum yaşanmaktadır. Bugün uluslararası ortamda Türkiye, dünyanın en büyük gazeteci cezaevi olarak görülmektedir" ifadesi yer alıyor. Raporun sonuç bölümünde, Terörle Mücadele Kanunu'nda (TMK) köklü reforma gidilmesi, Türk Ceza Kanunu'ndaki (TCK) kısıtlayıcı maddelerin kaldırılması öneriliyor.

Reyhanlı'nın faturası er Utku Kalı'ya kesiliyor

Günler öncesinden istihbaratı alındığı halde önlenemediği ortaya çıkan Reyhanlı saldırısının faturası, patlamayla ilgili bir istihbarat evrakını Redhack'e sızdırdığı iddiasıyla tutuklanan er Utku Kalı'ya kesiliyor. Kalı için "devletin güvenliği açısından gizli kalması gereken belgeleri paylaşmak" iddiasıyla dava açılması bekleniyor. 'İşkence yapıldı'

Kalı'nın gözaltına alındıktan sonra üstleri tarafından sorguda, işlediği iddia edilen suçu itiraf etmesi için tokatlanıp boğazının sıkıldığı, karnına vurulduğu, küfür ve hakarete maruz kaldığı ortaya çıktı. Sağlık raporları da "dayak" iddiasını doğruluyor. Kalı'nın ablası ve avukatı Ceren Kalı, jandarmalar işkence iddiasıyla şikayetçi oldu.

AKP ve eğitimde yaşanan yıkım

Cemal Candaş

AKP'nin 11 yıla yakın iktidarı, eğitim alanında tam bir yıkım yarattı. İktidarı süresinde beş kez bakan değiştirmek zorunda kalması, bu alanda yaratmış olduğu yıkım ve tahribatın bir anlamda itirafı anlamına gelir.

Eğitim alanında AKP iktidarının bugüne değin yapmış olduklarını kısaca özetleyerek yaşanan yıkımın boyutlarını gözden geçirelim:

o Eğitim yöneticilerinin tamamına yakını son 11 yıllık iktidar döneminde değiştirilmiş, büyük bir çoğunluğu Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmeni kökenli olan binlerce AKP yandaşı, eğitim yöneticisi olarak görevlendirilmiştir. Yönetici seçimi konusundaki mevzuat defalarca değiştirilerek mümkün olduğunca iktidar yanlısı olmayan kişilerin yönetici olarak görev yapması engellenmiştir.

o AKP yöneticileri tarafından sık sık aksi iddia edilse de 2002 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin %17,18'i yatırımlara ayrılırken, 10 yıllık iktidar sürecinde bu pay sürekli azalmış ve 2012 yılında 2002'deki rakamın üçte birine kadar düşmüştür. 2012 yılında MEB bütçesinden yatırımlara ayrılan payın 6,64 olacağı tahmin edilmektedir. Bu süreçte eğitime ayrılan payın ulusal gelire oranı 2002 yılında %2,66 iken 2012'de bu pay %2,75 olmuştur.

o Eğitim programlarında çok büyük reklamlarla girilen "öğrenci merkezli" değişiklikler, daha pilot uygulama aşamasında sulandırılmış, değişikliklerle yürürlükteki program ortadan kaldırılmış ve eğitimin içeriği dinsel motiflerle süslenerek uygulanması kararına bir duruma getirilmiştir. 2005 yılında PISA sınavında Türkiye'nin elde ettiği sonuçlar referans gösterilerek girilen bu operasyon sonucunda, 8 yıl sonra Türkiye'nin PISA sınavları sonuçlarına göre başarı sıralaması değişmemiş (OECD ülkeleri arasında sondan ikincilik) fakat eğitim programı içerisine birçok dini motif yerleştirilmiştir. İddia edildiği gibi "öğrenci merkezli" eğitime geçilmemiş, bunun gerektirdiği hiçbir ciddi çalışma yapılmamıştır.

o Okullardaki öğretmen ihtiyacı konusunda geçen 11 yıllık dönemde kayda değer hiçbir iyileşme olmamıştır. MEB tarafından şu andaki sınıf mevcutlarına göre yapılan hesaplamalar sonucu 2012-2013 öğretim yılı itibarıyla 127 bin öğretmen açığı bulunduğu açıklanmıştır. Öğretmen açığı, sınıf mevcutları OECD ülkeleri ortalamasına göre hesaplandığında 285 bindir. Bu konuda AKP iktidarının ne denli umursamaz davrandığını görmek için şu örneğe bakmak yeter: Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı bir TV programında son 10 yılda 300 binin üzerinde öğretmen alımı yapıldığını açıklamıştır. Aynı günlerde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürü Hikmet Çolak ise halen görevde bulunan 775 bin öğ-

retmenin, 160 bininin son 10 yılda istihdam edildiğini söylemiştir. Bu iki açıklama AKP iktidarının eğitimi ve öğretmenleri ne kadar ciddiye aldığını göstermektedir.

o Son 11 yılda ülke çapında "üniversite" adıyla açılan onlarca (devlet-vakıf) kurumun gerçekte birer yüksek lise olduğu herkesin malûmudur. Üniversitelerde her yıl doldurulamayan kontenjanlar, bu kurumların öğrenciler tarafından gerçek anlamda üniversite olarak görülmemesinden kaynaklanmaktadır. YÖK yönetiminin tamamen siyasi iktidarın kontrolüne geçirilmesinden sonra genel olarak üniversitelerin mali, idari ve akademik özerkliklerinin tamamen ortadan kaldırılması da üniversitelerin birer yüksek liseye dönüşmesine neden olmuştur.

o AKP iktidarının en çok reklâmını yaptığı ve onbinlerce milyar dolarlık bir rant yaratmayı öngören FATİH (Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesi de tam bir fiyaskodur. Bu projede son durum şöyledir: Bakanlık verilerine göre 21 bin 689 okulun internet altyapısının yenilenmesi hedeflenmişken, sadece 154 okulun internet alt yapısı yenilenebildi. 21 bin 689 okulda akıllı tahta uygulamasına geçilmesi öngörülürken sadece 3 bin 657 okulda akıllı tahta uygulamasına geçilebildi. 21 bin 689 okulda sunucu ve bilgisayar yenilenmesi hedeflenmişken, 216 okulda yenileme çalışması yapılabildi. 295 bin akıllı sınıf oluşturulması hedeflenmişken, sadece 84 bin 921 akıllı sınıf oluşturulabildi.

o 4+4+4 uygulaması ile bir yıl sonunda ortaya çıkan durum şöyle özetlenebilir: Okulöncesi eğitim alması gereken yüzbinlerce öğrenci, bu uygulama yüzünden birinci sınıfa alınmış ve bu öğrencilerin büyük bir bölümü sorun yaşadıkları için önümüzdeki öğretim döneminde 60 aylık öğrencilerin birinci sınıfa kaydedilmeleri uygulamasından büyük oranda vazgeçilmek zorunda kalınmıştır. 4+4+4 uygulamasının AKP iktidarı açısından kazanım(!) sayılabilecek iki sonucu olmuştur. Bunlardan birincisi: 2011-2012 eğitim öğretim yılında 537 olan İmam Hatip Lisesi sayısı, bir yıl gibi kısa bir süre içinde 708'e çıkmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında Türkiye'de 730 bağımsız imam hatip ortaokulu bulunuyorken, 369 imam hatip ortaokulu İmam hatip liseleri bünyesinde açılmıştır. MEB verilerine göre Türkiye'de toplam imam hatip ortaokulu sayısı 1.099'dur. Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün verilerine göre, 2011-12 eğitim yılı sonunda 537 faal imam hatip lisesinde 9.616 derslikte 268.245 öğrenci öğrenim görmektedir ve 15.049 öğretmen görev yapmıştır. 2012-13 eğitim yılında ise okul sayısı 708'e, derslik sayısı ise 13 bine, öğrenci sayısı 380 bine, öğretmen sayısı

ise 23 bine çıkmıştır. Bu okulların tamamında tam gün eğitim yapılmaktadır. İkinci kazanımı ise tüm ilk ve orta okullarda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu zorunlu Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi yanında en az haftada 2 ders saati daha dinî eğitim almaktadır. Bunun sonucunda yönetici olarak görevlendirilenlerin yanı sıra 51 bin Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmeni daha istihdam edilmektedir.

o Okullardaki özgürlük ortamını genişleteceği ile ri sürülerek geçen yıl ortaya atılan ve 2013-2014 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulacağı açıklanan kılık kıyafet yönetmeliği, uygulamaya konulmadan "serbest kıyafet" bölümü değiştirilerek fiilen forma uygulamasına geri dönmüş, bu operasyonla kız öğrencilerin hem kıyafetlerine dinî esaslara uygun yeni düzenlemeler getirilmiş hem de kız öğrencilerin Kur'an derslerine başı kapalı katılmalarını sağlanmıştır. Böylece AKP'nin öğrencilerin kılık kıyafet özgürlüğünden ne anladığı ortaya çıkmıştır. Bu arada öğretmenlerin kılık kıyafet yönetmeliğinde bir değişiklik yapmak nedense unutulmuştur.

o AKP iktidarının en çok dile getirdiği değişikliklerden birisi de liseye ve üniversiteye geçişte sınav uygulamasından vazgeçilmesidir. Bu konuda yıllardan beri denenmekte olan değişik yöntemler, öğrenciler ve veliler açısından külfet ve karmaşanın daha çok artmasından başka işe yaramamıştır. Liseye geçişte önce 1, sonra 3, şimdi de 6X6=36 sınav yapma denemeleri tam bir komediye dönüşmüştür. Üniversiteye geçişteki durum da bundan farksızdır. AKP konuyu altan alta çatışma içerisinde bulunduğu bir cemaate gözdağı vermek amacıyla kullandığı için sınav ve onun sonucu zorunlu olarak ortaya çıkan dershaneler konusunda kısır bir döngü devam etmektedir.

AKP, sağlık, adalet, güvenlik ve eğitim gibi kamusal alanlara tam anlamıyla bir "pazar" gözüyle bakmakta, iktidar gücünü bu alanlardan yandaşlarına rant üretmek için kullanmaktadır. Uygulamış olduğu özelleştirme, taşeronlaştırma ve sendikasılaştırma politikaları sayesinde bu alanlarda kamu hizmeti vermek yerine tam bir yıkım yaratmıştır. Yönetime getirdiği dünya görüşüne bağlı kadrolar sayesinde bir yandan kitlelerin iktidara ve devlete kayıtsız şartsız itaat etmesini sağlamakta diğer yandan kamu kaynaklarını yandaşlarının paylaşmasını sağla-yacak mekanizmaları (kamu ihaleleri, özel sektörden hizmet satın alma, kamu mallarını ucuz fiyatla kiralama vb.) devreye sokarak iktidarının ömrünü uzatmaya çalışmaktadır.

Eğitim alanında bunca yıkıma neden olmasına rağmen nüfusun ciddi bir kesimi tarafından AKP iktidarının bu alanda başarılı hizmetler yapmış gibi görülmesi tam bir yanılsamadır. İktidar, elinde tuttuğu medya ve devlet olanakları sayesinde yoğun bir propaganda yürütmektedir. Hiçbir ahlâki kaygıyı gözetmeden yalan yanlış söylemlerle kitlelerin dezenformasyonunu sağlayarak iktidarının ömrünü uzatmaya bakmaktadır. Muhalefet partilerinin beceriksizlikleri ve sendikal hareketin güçsüzlüğü de iktidarın bu alandaki başarısını artırmaktadır.

Oysa eğitim alanındaki gerçek durum kitlelere sunulandan çok farklıdır. Durum vahimdir, günden güne de kötüye gitmektedir. Eğitim, hem nicelik hem de nitelik olarak ge-rilemekte, bir avuç varlıklı aile çocuğunun dışında büyük çoğunluğun çocukları eğitim hizmetlerinden yeteri kadar yararlanamamaktadır. Eğitim sistemi tam bir karmaşa ve çöküş içerisinde. Eğitim kurumlarında uygulanan programlar bilimsel, demokratik ve lâik bir içerikten yoksundur. Genç bir nüfusa sahip olmamıza rağmen eğitime ayrılan bütçe yetersizdir. Eğitim yatırımları

günden güne gerilemektedir. Eğitim bir kamu hizmeti olmaktan çıkarılmış, kâr elde edilecek bir Pazar olarak görülmektedir. Derslik sayısı ve diğer altyapı hizmetleri yetersizdir. Ciddi sayıda öğretmen açığı vardır. Mevcut öğretmenler çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmamıştır. Öğretmenler başka ülkelerdeki meslektaşlarından daha çok çalışıp çok daha az maaş almaktadırlar. Eğitim yöneticileri, eğitimin sorunlarını çözebilecek yeterlilikte değildir. Öğrenciler bu sistem içerisinde ilgi ve yeteneklerine uygun okulları seçme, istedikleri nitelikte eğitim alma olanaklarından yoksundur.

Bütün bu gerçekler ortada ve durum ne yazık ki gittikçe kötüye gidiyor. Başbakan ne kadar celâllenirse celâllensin, 11 yıl sonunda eğitim tam bir yıkıntı haline gelmiştir. Her gün TV ekranlarında arz-ı en-

dam eyleyip yalan yanlış bir sürü rakamlarla kitleleri oyalama döneminin sonuna yaklaşıyoruz. Anne babalarını bilemeyiz ama gençler artık bu palavraları yutmuyor. Her gün yaşadıklarıyla Başbakan'ın söyledikleri arasındaki farkı fark ediyor, birilerinin onu aldatmaya çalıştığını duyumsuyor. Fırsat bulduğunda biriktirdiği kini ve öfkeyi nasıl dile getirdiğine "gezi"de hep birlikte tanık olduk. Bu gidişle çok daha tanık olacağız. Çünkü ne yaşamın gerçekleri değişiyor ne de onlara kandırmak için söylenen yalanlar!

Henri Alleg öldü

Yalçın Yusufoglu

20. Yüzyılın politik çalkantılarında, sosyal mücadelelerinde yetişmiş, tüm yaşamı boyunca zerre kadar ödün vermemiş, zikzak yapmamış seçkin aydınlardan Henri Alleg, geçtiğimiz Temmuz ayında 94 yaşında öldü.

Türkiye aydınları, solun büyük bir sıçrama yaptığı 1960'lı yıllardan itibaren onu özellikle "Sorgu" kitabıyla tanır. Yazımızda değineceğimiz gibi, bu kitapçık yarım yüzyılı aşkın zamandır tüm dünyada işkenceye karşı baş yapıt haline gelmiştir. O kadar ki, yakın yıllarda ABD Senatosu'nda işkence tartışılırken, kitapta anlatılanlar söz konusu edilmiştir.

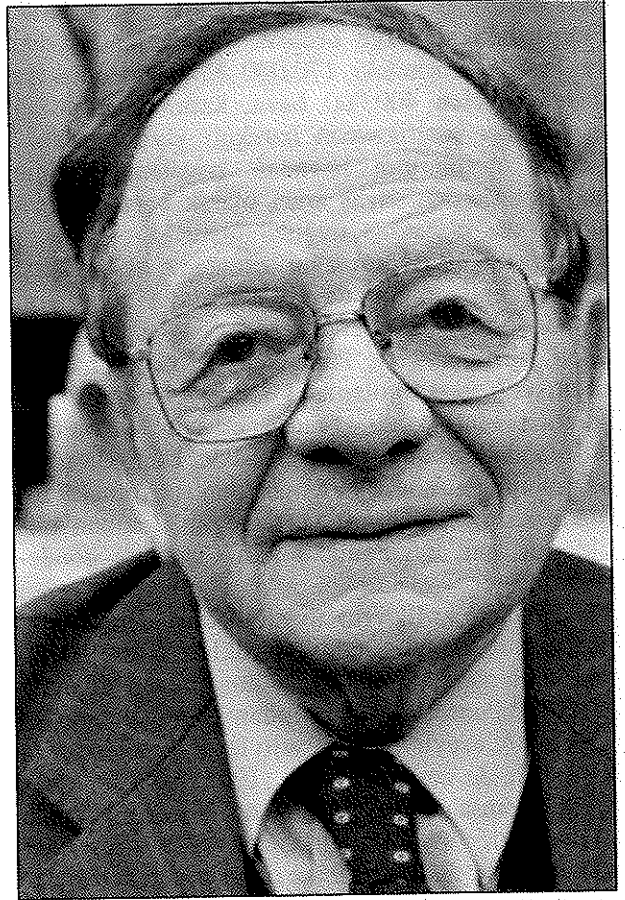
Asıl adı Harry Salem'di. Polonya kökenli göçmen bir Yahudi ailesinin çocuğu olarak 1921'de Londra'da doğdu. Kısa süre sonra aile Paris'e göçtü. Harry 1939'da Fransa sömürge Cezayir'e yerleşti, aynı yıl Cezayir Komünist Partisi'ne (PAC) yazıldı. Yaşamının o tarihten sonrasını Cezayirli Fransızlardan Henri Alleg olarak tanıyoruz.

Cezayir Komünist Partisi 1920'de Fransız Komünist Partisi'nin (PCF) Cezayir seksiyonu olarak kurulmuş, 1936'da Fransız Komünist Partisi'nden ayrılarak bağımsız parti olmuştu.

Parti 1956'da Fransız sömürge devleti tarafından yasaklandı. Üyelerinin çoğu Kurtuluş Hareketine katıldılar. Cezayir'in bağımsızlığından sonra, eski PAC mensupları PAGS (Parti de l'Avant-Garde Socialiste=Öncü Sosyalist Parti) isimli illegal bir parti kurdular. Parti varlığını devam ettirdi ve 1988 ayaklanmasında belirleyici rol oynayarak 1989'da yasallaştı, 1993'te "Etthadi" grubu diğer başka sol güçlerle birleşerek "Cezayir Demokrasi ve Sosyalizm Partisi"ni kurdular. Bu parti İslamcı FIS'in başlattığı iç savaşta etkili oldu, özellikle kadın haklarını savunmakta Cezayir kadın hareketine ivme kazandırdı.

1999'da "Demokratik ve Sosyal Hareket" adıyla yeniden örgütlendi, ama bölünmeler nedeniyle artık küçük bir parti haline dönüştü, bugün oyları % 1 civarında kalan ve Meclis'te bir milletvekiliyle temsil edilen bir kuruluştur.

Henri Alleg Cezayir'de siyasi mücadeleye girdikten az zaman sonra Fransa Naziler tarafından işgal edilince, işbirlikçi Vichy Hükümetinin faşist yönetiminin ve onun polislerinin hizmet ettikleri Naziler Cezayir'deki komünist-

lerin baş hedefleri arasına girmişti.

Henri Alleg anti-faşist mücadelede tanıdığı Cezayir Kadınlar Birliği ve Komünist Partisi üyesi Gilberte Serfaty ile evlendi. Çiftin André ve Jean ismini verdikleri iki oğulları oldu. Gilberte lisede İngilizce öğretmeniydi.

Partide ve Cezayir Demokratik Gençler Birliği'nde aktif bir eylemci olan Henri Alleg 1950'de "Alger Républicain" (Cumhuriyetçi Cezayir) isimli sol bir günlük gazetede köşe yazarı yazmaya başladı, sonra Yayın Yönetmenliğini üstlendi.

Fransızca gazete, sömürgeciliği reddediyor, Cezayir'in bağımsızlığını savunuyor, aynı zamanda Fransa'nın Vietnam'da yürüttüğü sömürge savaşına karşı çıkıyor, Fransız ordusunun ve sömürge yönetiminin Vietnam'dan çekilmesini talep ediyordu. Henry de, Gilberte de bu doğrultudaki siyasi mücadelelerin aktif eylemcileriydiler.

1955'te önce gazete kapatıldı, ertesi yıl Cezayir Komünist Partisi.

Bu tarihten sonra Alleg gizli politik çalışmaya geçti. Yazılarını ise Fransız Komünist Partisi'nin yayın organı l'Humanité'de yayınlamaya başladı.

1956'da Fransa Cezayir'deki kurtuluş hareketini bastırmak üzere 400.000 asker gönderdi. Fransa'daki sömürge ordusu, yabancılar lejyonu ve Fransa emrindeki 170.000 Müslüman askere ilaveten gelen 400.000 hava, kara, deniz askeri tam bir pasifikasyon hareketi yürütüyorlardı. Gerilla gruplarının havadan kovalanması için helikopterlerden savaş aracı olarak yararlanılması ilk kez o zaman uygulanmıştır.

Fransız ordusunun aynı zamanda halka karşı napalm kullandığını da kaydetmemiz gerekiyor.

Gönderilen askerler arasında paraşütçüler denilen birlikler (10. Paraşütçü Tümeni) baskın, operasyon ve sorgulamalar için özel eğitilmiş kişilerden oluşuyordu. Fransa esasen Vietnam'da bu alanda uzmanlaşmıştı. 1954'de Dien Bien Fu hezimetinden sonra Vietnam'dan çekilmek zorunda kalınca, eğitilmiş ve deneyimli uzman birliklerini aynı uygulamalar için Cezayir'e gönderiyordu.

Paraşütçü birliklerin uyguladıkları dehşet, ünlü Casbah Mahallesi'nde estirdikleri terör, gözaltına alınanlara yaptıkları zulüm İtalyan sinemacı Gillo Pontecorvo tarafından "La battaglia di Algeri" (Cezayir Savaşı) adıyla belgesel nitelikli bir filmde canlandırılmış (1966) ve film uzun yıllar Fransa'da yasaklanmıştı. Yasak o kadar kesindi ki, örneğin Türkiye'de film gösterileri için Fransız Kültür Merkezi'nin sinema salonunu kiralamış olan Ankara Sinematek'in bu filmi göstermesine Fransızlar izin vermemişlerdi.

Bir noktayı daha söylemeden geçemeyeceğim: Türkiye'nin Adnan Menderes Hükümeti de Fransa gibi düşünmekteydi. Cezayir'in istiklâline (bağımsızlığına) karşıydılar. Bu konuda Birleşmiş Milletler'de yapılan oylamada bağımsızlık aleyhine oy kullanmışlardı.

Hepsi hem "Ya İstiklal, Ya Ölüm" sözüne taparlar, hem de bir ulusun bağımsızlığı, şayet kendilerinin bağlı oldukları devletlerin çıkarına uymuyorsa, o ulusun istiklâlini reddederler. Sadece Cezayir değil ki, 1950'lerin Demokrat Parti Türkiye'si'nin en yakın dostları Britanya sömürgesi Irak'ın Kral Faysal ve Başbakan Nuri Said Paşa yönetimiyle, ABD'ci Şah Reza Pahlavi iktidarıydı. Menderes-Bayar yönetimi onlarla birlikte Bağdat Paketi'ni kurmuştu.

İşkence

Fransız ordusunun yürüttüğü şiddet altında

Henry Alleg Haziran 1957'de gözaltına alındı, El Biar adlı işkence merkezine götürüldü. Bir ay boyunca işkence gördü.

Alleg'e hem fiziki hem de zihinsel çok işkence yapıldı. Boğazdan aşağı hortumla su vererek boğulma etkisi yaratmak bunların başında geliyordu.

İngilizce'de "waterboarding", Türkçede "su işkencesi" denilen işkenceyi 2000'li yıllarda ABD'li işkencecilerin Guantanamo esir kampında ve Irak'ta Abu Garib Hapishanesinde uyguladıkları kanıtlanınca, CIA şefleri Al Kaida'dan gözaltına alınan zanlılara "waterboarding" yapıldığını doğruladılar. Bu itiraf üzerine George Walker Bush ve yetkilileri bu metodun "tam da işkence" sayılmayacağını söylediler.

Arizona Senatörü Cumhuriyetçi John McCain, II. Dünya Savaşı'nda Pasifik Muharebelerinde Japon askerlerinin ABD'li savaş esirlerine bu işkenceyi uyguladıkları gerekçesiyle ABD ordusunun Japon askerlerini astığını söyledi.

Yani aynı ABD idam cezası öngördüğü bir suç 60 yıl sonra işleyen terörist devlettir. Barack Obama 2009'da her türlü işkenceyi yasakladığı halde, Savunma Bakanlığı kısaca SERE adı verilen Özel Harp metodları için personel eğitimlerinde bu yöntemin öğretilip öğretilmediği konusundaki soruları yanıtlamayı reddetmiştir. [SERE (Survival, Evasion, Resistance and Escape = Hayatta Kalma, Kurtulma, Direnme ve Kaçma) sözcüklerinin baş harfleridir.]

Su işkencesinin psikolojik etkilerinin yanı sıra, uygulama bedene şiddetli acı verir, akciğerlerde tahribata yola açar, beyne yeterli oksijen gitmeyince beyin hücreleri de hasar görür.

Alleg'in maruz kaldığı işkenceler arasında tabii elektrik akımı da vardı. Başına ve yüzüne sopayla vurup sersemleterek ağzından laf almaya çalışmak bir başka yöntemdi. Koltuk altlarından tavana asarak saatlerce öylece bekletmek da işkenceler arasındaydı. [Bunun bir başka türü olan "Filistin Askısı" Türkiye'de özellikle 12 Mart ve 12 Eylül cuntaları döneminde yaygınca kullanılmıştır.]

Henry Alleg'e ilaç da verdiler, uyku etkisi yaratan, iradeyi kıran sodyum pentotal iğnesi yaptılar. İşkenceciler buna "hakikat iğnesi" diyorlardı.

O kadar işkencenin nedeni onun siyasi faaliyeti değildi. Gizlilik yaşamında kimlerin evinde kaldığını, ona yardım edenlerin isimlerini öğrenmek istiyorlardı. Zaten bizde de, başka ülkelerde de işkencecilerin sorgularının başlıca amacı isim istemek ve mümkün olduğu kadar fazla insanı sorguya (işkenceye) almaktır. İşkenceden geçen kişinin yılacağını, boyun eğeceği-

ni ve mücadeleden geri duracağını düşünürler.

Ve Henri Alleg bir ay boyunca direndi, hiç isim vermedi, "Ne yaparsanız yapın, benden tek bir isim alamayacaksınız" dedi.

Kendisiyle -Fransa'da aile dostu olduğu Ayfer Coşkun vasıtasıyla-- ilk tanıştığımda kitabında okuduğum o kadar işkenceye dayanmış insanın hayli ufak tefek birisi olduğunu görerek şaşırımdan kendimi alamamıştım. İşkence esas olarak vücuda fiziki acı vermektir, bu nedenle beden güçlü kuvvetli, yapılı birisinin daha dayanıklı olacağı düşünülür, ama kişinin psikolojisinin, ruhsal direncinin ne kadar önemli olduğunu Alleg'in çelimsiz fiziği pek iyi ortaya koyuyordu.

"Sorgu"

İşkenceler devam ederken Alleg'in ölmesinden çekinen subaylar onu önce Lodi askeri kampına sevk ettiler, oradaki hastanede tedavi ettiler. Hastaneden eşine mektup yazarak hayatta bulunduğunu, ağır işkence gördüğünü, tedavi olursa ve dinlenirse kendini toparlayabileceğini söyledi. Gilberte o bilgileri l'Humanité'de yayınlatınca, Fransız makamları rahatsız oldular, soruşturma açılmasını söylediler, işkenceci subaylar ve paraşütçülerin başındaki General Masu işkenceyi reddettiler.

Alleg önce bir toplama kampına, sonra da Casbah Mahallesiindeki Barberousse (Barbaros) adlı sivil hapishaneye gönderildi. Orada "La Question" (Sorgu) adlı kitapçıyı yazarak başından geçenleri anlattı, Gilberte kitabı Fransa'ya ilettili. Şubat 1958'de Fransa'da Kitap Minuit Yayınları'ndan çıktı. "France Observateur" kitaptan bölümler yayınlamış, dergi de kitap da toplatıldı. Ama bir başka yayıncı kitabı İsviçre'de bastı. Sartre "L'Express" dergisine konuyla ilgili "Zafer" başlıklı makale yazdı, o dergi de toplatıldı, ama yazı çoğaltılarak elden ele dolaştı, ayrıca kitabın İngilizce çevirisine Sartre'in önsözü olarak kalcılaştı.

Mart sonunda kitap toplatıldığında, o güne kadar 60.000 adedi satılmıştı. Kitabın Lozan'daki basımı da Sartre'in önsözüyle yapıldı.

La Question'un yeni yeni baskıları gizlilikle satılıyor ve 1958 sonuna gelindiğinde basılan nüshaları 160.000'i geçiyordu. Sonunda Fransız hükümeti açıklama yapmak zorunda kaldı, "sancının kolunda doktorların bazı kızarıklıklar bulmalarına rağmen, işkence yapılmadığını" ileri sürdü. Daha da önemlisi, Alleg "devletin dış güvenliğini ihlâl etmek" suçundan 1960'da 10 yıl hapse mahkûm edildi. Kendisinin siyasi mahkûm olduğunu söyleyerek, talep ettiği Fransa'da Rennes Cezaevine nakledildi. Ertesi yıl

hastaneye kaldırıldığı sırada kaçarak Çekoslovakya'ya yerleşti.

Emile Zola

Fransa tekilinde konuşursak: 1894'te, yani III. Cumhuriyet'te Fransız Subayı Alfred Dreyfus Yahudi olduğu için casusluktan yargılanıp hapsedildiğinde, Emile Zola "l'accuse" (İtham Ediyorum) başlıklı protesto mektubunu bir gazetesinin ön sayfasında yayımlayarak Fransa Devletini protesto etmişse, "Sorgu" da IV. Cumhuriyet'te Fransız sömürgeciliğini teşhir ve itham ediyordu.

1962'de Fransa ile Cezayir Kurtuluş Cephesi arasında yapılan Evian Antlaşmasıyla bağımsız Cezayir Cumhuriyeti kurulunca Henri ve Gilberte Cezayir'e döndüler. "Alger Republicain" gazetesini yeniden yayınlamaya başladılar.

İlk Devlet Başkanı Ahmed Ben Bella 1965'de yakın arkadaşı Boumedyen tarafından devrilip, Lozan'a sürgüne gönderilince, darbeye karşı çıkan Alleg Cezayir'de "istenmeyen şahıs" ilan edildi ve Cezayir'i terk edip Fransa'ya yerleşti. 1980'e kadar l'Humanité'de yönetici olarak çalıştı, kitaplar yazdı, konferanslar verdi, Dünya Barış Konseyi'nde sorumluluklar aldı. Filistin için kurulan ikinci Russel Mahkemesine katıldı. Dünyanın pek çok yöresindeki insan hakları çabalarına destek verdi.

"Sorgu" ise o günden bu güne dek işkence karşıtı en önemli kitap olmaya devam etti. Bir örnek vereyim: Fransa'da 2010'daki bir kültür şenliğinde bir bankonun önünde uzun kuyruklar görmüştüm: 89 yaşındaki Henri Alleg "La Question" kitabını imzalıyordu. Sırada bekleyenler yaş olarak onun torunlarından da küçüktü.

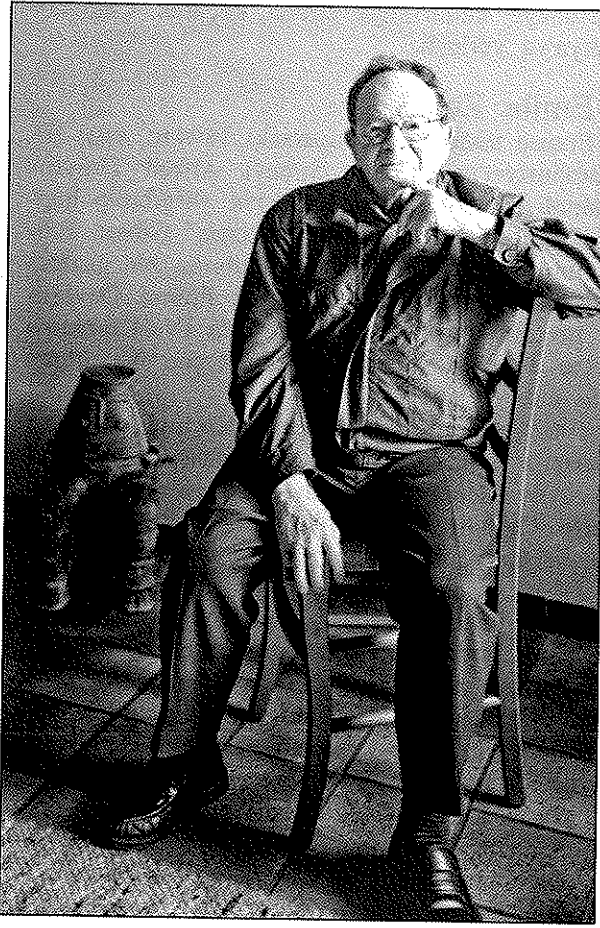
"Sorgu"yu ülkemiz aydınları 1960'lı yıllardan başlayarak iyi bilirler. Ragıp Zarakolu'nun belirttiğine göre ilk basımı 1959'da "Açık Oturum Yayınları" tarafından yapılmış. Defalarca basılan kitabın saptayabildiğim son iki basımı Belge ve Evrensel Yayınlarına ait.

Alman toplama kamplarında Nazilerin, Vietnam'da önce Fransız Yabancılar Lejyonunun, sonra da ABD'li Yeşil Berelilerin, Portekiz'de Salazar faşizmi altında PIDE adlı gizli servis elemanlarının, 1967'de darbe yapan Yunan cuntası polislerinin, subaylarının işkencelerini anlatan kitaplar 1960'lı yıllarda yayınlanmıştı. "Sorgu" onların hepsinden kısa olduğu halde, hepsinden daha büyük ilgi toplamıştı.

Ve Türkiye solunun yeni kuşakları Alleg'in anlattığı işkence yöntemleriyle, çok geçmeden, 12 Mart askeri darbesi yıllarında tanışacaktı.

Henri Alleg'in Türkiye'li Türk, Kürt ve Ermeni çok dostu vardı. Fransa'da Ermeni diyas-

porasının soykırımla ilgili düzenlediği bir açık oturumu yönettiğini, Türkiye'deki dostlarından Ragıp Zarakolu'nun Belge Yayınevi'nin davetlisi olarak 2005'de Tuyap kitap fuarına konuk geldiğini de ekleyeyim.

İlkelerine ve inançlarına daima bağlı kaldı

Eşi Gilberte 2011'de öldü. Henri iki yıl daha yaşadı. Her ikisi de hayatlarının sonuna kadar bağlı oldukları ideallerden hiç ödün vermediler.

Mikhail Gorbacov çizgisinin dünya solunda fırtınalar estirdiği, komünist partilerinin çalkantılar geçirdiği ve güç kaybettiği yıllarda Henri Alleg'in yalpalamadığını, dimdik durduğunu biliyorum. Kendisiyle tanıştığımda en güncel konu olan Gorbacov kuramcılarının "Yeni Düşünce"si hakkındaki kanaatimi söylemiş, görüşünü sormuştum. Bana göre "Yeni Düşünce" Gorbacov'un pragmatik politikalarına uydurulmuş bir kılıftı ve SSCB'nin ekonomik sorunlarını "sosyal demokratlaşma yoluyla çözme" niyetini gerekçelendirme gayretiydi.

Henri Alleg de aynı kanıdaydı, ama onun uyarıcı yanıtı SSCB'nin kendine çizdiği yolu

pek çok komünist partisinin hemencecik benimsemesiydi. En fazla itiraz ettiği niçin pek çok komünistin Sovyetler Birliği'ne bakıp kaydıydı.

Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande Henri Alleg'in ölümü üzerine yayınladığı mesajda onun yaşamını ve mücadelesini övdü, "özellikle 'Sorgu' kitabı ülkemizin Cezayir'deki işkence realitesiyle yüzleşmesine hizmet etmiştir ... Tüm yaşamı boyunca hakikatin mutlaka ifade edilmesi gerektiğini savundu, kararlı bir sömürgecilik karşıtıydı. Önce Cumhuriyetçi Cezayir Gazetesinde, sonra 1980'e kadar l'Humanité'de yöneticilik yapmış büyük bir gazeteciydi" diye sözlerini sürdüren Cumhurbaşkanı başsağlığı ve saygı mesajında "Henri Alleg'in ilkelere ve inandıklarına daima sadık kaldığını" da vurguladı.

Yazarın ölümü üzerine bir çok kuruluş ve kişi mesaj yayınlamış, yazı yazmıştı, burada Fransa Cumhurbaşkanı'ndan söz etmemin nedeni kendisinin devlet başkanı sıfatıyla bu sözleri söylemesidir.

Hollande'ın Sosyalist Parti mensubu olduğu için bu sözleri söylediği sanılmasın. Çünkü Fransa'da IV. Cumhuriyette Başkanlık sistemi yoktu, başbakanlar birinci kişiydi. 1950 ila 1958 arasındaki başbakanların hemen hemen hepsi sosyalistti, üstelik de partilerinin adı Radikal Sosyalist'ti. Hatta bazıları "İşçi Enternasyonal Fransız Seksiyonu"na mensuptular. Henri Queuille, René Pleven, Edgar Faure, René Mayer, Pierre Mendes France, Guy Mollet, Maurice Bourgès-Maunour, Félix Gaillard 1958 Haziran'ında General de Gaulle gelip otoriter bir Başkanlık sistemini getirinceye kadar ülkeyi yönetmiş sol kanat politikacılarıydılar.

10. Paraşütçü Tümeni'ni gönderirken de onlar işbaşındaydılar, Henri Alleg götürülüp işkenceye yatırıldığında da. Hepsi sömürgeciydiler, hepsi milliyetçiydiler. II. Enternasyonal partileri nasıl ki, Avrupa ülkelerini I. Dünya Savaşı'na sokmuşlarsa ya da savaş politikalarını canla başla desteklemişlerse, aynı Enternasyonal'in üyesi olan farklı ülkelerin işçilerini savaşa gönderip birbirlerine kırdırmışlarsa, Savaşa karşı çıkan Fransız Sosyalisti Jean Jaures nasıl öldürülmüşse, onların devamı olan Faure'lar, Mendes France'lar, Guy Mollet'ler de seleflerinden farklı değildiler.

Père Lachaise'den yükselen Enternasyonal

Henri Alleg'in cenaze töreni Paris'in Père Lachaise Mezarlığının krematoryumunda yapıldı. Törene kalabalık bir kitle oluşturarak katılan

lar Alleg'e son saygılarını yerine getirdiler. Bu arada pek çok mesaj gönderildi. Onlar arasında Cezayir Devlet Başkanı da vardı, değişik ülkelerin Komünist Partileri de.

Ama ben burada ABD'de Pensilvanya'da tutuklu bulunan Afrikalı-Amerikalı gazeteci Mumia Abu-Cemal'in adını anmak istiyorum.

1954 doğumlu Abu-Cemal gençliğinde Kara Panterler Partisi mensubuydu. Siyahların hakları konusunda mücadele eden bir eylemciydi.

1982 yılında bir polis memurunu öldürdüğü iddiasıyla yargılandı. Davada aleyhinde de tanıklar vardı, lehinde de.

Demokrat çevreler adil bir yargılama yapılmadığını, siyasi geçmişinden dolayı Cemal'e önyargılı davranıldığını, jürinin baskı altına alındığını söylediler.

Mumia'ya birkaç celsede idam cezası verildi, ama bütün dünyada "Abu-Cemal'e Özgürlük" kampanyaları açıldı, "Mumia Komiteleri" kuruldu. Yüksek Mahkeme cezaı 2012'de ömür boyu hapis cezasına çevirdi.

Abu Cemal tutuklu bulunduğu 20 yıl zarfında 6 kitap yazdı sayısız makale yayınladı.

Kitaplarından "Live from Death Row" (Ölüm Sırasını Beklerken Yaşamak) isimli olanı dünya çapında ilgi gördü. "Abu Cemal'e Özgürlük"

kampanyası hapishane koşullarının iyileştirilmesi ve Mumia'nın serbest bırakılması için devam ediyor.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden insan hakları grupları, gazeteciler, yazarlar Pensilvanya'ya gelip mahkûmu ziyaret ediyorlar, onunla söyleşiler yapıyorlar.

Henri Alleg de Abu Cemal kampanyasına katılan aydınlardan birisiydi. Cenaze töreninin gününü ve yerini öğrenen Mumia Henri Alleg için mesaj göndermişti.

Yazdıkları ilgiyle izlendi. Yaşları 60'ın üzerinde olan iki oğlu (Sorbon'da profesör André Salem ve felsefeci Jean Salem) konuşma yapanlar arasındaydılar.

Törendeki en heyecan verici olay şuydu: Cenaze sessizliğinde birden bire bir kadın sesi yükseldi. Cezayirli genç bir kadın ana dilinden Enternasyonal'i söylüyordu. Kitle sese eşlik etti: İnsanlar Fransızca ve Arapça olarak Enternasyonal'i okudular, Alleg'i ona yaraşır bir şekilde selâmladılar..

Sonunda Henri Alleg'in külleri Père Lachaise'deki Komünçülerin duvarına yakın bir yerde yerine yerleştirildi.

Diğer kitapları:

Prisonniers de guerre (Savaş Esirleri) (1961)

Victorieuse Cuba : de la guérilla au socialisme (Muzaffer Küba: Gerilla'dan Sosyalizme) (1963)

Red Star and Green Crescent (Kızıl Yıldız ve Yeşil Hilâl) (1985)

Grande aventure d'Alger républicain (Cumhuriyetçi Cezayir'in Büyük Serüveni) (1987)

U.R.S.S. et les juifs (SSCB ve Yahudiler) (1989)

Requiem pour l'Oncle Sam (Sam Amca'ya Ağıt) (1991) [Türkçesi: Sam Amcaya Fatiha, Belge, 1992]

Le Siècle du Dragon, un reportage et quelques réflexions sur la Chine d'aujourd'hui et (peut-être) de demain (Ejderin Yüzyılı-Bugünkü ve belki yarınki Çin üzerine bir röportaj ve birkaç düşünce) (1994)[Türkçesi: Belge, 2003]

Mémoire algérienne: souvenirs de luttes et d'espérances (Cezayir Hatırası: mücadele ve umut anıları) (2005)

Retour sur La question : entretiens avec Gilles Martin (Yeniden Sorgu Üzerine: Gilles Martin'le söyleşi) (2005)

Ernest Pignon-- Ernest, face aux murs (Ernest Duvarlara Karşı) (2010) Le Grand Bond en arrière (Büyük Geri Sıçrama Yıkıntı ve Ümit Rusyasında Röportaj) (2012) [Türkçesi Evrensel, 2013]

Mozart Mucizesi

Mustafa Büyüklimanlı

Eğer bir mucize değilse, eminim Mozart'tan bir eser değildir

Arthur Rubinstein

1770 yılında, Mukaddes Hafta (Paskalya Yortusu) boyunca Papa XIV. Clement Vatikan'da Sistin Şapeli'nde kardinalleriyle birlikte ayin yapıyordu. Şapel çeşitli ülkelerin elçileriyle ve onların koruması altında olan misafirlerle doluydu. Şapelin içine giremeyen kalabalık San Pietro Katedrali içine yığılmış ve uzaktan gelen bir mezamiri dinliyorlardı. Koro Gregorio Allegri'nin tanrısal olduğuna inanılan kutsal "Miserere" eserini söylemekteydi. <http://www.youtube.com/watch?v=fcWo1hKHu40>

Aşağıdaki metni Türkçe'ye aktarırken eksiklik olmasın diye, önce Latincesini sonra Türkçesini verelim:

Miserere mei, Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum, d_l_ iniquitatem meam.

Amplius lav_ me ab iniquitate mea: et peccato meo mund_ me.

Quoniam iniquitatem meam ego cogn_sc_: et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli pecc_v_, et malum coram te f_c_: ut justificeris in sermonibus tuis, et vinc_s cum judicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

Asperges me, Domine, hyssopo, et mund_bor: lav_bis me, et super nivem d_alb_bor.

Auditui meo dabis gaudium et laetitiam: et exsultabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me, Deus: et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne projicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi laetitiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: et impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meae: et exsultabit lingua mea justitiam tuam.

Domine, labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique: holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum, et humiliatum, Deus, non despicies.

Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion: ut aedificentur muri Jerusalem.

Tunc acceptabis sacrificium justitiae, oblationes, et holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

Latince'den Türkçe'ye çevirirsek:

Ey Rabbim, mağfiret et bana, sevgin uğru-na;

sil isyanlarımı, sınırsız merhametin uğruna.

Tümüyle arındır yıka beni suçumdan, arıt beni günahımdan.

Çünkü biliyorum isyanlarımı, günahım sü-rekli karşımda.

Sana karşı, yalnız sana karşı günah işledim, senin gözünde kötü olanı yaptım. öyle ki, konuşurken haklı, yargılarken adil olasın.

Nitekim suç içinde doğdum ben, günah içinde annem bana hamile kaldı.

Madem sen gönülde sadakat istiyorsun, bilgelik öğret bana yüreğimin derinliklerinde.

Beni zufa otu arıt, paklanayım, yıka beni, kardan beyaz olayım.

Neşe, sevinç sesini duyur bana, bayram et-sin ezdiğin kemikler.

Bakma günahlarımı, sil bütün suçlarımı.

Ey Rabbim, temiz bir yürek yarat, yeniden kararlı bir ruh var et içimde.

Beni huzurundan atma, Ruh-ül Kudüs'ünü benden alma.

Geri ver bana sağladığın kurtuluş sevincini, bana destek ol, istekli bir ruh ver.

Sana isyan edenlere senin yollarını öğrete-yim, günahkârlar geri dönsün sana.

Kurtar beni kan dökme suçundan, ey Tanrı, beni kurtaran Tanrı, dilim senin kurtarışını ilahilerle övsün.

Ya Rab, aç dudaklarımı, ağzım senin övgülerini duyursun.

Çünkü sen kurbandan hoşlanmazsın, yoksa su-nardım sana, yakmalık sunudan* hoşnut kalmazsın.

Senin kabul ettiğin kurban alçakgönüllü bir ruhtur, alçakgönüllü ve pişman bir yüreği hor görmezsin, ey Tanrı.

Lütfet, Siyon'a iyilik yap, Yeruşalim'in surlarını onar.

O zaman doğru sunulan kurbanlar, yakmalık sunular, tümüyle yakmalık sunular seni hoşnut kılar; o zaman sunağında boğalar sunulur.

14 yaşlarında ince boylu, yüksek alınlı ve mavi gözleri pırıl pırıl parlayan, zeki bakışlar saçan bir çocuk başını kaldırmış, kulaklarını dikmiş bu muhteşem eseri dinliyordu. Eserin son notası nefesini verdiğinde çocuk hareketsizliğinden çıktı ve kendi kendine onay verircesine başını sallayıp hızla kiliseyi terk etti. Hareketsiz çocuk şimdi dilsizdi. Elçilik sarayında kendine ayrılan odaya koşar adımlarla çıktı, kendinden başka kimsenin anlayamayacağı işaretlerle yazı masasının üzerindeki deftere bir şeyler karaladı.

Akşam yemeğinde Avusturya Büyükelçisi'nin sofrasında o günkü dini ayinden ve Allegrini'nin "Miserere" eserinin ayine katılanlar üzerinde bıraktığı etkiden konuşuldu.

Akapella söylenen bu müzik eseri 1638 yılında Papa VII. Urbain döneminde bestelenmiş ve

ilk defa 12 Nisan 1639 da icra edilmişti. O tarihten itibaren Eski Ahit'in Mezamir 50'sinin sözleri bu muhteşem müzikle Kutsal Paskalya haftasında Çarşamba ve Cuma günleri sadece Sistina Şapelinde söylendi ve dinlendi. Eserin partiyonunu Vatikan dışına çıkartmanın cezası aforoz edilmekte. Nice kral ve imparatorlar bu muhteşem eserin kendi ülkelerinde ayinlerde söylenmesi için papadan izin almak için girişimlerde bulunmuş ve efsaneye göre her defasında Vatikan'ın ret ve aforoz tehdidiyle karşılaşmışlardı.

Büyükelçi "böylesine muhteşem eserin dünya tanınmamasının ne kadar yazık olduğunu, eserin hüznün gücünün tek başına ahlâki bir etki yarattığını" söylemişti. Fransa Büyükelçisi bu gözlemi onaylamış ve Avusturya Büyükelçisine Papa'dan aynı argümanı kullanarak eserin bir kopyasını elde edebileceğini ileri sürmüştü.

Tüm bu gerekçelendirmeler geçersiz ve etkisiz kaldı ve o sırada masada bulunan çocuğun dudaklarında bir tebessüm belirdi. Cuma ayini sırasında aynı yere oturmuş, gene aynı "Miserere"yi dinlemiş, arada sırada göğsünde sakladığı defterine usulca bakarak notaları kontrol etmişti. Çocuğun garip davranışlarını bir kardinal fark ederek uzun uzun çocuğu gözlemişti.

Akşam Borges Sarayında bahçelerin ışıklandırıldığı tatlı bir İtalya gecesinde müzik ziyafeti veriliyor ve pencerelerden enstrümantal müzik parçaları yükseliyordu. Çocuk Büyükelçinin isteği üzerine klavsenin başına geçti ve aniden yüksek sesle "Miserere"yi söylemeye başladı. Herkesin hayranlıktan ağzı açık kalmıştı: bazıları bunun bir mucize olduğunu haykırıyordu, diğerleri ise hırsızlık ve kutsal şeylere hakaretten bahsediyorlardı. Eseri böylesine sadık ve doğru söyleyebilmek için mutlaka partiyonu yazmış olmalıydı. O sırada sabah çocuğu gözlemleyen kardinal ayağa kalktı: "Evet, partiyonu o yazdı" diye bağırды.

Çocuk saygılı bir şekilde "Monsenyör, beni yazarken değil okurken gördünüz" dedi.

Kardinal, "Evet, ama yazdığınızı okuyordunuz" cevabını verdi.

Çocuk, "Evet, ezberden yazmıştım" diye üsteliledi.

Herkes bunun imkânsız olduğuna (zira dinledikleri parçada tek bir nota bile eksik değildi) ve söz konusu olanın "Miserere"nin kusursuz bir kopyası olduğuna emindiler.

Çocuk, "Monsenyör haklısınız, fakat bundan daha kolay ne olabilir ki? Bu müzik ruhumu öylesine büyüsti altına aldı ki son ölçüsüne kadar içime işledi, size Tanrı huzurunda yemin ediyorum" diye cevap verince orada bulunan kalabalığın şaşkınlığı daha da artmıştı.

Birkaç kişi homurdanarak, ne olursa olsun bu mukaddes şarkıyı tekrarlamasını yasaklamak ve özellikle yazılmasını engellemek gerekir diye çı-

kıştılar. Sonunda hepsi karar verecek kişinin Papa olduğunu hatırladı.

Ertesi gün dâhi çocuk Vatikan'a çağrıldı. Papa çocuğu görmek istiyordu. Çocuk Avusturya Elçiliğinden iki danışmanın refakatinde Papanın çalışma odasına davet edildi. XIV. Clement ona öpmesi için yüzüğünü uzattı ve yumuşak bir sesle:

-Evladım bu kutsal şarkı gerçekten ilk dinleyişte mi hafızana yerleşti? diye sordu.

Evet, gerçek öyleydi. Papa bunu nasıl yapabildiğini sorduğunda, çocuk kendinden beklenmeyen bir olgunlukla ve büyük bir saflıkla:

-Şüphesiz ki Tanrının izniyle, Efendim, yanıtını verdi.

Papanın artık söyleyecek bir şeyi olamazdı. "Evet, dehaları yaratan tabîî ki, Tanrıdır, Evladım, muhakkak ki sen Tanrının seçkinlerindensin. Eğer Tanrı bu kutsal şarkıyı mucizevi şekilde hafızanıza kaydetmişse, bunun mutlaka bir hikmeti vardır. Şimdi huzur içinde gidebilirsiniz" dedi, çocuğu kutsadı ve ona pek çok değerli hediyeler verdi.

Bu harika çocuk, sayısız şaheserin yaratıcısı, 3 yaşından başlayarak babasından ilk müzik eğitimi alan, 6 yaşında İmparator I. François'nın önünde klavsenden parçalar çalan 'küçük büyücü' lâkaplı --ve henüz çocuk yaşında Arşidüşe Marie Antoinette' in oyun arkadaşı-- gene aynı yaşta Versailles Sarayında XIV. Louis'nin huzurunda herkesi hayretler içinde bırakan, ertesi yıl müzik-sever İngiltere Kralı III. George ile birlikte piyano çalan ve 12 yaşında İmparator II. Joseph onuruna ilk operası "Finta Semplice"yi besteleyen Wolfgang Amadeus Mozart'dan başkası değildi.

"Miserere" etrafındaki bu söylence şüphesiz ki 19. Yüzyılda pek çok eklemelerle herkesin dilinde bir Mozart mucizesi olarak kaldı. Evet, çocuğun hafızası inanılmazdı, ama 10 yıl boyunca müzik eğitimi gören, müzikle yatan, müzikle kalkan bir deha için pek de olağanüstü bir başarı sayılmazdı.

Ayrıca eser konusundaki yasak ve aforoz tehdidi 19. Yüzyıl abartması idi. Zira efsanenin aksine, pek çok Avrupa Kraliyet sarayında eserin müsaadeli 3 kopyası vardı ve Papa VII. Urbain'in bilinen bir aforoz kararı yoktu. Ama bu mitosun eserin gizemine ayrı bir güç kattığı da kesindi.

Örneğin Portekiz İmparatoru I. Leopold, Papa'dan eserin bir kopyasını istemiş, Papa da isteğine olumlu yanıt vermişti. Leopold'un sonradan şikâyetlerinin nedeni kopyanın aslına sadık olmadığı konusundaydı.

Mozart partiyon hırsızlığıyla suçlanmıştı. Zira 14 yaşında bir çocuğun tek bir dinleyişte partiyonun kopyasını çıkarması mümkün değildi. Ama eserin çoksesliliğinin hayli basit olduğu ve birçok tekrarlar içerdiği, mezamirin ardı ardına gelen bir çok ayetten oluştuğu düşünülürse, Mozart'ın işinin

kolaylaştığını da söylemek gerekir. Ayrıca babası Leopold Mozart oğlu Amadeus'un üstün ve dehasal niteliklerini sürekli ön plana çıkarmaya çalışmaktaydı, o çabaların "Miserere" olayına gizemli ve tanrısal bir hava verdiği de açıktı.

Mozart'ın olağanüstü yeteneklerinin bu efsanevi eklemelere ihtiyacı var mıydı?

İyi işitmek sadece müzikal dikte yapmak ya da iyi bir kulak keskinliğine sahip olmak değildir, aynı zamanda içsel olarak ünsüz ve uyumsuz sesleri, polifoni (çokseslilik) içinde seslerin hareketlerini, tınılarını, ritimlerini, tanıyabilmek ve hatta gerçekte beyinde zihinsel olarak hiç bir çalgının yardımı olmadan --ve ortaya çıkabilecek varyasyonları ile birlikte-- bir melodi oluşturmaktadır.

Mozart'ın bu yeteneklere herkesten çok sahip olduğunu söylemeye gerek var mı? Sürekli eylem halinde olan bu beyin, bir çeşit jene-ratör, tüm notaları --en uyumsuz olanları, birbirlerine en uzak olanları da dâhil-- en fazla kromatik olanları, istediği tüm aralıklarda hayal edebilen ve kendi yeni sesler kütüphanesi içinde yepyeni sesler, daha henüz çalınmamış kombinezonlar yapma

cesaretine sahip bir je-neratör. Beethoven, Wagner, Chopin, Debussy, Stravinsky de onun gibi ses yaratıcılarıydılar.

Mozart'ın mucizesi mümkün tüm sesleri imgeleminde canlandırabilmesi, onları organize etmesi ve hafızasında hiç bir enstrümanın yardımı olmadan el değmemiş şekilde muha-faza etmesidir.

Mozart'ın başarısı basit bir müzik yazımı değildir. Dinleyici ölçüleri ikiye ikiye dinler ve defterine kaydeder. Mozart hiç bir not almadı. Olağanüstü başarısı hiç bilmediği bir eseri, on beş dakikalık bir eserin şifrelenmesini yapabilmesindedir. Bu zihin işlemi kısa vadeli çalışma hafızası ve aynı zamanda eseri bütünsel olarak geri sunan uzun vadeli hafızayı da harekete geçirmektedir.

Andreas Schachter Salzburg Başpiskoposunun saray orkestrasının trompetçisiydi, ama birçok yeteneğe sahipti: Aynı zamanda vi-yolonistti, viyolonselistti ve yazardı. Mozart ailesinin yakın dostuydu. Küçük Amadeus'u tanıdığına 32, çocuk ise 6 yaşındaydı. Amadeus bir gün ona kemanını göstererek "Mösyö Schachter, sizin kemanınızı en son çaldığımda yaptığınız akort, benimkinden çeyrek ton aşağıda" der.

"Önce güldüm, ama oğlunun muazzam duyarlılığını ve ses hafızasını bilen Leopold bana kemanı almamı ve bakmamı rica etti. Ve gördüm ki Amadeus haklıydı." Mozart'ın muazzam müzik hafızasının yanı sıra, inanılmaz duyarlı bir çocuk kulağı da vardı, mutlak kulaktı onunki!

Onu tanımış olanların anılarında :

"En karmaşık müzikte en ufak uyumsuzluğu fark ediyor ve hangi enstrümanın hata yaptığını ve hatta hangi notu çalması gerektiğini bile anında söylüyordu. Bir eseri çalarken en küçük bir gürültü onu rahatsız ediyordu. Kısacası, müzik devam ettiği müddetçe, bizzat müziğin kendisiydi, müzik bi-tince, yeniden çocuk oluyordu."

L'Augsburger Intelligent -Zettel 19 Mayıs 1763 sayısında küçük Mozart'ın başarılarını şöyle anlatıyordu:

"Aynı zamanda gördüm ve işittim; ona başka bir oda da çalınan notalar dinlendirili-yordu, bazen klavyenin aşağısında, bazen üstünde ve her türlü enstrüman ile çalınan her notayı anında söylüyordu.

Mozart herkes gibi sadece sesler dünyasını niteliksel acıdan algılamıyor, aynı zamanda niteliksel olarak yükseklik ölçeğinde seslerin tam yerini buna ekliyordu. Böylesine olağan dışı insanları evren özgün duyarlı izlenimlerle renklendirilmiş, çok sesli zihinsel imgeler doğuran bir sesler bolluğu oluşur. Böylece, bir atın taş yol üstünde ayak sesleri bir nevi füğ motifine, kırılan bir bardağın sesi bir sopranonun kristalin notalarına, ağaçların rüzgâr altında çıkardıkları uğultular bir melodinin temasına dönüşür. Örneğin, Mo-

zart bir gün oğlu Franz -Xavier'nin piyanoforte-siyle çaldığı parça ile aynı tonalitede ağladığını fark etmişti.

Tüm enstrümantal icracılarıyla ve şarkıcılarla konuştuğunuzda size repertuarların genişliği ile ünlenmiş, muazzam müzikal hafızası olan artistlerden bahsederler. Bu repertuarlar çocukluk dönemlerinde büyük emekler harcanarak elde edilmiş ve sonradan konservatuarlarda olgunlaşmış ve kariyerleri boyunca zenginleşmiştir. Büyük uluslararası konserciler hafızalarında kendi çalgıları için yazılmış her şeyi tutarlar. Rubinstein, Barenboim gibi piyanistler, Dupre, Litazie ve Marchal gibi organcılar, Menuhin gibi viyolonistler bu ka-tegoride sayabileceğimiz isimlerdir.

Bu isimlerin içinde en şaşırtıcı olanı Glenn Gould'dur. Bir televizyon programında virtüözün Yahudi Menuhin ile yaptığı bir çalışma seansını izlemiştim. Virtüöz partiyonları ile gelmiş, piyanonun bına geçmişti. Gould neyi çalacağını sorduktan sonra müzikal metin olmadan bir sonat çalmaya başladı. Tek bir hata yapmadan, kusursuz bir hafızayla çaldı. Kendi enstrümanının repertuarının ötesinde, Gloud tüm oda müziklerinin piyano kısmını ezbere çalışıyordu.

Bu tip hafızaya herkesi şaşkınlık ve hayranlık içinde bırakan repertuar hafızası veya müzik hafızası denir. Müzik hafızası üç kısımdan oluşur. Müzik öğretmenleri o hafızaların varlığını bilirler. Melodilerin hafızası ve kinestezik hafıza eserde sergilenen tempoları akılda tutmayı sağlar, grafik hafıza ise partiyonun görsel belleğidir. Bu hafızalara ezbere çalışılmak için tınıların, nüansların hafızasını oluşturan ahenk hafızasını da eklemek gerekir.

Repertuarın müzikal hafızasında parmak hareketlerinin hafızası yani kinestezik hafıza bu üç hafızanın en önemlisidir. Descartes zamanında en azından yaylı çalgılar için altı paralel çizgi üzerinde altı tele dokunacak parmakların numaraları belirtilirdi.

Prosedür hafızası dediğimiz gerçekliği en iyi anlatan durumdur. Eylemin öğrenilmesi eylemin veya prosedürün hafızasını yaratır, böylece bu eylem yeniden oluşturulabilir ve kâğıt üzerine dökülebilir. Porte sistemi tabla-turadan tamamen farklıdır, notalar sonör (sesli) ölçekte yüksekliği ve süreyi gösteren iki anlamlı, grafik sembollerdir. Virtüöz eylemin imajını değil, tarzı ne olursa olsun seslerin sembolik temsilini okur. Tabla-turada kendine empoze edileni gerçekleştirir, porteleri okuyarak kendi kişisel çalışının teknik zorunluluğunu yüklenir.

Grafik hafızanın rolü ise tartışmalıdır. Büyük bir organcı kaza sonucu görme yeteneğini kaybettiğinde grafik hafızanın ortadan kalktığını söylemişti.

Müzik ayrıca bir zamanlama sanatıdır. Bu ne-

denle müzik ve hafıza birbirinden ayrılmaz. Okuma gibi müzik geçen zamanın algılanmasını gerektirir. Bir eserin çeşitli niteliklerini algılamak için (tınılar, yükseklik, yoğunluk ve süre) asgari bir müddete ihtiyaç vardır. Kısa vadeli hafıza, akılda tutmak ve bilgileri karşılaştırmak için gereklidir. Bu kısa vadeli hafıza uzun vadeli hafızaya eklenir. Müzikal zamanın algılanması, ritimlerin algılanmasının ilk aşamasıdır. Müzik eserlerinin dinlenilmesi sırasında eserin akışının ve yapısının değerlendirilmesi bilgilerin sürekli biriktirilmesini ve şifrelenmesini gerekli kılar.

Dinlenen müziği tamamen geri sunmak konusunda en ideal örnek "Miserere" olayıdır.

Uzun vadeli hafıza müziğe uygulandığında, bir eserin hangi kompozitöre ait olduğu sorusuna cevap imkânı sağlayabilir. Eğer eseri tanırıyorsak, cevap vermekte gecikmeyiz, fakat o eseri hiç dinlememişsek cevap vermeden önce bir süre dinlememiz gerekir. Herkes hangi ölçünün hangi kompozitöre ait olduğunu bilemez: Telemann mı? Bach mı? Schubert mi? Beethoven mi? Schumann mı? Brahms mı? Danseden niteliği birinci seçimi, mo-dülasyonların incelikleri ikinci, ritmin gücü üçüncü seçimi etkiler.

"Miserere" olayında Mozart hiç bir not almamış, sadece kendi tarafından bilinmeyen bir eserin şifrelenmesi yeteneğine dayanmıştır. Bu zihinsel işlem hem kısa vadeli, hem de uzun vadeli hafızayı harekete geçirmiştir. Mozart on beş dakikalık dinleme sırasında eseri detaylarıyla analiz ederek tüm dikkatiyle mi dinlemiş, yoksa tam tersine, dinlediğini analiz etmeyerek özel bir konsantrasyon olmadan sadece bulunduğu yerin mistik yönüne ve seslerin güzelliğine mi kapılmıştır? Veya Miserere'nin bazı bölümlerini mnemoteknik (bellek eğitici) araçlar kullanarak görsel röperlerle mi birleştirmiştir? Müzik tarihinde benzer bir başarı var mıdır?

Henson 1977 de, Mendelssohn'un "Bir Yaz Gecesi Rüyası" adlı eserini ilk defa çalmasından önce partiyonunu arabada unutur ve eseri tamamen ezberle çalar. Henson ayrıca tanık olduğu bir olayı anlatıyor: George Enesco'nun Maurice Ravel'in sonatını bir kez dinledikten sonra Menuhin'in elinden kemanı alıp tek bir hata yapmadan eseri çaldığını söylüyor.

Yetenekli bir uzmanın hafızasını desteklemek için geniş bilgi temelini oluşturması bir günde olmaz. Pek çok alanda uluslararası düzeyde tanınmak için on seneden fazla derin etüt çalışması, pratik ve hazırlık yapmak gerekir. On sene boyunca oluşturulan bu bilginin temeli çok mutena ve güçlü bir şifrelenmenin temelini oluşturur ve uzman anahtar bilgiyi ortaya çıkarma ve bunu önceden var olan bilgiyle bütünleştirme imkânı sağlar.

Mozart'ın bir başka özelliği konsantrasyon ye-

teneğidir. Partisyonlarını bir sohbet sırasında ya da çocuklarıyla şakalaşırken...veya eşinin doğumu sırasında bile yazabilir.

Ve nasıl ki, J.S. Bach orgun ustası olarak kabul edilirse, Mozart zamanının en büyük piyanistidir. Piyano için konçertolarının tanınmışlığı onun artist olarak yeteneğine de bağlıdır. Yorumculuğu zor eserlerdir. Niemtschek Mozart'ın genelde geceleri piyano tuşlarının başından ayrılamadığını yazar. Daha sonraki yaşlarında bile gecelerinin büyük kısmını piyano başında geçirmiştir.

Nasıl beste yaptığı konusuna cevabı kendisi verir:

"Örneğin yolculukta, arabada veya güzel bir yemek sonrası gezintide ya da gözüme uyku girmeyen gecelerde fikirler bende daha kolay uyanırlar ve bereketli şekilde fıskırırlar. Hoşuma gidenleri aklımda tutarım ve şüphesiz başkalarının söylediğine göre onları içimden fısıldarım. Tüm bunlar aklıma iyice yerleştiğinde gerisi hızlı bir şekilde arka arkaya ortaya çıkar, bir kompozisyon için şu parça ses sese karşı kurallarına, çeşitli çalgıların tınlarına uygun nerede kullanılabilir? O anda ruhumun ısındığını hissederim, en azından rahatsız edilmediğim zamanlarda; fikir büyür, onu geliştiririm, her şey gitgide daha berrak hâle dönüşür ve parça gerçekten kafamda neredeyse tamamen bitmiştir. Uzun olsa dahi, öylesine ki sonrasında eseri tek bir bakışta ruhumda güzel bir tablo, güzel bir yontu gibi görürüm; hayalimde hiçbir şekilde parçaları birbirlerinin ardı sıra düzen içinde işitem, onları aynı anda hep birlikte işitirim. O anlar nefis anlardır! Keşfetmek ve ortaya çıkarmak: Her şey ruhumda güzel bir hülya gibi berraklaşır. Fakat en güzeli böyle her şeyi aynı anda işitmektir"

Mozart'ın söylediklerini Heidegger şöyle yorumluyor:

"İşitmek görmektir." Her şeyi tek bir bakışta görmek ve böylece her şeyi aynı anda işitmek bir ve aynı eylemdir. "İmgeyi kutsayan bir dünyada işitmek güzel bir tablo veya güzel bir heykel gibidir." Müzik burada mekân olur, zaman ise berrak bir düş, hareket halinde bir resim, güzel bir vücut gibi, parça uzun bile olsa tek bir bakışta görülür, parçalar hep bir arada aynı zamanda bir bütün olarak işitilir ve bu anlar harikadır. Tüm ayrıntıları içinde aynı anda onları görerek bir konçerto, bir senfoni veya bir opera dinlemek ilahi bir dene-yimdir."

Heidegger "işte burada gizeme dokunuruz" diyor:

"Mozart işitenler içinde en iyi işiten olmuştur. 'Olmuştur' yani öz olarak hâlâ öyledir. Gerçekte geçmişte olmak, var olmak demektir: Mozart onu dinlemesini bilenler için daimi bir şekilde ve her zaman buradadır.

Mozart'ın mucizesi mümkün tüm sesleri haya-

lin canlandırabilmesi, onları düzenleyebilmesi ve hafızasında hiç bir çalgının yardımı olmadan el değmemiş muhafaza etmesidir.

Babasına yaş günü vesilesiyle yazdığı mektupta:

"Canım babam,

Manzum yazmayı bilmiyorum, şair değilim. Cümleleri, onlara gölge ve ışık etkileri kazandırmak için hünerli bir şekilde dağıtmayı bilmiyorum. Ressam da değilim. İşaretler ve pantomim ile duygu ve düşüncelerimi ifade edemiyorum. Dansçı değilim, ama bunları notalarla yapabilirim. Ben müzisyenim. O halde yarın yaş gününüzde size piyano ile methedeceğim" der.

Babasına yazdığı 24 Nisan 1784 tarihli bir başka mektupta ise:

"Şu anda, muhteşem bir kemancı olan ünlü Strinasacchi bizimle beraber. Gerçekten de onun çalışında güzel bir tad ve duygu var. Şu anda birlikte Perşembe çalacağımız bir sonat yazıyorum" der ve 27 Nisan'da İmparatorun önünde harika 10. Sonatı İtalyanla birlikte icra eder. Mozart sonatının transkripsiyonunu son ana kadar erteler ve sonuçta sadece keman için olan bölümü yazar ve kendisi piyanoda ezbere çalar.

Bir "Tanrı vergisi" veya "ihsan" nedir? Hiç kimse bilmez, fakat herkesin bu konuda bir fikri vardır: ve ilk akla gelen "Tanrının" insan yaşamına doğrudan 'ilahi' bir müdahalesidir. Eğer Mozart'ın bir kemiği bulunsa, Dante'nin bir dolapta unutulmuş küllerinin keşfinden elde edebileceğimiz şairlik geni gibi bir müzik geninin varlığı keşfedilebilir miydi? Genler tek başına dâhiliği izah edebilir mi?

Sistina Şapeli'nde Mozart "Miserere"yi dinlediğinde on dört yaşındaydı. Müziğe dört yaşında başladığına göre on yıllık bir eğitim sürecinden geçmişti. Yani, "emek kutsaldır" diyenler haklıydılar. 'Tanrı vergisi' zekâ ve ihsan tek başına mucizeler yaratmıyor. O 'ihsan'ın sonsuz emek ve amansız çabayla işlenmesi gerekir. Mozart'ın mucizesinin sırrı da buradadır: Disleksik olmasına (öğrenme güçlüğü çekmesine) rağmen, babasının demir disiplinli çalıştırması sayesinde var olan han-dikabı aşmak bir yana, kendine özgün yeteneklerini özel çabayla geliştirerek 'mucize-ler' yaratmıştır. "Tanrı vergisine" insan eli, insan emeği değmiştir.

Gerçek bir Mozart aşığı olan Saul Below onun karakterini inceledikten sonra dehasını izah etmekten vazgeçer:

"Karakterinin gizemi bizi aşar, müziğinin içinde saklanır ve biz onun özüne hiçbir zaman ulaşamayız" der.

"Tanrı vergisi", "insan emeği"nin somutlaşmış hâli yaratıcı üretimdir! Yaratılan eserdir, hayatın zenginliğinin en somut örneği de o eserin bizzat kendisidir.

İnsan olmak yaratmak demektir. Yaratmanın olmadığı bir hayat yaşamaya değmez, zira yaratı olmazsa, insan hayatını oluşturan ilahi kıvılcım eksik kalır. Müzik, yaratının merkezindedir, eylemdir, eylemselliğidir. Yaratma dünyadan bir şey alıp götürmez, yaşam eksilme değil, çoğalma üzerine, üretim üzerine kuruludur. Hatta yaratma hayatın bizzat kendisidir. Yaşamayı yeniden üreterek, yeniden dirilterek ölüme karşı direniştir.

Ernst Junger "İnsan zayıf ruhuyla tıpkı kuşların yuva kurma ihtiyaçları gibi, yaratılışı taklit etme ihtiyacı duyar" der. Yaratmayı kutsamak için kuşların civıltısı, çiçeklerin kokusu, insanın da yüreği vardır. Shakespeare için "Müziği içinde taşımayan, ahenkli seslerin konserinden heyecan duymayan kimse ihanete, kurnazlıklara, vurguna açıktır." Müzik sayesinde gözlerin göremediği uzaklıkları görürüz. Biz bizzat kaderimizce söylenen musikiyiz

Ve uzman görüşü Mozart'ın ustası, dostu bir diğer müzik dehası Haydn'dan gelir:

"TANRI ÖNÜNDE NAMUSLU BİR İNSAN OLARAK TANIKLIK EDERİM Kİ, OĞLUNUZ MOZART TANIYABİLECEĞİM EN BÜYÜK KOMPOZİTÖRDÜR"

Mozart beyniyle, ruhuyla, yüreğiyle yaratı-lışa katılır. "Tanrı" rahatlıkla nasıl yeryüzüne iniyorsa Mozart'ın müziği gökyüzüne öyle çıkar.

Emil Cioran'ın Bach için söylediğini Mozart için de söyleyebiliriz: Eğer her şeyini Mozart'a borçlu olan biri varsa, o da Tanrının bizzat kendisidir. **MUCİZE DEĞİLSE, EMİNİM MOZART'TAN BİR ESER DEĞİLDİ.**

Derginin açıklayıcı notları:

Sistina Şapeli (Latince *Sacellum Sixtinum*): Vatikan'da bulunan ünlü şapelin adıdır. Katolik Kilisesi'nin lideri Papa'nın resmi ikâmetgâhıdır. Vatikan devletinin en ünlü merkezi olan Sistina Şapeli günümüzde Vatikan müzeler topluluğuna dâhildir. Papa seçimlerinin yapıldığı yer olmasıyla tanınır ve yeni papa seçilince bacasından kara duman çıkmasıyla ünlüdür. (Türkçe'ye Fransızca'dan "şapel" olarak geçen kelimenin İtalyancası "capella"dır.)

akepalla: Müzik terminolojisinde "a capella" olarak geçen çok sesli bir müzik türü. Çalgı yoktur, ses sadece insan sesidir. Kelime anlamı olarak İtalyanca "kilise tarzı" demektir ve Rönesans tarzı ile barok konçertosunu birbirinden ayırmak için geliştirilmiştir

mezamir: "mezmur" sözcüğünün çoğuludur. Hristiyan ve Yahudilerin de ibadetlerinde yer alan, Eski ve Yeni Ahit'te yer alan 150 mezmurun tümü; bunları içeren kitap.

tablatura: Bir müzik eserinin belirli bir çalgıyla ve bu çalgı üzerindeki hangi tel ve perdelere basılarak çalınacağını, nota yerine çeşitli rakam, harf ve işaretlerle gösteren sistem.

Victor Jara

Bugün Şili'de ve çeşitli Güney Amerika ülkelerinde Victor Jara adına okullar, tiyatrolar, müzik stüdyoları ve kulüpleri var.

Sadece o kadar da değil: Nikolai Stepanovich Chernykh adlı Sovyet kozmonotu Jara'nın öldürülmesinden bir hafta sonra, 22 Eylül 1973'de yeni bulduğu gezegenciği Victor Jara diye isimlendirerek sanatçının adını uzaya taşımıştır.

Bugün, öldürülmesinin 40. Yıldönümünde kıtasının halkları onu anıyorlar. Yapıtları hâlâ çalınıyor, albümleri satılıyor, ezgileri dinleniyor.

Tabii ki, daha sağlığında bütün dünya devrimcilerini saran, üniversite gençliğinin kült parçası haline gelen Halk Birliği'nin (Unidad Popular'ın) devrimci marşı "Venceremos" (Zafer Bizimdir) hâlâ eylemci kitlelerin dillerinde, seslerinde, çalgılarında yaşıyor.

Victor Jara halk ozanıydı, tiyatro yönetmeni, öğretmendi, siyasi eylemciydi ve Komünistti. [İspanyolca'da "J" ve "G" harfleri boğazdan "H" olarak telaffuz edilir.] Ozan Nueva Canción Chilena (Yeni Şili Şarkısı) --veya sadece "Yeni Şarkı"--adı verilen halk müziğinde yeni bir akımının başlatıcıları arasındaydı.

Yeni Şarkı geleneksel halk müziği motiflerini çağdaş müzikle birleştirip yeni bir tarz müzik yaratıyordu.

Faşist darbenin Şili'ye el koyduğu 11 Eylül 1973 günü beş bin insanla birlikte Santiago'da stadyuma götürüldü. [orada son yazdığı şiirde "Burada beş bin kişiyiz, on bin eliz" diyordu.] Gitarı yanında olduğu için orada devrimci şarkılar söylemeye başladı, askerler gitarını parçaladılar, her iki elinin parmaklarını dipçiklerle ezdiler, ama bu kez o gitarsız olarak marşlarını, şarkılarını söylemeye devam etti.

Onun varlığı, sevgi, barış ve sosyal adalet üzerine söylediği şarkıları stadyumdaki siyasi tutuklulara güç veriyordu, 16 Eylül 1973 günü öldürdüler. Santiago mezarlığı dışında ıssız bir yerde toplu mezara gömeceklerdi, ama cesedini tanıyan bir subay morga taşıttı.

O sırada Başkentte bulunan Pravda muhabiri Vladimir Çernisev, Jara'nın son anlarını şöyle anlatır:

"Victor Jara dudaklarında şarkıyla öldü. Onu yanından hiç ayırmadığı yoldaşı, gitarıyla birlikte stadyuma getirdiler. Ve şarkı söylemeye başladı. Öbür tutuklular, gardiyanların ateş açma tehdidine rağmen melodiye eşlik etmeye başladılar. Sonra bir subayın emri ile askerler Victor'un ellerini kırdılar. Artık gitar çalmıyordu, ama zayıf bir sesle şarkı söylemeyi sürdürdü. Bir dipçikle kafasını parçaladılar ve diğer tutuklulara ibret olsun diye ellerini kesip tribünlerin önüne astılar. "

Eşi Joan Jara uğraştı, -belki de Britanyalı olduğu için- kocasının ölüsünü alabildi. Kamuoyuna duyurmaması kaydıyla gömmesine izin verildi.

Joan Jara yıllar sonra anılarında "Victor'u öldürdüler, ama şarkılarını öldüremediler" diye yazacaktı. Definden sonra iki kızıyla birlikte Şili'den ayrıldı, siyasi mülteci olarak on yıl İsveç'te kaldıktan sonra döndü, "Victor Jara Vakfı"nı kurdu, onun imha edilmiş eserlerini toplamaya, yurt dışına kaçırdığı bestelerini albüm haline getirmeye, bilinmeyenlerin gün yüzüne çıkarılmasına çalıştı. "Tamamlanmamış Şarkı Victor Jara" adlı kitap yazdı. Halen Şili'de yaşıyor.

Rus ruletiyle öldürüldü

2009'da Miguel Vásquez isimli bir yargıç Victor Jara soruşturmasını başlattı. Sanatçının ölümünden sorumlu tutulan dört eski asker saptandı. Bunların hepsi ABD'nin School of America (SOA) adlı terör okulunda eğitim görmüşlerdi. ABD, 1946'da kurduğu bu okulda 64.000 Orta ve Güney Amerikalı subayı istihbarat, sorgulama yöntemleri, işkence ve (suikast, sabotaj vb. gibi) örtülü operasyonlar için eğitmişti. 1959'da Küba'da sosyalist devrim gerçekleşikten sonra okulun önemi ve faaliyeti artmıştı. Şili'de darbeye birinci rolü oynayan DINA (Dirección de Inteligencia Nacional) adlı dehşetengiz gizli servisin bütün elemanları bu okulda eğitim görmüşlerdi.

11 Eylül 1973'te işlevi artan Tejas Verdes (Yeşil Ateş) adlı devlet terör örgütü elemanları da SOA çıkışlıydılar. Darbenin ilk günlerinde kitlesel tutuklama ve işkencelerde DINA ve Tejas Verdes adlı devlet kuruluşları faşist Genel Kurmay Başkanı ve Cunta şefi Augustino Pinochet'ye hizmet verdiler.

2012'de açılan "Victor Jara İçin Adalet Kampanyası" sonucunda Savunma Bakanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığı gizli arşivlerindeki isimleri mahkemeye iletmek zorunda kaldılar. Demek ki, demokrasiye geçildikten sonra onca yıl boyunca ve Yargıç Vásquez'in davayı açmasından sonra da suçlular (kimbilir daha niceleri) Bakanlık ve Genel Kurmay tarafından gizli tutulmuştu. Devletin bu en üst iki askeri makamının karakteri orduların karakterine uygundu.

Sözünü ettiğimiz soruşturmada suçlanan sanıklar Pedro Barrientos, Hugo Sanchez Marimont, Raúl Jofré González, Edwin Dimter Bianchi, Nelson Haase Mazzei ve Luis Bethke Wulf idi. Daha sonra Jorge Smith Gumucio Roberto Souper Onfray da davaya dahil edildi. Barrientos için uluslararası arama talebi çıkarıl-

dı. Ama Barrientos Florida'da yaşamaya devam etti.

Mahkemede tanıkların ve sanıkların ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla Stadyumda siyasi tutuklulara "Ben Prensini" diye caka satan azgın ve sadist bir teğmen vardı. Bazı tanıklar Prensini Nelson Haase adlı teğmen olduğunu söylediler. O inkâr etti.

Faşist darbelerin hasta ruhlu işkenceci şefleri hangi ulustan olurlarsa olsunlar, değişmiyorlar: 1973 Pinochet'sinin Haase'si ile 1980 Kenan Evren'inin Esat Oktay Yıldırım'ının profili ne kadar da benzeşiyor, değil mi? Faşist ordu müdahaleleri incelenirse, kimbilir daha nice nice Haase'ler, Barrientos'lar Esat Oktay Yıldırım'lar vardır.]

Victor Jara'nın öldürülmesi olayının şöyle olduğu anlaşılır:

Sanatçı stadyumun bodrumundaki bir odaya götürülür. Sorgu masasının başında Nelson Haase oturmuştur. Victor teğmenin sorularına yanıt vermeyince, Haase odada bulunan Pedro Barrientos adlı ikinci bir teğmene emir verir, o teğmen de içine tek kurşun koyduğu toplu tabancasını Jara'nın şakağına dayayarak Rus Ruleti oynamaya başlar. Ama bu Rus Ruleti iki kişi arasında değildir, tetikçi katil teğmen tetiği sadece sanatçının beynine çekmektedir. Üçüncü tetikte sanatçı yere yığılır. Haase odadaki erlere yerde yatan cesedi kurşunlamalarını emreder. Onların namlularından 40'ı aşkın kurşun çıkar. Sonra da cesedi alıp götürürler. Olayın on dört tanığı vardır.

Sorgulamanın yapıldığı 2009 yılında Nelson Haase varlıklı bir iş adamıdır. Barrientos ise Florida'da yaşamaktadır. Şili hükümetinin isteği üzerine FBI Barrientos'u sorguya çeker, katil tabii ki suçunu inkâr eder. Mahkemeye gidip gitmeyeceğinin sorulması üzerine "Bugüne değin Şili'ye gidip geliyordum, ama bundan sonra gitmem. Çünkü Adalet karşısına çıkmam. Ben kimseyi öldürmedim" der.

Dava sayesinde darbe günlerinde stadyumdaki insan hakları ihlalleri ve faşizmin cinayetleri teşhir edildi. [2003 yılında, darbenin 30. Yıldönümünde stadyumun adı değiştirilmiş ve Victor Jara Stadyumu olmuştur.]

Ayrıca savcı incelenmek üzere Jara'nın mezarın açtırır. Şair tekrar mezarına götürülürken yüz binlerce kişi ona refakat eder.

Kısa yaşam öyküsü

Victor Lidio Jara Martínez 28 Eylül 1932'de Başkent Santiago yakınlarında Lonquen'de doğdu. Ailesi çok yoksuldu. Babası Manuel okuması yazması olmayan mevsimlik bir tarım iş-

çisiydi. Alkolikti.

Annesi Amanda okur yazardı, daha da önemlisi, müzik yeteneği vardı, gitar çalar halk ezgilerini bilir ve söylerdi. Amanda ve çocukları çalı çırpı toplayıp satarlardı, evdeki bir kaç domuz için de ot toplarlardı.

Evlerinin bir odasını bir köy öğretmenine kiralamışlardı, küçük Victor ilk müzik derslerini ondan aldı.

Amanda hangi güç koşullar altında bulunurlarsa bulunsunlar çocuklarının mutlaka okula gitmelerini istiyordu. Bu nedenle, çocuklarıyla birlikte Santiago'ya taşındılar. Baba Manuel ise iş bulduğu bir köye gitti. Amanda bir lokantada iş buldu. Ne var ki, oturdukları varoş bir kargaşa ortamıydı, yoksullar, gaspçılar, kanun dışı insanlarla doluydu.

Victor ve kardeşi Lalo mahalli bir Katolik okuluna devam ediyorlardı. Victor gitar derslerini o okulda ilerletiyor, bir komşusundan da ek gitar dersleri alıyordu. Çocuklar annelerini pek az görüyorlardı, çünkü kadıncağz gün boyu ve hatta akşamları küçük ücretler karşılığı işten işe koşmaktaydı.

15 yaşındayken annesi öldü-verdi. Amanda'nın ölümü onu çok sarsmıştı.

Tanıdığı bir rahip yakındaki kasabadaki yatılı bir din okuluna gitmesine yardımcı oldu. Victor'un teklifi kabul etmekten başka çaresi yoktu. İki yıl kadar kaldığı okulda müzik bakımından geliştirse de, kilise disiplini ve papazların insan bedeni üzerine uyguladıkları baskı ve kısıtlamalar Victor'u boğuyordu. Katolik din adamlarına göre insanın cinselliği büyük bir günahı. Cinselliği düşünmek Tanrı'ya karşı suç işlemektir.

Katolik taassubuna daha fazla katlanmak istemediği için, yöneticilerin de rızasıyla 1952'de okuldan ayrıldı ve askere gitti.

Askeri siciline bugün bakıldığında, çok yetenekli birisi olduğu, subaylık özelliklerine ve liderlik kabiliyetine sahip bulunduğu yazılıdır. Fakat Jara orduda kalıp rütbe almayı aklından bile geçirmedir. Hizmet müddeti dolunca ayrıldı. Bir süre boşta kaldıktan sonra bir gazete ilanı üzerine Şili Üniversitesi Korosuna katıldı.

Carl-Orf'un "Carmina Burana"sında papaz kıyafetleriyle görünmesi onun ilk sahne deneyidir. Bu arada Kuzey Şili'deki halk ezgilerine merak saldı. Zaten küçük yaştan beri halk müziğiyle büyümüştü.

Derken Başkentteki üniversite tiyatro öğrencilerinden oluşmuş bir mim grubuna girdi, Bu sayede eline biraz para geçti. Gruptaki arkadaşları Üniversitenin Tiyatro Okuluna yazılmasını tavsiye ettiler.

Tiyatroda başarı kazanınca bir bursla ödüllendirildi. Çeşitli piyeslerde roller aldı, ama Drama sanatında sosyal içerikli oyunlara ilgisi artıyor, özellikle sınıf çelişkilerini dile getiren, yoksulluğun acıları üzerinde duran piyesleri tercih ediyordu.

Bu kapsamda oynadığı önemli bir oyun olarak Maxim Gorki'nin (Türkçeye "Ayak Takımı" olarak çevrilen, ama bizce doğru bir çeviri tercihi olmayan) "En Alttakiler" den söz edebiliriz.

Tiyatro yönetmenliğinde epeyce deneyim kazandı. Çok sayıda piyeste yönetmen yardımcısı ya da yönetmen olarak görev yaptı. Hatta bir ara İngiltere'ye gidip bir Shakespeare oyununun provalarına bile katıldı.

1957'de tanıştığı halk şarkıcısı Violeta Parra'dan halk müziği konusunda çok şeyler öğrendi. Yukarıda sözünü ettiğimiz Yeni Şarkı akımının önemli bir sanatçısı haline geldi. Violeta Parra geleneksel Şili folk müziğini modern Şili müziğiyle birleştiren ve ülke çapında tanınan, Şili dışında ise daha çok tanınan bir sanatçıydı.

1965'te Britanyalı Joan Turner ile evlendi. Doğan kızlarına Victor'un annesinin adını (Amanda) verdiler ve Joan'ın önceki eşinden olan kızı Manuela ile birlikte Victor'un artık dört kişilik mutlu bir ailesi vardı.

Jara müzik alanında ilerleme kaydedince, ikisini bir arada götürmeyeceği için tiyatroyu bıraktı ve bestelerine, konserlerine yoğunlaştı.

İlk plağı olan "Canto a lo Humano" (İnsana Şarkı) 1966'da yayınlandı. Bu parçada Kilise taassubunu hicvettiği için Şili sağının şimşeklerini üzerine çekti. [Jara sağlığında yedi plak çıkarmıştır., sekizincisi ise ölümünden sonra yapılmıştır.]

Dünyaca ünlü ABD'li folk şarkıcıları Joan Baez ve Pete Seeger onun parçalarını okuyarak dünyaca tanınmasında önemli pay sahibi olunca, Jara'nın ünü Şili ve Güney Amerika sınırlarını aşmaya başladı.

1960'lı yıllar dünyada Solun güçlendiği bir dönemdi, Şili'de ise sanayi ve maden işçileri ile yoksul köylüler egemen oligarşiye karşı müca-

delelerini güçlendiriyorlardı.

Jara da emekçi sınıfların mücadelesinde yerini aldı, Küba ve Sovyetler Birliği seyahatlerinden sonra Şili Komünist Partisi'ne üye oldu.

Öte yandan Şili gericileri ünlü sanatçıyı gözlem altına almışlar ve onu hedef göstermeye başlamışlardı. Şili devletinin istihbaratı, gizli polisi ve ordunun elemanları Victor'u ve ailesini izliyor ve gözlüyordu.

1967'de Che Guevara'nın öldürülmesi üzerine yaptığı şarkı bütün kıtada yankı buldu. Daha sonra 1969'da İçişleri Bakanı Edmundo Pérez Zucovic'in emriyle polisin Puerto Mont adlı sahil kasabasına düzenlediği operasyonu konu alan "Preguntas por Puerto Montt" (Puerto Montt Hakkında Sorular) isimli parça yaptı. Devlet destekli Partido Nacional (Milli Parti) adlı faşist partinin elemanları Jara'ya saldırarak sanatçıyı dövdüler.

Victor ve Joan Jara gelişen halk hareketinin siyasi gücü Unidad Popular (Halk Birliği) adlı cephe hareketinin eylemcileri arasındaydılar. Cephenin Başkanı Sosyalist Parti'den Marksist Salvador Allende 1970'de Başkanlık seçimlerini kazandı.

Halk Birliği'nin seçimleri kazanmasından sonra koşullar ve görevler daha da zorlaşmıştı. Saldıran gericiliğe ve arkasındaki ABD'ye karşı halkın siyasi ve sosyal kazanımlarını koruma, dönüşümleri gerçekleştirme uğraşında kültür insanlarına da büyük görevler düşüyordu. Halk Birliği'nin bugüne dek bütün dünya devrimci kitlelerine yer etmiş marşı "Venceremos" marşı bugün Jara'nın adıyla birlikte anılır.

Venceremos'un Jara tarafından yazılmış sözleri bugünkü gibi değildi. Marşın ilk şeklinin sözlerini Claudio Iturra, bestesini Sergio Ortega yapmıştı.

Allende'nin 1970'deki seçim kampanyası için Victor Jara yeni sözler yazdı. Yeniden düzenlenmiş ve büyük ilgi toplamıştı.

Türkçe'de bildiğimiz ve söylediğimiz Grup Yorum'un versiyonu ise Şili Cuntasının darbesinden sonrasına aittir.

1973'de yapılan Parlamento seçimlerinde Halk Birliği oylarını hissedilir ölçekte arttırınca yönetimin seçimle gitmeyeceğini anlayan CIA, Şili Ordusu ve üniformasız faşistler altı ay sonra hükümeti devirdiler, Başkanlık Sarayı Moneda'yı işgal ettiler, Allende'yi öldürdüler (daha doğrusu, faşist kurşunuyla ölmek için kendisi hayatına son verdi).

Pinochet cuntası Şili halkının üzerine karabasan gibi çöktü, binlerce kişiyi öldürdü, on binlerce insan işkencelerden, zindanlardan geçirdi.

Ve darbenin ilk günlerinde Victor Jara'nın hayatı yukarıda anlattığımız gibi son buldu. Askerler onu kalabalıktan ayırıp götürmeden önce son şiirini yanındaki yoldaşlarına mısra mısra okuyarak ezberletti: Ezberleyenler unutmadan önce şiiri kağıda geçirdiler ve birisi çorabının içine sakladı.

Victor Jara ölüme giderken Şili halkına Küba, Meksika ve tüm dünya halklarına sesleniyor

"Şu anda hissettiklerim, yeni bir doğuş olacak" diyordu.

Venceremos

Fırtına yırtıyor sessizliği

Ufuktan bir güneş doğuyor

Gecekondulardan geliyor halk

Tüm Şili şarkılar söylüyor

Venceremos Venceremos, kiralım

zincirlerimizi

Venceremos Venceremos,

Zulme ve yoksulluğa paydos!

Şili'de halk bugün savaşıyor

Cesaret ve aklın gücüyle

Kahrolsun halkın katili cunta

Yaşasın Unitdad Popular!

Venceremos Venceremos

kiralım zincirlerimizi

Venceremos Venceremos,

Zulme ve yoksulluğa paydos!

Geçmişe ağlamak fayda vermez

Gelecek mutlak sosyalizm

Yarını bugünden kuracağız

O senin tarihin olacak

Venceremos Venceremos

kiralım zincirlerimizi

Venceremos Venceremos,

Zulme ve yoksulluğa paydos!

Leylâ Erbil'i kaybettik

Leyla Erbil, 1931 İstanbul doğumlu olup 1950 Kuşakı yazarlarındandır. İlk öykü kitabı Hal-laç'tan (1960) itibaren dilde ve kurgudaki yenilikçi tutumuyla tanınır.

Erbil'in, günümüz edebiyatına da yön verenlerden, kuşağının ilerisine giden bir yazar olduğu değerlendirilmesi yaygındır.

Kendisi de "Alışılmadık bir iş yapmakta olduğumu biliyordum ve ilgi beklemiyordum zaten." demektedir. Kadıköy Kız Lisesi'nin son sınıfından itibaren şiir ve öyküyle giderek daha içli dışlı olduğunu söylemektedir.

Leylâ Erbil İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Edebiyatı bölümünden mezundur.

Metin Eloğlu, Selahattin Hilav ve Nevzat Özmeriç gibi sanatçı ve aydınlarla ortak bir çevre oluşturmuşlardır.

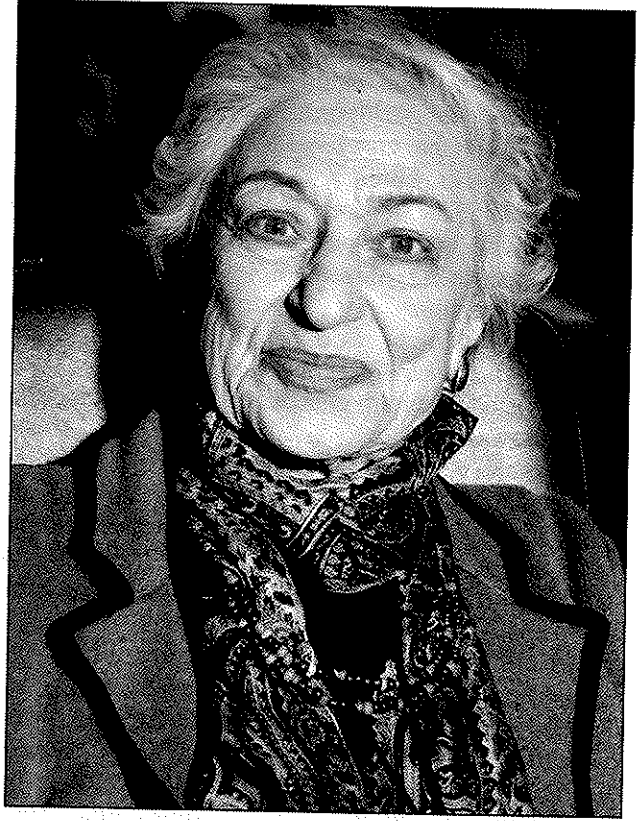
Sait Faik'le tanışması, yakın dostluğu da bu döneme rastlar ve Sait Faik'in ölümüne kadar devam eder.

"Leylâ Erbil, 1961'de kurulan Türkiye İşçi Partisi'ne üye, Partide Mehmet Ali Aybar, Behice Boran, Adnan ve Nazife Cemgil, Moiz Gabay, Yunus Koçak ve Cemal Hakkı Selek gibi aydınlarla dost olmuştur. Partinin Sanat ve Kültür Bürosu'nda, Fethi Naci başkanlığında, Edip Cansever ve Ahmet Oktay gibi arkadaşlarıyla birlikte çalışmıştır.

Erbil edebiyat yarışmalarına katılmamayı da prensip edinmiştir.

Edebiyat eleştirmenleri Erbil'in romanlarında şu ana izleği tesbitte ortaklardır: Erbil bizi Freud'un libido kavramına götürmektedir. Çünkü Freud'a göre cinsel içgüdü doğuştandır, kesinliktir. Çocuklukta bastırılmış veya yanlış yönlendirilmiş libido (cinsel dürtüler) bireyin gelecekteki yaşamını olumsuz anlamda etkiler. Erbil bunda etkin ortam olarak kapitalizmi simgeleştirmiş, oldukça dolayimli bir yoldan okurunu Marks'a yaklaştırmayı dert edinmiştir. Leylâ Erbil'in Tuhaf Bir Kadın (1971) isimli romanı da yenilgi sonrası Türkiye'deki solun durumuna odaklanmış, edebiyat çevrelerinde ciddi tartışmaların konusu olmuştur. Kapitalist sistem karşısında güvendiği yoksul halkı kazanamamış bir solun işlendiği bu romanda, örgütlü mücadeleden uzaklaşmanın insanın iç dünyasında yarattığı bütün dalgalanmaları hissedimiz.

1974'te kurulan Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kurucu üyeleri arasında yer alan Leyla Erbil 1996 yılında F-tipi cezaevlerine karşı südürülen

ölüm oruçlarındaki aktif tavrıyla aydınlar arasında dikkati çeker.

Ömrünü Marksist bir kapitalizm karşıtı olarak yaşayan Leylâ Erbil'in yazarlık serüveni öykücülükle başlamıştır. Dost, Yeni Ufuklar, Yeditepe, Ataç, Papirus, Yelken vb. Edebiyat Dergilerinde yazdığı yazılarıyla düzyazı ustası olduğunu da göstermiştir.

1979'da çağrılı olarak gittiği ABD'de kendisine, Iowa Üniversitesi Onur üyeliği verilmiştir.

Nobel Edebiyat Ödülü'ne Türkiye'den aday gösterilen ilk kadın yazar da Leyla Erbil olmuştur.

Romanları

-1971-Tuhaf Bir Kadın

-1985-Karanlığın Günü

-1988-Mektup Aşkları

-2001-Cüce

-2005-Üç Başlı Ejderha

-2011-Kalan

Diğer eserleri

-1995-Tezer Özlü'den Leylâ Erbil'e Mektuplar

-1997-Düşler Öyküleri

-1998-Zihin Kuşları

Neşe Erdok'un resimleri üzerine

Ayfer Coşkun

Neşe Erdok'un Evin Sanat Galerisi'-deki son sergisi 4 Nisan - 4 Mayıs arasındaydı fakat hem dergimizin yayın zamanına denk gelmediği için, hem de araya giren "Gezi Parkı" olayları nedeniyle biraz geç yayımlanabildi.

Sergi galerinin iki katına yerleştirilmiş, iki bölümden oluşuyordu. Alt katta koyu renklerin de kullanıldığı, tek kişilik konuların işlendiği tablolar sergilenirken, üst katta Gököy'deki yaşamdan plaj sahneleri vardı. İkinciler güneşin bolca aydınlatığı, açık renklerin öne çıktığı, beyazdan açık maviye, hatta griye dönük bir ortamda, daha fazla figürün yer aldığı resimlerdi.

Onun çalışmalarında hareket rengi adeta ikinci plana itiyor. Bu hareketliliğe zaman zaman dışarıdan uzanmış bir kol veya bir ayak da katılır, izleyiciye merakla sahibini aratır. Ve tabii onun vazgeçilmezi hayvanlar... Serçeler, baykuşlar, özellikle de kediler. Kimi kucakta, kimi kenardan köşeden bakan... Muzip mi muzip. Buna karşılık insanlar yorgun ve mutsuz görüntü veriyorlar. Plajda bile. Tuhaf bir hüznün var yüz-

lerde, duruşlarda ve gözlerde. Korku ya da telaş değil. Özellikle plaj resimlerinde bu çok daha net gözlemlenebiliyor, daha çok ilginizi çekiyor. Çocuğunu sırtına almış baba, el ele bir anneyle oğul, bir kız çocuğunun elini tutan kocaman bir başka el... Hepsi var ama yüzlerde ve dokunuşta sevecenlik bulmak olanaksız. Birisinin: "Neşe Hanım, biraz neşeli resim yapsanız da, biz de daha çok resminizi alsak." sözlerine verdiği yanıt oldukça düşündürücü:

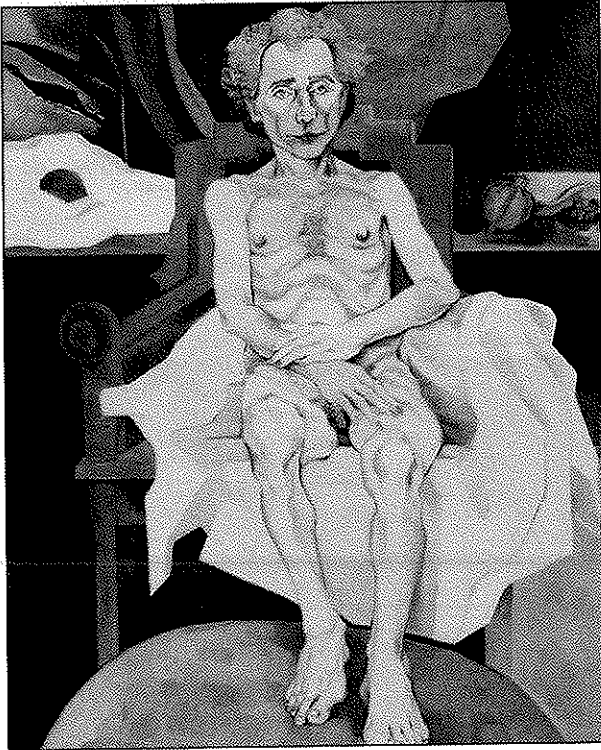
"Mutlu olsam, resim yapar mıydım, bilemiyorum."

Renkte ise her zamanki gibi tutumlu. Renk konusundaki görüşünü de bir söyleşisinde şöyle dile getiriyor:

"Bende biçim ön plâna çıkar. Renk ise biçime bağlı olan, ikinci derecede önemli bir öğedir... Rengi daha çok biçimin etkisini artırmak, belki psikolojik etkiyi vurgulamak için kullanıyorum"

Bu bakışla yapılan Erdok resimlerinde parlak renk aramak, doğal olarak imkânsızlaşıyor gibi.

Neşe Erdok 1940 İstanbul doğumlu. 1963'de İDGBA Resim bölümünü bitirdikten sonra Madrid başta olmak üzere, Avrupa'nın değişik ülkelerinde sanatıyla ilgili eğitimini derinleştirir. Sonra kendisi de figüratif görüşlü bir ressam olan Neşet Günal'ın atölyesinde bu yöndeki seçimini geliştirir. Aynı gruptaki ressamlarla birlikte resmi toplumsalcı bakış açı-

larına göre yorumlamakta birleşirler. “Yaşam gerçeğinin anlamını vurgulamak sanatın ortak sorumluluğu olmalıdır.” derler.

Figüratif çalışmalarında, özellikle portrelerinde, deformasyona başvurmaktan çekinmez. Buna belki de zaman zaman abartı denebilir mi? Bu tarzın en önemlisi de insan figürlerinde hemen göze çarpan irilikteki deforme el ve ayaklardır. Bunlardaki, gövdelerle ters düşen irilik ve hareketlilik her görüşte şaşırtır izleyenleri. Ve nedenini en azından kendilerine sormadan edemezler. Gerçekten neden? Yaşama tutunmaya mı, emeğe mi gönderme yapmak istiyor? Bu resimlerde dikkat çeken bir başka özelliği de gözler. Çoğu kez portrelerde gözler oldukça iri ve gövdelerdeki o mutsuzluğu adeta doruğa çıkartıyorlar.

Mimar Sinan Üniversitesi Resim Bölümü'nde öğretim üyeliği yapan sanatçı, bir söyleşisinde:

“Ben eğitimciliği iyi yaptım mı, bilemiyorum ama severek yaptım. Çünkü gençlerle birlikte olmak güzel şey. Sadece siz öğrencilere bir şey anlatmıyorsunuz, onlar da size bir şeyler veriyorlar...” diyor.

Bu sözler onun sanatı konusunda, kapıları hep aralık tuttuğunu, özellikle bir eğitimci olarak, göstermiyor mu?

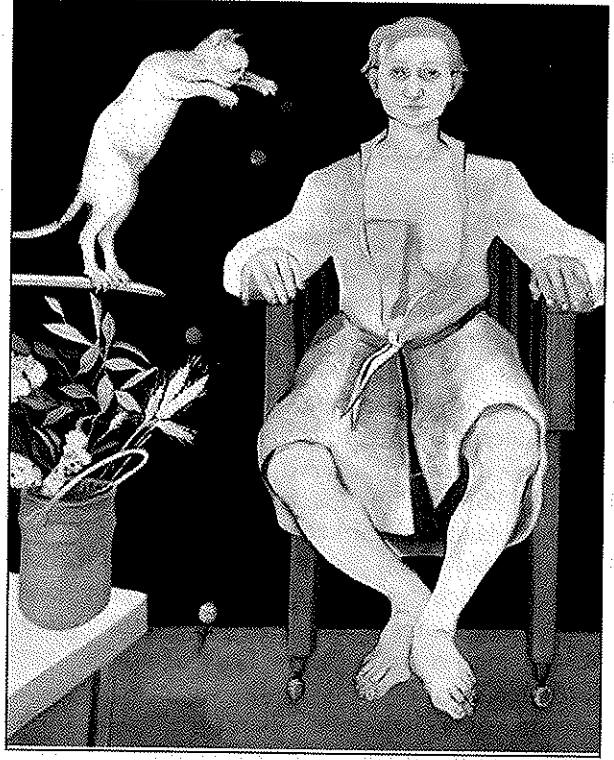
Sezer Tansuğ, Çağdaş Türk Sanatı kitabında onun için:

“Akademik çevrede genellikle yorum darlığı içinde bulunan figürü, geniş bir duyarlılık soluğuna kavuşturan Erdok, kuşağı içindeki önemli yerini kazanmış bulunuyor.” diye yazmaktadır.

Sanatçı gerçekten de bunu başarmış. Bu başarıda en önemli etken, portrelerde bile tabloya, hemen algılanmasa da, bir yerlerden fıskıran bir hareketlilik yerleştirmiş olmasıdır. Arka planda ya da eldeki bir çiçek, bir kedi, bir baykuş ve tabii kocaman eller, ayaklar...

Tüm bunlar her sergisinde görülen ve giderek gelişen özellikleri. Bu sergide bir başka ilgi çekense, Erdok'un portrelerde kullandığı kendi yüzü. Bu hep yaptığı bir şey ama bu defa daha fazla gibi. Bir kısmına “otopotre” diye yazılsa da, diğer portrelerin birçoğu kendi yüzünü taşıyor. Bu çalışma tarzı da pek rastlanan türden değil. Oldukça ilginç. Kendi yüzünü çok iyi tanıdığından mı, model zorluğu çekmesinden mi kaynaklanıyor? Bu sorulara yanıt ararken, yine bir söyleşisindeki şu sözlerine rastlıyorum:

“En çok inceleyebileceğiniz kişi kendiniz. Hiç aynaya bakıp resmimi yapmadım. Portrelerde o andaki duyguları vermek, iç dünyaları yansıtmak isterim.” Kendisini ne kadar iyi ta-

nıdığını da, aynaya gerek görmediğini söyleyerek ortaya koyuyor. Bu sergisinde yer almasa da onun asıl konusu daha çok, kâğıt toplayıcıları, sokak çocukları, seyyar satıcılardır denebilir. Onları doğal ortamlarında, doğal halleriyle verir. Bu konudaki sözleri seçimini çok güzel ifade ediyor:

“Ben de kentte yaşayan bir insan olarak, kentteki sokak satıcılarından, işçi takımından, o insanların yaşamlarındaki eksikliklerini daha resimsel bulduğum için, onlardan etkilendiğimi söyleyebilirim.”

1972 yılından beri çok sayıda kişisel ve karma sergide yer alan Erdok'un aldığı ödüller de oldukça fazladır.

Kaynakça:

- 1- Çağdaş Türk Sanatı- Sezer Tansuğ
- 2- Türk Resmi- Kaya Özsezgin

Futbol fenomeninin fenomen şahısları

Yaşanılan bütün rezilliklere ve sevimsizliklere rağmen futbol Türkiye'de -ve pek çok ülkede- en önemli fenomenler arasında yer alıyor.

İki seneyi aşkın zamandır şike vakası gitgide sorunlar yaratmaya devam ediyor. Gerçi ortaya çıkartılan şikeler, çıkartılmayanların yanında devde kulak sayılır, ama bu kadarı bir futbol dünyasını sarsmaya yetti.

Kanımızca bütün o şike gürültüsünden daha önemli olan AKP hükümetinin maçlarla ilgili aldığı son karardır. Gezi Parkı direnişlerini hazmedemeyen Tayyip Erdoğan'ın elindeki iki silahtan birisi biber gazı, Toma suyu, polis copu, diğeri ise psikolojik harp (meydan nutukları, dezenformasyon, toplumdaki dış güçler paranoyasından yararlanmak vb.) idiyse, bu politikadan futbol maçı müdahimleri de nasiplerini aldılar.

Polis devleti stadyumu

Stadyumları "polis devleti stadyumu" haline getirmek için on binlerce insanın kimliği ve vatandaşlık numarası) ile alınan elektronik bilet uygulaması, statta herkesin adının-soyadının ve adli sicilinin bilinmesi ve izleyicilerin kame-rayla gözlenmesi hazırlıkları yapıyor.

Buna rağmen Beşiktaş'ın da, Fenerbahçe'nin de her maçında 34. Dakikada "Her yer Taksim, Her yer Direniş" sloganları ortalığı kapladı. "Futbola siyaseti karıştırmayın" bahanesiyle konu edilen polisiye uygulamaları Fener'in ilk lig maçında Emre Belezoglu isimli Cemaatçi futbolcu penaltıdan gol atınca Müslüman Kardeşlerin yeni sembolü olan "dört" işaretini tribünlere koşa koşa ve göstere göstere yaptı. (Takımın birinci ve ikinci penaltıcısı sahada olduğu halde, takım kaptanı Belezoglu, penaltı atmaya giden futbolcuyu engelledi ve penaltıyı kendisi attı. Sırf "4" işareti yapmak için öyle yaptı. Rizessporlu Sercan Kaya da golünden sonra "4" yapan futbolcuydu.

Demek ki, Tayyip Erdoğan yönetiminin maçlardaki siyaset yasağı sadece Tayyip Erdoğan'a karşı olan siyaseti yasaklamak içinmiş. Ama kendisinin miting meydanlarında sağ eliyle yaptığı "4" işaretini, bir futbolcu yapınca sayın Başbakan mutlu oluyor. O siyaset sayılmıyor.

Oysa Rabia işareti her anlamıyla siyasidir. Erbaa Arapça'da "dört" demek, "rab'i" ve "rab'ia" bu kelimenin sıfat hali. Meydandaki caminin adından ötürü Meydanın adı Rabiât-ül Adeviyye. Dört işareti hem oradan geliyor, hem de Muhammed Mursi'nin Nasır, Sedat ve Mubarek'den sonra gelmiş Dördüncü Cumhurbaşkanı olması nedeniyle Mursi'yi betimliyor.

Statlardaki slogan yasağı bize Adnan Menderes'in yasağını hatırlattı: İstanbul ve Ankara'da 28-29 Nisan 1960'da öğrenci protestoları patlak verdiğinde Menderes'in ilk işi İstanbul, Ankara ve İzmir'de bütün maçları yasaklamak ve sinemaları kapatmak olmuştu. Sinemalar

birkaç hafta sonra açıldıysa da futbol ve basketbol maçlarına izin verilmedi. O kadar ki, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı gösterileri de yasaklandı. Statlar insanlara kapatıldı. Menderes-Bayar ikilisi baskı ve şiddet rejimi kalabalıklardan korkuyordu. Örfi İdare (Sıkıyönetim) bildirilerinde "üç kişiden fazla insanın sokakta yan yana yürümesi" de yasak edilmişti.

Gezi'nin sloganı "Her yer, Taksim, her yer direniş" oldu, 1960 eylemlerinin sloganı "Diktatörler Kahrolsun" ve "Menderes İstifa" idi. [Gezi gösterilerinde Erdoğan istifa" sloganının da ikinci slogan olduğunu hatırlayalım.]

Aziz Yıldırım vakası

FB Başkanı tam 15 yıldır o makamda oturuyor. Dediği dedik, astığı astık, kestiği kestik bir diktatör. Kimse ona karşı çıkamıyor. Şöyle kıyısından köşesinden eleştirecek olanlar hemen aforoz ediliyor. Kulüp ve çevresinde korku yaratmış, yalakalar dışında sinenler sinmiş, sinmeyenler çekip gitmiş.

Kulübü sadece kadir-i mutlak ve tek karar sahibi olarak yönetmiyor, aynı zamanda kaprisleriyle yönetiyor. Mesela salt kaprisi ve şahsi reddiyesi nedeniyle gönderdiği futbolcular yüzünden -yerleri doldurulamadığı için-takımın ertesi yıl şampiyonluğun kaybedildiği iki sezon vardır.

Şikeden tutuklanınca cezaevi adeta tavaf mekânına dönüşmüştü. Hapishaneden kulübü yönetti. Bir yıl kadar sonra tahliye edildiğinde, kahraman edasıyla çıktı, oysa hüküm giymişti.

Fakat Yargıtay kararı gelmeden önce de şamar UEFA'dan geldi, 23 Mayıs 2013'de Fener'e iki yıl Avrupa'dan men cezası verildi Aziz Yıldırım önce Tahkim Kuruluna gitti, oradan cezaya onay gelince CAS'a başvurdu. İnsanları oyaladı, kanmaya teşne taraftar kitlesini kandırdı, şimdi sporla ilgisi olmayan İsviçre Federal Mahkemesi'ne gideceğini açıklıyor. AİHM'e gitmek bile Büyük Başkan'ın oyalama ve kandırmacaları arasında. Bugüne kadar Hukuk Bürosuna ödenen paranın ise 300.000 Euro olduğu belirtiliyor.

Fakat "Aziz Başkan" bir türlü vazgeçmiyor, çekip gitmiyor. Rezaletini kabul etmiyor. Daha nereye kadar gidebilecek, bunu hiç düşünmüyor. Debelendikçe daha çok batıyor.

Ama asıl kabahât ondan vazgeçmeyen taraftarlarda.

Fatih Terim

Kendisine "İmparator" lakabı takmış. "İmparator" olmaktan utanmıyor, tersine haz ve gurur duyan Fatih Terim bir başka fenomen.

Son olay, GS'da görevi sürerken, Milli Takım teknik direktörlüğünü de üstlenmesi oldu. Pek çok futbol yorumcusunun eleştirisinden zerre kadar etkilenmedi. Megalomanisini açığa vurmaya devam etti..

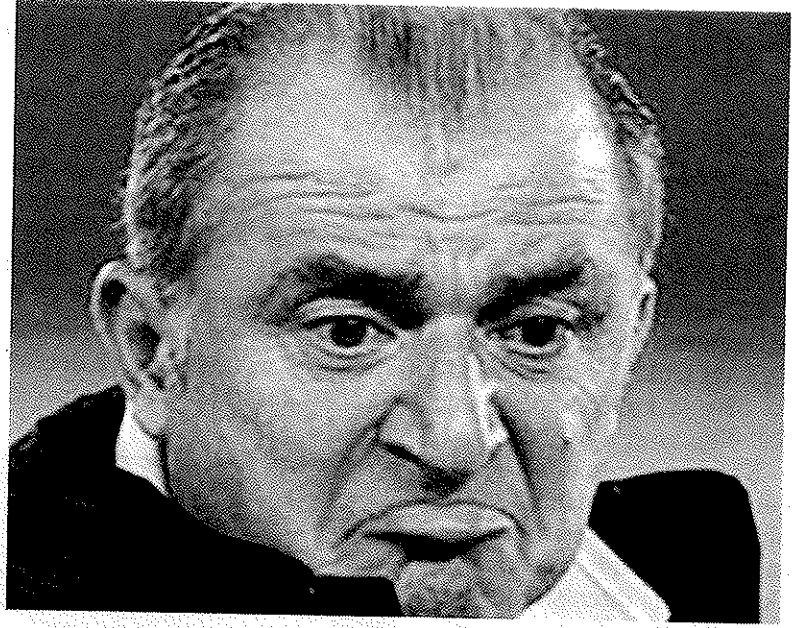
Fatih Terim fenomeni kazanmış olduğu başarıların onda deformasyona yol açmış olmasından ibarettir.

Oysa Terim'in başarıları Türk futboluyla sınırlıdır. İtalya'ya gitmiş, birinci takımdan da, ikincisinden de gönderilmiştir.

Dünya futbolunun nice efsane isimleri yanında Fatih Terim solda sıfır kalır. Futbol dünyasında Pele, Puskas, Di Stefano, Eusebio, Matthews, Bobby Charlton, Cruyf, Beckenbauer gibi nice efsaneler gelip geçmiştir.

Teknik direktörleri hatırlarsak, Sepp Herberger Alman Milli takımını 30 yıl çalıştırmış, bir dünya şampiyonluğu bir de ikinciliği kazanmıştır (Helmut Schön, Jupp Derwal aynı başarıları sürdürmüştür), Fransız Arsen Wenger 18 yıldır İngiliz takımı Arsenal'in başındadır, İskoç Alex Ferguson 1986-2013 arasında (evet, tam 27 yıl) İngiliz takımı Manchester United'ı başarıdan başarıya koşturmuştur.

Bütün bu futbol ustaları arasında Fatih Terim gibi kişilik sapması içinde olan tek bir ki-

şi varsa, söyleyin.

En büyük fenomen

Osmanlı'da yeni Padişah tahta çıkarken yapılan cülûs şenliklerinde halk ve Yeniçeriler "Mağrur olma Padişahım, senden büyük Allah var" diye bağırırlarmış.

Aziz Yıldırım'dan, Fatih Terim'den daha da büyük fenomen Tayyip Erdoğan'dır. Esasen Fatih Terim'i GS'ı çalıştırırken tekrar milli takımın başına getirme emrini veren Tayyip Erdoğan'ın kendisidir.

Öyle bir başbakan düşünün ki, Kars'ta heykel yıktırmaktan, Taksim Parkı'na kışla yaptırmaya, Milli Takım'a teknik direktör atamaktan, seyirciler ışıkladı diye ağlayarak maçı terkeden futbolcuya ateş püskürmüş Trabzonspor Başkânına oyuncuyu affettirmeye kadar her işe karışıyor.

Kelâmı emir oluyor. Bu zat Başkanlık sistemini getiremeden dünyadaki Başkanlardan daha maydanoz ve buyurgan bir politikacı. Mesele Barack Obama New York Yankees beysbol takımına veya Los Angeles Lakers Basketbol takımına koç mu atıyor. Ya da PSG'nin antrenörünü François Hollande mı belirliyor?

Tabii ki, Hayır.

Şu halde Türkiye'de en büyük şahsi fenomen Recep Tayyip Erdoğan'dır.

Hani futbol fanatikleri statlarda "En büyük Cimbom/Kartal/Fener" diye bağırırlar" saydığımız isimleri hatırlayıp "En büyük megaloman, başka büyük yok" diye haykırsalar, hiç de hak-sız sayılmazlar.

www.alternatifbilisim.org

Alternatif Bilişim Derneği

alternatif
bilisim

Alternatif Bilişim Derneği 30 Aralık 2010'da kuruldu. Dernek, "bilişim teknolojilerinin özgürce kullanılmasını savunan" ve bu teknolojileri üreten, yeniden üreten ve kul-

lananlarla (mühendis, tekniker, avukat, gazeteci, bilim insanı, yazar, sosyolog, reklamcı, grafiker, webmaster, sosyal ağ yöneticisi, çalışan, işçi ya da işsiz, öğrenci vb.), İnternetin ve bilişim teknolojilerinin "kullanımı, sosyal, siyasal etkileri ve ortaya çıkardığı sonuçlar hakkında alternatif, sıra dışı, egemen erk karşıtı fikirler ve çözümler üretmeye" çalışıyor. Amaçları arasında, tüm teknolojik gelişmelerin insanlığın ortak birikimi olduğu bilinciyle toplum yararına olmayan bir tahakküm kuran patent ve lisanslara karşı paylaşımcı modeller geliştirmek, güncel ihtiyaca yanıt vermeyen fikri haklar konusunda çalışmalar yapmak, Özgür Yazılım felsefesini yaygınlaştırmak var. Alternatif Bilişim, bilişim teknolojileri alanında ulusal ve uluslararası tekelere karşı çıkıyor, küresel ve yerel ölçekte, sosyal sınıflar ve tabakalar arasında bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim açısından oluşan uçurumların, toplumsal cinsiyet rol ve örüntülerine bağlı eşitsizliklerin giderilmesini savunuyor, İnternetteki engellemelere, temel hak ve hürriyetlerin olumsuz etkilenmesine, İnternetteki iletişimin, paylaşımın ve özel bilgilerin istenmeyen kişiler tarafından izlenmesine, kayıt altına alınmasına, gözetim / denetim toplumu yaratılmasına karşı mücadele ediyor, güvenli iletişim hakkına sahip çıkıyor; "Yeni Medya"nın olanaklarına, sosyal etkileri ve sorunlarına eğilerek, "Sosyal Medya"nın salt bir tüketim ve teşhir aracı olması yerine yepyeni bir iletişim kültürünün gelişmesine çaballıyor.

Halen sınırlı, ancak birikimli üye yapısıyla Alternatif Bilişim, bir çok kongre, konferansa katıldı, düzenledi (örn. WikiLeaks paneli, Yeni Medyada Etik Çalıştayı), eylem ve etkinliklerde bulundu, öncülük etti (örn. İnternetime Dokunma yürüyüşü, sansür ve filtrelemeye, Yeni Medyada Nefret Söylemi'ne karşı kampanyalar, Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık kapsamında kişisel veri ihlallerine karşı görüşler, suç duyuruları -örn. Phorm/TTnet-), kurumlara ve kamuoyuna görüşlerini ilettiler. Eğitim faaliyeti (örn. Yeni Medya eğitim programı - derneğe katkı verenlerin bir çok çalışması, paylaşılan yazılar, videolar, kitap tanıtımları vb. yeni-medya.wordpress.com sitesinde de bulunuyor-; Üniversite ortaklığında Yurttaş Gazeteciliği Sertifika Programı, 2012), ücretsiz indirilebilen-bağış yapılabilir- nitelikli "özgür e-kitap"lar (örn. veri koruma, dijital gözetim, hactivizm üzerine), çeşitli raporlar, bildirgeler, basın açıklamaları (Gezi Parkı Değerlendirmesi, meslek odaları ve sektör dernekleriyle yayınlanan "Sosyal Medya ve Haklarımız" duyurusu, Haziran 2013; Türkiye'de İnternet'in Durumu 2013 raporu, Nisan 2013; Kullanıcı Hakları Bildirgesi, 2011-Nisan 2013, güvenli internetle ilgili açıklamalar) ile özgür ve demokratik bir bilişim ortamı oluşturulmasına şimdiden önemli katkılarda bulunan Dernek, kendini uzman akılla da sınırlamayıp, teknolojiye etkilenen kullanıcıların eleştirel rolünü, katılımını önemsiyor. Sitenin bir özelliği de, tüm bilgilerin bir Wiki formatında (ansiklopedik maddeler, bağlantılar, yazıların geçmiş sürümleri, maddelere katkıda bulunma olanağı vb.) etkileşimli düzenlenmiş olması. Bazı yazıların İngilizce ve Fransızca da sitede yer alıyor.

www.kscm.cz

**Bohemya ve
Moravya Komünist
Partisi**

Bohemya ve Moravya Komünist Partisi

(BMKP), 1921'de kurulan, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ülkede birinci parti haline gelerek bir koalisyon hükümeti kuran (1946 seçimlerinde %38 oyla -Bohemya-Moravya'da %40, Slovakya'da %30-), sonrasında Soğuk Savaşın getirdiği kutuplaşma sonucunda (1947-1948'de ABD'nin Truman doktrini, Marshall Planı, Fransa ve İtalya'da güçlü KP'lerin hükümetlerden uzaklaştırılmaları vb.) iktidarını konsolide ederek sosyalist bir rejimle 1948-89 arasında ülkeyi yöneten Çekoslovakya Komünist Partisinin devamıdır. Rejimin çöküş sürecinde önce 1990'da Slovakya KP ile federatif bir yapı içinde, ardından 1992'de Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'nın ayrılmasıyla ayrı parti biçiminde oluşturuldu. (1995'de ÇKP adıyla bir parti daha kurulsada halk desteği BMKP'ye göre çok sınırlı kaldı -yeni rejim 1993'de yasayla ÇKP'yi suç örgütü olarak yasaklamıştı, sonrasında bu yasa gevşetildi; gene de BMKP'nin gençlik örgütü Komünist Gençlik Birliği -KSM- 2006-2010 arası anti-komünist yasaklardan nasibini aldı, faaliyeti durduruldu.)

BMKP, Doğu Avrupa'da sosyalizmin çöküşü ardından iktidarı yitiren bir çok partinin aksine adını değiştirmede, geçmişe eleştirel bakışına karşın sosyalist dönemin kazanımlarına sahip çıktı, halkın kayıplarına dikkat çekti (sitede "Politik görüşler" menüsü altında, kapitalizmin restorasyonunun 20. yılında "Sağcılar ve sosyal demokratlar komünistlerin inşa ettikleri çar çar ettikleri" başlıklı yazıda ayrıntılarıyla bulunabilir), ülkenin NATO ve mevcut haliyle AB üyeliğine, savaş politikalarına karşı çıktı. Parti kongrelerinde, 1999'da uzun vadeli programını ve restorasyon sonrası ekonomik, sosyal ve siyasal krize karşı çözüm önerilerini belirledi (bankacılık, ulaşım, haberleşme, enerji, madenler gibi kilit sektörlerde uygun düzeyde devlet mülkiyeti, modern büyük ölçekli tarımın geliştirilmesi vb.); 2004'de istihdamın artırılması, işçilere adil ücret, ülkenin yoksul ve riskli gruplarının korunması gibi önceliklerini belirledi, çevre, eğitim, sivil toplum üzerine görüşlerini açıkladı; 2008'de Sosyalizm Deklarasyonunda, üretim araçlarının sosyal mülkiyetinin sosyalizmin ekonomik temeli olduğunun altını çizdi, sosyalist toplumu, "sosyal adalet ve ekonomik refahtan payını almış hür ve eşit yurttaşlardan oluşan, tüm yurttaşlarının genel yaşam kalitesini arttırmayı temel amaç edinmiş" bir toplum olarak niteledi, Avrupa radikal çözümün eylem birliğinin önemini vurguladı.

Kurulduğundan bu yana halk içinde önemli bir desteği bulunan, Komintern'in büyük partileri arasında yer almış ÇKP'nin devamı BMKP, rejim değişikliği sonrası %10-18 arası (2002'de %18,5) bir oy desteğiyle ülke siyasetinde 3. veya 4. büyük parti olarak söz sahibi oldu. Partinin yerel yönetimlerde yüzlerce belediye başkanı (büyük kentler hariç), başkan yardımcısı, binlerce meclis üyesiyle önemli bir ağırlığı bulunuyor. Geçen yılın Ekim ayında (başkent Prag hariç) 13 bölgede yapılan -katılımın nisbeten düşük olduğu- seçimlerde Parti, %20,4 oyla sosyal demokratların ardından ikinci parti oldu, bölge meclisi üyeliklerini 114'den 182'ye çıkarırken (toplam üyeliklerin %27'si) 2 bölgede birinci çıktı, sonuçta 9 bölgede sosyal demokratlarla yönetimi oluşturmuş oldu. Sağcı hükümetin politikalarına, krize, ülkede yolsuzluklara bulaşmış diğer partilere karşı tepkinin de sonucu oluşan bu tablo, ülke içinde ve dışında oldukça ilgi topladı. Hükümetin skandallar sonucu istifasıyla bu yılın Ekim ayında yapılacak erken seçimlerde ilk parti olması beklenen sosyal demokratlar, hükümet için BMKP'nin desteğini ararken, ülkedeki anketler halkın önemli bir kesiminin komünistlerin yeniden iktidarda söz sahibi olmasına karşı olmadıklarını belirtiyor. Partinin önemli bir handikapı ise üye durumu: 1992'de 355 bin olan sayı 2010'da 67 bine düşmüştü ve yaş ortalaması çok yüksek. Geçen yılki kongreye katılan 454 delegenin %80'i erkek ve yaş ortalaması 57. Sitede, İngilizce olarak Parti hakkında bilgi ve belgelere, katılan konferanslarda yapılan konuşma metinlerine, çok sayıda açıklamaya erişilebilir. Ayrıca gençlik örgütünün sitesinde de faaliyetlere dair İngilizce bilgiler bulunabilir (www.ksm.cz).

KIZILCIK

Violeta Parra

Şili ve Güney Amerika müziğinin önde gelen isimlerindendi. Besteciydi, solistti, halk ezgileri derleyicisiydi, şarkı sözü yazarıydı, etnomüzkologdu ve aynı zamanda ressamdı, seramikçiydi, halı -kilim dokurdu. Seramikleri Louvre'daki bir sergide sergilenen ilk Güney Amerikalı sanatçı olmuştu.

Ölümünden bu yana yarım yüzyıla yakın zaman geçtiği halde bazı yapıtları İspanyolca'dan ya da çeşitli dillerden hâlâ söylenir. Bunlardan en ünlüsü "Gracias a la Vida" (Teşekkürler Hayat) adlı şarkıdır. Parçanın dünyada büyük şöhrete sahip Mercedes Sosa ve Joan Baez tarafından yapılmış yorumları onun tüm dünyaya yayılmasında etkili olmuştur.

Violeta Parra 4 Ekim 1917'de Şili'nin güneyinde küçük bir kasaba olan San Fabian'da doğdu. Babası müzik profesörü, annesi Clairsa mütevazı bir taşra kızıydı.

9 yaşında gitar öğrenmeye, 12'sinde kendine göre şarkı yapmaya başladı. Aynı yıl babası ölünce sokak şarkıcılığı yaparak topladığı ufak tefek paralarla eve yardım eder oldu. 15 yaşında Başkente geldi, kafelerde kızkardeşi Hida'yla birlikte müzik yaparak hayatını kazandı. Daha sonra anne ve kardeşleri de geldiler.

21 yaşında bir demiryolu memuruyla evlendi, iki kızı oldu. Kocasından ayrıldıktan sonra köylere dolaşarak yöresel parçaları derledi. 3000 kadar derleme yaptı, bunlardan bir seçkiyi daha sonra "Köylü Şarkıları" adıyla Paris'te plaklaştıracaktı. Bestelerinde toplumdaki adaletsizliği, budalalığı, ikiye bölünmüşlüğü dile getirdiği albüme "Yoksulların neden hiçbir şeyleri yok?" adını verdi. Köylü kadınların acılarını, erkekten gördüğü şiddeti anlatmaya cesaret edenlerin öykülerini anlattığı albümü "Ruhum acı çekiyor" diye adlandırdı. Radyoda program yaptı.

1953'te Varşova'daki Dünya Gençlik Festivaline davet edildi. Sovyetler Birliği'nde ve Avrupa'da geziye çıktı. Kızlarından Rosita'nın ölüm haberini o sırada aldı. İki yıl Paris'de yaşadı, ilk albümlerini orada yaptı, Şili Halk müziğini tanıttı. 1956 sonunda döndü.

1961'de tekrar Avrupa'ya gitti, küçük barlardan, BM binasına kadar her yerde gitarıyla şarkı

söyledi. Politik şarkılar yaptı, "Tanrı Baba Ne Der?" parçasıyla dinsel bağnazlığa hücum etti. 1965'de Şili'ye döndü.

Violeta Parra o dönemlerde devrimci ve halkçı bir müzik akımı olan "Yeni Şarkı" veya Yeni Şili Şarkısı" (Nueva Canción Chilena) akımının başlıca sanatçılarından ve bugünkü adı "La Peña de Los Parra" olan "Pena" isimli sanat ve politika çevresinin kurucularındandı.

Şili Komünist Partisi üyesi bir politik eylemci, insan hakları savunucusu, işçi sınıfı dostu, aynı zamanda feminist bir sanatçıydı.

On yıllar boyunca Şili bütün Güney Amerika'da demokrasiyi yaşatabilmiş tek ülkeyken, sanatın, sanatçının payı o toplumsal ve siyasal gelişmede önemli yer tutmuştur. Pablo Neruda'nın, Violeta Parra'nın, Victor Jara'nın Şili'de yetişmeleri, siyasi alanda Halk Birliği hareketinin gelişip güçlenmesi, seçimleri kazanması boşuna değildi Ama aynı demokratik ülkeyi 1973 darbesi sonrasında faşizmin kara bulutları istila etti ve on yıllar boyunca iktidarda kaldı.

Parra'nın müziği lirizm ve romantizmle bezenmiş olmakla birlikte köklerini ve ana motiflerini halk müziğinden almaktaydı. Ve bestelerinin çoğunda hüznü vardı.

Violeta'nın ünlü diğer bir şarkısı "Volver a los Diecisiete" (Tekrar Onyedisinde) adını taşıyan parçadır. Parra belli bir yaştan sonra 17 yaşına geri dönmüş gibi neşe ve gençlik doludur.

Yaşama sevinciyle dolu bu parçanın topladığı yaygın beğeniye rağmen, Violeta Şubat 1967'de tüfekle intihar eder, gitarı kucağındadır. Şili yoksulları, özellikle köylü kadınların çektikleri onun için daima bir yeis kaynağı olmuştu. Ölmeyip de faşist darbeyi yaşasaydı kimbilir ne kadar acı çekecekti?

Teşekkürler hayat

"...teşekkürler hayat, bütün verdiklerin için bana gülüşü ve gözyaşını verdin böylece şarkımı oluşturan iki temel öğeyi mutluluğu ve acıyı ifade edebilirim ve sizin şarkılarınızı, ki benim şarkılarıma benzerler, ve herkesin şarkısını, ki aynı zamanda benimdirler."

